

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 16 juni 2014*§ 2 Interpellation om storleken på barngrupperna i förskolan (nr 2014:5)*

Anförande nr 1

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det skriftliga utdelade svaret.

Anförande nr 2

R a n a C a r l s t e d t (S): Ordförande! Jag tackar så mycket för svaret.

Det är väldigt positivt med den samsyn som borgarrådet beskriver i interpellationssvaret. Men när man kommer in på en förskolegård och ska hämta eller lämna barn och ser 35 barn på tre pedagoger tycker man att det är en rätt förskräckande syn. Det tycker många föräldrar som jag har pratat med. Jag tycker att det är förskräckande att personalen känner att de omöjligt kan följa läroplanen med de barngrupper som finns i dag. Det är någonting som vi bör ta tag i. Det gör vi i vår S-budget där vi vill öka antalet utbildade förskollärare och avsätter pengar för det. Vi vill öka personaltätheten och avsätter pengar för det.

Men jag vill som sagt tacka för svaret och hoppas att borgarrådet vill tänka på att man ska minska de administrativa bördor som tydligen ligger på förskolepersonalen, också i framtiden.

Anförande nr 3

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Rana Carlstedt har skrivit en interpellation som handlar bland annat om hur vi ska undvika att barngrupperna ”sväller ännu mer”, som hon skriver. Jag menar att det här är ett exempel på den svartmålning som Socialdemokraterna ägnar sig åt av förskola och skola i Stockholm.

Stockholms stad tillhör de 10 procent i Sverige som har de minsta barngrupperna, lägst antal barn i barngrupperna. Det är till och med så att barngruppernas storlek har minskat under 2013. I dag är snittgruppstorleken 14,8 barn i Stockholms stad. Det glömmer Socialdemokraterna bort och fortsätter att hävda att barngrupperna ”sväller ännu mer” Det är alltså inte sant.

Så säger man naturligtvis också att om man hade varit i majoritet hade man satsat mer pengar på detta. Jag tycker då att vi ska jämföra med socialdemokratiskt styrda Malmö och Göteborg där gruppstorlekarna inom förskola har ökat varje år som har gått. Det saknar all trovärdighet när Socialdemokraterna säger att de ska satsa på förskolan, för de har inte gjort det när de har haft majoritet.

Sanningen är den att vi har de minsta barngrupperna någonsin i modern tid i Stockholm. Det är så att 90 procent av alla kommuner i Sverige har större barngrupper i förskolan än vad Stockholms stad har. Jag tycker att det vore lite klädsamt om Socialdemokraterna kunde sluta skriva interpellationer där man använder sig av uttrycket ”sväller ännu mer”, för det är inte sant.

Anförande nr 4

R a n a C a r l s t e d t (S): Fru ordförande! Jag tycker att det är väldigt konstigt att du alltid pratar om Göteborg och Malmö, Lotta Edholm, när det är i Stockholm ni styr. För att göra lite jämförelser kan jag berätta att ute i landet finns det 56 procent högskoleutbildad pedagogisk personal i förskolan. Detta kan jämföras med 38 procent i Stockholm. Man kan säga ungefär vad man vill med statistik, Lotta Edholm.

Faktum kvarstår att en stor majoritet av personalen upplever att de inte kan fullfölja sitt pedagogiska uppdrag på grund av barngruppernas storlek och administrativa bördor. Vi har avsatt pengar i vår budget för att åtgärda detta.

Anförande nr 5

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Nu övergår Rana Carlstedt till att tala om någonting helt annat än barngruppernas storlek, nämligen andelen förskollärare. Där ligger vi efter, absolut. Hade interpellationen handlat om det hade jag svarat på frågorna om det. Nu gjorde den inte det, utan den handlade om de svällande barngrupperna i Stockholms stad, något som faktiskt inte är sant.

Andelen förskollärare minskar i Stockholm, och det beror på att det är väldigt svårt att rekrytera. Därför är det välkommet att regeringen nu har bestämt sig för att öka antalet platser i vår region. Vi vet att förskollärarytbildningen är en väldigt lokal utbildning. Man jobbar där man har pluggat. Vi ökar intagningen med 25 procent. Vi ser en kraftig ökning av antalet sökande till förskollärarytbildningen, och det är helt nödvändigt. Ska vi få fler bra förskollärare måste söktrycket till förskollärarytbildningen öka. Det gör det, och det är väldigt positivt.

Jag är stolt över Stockholms stads förskolor. Vi hävdar ofta att vi vill ha världsklass på våra verksamheter. Jag skulle vilja säga att våra förskolor i dag är i världsklass. Det visar sig att det är den absolut mest populära verksamheten bland föräldrar i Stockholms stad. Det finns ingen verksamhet som får så höga betyg av föräldrar som just förskolan, så jag tycker att Socialdemokraterna ska sluta att svartmåla förskolan i Stockholm.

Anförande nr 6

R a n a C a r l s t e d t (S): Lotta hänvisar till åtgärder som regeringen tänker vidta. Ni har haft makten nu i åtta år. Det känns som lite för sent. De åtgärderna kan få effekt först om fem år när dessa förskollärare går ut utbildningen.

§ 3 Interpellation om korta vårdtider och lång väntan i hemmet (nr 2014:10)

Anförande nr 7

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 8

E i v o r K a r l s s o n (MP): Jag tackar för svaret, men det var inget riktigt svar på mina tre frågor. Interpellationen handlar om att äldre kommer allt senare till ett boende sin sista tid i livet. En forskare vid Äldrecentrum som framträdde vid TV4 i år har undersökt äldreboenden på Kungsholmen 2012. Där avled en femtedel inom en månad efter det att de hade flyttat in. I samma tv-inslag trädde en dotter till en äldre person fram och berättade om sin mors sista tid i livet i hemmet. Trots massiva insatser från hemtjänsten räckte inte insatserna för att möta vårdbehovet enligt dottern. Ensamheten var för stor.

I interpellationssvaret står det: Interpellanten verkar dock vara högst omedveten om att äldre, inte bara i Stockholm utan i hela Sverige, inte bara lever längre utan även är friskare allt längre. Det var ett något märkligt påstående. Interpellanten är fullt medveten om att vi lever allt längre liksom att vi till slut blir allt skröpligare om vi inte dör hastigt. Här är ett exempel på att interpellanten är medveten om situationen.

Den 26 mars 2014 skrev jag till samtliga partiföreträdare i riksdagen och andra företrädare i äldre frågor, bland annat Demensförbundet, Sveriges Pensionärsförbund och Socialstyrelsen. Jag skrev som privatperson. Huvudtesen var: Starta ett nationellt rådslag om äldres boendesituation. Jag skrev bland annat: Äldreomsorgen behöver belysas ur olika perspektiv. Det behövs ett nationellt rådslag och samsyn i hur man tar ett samlat grepp om samtliga boendeformer för äldre. De äldre lever allt längre och blir till slut alltmer vårdkrävande. Frågan är var dessa äldre sjuka ska vistas sitt kanske sista år i livet.

Alltså var jag medveten om att de äldre lever allt längre. Det fanns fler frågor i interpellationen som borde ha besvarats. Varför lever de äldre en allt kortare tid sedan de kommit till ett vård- och omsorgsboende inklusive Serafen? Var vistas de innan dess? Inte minst med tanke på vad dottern i tv-programmet berättade om sin mamma är det en viktig fråga.

Dessutom beviljar flera stadsdelar sällan korttidsvård av andra skäl än som avlastning för anhöriga. Hur går det då för svaga äldre som behöver en tids återhämtning efter en tids sjukhusvistelse innan de återvänder till hemmet?

Hur ser äldreborgarrådet på korta vårdtider och lång väntan i hemmet, som var rubriken i interpellationen?

Anförande nr 9

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Eivor Karlsson har skrivit en viktig interpellation, och jag tycker att vi pratar lite förbi varandra. Vad jag vill påpeka i mitt svar är att äldre personer i dag förblir friska allt längre. När man däremot blir riktigt gammal riskerar man att få inte bara en sjukdom utan fler som uppträder i multisjuka sammanhang. Det är någonting som vi måste förhålla oss till.

Hela äldreomsorgen och vårdapparaten anpassas efter det faktum att det, när man senare i livet kommer i kontakt med vårdapparaten, finns kompetens att möta de ökade krav som finns. Det kan vara fråga om att man redan på vårdcentralen måste känna igen en person som uppträder med någon form av begynnande demenssjukdom, så att en person som bryter sig inte hamnar på en ortopedisk avdelning utan på en geriatrisk avdelning för att få rätt omvårdnad och rätt medicinering. Det finns många aspekter, och vården och äldreomsorgen anpassas alltmer efter individen.

Det som Eivor Karlsson tar upp i interpellationen handlar om den andra delen, om dem som bor hemma länge och får omsorg hemma länge. Även där har vi sett en förändring. Man är allt bättre i dag inom hemtjänsten på att hantera olika situationer. Vi har i dag demensteam. Ett av våra egna demensteam blev utnämnt till Sveriges bästa. Våra team arbetar för att man ska kunna klara av att bo i en miljö där man känner sig tryggare än på någon form av vårdboende.

Utifrån den enskildes vilja och önskemål försöker man anpassa hemtjänst och vård i hemmet. Men det viktiga är att man aldrig ska känna sig låst i sitt hem. Är det så att man inte klarar av att bo hemma, inte upplever trygghet utan känner oro ska man kunna flytta in i ett vårdboende. Vi har ändrat riktlinjerna från 2006 och lagt in trygghet, oro, ålder som viktiga parametrar vid bedömning av den enskildes situation så att man vet att man får möjlighet att flytta in på ett vård- eller omsorgsboende eller något annat särskilt boende.

Det är viktigt att ha det i åtanke. Samtidigt måste man se att allt fler vill bo hemma om man klarar av omvårdnaden. Vi ser till exempel att man ofta lever i parrelationer längre än vad man gjorde för bara tio år sedan. Är det två personer som bor tillsammans försöker man lösa allt för att dessa ska kunna bo tillsammans även i fortsättningen.

Anförande nr 10

T o r u n B o u c h e r (V): Det var tur att Joakim Larsson sade att han trodde att vi talade förbi varandra, för det var ungefär så jag kände när jag läste interpellations-svaret. Jag upplever att Eivor Karlsson är väldigt medveten om det som Joakim Larsson i sitt svar insinuerar att hon inte skulle vara medveten om.

Ivar Lo Johansson har jag talat om förut här. Han beskriver hur äldre på 50-talet tvingades in på ålderdomshem, hur man de facto kunde hämta äldre och tvinga in dem på ålderdomshem. Det startade en jättestor debatt om rätten att få stanna kvar hemma. Nu kan vi känna att pendeln faktiskt har svängt. Många äldre upplever verkligen att de tvingas bo kvar hemma. Det är en upplevelse, men en upplevelse som jag tycker att man måste respektera. Man kan inte avfärda det så snabbt. Vi har många vittnesmål, och vi träffar många som klagar. Jag har anhöriga och vänner som pratar om hur svårt det är att få ett bistånd.

Joakim Larsson skriver att grunden för beslut inte ska ligga på hur många timmars hemtjänst någon ska ha. Jag tror att vi alla var överens om det. Det var inte vad frågan handlade om, utan det handlar om att verkligheten ser annorlunda ut i dag. Biståndshandläggare har en budget att hålla, och tyvärr ser verkligheten ofta ut så att så länge hemtjänsten är mer ekonomiskt fördelaktig övertalas äldre att stanna hemma

alldeles oavsett riktlinjerna. Det är bra att vi har riktlinjer som omfattar ålder och oro som parametrar, men de verkar inte alls ha fått något genomslag, utan det är snarare krav på biståndshandläggarna. Vi har många vittnesmål om en ökad arbetsbörda på biståndshandläggarna, som slår igenom. Det är tråkigt. Men jag tycker att vi måste se på det med respekt och diskutera vad vi ska göra med alla de människor som upplever att de tvingas stanna kvar hemma när de hellre vill komma in på ett äldreboende.

Anförande nr 11

E i v o r K a r l s s o n (MP): Ordförande! I svaret står det bland annat: I hemmet finner många sin trygghet som de inte vill vara utan. Visst kan det vara så, men det kan också vara tvärtom. Den där forskaren och dottern i tv gav en viss inblick i det motsatta förhållandet.

Både Joakim Larsson och jag har hört många gånger att det är allt färre som får komma in på ett vård- och omsorgsboende. Socialstyrelsen skriver: Trots en åldrande befolkning med stora behov av omvårdnad fortsätter kommunerna att rusta ned platserna på äldreboenden. De senaste fem åren har 6 000 platser försvunnit. Sedan står det: Samtidigt beviljas fler hemtjänst, men inte lika många hjälptimmar som de skulle ha fått i ett äldreboende.

Det knyter tillbaka till det jag sade: Hur många hemtjänsttimmar ska en riktigt sjuk ha, som är så sjuk att han inte lever när han kommit till ett vård- och omsorgsboende? En del har blivit bättre, men det finns mer att göra.

Borgarrådet svarade själv att oro, ensamhet och ålder är någonting som man ska ta hänsyn till. Det stämde inte in på det dottern berättade. Men det finns andra saker, som kompetens, kontinuitet och fler anställda som är viktiga. Borgarrådet höll själv med om det enligt DN den 30 april. Det är ständigt ny personal, och det är inte lämpligt för riktigt sjuka. Är man svag och riktigt sjuk är det svårt att vistas i en sådan miljö.

Visst, på många områden har det blivit bättre, men det återstår dock en hel del, inte minst när det gäller sjuka som vårdas hemma. Det handlar om att de äldre vårdas allt längre hemma. Hur ser det ut när de kommer in på ett vård- och omsorgsboende om de kommer direkt från hemmet? Hur många hjälptimmar har de då behövt, och hur mycket har de anhöriga behövt ställa upp?

Anförande nr 12

Borgarrådet L a r s s o n (M): Till att börja med till Torun Boucher: Det är viktigt att se på frågan med stor respekt. Det är viktigt att också se att det inte är ett kollektiv vi talar om, utan det är fråga om individer med olika behov. Vi har försökt anpassa systemen, riktlinjer och annat för att vi ska kunna ge biståndsbedömarna instrumentet att se individen. Är oro med i riktlinjerna ska det också beaktas. Om man inte upplever trygghet i sitt hem ska det vara med i bedömningen om ett särskilt boende av något slag ska vara aktuellt.

Detta har vi anledning att följa upp, och det följer vi också upp. Men vi har inte stått stilla. Vi har precis infört ett nytt nivåbedömningssystem som låter krångligt, men som just har handlat om att göra det enklare att bedöma vilken nivå som en person

befinner sig på i fråga om behovet av omvårdnad. Nu har vi möjlighet att bedöma om man är i behov. Då får man en nivå; det är ingen diskussion i biståndsbedömningen. Det är inga olika synsätt kring detta. Där har vi ett tillägg gällande den som har drabbats av demens. Där behövs mer pengar per individ.

Detta har lett till en enormt stor skillnad i arbetsbelastningen – Torun nämnde det. Biståndsbedömarna kan i dag slippa att ha diskussioner i timmar med aktörer som bedriver vård- och omsorgsboenden. Det är en stor skillnad i arbetsbelastningen nu jämfört med bara för ett par år sedan.

Jag vänder mig mot synpunkten att det har rustats ned i äldreomsorgen. Det gör jag med att peka på vad vi har satsat på inom äldreomsorgen, också jämfört med andra delar av Sverige. Även om vi har färre äldre äldre i dag har vi ändå över 1 miljard mer att röra oss med. Det är en stor satsning inom en väldigt viktig del av stadens verksamhet, äldreomsorgen. Men vi har också ändrat i systemen och försökt se till att de ska anpassas efter individen på ett bättre sätt. Det finns inga heliga kor i systemet; det säger jag. Finns det någonting som behöver rättas till så gör vi det. Det har till exempel nivågrupperingar handlat om liksom tidsregistrering inom äldreomsorgen, allt för att vi ska få en mycket tydligare och bättre hemtjänst och omvårdnad om de allra sjukaste i vård- och omsorgsboenden.

Anförande nr 13

Torun Boucher (V): Fru ordförande! Jag tänker vara mycket kortfattad. Jag tänkte egentligen bara fråga: Kanske räcker inte riktlinjerna för biståndsbedömarna? Du svarade delvis på den frågan. Jag vill säga att deras arbetsbörda har blivit lite lättare. Det är en ganska kort tid sedan det gjordes en reform, så vi kanske inte har sett fullt genomslag av reformen ännu när det gäller biståndsbedömarnas arbetsbelastning. Men de har länge vittnat om en stor arbetsbelastning.

Jag tror att riktlinjerna är en sak och biståndsbedömarnas möjligheter att verkligen efterleva riktlinjerna är en annan sak. Det handlar dels om arbetsbelastning, dels om budgethållning. Just nu är det till exempel många stadsdelar som protesterar över att det nya ersättningssystemet inom hemtjänsten inte räcker. Så det är många parametrar.

Joakim Larsson kommer in på den klassiska diskussionen om ekonomi. Jag kan inte annat än att upprepa att vi på vår sida inte riktigt sett den här ekonomin. Jag skulle bli oerhört bekymrad om jag lade ut mycket mer pengar i mitt eget hushåll utan att veta vart alla pengarna tog vägen.

Det finns en lucka här mellan att vi satsar mer resurser och att klagomålen samtidigt ökar på många håll. Det kan vara systemfel det också, men jag känner mig inte riktigt trygg med att vi bara ökat de ekonomiska resurserna. Vi måste också se vart pengarna tar vägen.

Anförande nr 14

Borgarrådet Larsson (M): Orsaken till att jag tar upp frågan om ekonomi är just att det kommer påståenden, inte alltför sällan, från talarstolen att det är någon form av nedrustning inom äldreomsorgen. Det har inte varit någon nedrustning inom

äldreomsorgen när de borgerliga har styrt staden. Det är lätt att följa och se vad medelstillsdelningen är från fullmäktige och hur det följs upp i de olika stadsdelarna.

Det faktum att vi nu har färre äldre äldre borde rimligtvis kunna påverka vad mer pengar ger. Det kanske ger dubbel effekt.

Jag tycker att vi har en ganska bra koll på vad pengarna går till. Vi ser att kompetensutveckling i dag är allenarådande på flera boenden där man kanske tidigare inte hade samma utveckling. Vi ser hur demensteam arbetar inom hemtjänsten. Det är en stor satsning från staden. Vi ser i dag hur olika typer av boenden blir allt bättre på att fånga upp den enskildes speciella önskemål på ålderns höst.

Jag tycker att vi har all anledning att vara stolta över vad olika undersökningar visar, att de äldre blir allt nöjdare med den äldreomsorg som bedrivs. Jag tycker att vi ska vara stolta över att 85 procent av dem som har någon form av hemtjänstinsats är nöjda med den insatsen. Man är mycket nöjd med personalens bemötande till exempel, som är en viktig del av att skapa trygghet.

I dag lyckas man lösa många situationer i hemmen. Det är viktigt för den enskilde att kunna få omsorg och omvårdnad i sitt hem. Det är ofta avgörande för väldigt många när det gäller trygghet. Men, och det är det vi började med att tala om här, om det så att man känner sig otrygg med den situation som uppträder när man har hemtjänst i sitt hem och får omvårdnad i sitt hem och känner att man ändå inte vill ha omvårdnaden i hemmet ger våra riktlinjer i dag utrymme för att skapa en situation att man får flytta in på någon form av särskilt boende.

Vi måste dock inse att särskilda boenden betyder väldigt många saker och innefattar olika saker. Vård- och omsorgsboende kan vara till exempel ett demensboende, och då måste man naturligtvis ha en demensprognos för att få bo där. Vi har i dag olika typer av nivåer på detta, olika boenden. Vi har dessutom möjlighet att erbjuda parboende, vilket jag är mycket stolt över. Vi har infört parboendegarantin i Stockholm tidigare än alla andra därför att vi här har haft möjlighet att se just individuella behov.

§ 4 Interpellation om undermåliga arbetsvillkor för anställda i vissa företag inom privat hemtjänst (nr 2014:11)

Anförande nr 15

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 16

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Fru ordförande! Jag tycker att det här är en oerhört viktig interpellation. Jag är väldigt besviken på den mycket korta och ganska ointressanta svar som borgarrådet har gett på den här interpellationen. Framför allt är jag besviken på att borgarrådet helt och hållet undviker att svara på den första frågan i interpellationen, som faktiskt är den viktigaste.

Jag har fått minst 30 olika arbetsscheman som ser ut som arbetsschemat jag beskriver i interpellationen. Det är arbetsscheman där de anställda börjar ungefär kl. 7 på morgonen, slutar ungefär halv åtta på kvällen, men får betalt för enbart åtta timmar, beroende naturligtvis på att brukarna finns på olika håll och man inte får betalt för restiden. Detta menar jag är helt skandalöst. Människor är beroende av sina arbetsgivare halva dygnet men får bara betalt för en del av tiden. Detta pågår i Stockholm 2014! Det är Stockholms stad som anlitar företag som gör detta.

Jag vill faktiskt ha svar från borgarrådet. Tycker du, Joakim, att de här schemana är acceptabla? Om nu schemana granskas i uppföljningar av de privata hemtjänstföretagen, hur är det då möjligt att det här förhållandet kan fortsätta, att detta inte stoppas?

Vi ska vara medvetna om att vi pratar om en yrkesgrupp, som förutom att den utnyttjas på det här sättet, i grunden har väldigt låga löner. Jag skulle vilja att borgarrådet svarade på i första hand min fråga ett, så kan vi gå vidare till de andra sedan.

Anförande nr 17

C h r i s t o p h e r Ö d m a n n (MP): Från Miljöpartiet ser vi satsningar på personalen som avgörande för att man ska få en bra kvalitet inom äldreomsorgen. När det gäller hemtjänsten är det väldiga skillnader i kvalitet bland personalen. Många av gamla trotjänare som kan det mesta om de äldre, kanske från kommunal verksamhet tidigare, befinner sig i dag på den privata marknaden. Enligt dem är det väldigt många människor med dåliga utbildningar som anställs inom hemtjänst. Med tanke på den arbetsmarknad som är tror jag att det inom många företag är lite lättare att anställa människor med lägre utbildningar.

Ska man satsa på äldreomsorgen och skapa den viktiga möjligheten för äldre att känna sig trygga, vare sig de bor på ett äldreboende eller väljer att bo hemma, måste vi satsa oerhört mycket mer på personalen och skapa förutsättningar för att även hos de privata entreprenörerna följa upp för att se till att de har en hög standard på personalen och satsar på personalen.

Det vore bra om det fanns en betydligt ökad flexibilitet än som det ser ut i dag. På många ställen får man inte heltid om man begär det. Man får inte deltid om man begär det. Man får inte arbeta per timme om man begär det. Det är väldigt mycket

av: Det är så här på vårt företag, och vi gör som vi har gjort länge. Den inställningen tror jag inte borgar för en bra kvalitet och satsningar på personalen.

Jag skulle snarare vilja se att man var mycket mer flexibel och tillmötesgående mot personalens egna önskemål. Om man vill jobba per timme, vilket en del vill, ska man kunna göra det. Vill man jobba deltid ska man kunna göra det. Man ska välkomna människor som är beredda att jobba heltid inom äldreomsorgen. Det här saknas väldigt mycket i dag.

Borgarrådet har sagt: Från 2013 har vi gjort satsningar, så nu bör det märkas allteftersom. Men ännu så länge är det samma historier som vi får höra från dem som arbetar inom hemtjänsten, att det har blivit sämre. Det kan hända att det inte blivit ännu sämre under 2014 men det är illa. Det ska inte se ut så här.

Vi måste kunna säga: Ni som vill jobba inom äldreomsorgen är välkomna därför att i Stockholms stad erbjuder vi bra villkor oavsett om ni väljer att arbeta inom den privata eller inom den kommunala verksamheten. Vi ska kunna locka människor som vill göra en satsning inom välfärdssektorn med bra villkor. Den här delen måste bli ett riktigt lyft. Annars kommer vi inte att kunna nå det mål som vi själva satt upp: en bra äldreomsorg i Stockholms stad.

Anförande nr 18

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Den genomsnittliga lönen för personer som är sysselsatta inom vård, skola och omsorg är, Ann-Margarethe Livh, på ungefär samma nivå inom alla dessa sektorer. Men där det trots allt är skillnader på lönenivån är faktiskt mellan privata företag och offentlig sektor. Vi kan konstatera att lönenivån inom privata företag låg ungefär 6 procent högre än inom offentlig sektor. Just inom omsorgsbranschen ligger lönenivån högre.

Statistiska centralbyrån har sammanställt material kring detta och hur anställda ser på jobbet. Jobbhälsobarometern har i kanske hört talas om. Där ser vi att dels är sjukskrivningarna färre inom de privata företagen, dels är det en större nöjdhet med sin arbetsgivare inom det privata. Jag tror att vi har väldigt mycket att lära av varandra. Vi måste försöka se till att det som man är bäst på i privat omsorg också ska göras i den kommunala omsorgen så att vi lättare kan konkurrera och bli bättre.

Det finns en sak som är intressant att följa när det gäller anställda inom hemtjänsten. Väldigt många har ett slitigt arbete och gör ett fantastiskt arbete hos de enskilda äldre. De sliter mycket, varje dag, men de går till jobbet varje dag. Man byter inte arbete. Man trivs i sitt arbete så till vida att man känner att man gör en enormt viktig insats för de äldre. Det ska man vara väldigt stolt över. Vi har en bransch där många har arbetat många år. Det måste vi se. Det som är det slitsamma, det som gör det svårt att arbeta inom hemtjänstbranschen, måste vi göra enklare.

Den tidsåtgång som Ann-Margarethe Livh pratar om, att man inte får betalt för den tid som man har att vandra mellan de olika adresserna, är det som vi har ändrat på. Vi har ändrat på det i och med tidsregistreringen och tagit hänsyn till det. Vi har fått exempel från fackförbunden på hur man inte får betalt för den tiden. Det finns företag som inte sköter detta enligt Kommunal. De företagen är under luppen just nu. Man måste ge betalt för kringtid.

Anförande nr 19

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Vi har diskuterat den här frågan tidigare, senast tror jag förra fullmäktige, när anställda inom omsorgen demonstrerade här utanför huset. Det var ingen av er borgerliga som hade tid att gå ned och möta dem. Men det var ganska många på plats, och de demonstrerade delvis av de skäl som Ann-Margarethe Livh framhåller i interpellationen.

Precis som Ann-Margarethe tycker jag att det här svaret speglar ett visst ointresse. Om man kokar ned till någonting enkelt och handgripligt är det att ungefär hälften av företagen inom hemtjänsten saknar kollektivavtal. Det är ett problem, och det är det som möjliggör att man som arbetsgivare kan bete sig så här. Standarden, själva utgångspunkten, på svenska arbetsmarknaden är kollektivavtalet. När det inte finns råder det laglöshet. Mycket av den här typen av problem skulle lösas om vi ställde krav på kollektivavtal.

Jag träffade nyligen en av de stora privata aktörerna i hemtjänsten, äldreomsorgen, i Stockholm och som ni har, såvitt jag förstår, ganska täta band med. De påpekade att andra kommuner ställer krav på kollektivavtal inom LOV. De undrade försiktigt varför vi inte gör det, och jag undrar faktiskt detsamma.

Anförande nr 20

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Ordförande, kommunfullmäktige! En guldstjärna till Joakim Larsson för förmågan att uttrycka sig så flummigt. Det gör han bara när han inte kan svara på frågorna.

Joakim svarar fortfarande inte på mina frågor. Hur kan det komma sig att det fortfarande i dag i Stockholms stad år 2014 finns anställda i privata hemtjänstföretag som är bundna av sina arbetsgivare i mer än tolv timmar men får betalt för åtta? Så är verkligheten. Det kunde du, Joakim, precis som Roger Mogert sade, ha fått reda på om du hade gått ut och träffat dem som demonstrerade här förra gången vi sammanträdde.

Det finns dessutom inte några som helst krav på att man ska ha kollektivavtal. Det finns inte kollektivavtal i ungefär hälften av dessa företag. Dessa företag kan behandla sina anställda nästan hur de vill. Många, inte alla, gör det. De 26 scheman som jag har fått tillgång till från tre olika privata företag är just scheman från företag som gör det. Jag menar att det är oacceptabelt, och jag tycker att du här i talarstolen ska tala om hur ni tänker sätta stopp för det.

Anförande nr 21

T o r u n B o u c h e r (V): Ordförande! Jag har tidigare talat om en god vän till mig som är hushållslärlarinna och som numera får hemtjänst. För ett år sedan var hon väldigt arg för att hon hade fått en timmes städning en gång varannan vecka. Det kom en ung flicksnärta som städade i 20 minuter. Som gammal hushållslärlarinna kände hon att hon behövde lära upp denna unga flicka hur det går till när man städar.

Jag sade till min goda vän att hon i stället kanske skulle kontrollera med biståndshandläggaren, för det kan vara så att den unga flickan inte hade mer än 20 minuter på sig i ett fullspäckat schema.

Det är en av anledningarna till att Para Gå-systemet infördes; brukarna skulle verkligen få sin tid. När det beslutades om Para Gå lyfte Vänsterpartiet upp att ett problem som man kunde se i horisonten med Para Gå var att det skulle skäras ned på kringtiden. Nu säger Joakim Larsson att det är ett krav att få betalt för restiden. Jag kan hålla med om det. Men kringtiden kan vara så mycket mer än restid

I Farsta stadsdelsnämnds senaste sammanträde lyfte Farsta stadsdelsförvaltning att de kommer att få problem med att finansiera sin egen hemtjänst därför att ersättningen är lite lägre än den de betalar i dag därför att kringtiden är beräknad i den nya ersättningen till lite lägre än den är i praktiken. Det innebär att de även i sin egen hemtjänst kommer att bli tvungna att antingen överfinansiera, vilket man inte får för Konkurrensverket, eller dra ned på kringtiden även i den egna hemtjänsten.

Det här är ett problem. Det är ett problem i resten av landet, och det borde Stockholm ha vetat om när man införde Para Gå-systemet. Det var därför Vänsterpartiet lyfte den här problematiken. De här erfarenheterna finns i andra delar av landet som har det här registreringssystemet.

Även om man kan garantera brukarnas tid har det i stället gått ut över personalens kringtid. Vi kommer att fortsätta att se på just det problemet, i synnerhet om majoriteten vägrar att se problemet utan sticker huvudet i sanden.

Anförande nr 22

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Sticka huvudet i sanden verkar väldigt många göra, framför allt när det är dags att lyssna på vad andra säger, framför allt när det gäller att lyssna på vad förvaltningarna säger när äldregruppen till exempel försöker redovisa för Torun Boucher och andra vad det nya systemet innebär. Du verkar inte ha lyssnat, Torun. Det är nämligen så att det inte är möjligt att införa ett system som tar hänsyn till kringtiden och sedan inte följa det som enskild aktör. Det är inte möjligt. Då kan man inte fortsätta. Det är det jag försöker vara tydlig med.

Jag har inte kunnat svara bara på din fråga, Ann-Margarethe Livh. Men jag kan göra ett nytt försök. Tidsregistreringen har tagit hänsyn till kringtiden. Man har tagit hänsyn till den när det gäller lönenivå som man har kommit fram till tillsammans med de fackliga organisationerna. Man har diskuterat med aktörerna: Vad är den rimliga lönenivån per timme med kringtiden inräknad? Om jag minns rätt hamnade man någonstans på 22 600 för att man skulle få betalt för kringtiden. De som inte sköter detta ska inte ägna sig åt detta system.

Vi börjar nu se, med det nya tidsregistreringssystemet Para Gå, att vi har möjlighet att följa upp detta på ett mycket bättre sätt än tidigare. Nu kommer vi att kunna se om någon brister i detta. Det är väldigt bra.

Sedan vill jag säga till Torun att det är jättebra att Vänsterpartiet lyfter en fråga som vi redan skrivit in dag ett, nämligen att vi gör en uträkning på vad Para Gå-systemet innebära i andel tid som användes inom hemtjänsten. Vi sade, just med erfarenheter från andra kommuner, att vi räknar med att det är lite högre utnyttjandegrad de första månaderna när man inför systemet. Men vi räknar med ungefär 81 procent av den beviljade tiden och det med hänsyn till att vi vet hur det ser ut i andra kommuner. Vi

vet att äldre personer ibland är på olika vårdbesök, ibland vill de inte ha sin hemtjänst just den dagen, vilket man respekterar. Förr var detta omöjligt att se. Nu ser vi när det sker, och det är mycket lättare att följa arbetet.

Hör och häpna: Det första halvåret har tidsåtgången varit just 81 procent. Detta har oroat en del stadsdelar och en del andra. Vi har sagt från dag ett att om det är så att kostnaderna blir högre, att utfallet blir mer än 85 procent, gör vi tillägg i samband med tertialrapporten och hanterar det. Men den ligger på 81 procent. Fascinerande, tycker jag, att våra tjänstemän är så duktiga att det blev på exakt den nivå som man gissade på i december.

Anförande nr 10

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, kommunfullmäktige! När jag hör Joakim Larsson blir jag lite ledsen. Jag tycker att vi kan hålla oss till fakta och sanning när vi pratar om dessa frågor.

Jag trodde inte jag skulle gå upp och försvara företag, men de företag som driver hemtjänst nu får kompensation för totalt 15 minuter i gångtid för ärendena. Det bränner man redan när man går första ärendet. Det är skillnad när det är ett hus, alltså samlat. Det är bara att man går mellan våningarna. Men det är 15 minuter.

Företagen säger själva att de går på knäna. De förlorar på det här ekonomiskt. Nu pratar jag inte om dem som är anställda, utan jag talar om företagen. De får det inte att gå ihop. De säger klart och tydligt: Det är för 15 minuter de får ersättning per anställd som jobbar ute på fältet. Med den matematiken går det väldigt dåligt ihop. Det är så det ligger till, och jag förstår inte hur du kan säga någonting annat när de som jobbar med det säger vad jag säger. Det låter märkligt.

Anförande nr 23

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Joakim uppmanar oss att läsa handlingar från staden, vilket vi gör. Jag skulle vilja uppmana dig, Joakim, att läsa Kommunals senaste stora rapport som visar just sämre arbetsförhållanden, sämre löner, sämre medinflytande och så vidare i de privata företagen. Den rapporten tycker jag att du ska ha som kvällslitteratur, för den är väldigt nyttig.

Det här blir väldigt förvirrande, och det är säkert din mening att vara förvirrande när du pratar om hur lönerna är i de privata vårdföretagen. De höga lönerna finns på chefsnivå, möjligtvis på mellanchefernsnivå. En undersköterska eller vårdbiträde, tyvärr även i kommunen, som har jobbat i 30 år i sitt yrke kommer upp i en slutlön på 24 000 kronor. Det kallar jag en skandalöst dålig lön.

Jag konstaterar att du fortfarande inte har svarat på min fråga, alltså fråga ett i denna ganska omständliga interpellation med många frågor om de dåliga förhållandena inom hemtjänsten för personalen. Du har fortfarande inte svarat på frågan: Hur kan det komma sig att vi i dag år 2014 i Stockholms stad har människor som är uppbundna av sina arbetsgivare i tolv timmar men får betalt för åtta. Detta är i stor utsträckning kvinnor, lågavlönade kvinnor. Kan du svara på den frågan innan det här fullmäktigesammanträdet är slut?

Anförande nr 24

C h r i s t o p h e r Ö d m a n n (MP): Jag tror att Para Gå-systemet innebär en förbättring. Där ger jag Joakim Larsson rätt. Jag vet inte det ännu, men jag tror att det kommer att ge en förbättring mot tidigare. Det kan hända att vi kommer att behöva göra ytterligare förbättringar i framtiden. Men fortfarande i dag är det så att de anställda berättar om samma problematiska historia när det gäller arbetstider och när det gäller möjligheter att påverka. Det ser jag som ett jättestort problem, speciellt när vi som stor arbetsgivare i Stockholm vill att våra entreprenörer ska följa våra riktlinjer, men det görs inte.

Det handlar om en verksamhet som kommer att vara otroligt viktig i framtiden, förmodligen ännu viktigare än vad den är i dag. Då måste vi fundera över på vilket sätt vi kan skapa förutsättningar för att människor ska tycka att det känns bra och tryggt att gå in i olika typer av anställningar, oavsett vem det är som huvudman för de olika verksamheterna i Stockholms stad.

Inom Miljöpartiet har vi äldreomsorgen som en av våra prioriterade frågor inför valet. Vi kommer att följa upp och se på vilket sätt man kan förbättra för de anställda. De anställda är de som borgar för att vi få en bra kvalitet inom äldreomsorgen. Därför är de otroligt viktiga att lyssna till och att satsa på. Vi har gjort förbättringar under den här mandatperioden. Jag håller med Joakim Larsson som det, men det behövs otroligt mycket mer, och vi behöver se om Para Gå-systemet behöver förbättras framöver. I stort tror jag att vi måste få en helt annan syn på äldreomsorgsarbetet.

Det är helt riktigt att människor i alla undersökningar säger att de tycker att deras arbete är viktigt, men man tycker att det är lågt betalt och man tycker att det är otroligt slitsamt. Här måste vi göra förbättringar så att vi ska kunna få fler människor som vill jobba inom äldreomsorgen, inte bara dem som har kämpat år ut och år in och snart går på knäna för att ge en så bra äldreomsorg som möjligt. Vi behöver nyrekrytera, vi behöver ungdomar och sådana som är beredda att gå utbildningar och arbeta inom äldreomsorgen framöver i Stockholms stad för att vi ska kunna nå de viktiga målen och för att vi alla här i salen ska kunna känna oss trygga inför att vi blir gamla en vacker dag.

Anförande nr 25

Borgarrådet L a s s o n (M): Fru ordförande! Låt mig börja med att besvara Ann-Margarethe Livh så att hon känner att jag svarar på frågan ytterligare en gång. Nej, Ann-Margarethe Livh, det är inte okej att någon som ska ha betalt för tolv timmar får betalt för åtta timmar. Det är inte okej. Dessutom tycker jag att det är eländigt om man behöver arbeta tolv timmar. Jag har också sett sådana exempel. Jag har också i kommunen mött personer som har beskrivit situationer som jag inte gillar och som jag försöker ta upp med verksamheten och frågar: Hur har ni tänkt här? Ska man åka med *en* bil fast man har adresser på olika ställen och är två utförare inom hemtjänsten? Det kan vara svårt att dela på bilen till exempel.

Jag har sett exempel som jag reagerat på, självklart, och det måste man ta upp med verksamheterna.

Den diskussion som Jackie tog upp om 15 minuters kringtid per anställd har jag aldrig hört. Det här är ytterligare ett sådant exempel som bara någon hittar på, och så går ryktet i gång. 15 minuters kringtid per anställd – det finns ingenting sådant angivet över huvud taget. Branschråd, fackliga förbund, alla har kommit överens om hur man ska beräkna en summa där kringtiden innefattas. Om det sedan är 5, 15 eller 20 minuter är inte det som är intressant. Företagen hör av sig bara till er uppenbarligen och tycker att 15 minuter har varit fel. Ja, det bör det ha varit, för så har det inte byggts upp. Vi tar hänsyn till kringtiden.

Vi har ofta en diskussion i den här salen om att det skulle finnas politiker som är ointresserade av det de håller på med. Nej, så är det inte. Vi har ett väldigt stort intresse av att ta äldreomsorgen framåt och se till att vi står rustade inför att vi blir allt fler som blir äldre äldre framöver.

Då tycker jag inte att debatten är särskilt roande när man till exempel säger till mig: Du kom inte på demonstrationsmötet. Nej, hade jag gått ned på demonstrationsmötet vid förra fullmäktige hade det blivit ett förbaskat liv hos Roger Mogert framför allt, antar jag, som hade sagt: Var är borgarrådet? De som demonstrerade valde, kanske med inrådan från Socialdemokraterna, vad vet jag, att lägga detta precis när vi hade frågestund i fullmäktige. Det är lite svårt för mig att vara på två ställen samtidigt. Däremot har vi besvarat deras frågor skriftligen, och jag har också talat med dem. Detta är frågor som de har drivit en tid, men det är inte bara dem jag träffar.

Anförande nr 26

J a c k i e N y l a n d e r (V): Det är inte så att folk ljuger inför mig. Jag vill inte sprida lögner, Joakim. Men jag har pratat med många som jobbar inom den privata hemtjänsten och som jobbar efter det nya systemet. Jag har fått höra det från flera att man bränner de 15 minuterna redan när man åker från kontoret på morgonen till det första ärendet. Det är vad de får i ersättning.

Hur du har räknat, Joakim, vet inte jag, men det jag säger är inte att sprida några lögner. Jag hittar inte på någonting. Jag har gjort flera besök på olika äldreboenden – jag är nämligen kontaktperson till folk som bor på äldreboende – och jag har pratat med och träffat personal. De säger likadant. Många gånger är de cheferna som säger det. De är väldigt missnöjda med hur det har blivit inom hemtjänsten. De är lite förvånade över att det är en borgerligt styrd kommun som beter sig så mot dem.

Anförande nr 27

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag är medveten om att borgarrådet inte har någon talartid kvar, men eftersom han ändå apostroferade mig måste jag säga att det var en väldigt tilltalande och spännande konspirationsteori att jag är den som styr Kommunal och de anställda i hemtjänsten. Den uppskattade jag väldigt mycket, och den ska jag ta med mig och sprida bland andra konspirationsteoretiker.

Det som gjorde att jag tog upp frågan var att jag var ute och mötte dem som demonstrerade. Vänsterpartiet var ute och mötte dem, Miljöpartiet var ute och mötte dem under sagda frågestund. Du var inte där, Joakim, och jag kan ha respekt för om du var upptagen med att svara på frågor, men det var ingen från Moderaterna där. Det var ingen från Folkpartiet, ingen från Centerpartiet, ingen från KD. Det var

precis som det alltid är när någon demonstrerar utanför Stadshuset. Ni går aldrig ut och möter dem.

Jag tycker att det är en grundläggande demokratisk skyldighet att också möta folk som demonstrerar mot en. Det är min uppfattning.

*§ 6 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Museum i Mälarhöjden: Hertha Hillfon*

Anförande nr 28

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Keramikern Hertha Hillfon gick bort i höstas vid en ålder av 92 år. Hon var en nydanande keramiker och finns representerad med offentliga konstverk runt om i hela landet. Hon var också ledamot av Kungliga Akademien för de fria konsterna och belönades med en professorstitel.

Hon lämnade efter sig ett hem i Mälarhöjden som utgör en unik konstskatt, och det är omöjligt att komma till hennes hem utan att bli berörd. Själva platsen är sagolik, och de fantastiska skulpturerna ger ett starkt avtryck.

Det finns nu en unik möjlighet att bredda detta kulturarv och skapa ett museum över en kvinnlig konstnär. Det skulle i så fall vara det första kvinnliga konstnärshem som blir bevarat och omgjort till museum.

Min fråga till kulturborgarrådet är: Tycker du att det finns något värde i att vi bevarar Hertha Hillfons hem, och kommer du i så fall att ta något ansvar och någon aktiv roll i det arbetet?

Anförande nr 29

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Tack, Emilia! Frågan var huruvida jag tycker att det finns ett värde där eller inte – det finns det säkert. Det gäller ju en namnkunnig konstnär. Jag är kulturborgarråd, och jag försöker att inte göra en konstnärlig bedömning. Men hon var absolut en betydande konstnär.

Därför har kulturförvaltningen fått i uppdrag att närma sig familjen och hålla kontakt med den, och även med den intresseförening som finns där ute, för att höra vad det finns för idéer om hur man kan gå vidare.

Jag tycker att det vore bra om man kan hitta en lösning, men den måste nog inkludera flera olika parter, tror jag. Det är där man måste börja. Man måste helt enkelt börja med att prata och höra vilket intresse det finns från familjen. Det är svaret på din fråga.

Anförande nr 30

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Du nämner den nya föreningen Hertha Hillfons Vänner, och de har varit väldigt tydliga med att de vill se just en offentlig verksamhet i Hertha Hillfons hem, gärna med visningar, musikarrangemang, barnverkstäder, trädgårdsvandringar och så vidare. De är väldigt aktiva och vill gärna ha just en dialog med staden, så som du beskriver.

De har samlat många medlemmar och brinner verkligen för det här, men det är ganska kort om tid. Jag tror att de är väldigt angelägna om att kontakten med staden sker ganska snart. Förvaltaren har lagt ut konstverken hos Auktionsverket, och om ingenting händer kommer de att auktioneras ut redan i september. Samtidigt ligger själva fastigheten ute för försäljning. Det är klart att man kan ha tur och att det är någon som vill använda detta för offentlig verksamhet som köper det, men det är lika troligt att verken skingras och hemmet byggs om till något helt annat.

Kommer ni att agera tillräckligt snabbt? Kommer det att hinna bli något?

Anförande nr 31

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Förvaltningen har kontakt med intresseföreningen, såvitt jag vet. Jag har inte själv pratat med dem, men det går via förvaltningen. Det ska pågå ett samtal.

Alla sådana här ärenden förutsätter att familjen är lite delaktig och tycker att det är bra. Det är oerhört svårt om det offentliga ska vara ute och bjuda i offentliga auktioner och köpa in saker och ting. Det blir en ganska olycklig utveckling, skulle jag säga, av en massa olika skäl.

Det vore positivt om familjen är med på tåget, och det är därför det pågår samtal. Jag hoppas i så fall att många kan vara med och ta ett ansvar för detta. Staden själv kan nog inte ensam ta det här ansvaret. Vi har ju några olika konstnärshem, till exempel Strindbergs och Carl Eldhs, och där ser vi att det krävs en vänförening, en stiftelse och en apparat runt omkring.

Anförande nr 32

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag delar den bilden, att det krävs en viss apparat runt omkring. Däremot tror jag, liksom vänföreningen och förvaltaren, att staden måste vara väldigt tydlig med att man är intresserad just av att skapa den här apparaten runt omkring för att möjliggöra att det blir något. Det krävs ändå någon form av offentlig vilja, och vi har de musklerna på ett helt annat sätt än vad en nystartad förening har.

Som du nämner finns det flera konstnärshem i Stockholm i dag, men det finns inget kvinnligt konstnärshem bevarat. Det här är verkligen en unik möjlighet, förutom att hon står som konstnär i sig själv, att också ha ett jämställdhetsperspektiv på det hela och se till att detta inte blir bara män förunnat, som det har varit på så många andra områden historiskt.

Jag tycker att det är önskvärt att vi som stad och kulturnämnden tar en än mer aktiv roll och visar att vi är intresserade. Det krävs nog att vi visar att det finns ett intresse på riktigt härifrån för att familjen ska känna att de vill vara med på tåget.

Anförande nr 33

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Ja, vårt intresse visar sig ju i uppdrag som vi utdelar, och det uppdraget är utdelat till förvaltningen. Men sedan måste man komma ihåg att allting måste sättas i proportion till det ena och det andra naturligtvis. Om det är så att huvudintresset för dem som äger fastigheten är att få ut så mycket pengar som möjligt av den har vi ett stort problem, skulle jag säga. Det förutsätter nämligen att man enas om vad man vill göra med det här och att alla tycker att det är en bra idé. Det är där man måste börja. Det förutsätter också att staten är intresserad.

Det vore verkligen väldigt roligt att ha en kvinnlig konstnär representerad med sitt hem i Stockholms stad. Men vi ska också komma ihåg att Stockholms stad, kommunen, inte äger något av konstnärshemmen, utan de drivs i stiftelseform eller föreningsform och söker kulturstöd. Där har vi öppnat för detta också vad gäller Hertha Hillfons ateljé.

Jag hoppas att det går att hitta en lösning, men det är inte jätteenkelt. Många måste vara med och dra sitt strå till stacken där.

Fråga nr 2. Situationen på Gubbängsskolan

Anförande nr 34

E i v o r K a r l s s o n (MP): Ordförande! Miljön i den kommunala Gubbängsskolan i Stockholm är stökig och kaosartad. Skolinspektionen har haft tillsyn av skolan, med totalt 700 elever, sedan förra våren och beskriver i sitt beslut grava ordningsproblem i årskurs 6–9. Myndigheterna har följt skolan i ett år, men Stockholms stad har känt till problemen mycket längre.

Skolinspektionen konstaterar också att elever i årskurs 6–9 inte får det stöd i skolarbetet som de har rätt till. Man kan inte lära sig i en sådan miljö. Och kunskapsnivån har sjunkit. Rektorn har ett stort ansvar för skolan, men ytterst är det också ett politiskt ansvar.

Min fråga är: Vad tänker utbildningsförvaltningen och nämnden, som har känt till situationen under lång tid, nu göra?

Anförande nr 35

Borgarrådet E d h o l m (FP): Herr ordförande! Ja, situationen på Gubbängsskolan är allvarlig, precis som Eivor Karlsson säger. Man har redan nu börjat vidta en rad olika åtgärder. Det kommer till exempel att tillsättas en ny rektor i höst. Man är med i Prio-projektet. Det har redan nu vänt trenden på skolan.

Den senaste medarbetarenkäten visar ett ganska kraftigt lyft, så skolan är på gång och har vidtagit en rad åtgärder redan nu. Men jag tror att det kommer att behövas mycket mer under hösten, och det får väl utbildningsförvaltningen återkomma till.

När det gäller kunskapsutvecklingen har den faktiskt förbättrats, och resultaten på de nationella proven nu senast visade en förbättring. En del av de åtgärder som redan nu är vidtagna har alltså gett effekt. Men jag är också ganska övertygad om att det inte kommer att hjälpa ända fram, utan det kommer att krävas ännu mer arbete naturligtvis.

Anförande nr 36

E i v o r K a r l s s o n (MP): Eleverna har skolplikt, och skolan har ansvar att förmedla kunskap till eleverna. Om skolan inte klarar av situationen måste den få hjälp, till exempel resurspersonal och fler specialpedagoger. Man måste också se över elevsammansättningen.

Är det elever med NPF-diagnoser, som adhd och Asperger, som kanske borde erbjudas en plats på en resursskola? Eller är det andra elever som är i behov av särskilt stöd? Vi vet att elever är i behov av särskilt stöd på grund av andra omständigheter än diagnoser. De har inte fått det stöd de behöver, konstaterar Skolinspektionen.

Det här har pågått så lång tid, och det innebär en stor kunskapsförlust. Ni måste ha känt till det här tidigare i staden.

Anförande nr 37

Borgarráðet E d h o l m (FP): Ordförande! Ja, absolut – självklart! Det är därför alla dessa åtgärder redan har börjat vidtas. Hade vi inte känt till det hade det varit anmärkningsvärt. Det har varit väl kända problem, som man redan börjat hantera när Skolinspektionen kom med sin rapport.

Jag tycker dock att man ska akta sig lite för att skylla på elevsammansättningen. Man ska aldrig skylla ordningsproblem på enskilda elever. Det är ett ledningsansvar och ett ansvar för lärare, och också föräldrar ibland, att se till att elever kommer i tid, går i skolan och så vidare.

Jag tror inte att Gubbängsskolan har ett elevunderlag som skiljer sig från många av de andra skolorna vi har i staden. Men det vidtas nu ganska kraftfulla åtgärder, och jag tror också att det kommer att behövas mer under hösten.

Anförande nr 38

E i v o r K a r l s s o n (MP): Nej, det är klart att man inte ska skylla på elevunderlaget i sig. Men elevsammansättningen är också viktig för hur stökigt det är i skolan, naturligtvis. Det måste man konstatera. Och att det finns brister i skolans arbete med trygghet och studiero har Skolinspektionen konstaterat.

Skolinspektionen observerade också att elever som inte förstod en uppgift i årskurs 6–9 i denna skola sade att de blev kallade ”dumhuvuden” och ”idioter” av andra elever. Så kan det ju inte få gå till i en skola.

Andelen elever som år 2013 nådde kunskapskraven i alla ämnen i slutet av årskurs 9 var endast 61 procent. Det är det lägsta resultatet på fem år. Alltså måste det hända någonting.

Sedan tycker jag inte att man ska skylla på rektorn och lärarna heller, utan det krävs ekonomiska resurser till lärare och specialpedagoger. Det är det som behövs.

Anförande nr 39

Borgarráðet E d h o l m (FP): Gubbängsskolan har en budget i balans och har ordning på ekonomin, och kunskapsresultaten har förbättrats i de nationella proven för innevarande år. Man har sett förbättringar i medarbetarenkäten på sista tiden. En del av de åtgärder som måste vidtas är alltså redan på gång. Det är inte så att det är när Skolinspektionen kommer med sin rapport som det föranleder en massa nya beslut. Skolan och skolledningen var väl medvetna om detta och har redan påbörjat det arbetet. Men jag tror också att man sannolikt behöver göra mer.

Är det så att personal uttalar sig så kränkande mot elever som du påstår, bör man fundera på om sådan personal över huvud taget ska vara kvar på skolan – om det är sant.

Fråga nr 3. Tiggartelefon

Anförande nr 40

K a r i n R å g s j ö (V): Nu kommer det 5 miljoner från Alliansen till arbetet med hemlösa EU-migranter, och beslut ska tas på kommunstyrelsen på onsdag. Det lät ju

bra. Det är uppsökande verksamhet – jättebra! Det är de som pratar romani som ska sökas upp – väldigt bra!

Och så kom det här med jourtelefonen. När jag tittade på det här trodde jag först att det var en telefon som EU-migranterna själva kunde ringa till och fråga om råd och så vidare. Men så var det inte.

Den här telefonen ska användas, som du själv säger i en intervju, Anna, av personer som känner oro. Men tittar man lite på hur telefonen kommer att användas förstår man att det är ett slags vräkningstelefon. Sitter jag på Kungsholmen och ser att det finns 13 romer på gatan där kan jag ringa vräkningstelefonen så att det blir snabba ryck. Jag tolkar det i alla fall så.

När det gäller solidariska handlingar för EU-migranterna är väldigt mycket redan på gång av frivilliga. Jag frågar dig: Är inte detta en vräkningstelefon helt enkelt?

Anförande nr 41

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Tack för frågan, Karin Rågsjö!

Ja, det här är en förstärkning med 5 miljoner kronor, utöver de ungefär 10 miljoner kronor som vi från stadens sida satsar varje år på fattiga och utsatta EU-medborgare. Jag är tacksam för att du ställer frågan, för då har vi möjlighet att konkretisera vad denna telefon innebär.

Det är alltså en enkel ingång för alla stockholmare, som är oerhört engagerade i den här frågan. Det kan handla om fattiga, utsatta tiggare som man ser och som man upplever kan riskera att fara illa. Men det kan såklart också vara framväxten av boplatser, som vi ser runt om i staden.

Det är någonting som man ringer in till staden om redan i dag. Man ringer in till stadsdelsförvaltningen, man ringer till polisen, man ringer till sjukvården om man behöver sjukvård och man ringer till socialroteln, till förvaltningen, till olika myndigheter och enheter.

Vi har under dessa år strävat efter att det ska vara enkelt att komma i kontakt med Stockholms stad. Det var också bakgrunden till att vi införde ett nummer till ett kontaktcentrum för staden, dit stockholmare kan vända sig också i andra frågor. Det är de som redan handhar Äldre direkt och andra samtal.

Detta är helt enkelt ett nummer, en enkel ingång. Det är inte en tipstelefon eller en jourtelefon. Just jourtelefon var någonting som framgick i artikeln, men det hade inte jag sagt utan det hade man själv tolkat in. Det är ett kontaktcentrum för Stockholms stad dit stockholmarna ska kunna vända sig om de har frågor. Det kan handla om allt ifrån att man känner oro för att någon mår dåligt eller är utsatt till att man ser framväxten av en boplatser.

Det är olika frågor som berör denna grupp som vi hanterar redan i dag. Våra uppsökare har total koll på antalet EU-medborgare och boplatser vecka för vecka. Det har vi redan, så vi behöver inte ytterligare information om någon kartläggning. Vi vill skapa en enkel ingång för stockholmarna. Det är bakgrunden.

Anförande nr 42

K a r i n R å g s j ö (V): 5 miljoner lät också glädjande. Men det här är problem som inte kommer att försvinna. Det handlar om fattigdom i Europa, i Spanien och i Grekland. De här romerna hade tidigare jobb, ofta i Grekland och i Spanien. Nu kommer de hit, och de är extremt utsatta som grupp.

Då undrar jag: Av de här 5 miljonerna, fanns det inte en astronomiskt liten möjlighet att bygga upp någon form av sanitära möjligheter för dessa personer, som en tältplats eller campingplats med duschar och sanitära förhållanden? Det finns inte en krona till det i det här förslaget.

Det är uppsökandeteamet, som sagt, och det är jättebra. Det är en diffus telefon – jag tycker fortfarande att den är väldigt diffus. Men det finns absolut ingen möjlighet för dessa personer att få tillgång till dusch eller wc, helt enkelt en uppställningsplats. Vi kommer att ha den här situationen i Stockholm framöver. Södra Europa är fattigt, och de här personerna är fattiga. Det här är ett fattigdomsproblem, och det hade kanske varit bra att lägga in några kulor för det, tycker jag.

Anförande nr 43

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Vi har nu stärkt möjligheten att bo även sommartid, där vi ger 400 000 till Frälsningsarmén som har boende även under sommaren. Men vår ambition är inte att bygga upp campingplatser med wc eller toaletter i skogen, där vi ser framväxten av boplatser. Det är inte rätt väg att gå, anser jag.

Det vi måste göra är, precis som du också är inne på, att försöka jobba med hemländerna. Det här är människor som inte söker sig en långsiktig framtid i Sverige, men på grund av fattigdom söker de sig hit och försörjer sig genom tiggeri. Då handlar det om att jobba med länder som Rumänien, varifrån dessa människor kommer. Där har vi också kontakter nu, och vi för samtal om möjliga samarbeten.

Vi kan inte göra som i Göteborg och ställa upp parkeringsytor, campingplatser och så vidare för den här gruppen, för vad händer sedan? Vad händer om det finns barn med i bilden? Vi har ju sett hur undermåliga husvagnarna är. Det är inte en lämplig miljö att bo i för barn. Då undrar jag: Har Vänsterpartiet någon sorts plan för den här gruppen, efter att de har bott på de uppställningsytor som man talar om?

Anförande nr 44

K a r i n R å g s j ö (V): Du säger att ni pratar med hemländerna, men det verkar inte ha varit framkomligt hittills när man tittar på vad som har hänt med pengar och så vidare. Det handlar också om vad vi ska göra här, hands-on, i Stockholm, i Göteborg, i Malmö och i hela Sverige. Den här situationen kommer inte att försvinna i ett nafs.

Det handlar om ett fattigdomsproblem. Södra Europa kommer fortfarande att vara fattigt, och Rumänien kommer fortfarande att förtrycka sina romer, tyvärr, om man inte gör något väldigt drastiskt.

Jag tror att vi absolut ska titta på Göteborg. Har man barn med sig kanske barnen ska gå i förskola. Har man barn med sig kanske barnen ska gå i skola. Varför inte låta

romer ha samma möjligheter att få vård som andra migranter och papperslösa från olika delar av världen som är här? Så är det inte i dag. Ganska många av dessa personer är också statslösa.

Jag tror att vi kan göra mycket mer. Vi är en rik stad, och vi borde kunna göra mycket mer. Dessa personer vill vara här och jobba ett kort tag. Man kanske skulle kunna öppna ett slags jobbcenter för dem. Det är mycket man kan göra, mer än att fixa en tiggartelefon.

Anförande nr 45

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Vi har ju Crossroads, som är en förmedling av kortare språkstudier, länkning till jobb och annat. Vi satsar redan i dag 10 miljoner kronor på den här gruppen.

Men vi måste också respektera allemansrätten, naturskyddslagstiftning och annat, och jag beklagar att Vänsterpartiet inte gör det. Det är någonting som jag tror att väldigt många svenskar och svenska medborgare uppskattar, det vill säga att kunna röra sig fritt i naturen. Men det är också reglerat. Man kan inte bo i årtal i undermåliga miljöer, som också är humanitärt farliga. Det kan vi inte acceptera.

Jag kan notera att Göteborg senast för bara någon dag sedan polisanmälde en stor grupp från Bulgarien som har etablerat sig på en parkeringsplats och vägrar flytta därifrån. De har också sina utmaningar.

Vi försöker handskas med detta. Vi gör humanitära insatser här i Stockholm, tillfälliga sådana, för att sedan föra en dialog om att förbättra hemförhållandena i länder som Rumänien, som denna grupp kommer ifrån.

Fråga nr 4. Formativ bedömning i gymnasiet

Anförande nr 46

J a n V a l e s k o g (S): I utbildningsnämnden fick vi nyligen, efter en skrivelse från oss socialdemokrater, en redovisning av hur den formativa bedömningen fungerar på bland annat gymnasieskolorna i Stockholm. Vi ville se om eleverna får kunskap och har en dialog med lärarna om hur de ligger till i förhållande till kunskapsmål och betyg.

Det visade sig att endast 53 procent av gymnasieeleverna har den dialogen med sina lärare. Ändå vet vi från internationell forskning att det absolut viktigaste för framgångsrika studier är bra lärare som klarar en formativ bedömning och att ge en regelbunden respons till eleverna. Det är betydligt viktigare än annat, som huvudmannaskap, lokaler eller betygen i sig till exempel. En fungerande formativ bedömning är något av det absolut viktigaste på skolorna. Och endast 53 procent av eleverna, enligt dem själva, får den här dialogen.

Då är min fråga: Varför misslyckas vi med detta på skolorna i Stockholm?

Anförande nr 47

Borgarrådet E d h o l m (FP): Herr ordförande! Den här frågan är naturligtvis jätteviktig, precis som Jan Valeskog säger. Att elever känner dels att de vet vad som krävs för att uppnå ett visst betyg – där ligger vi också lite för lågt, även om det är

bättre – dels att de får respons och hela tiden har en dialog är väldigt viktigt. Det har stor betydelse för hur det sedan går i skolan.

Det görs en hel del på utbildningsförvaltningen. Utbildningsförvaltningen driver olika typer av projekt som handlar precis om detta. Vi har till exempel en expertlärare som jobbar i stort sett heltid med dessa frågor gentemot skolorna.

Jag tror att förklaringen är att det nya betygssystemet fortfarande upplevs som ganska nytt, att man blandar ihop det som är betygssättning med det som är formativ bedömning, som ju ska ske hela tiden, och att det helt enkelt inte riktigt har satt sig.

Skolorna måste absolut anstränga sig mer än vad de gör i dag. Det är min uppfattning också.

Anförande nr 48

J a n V a l e s k o g (S): Jag tror inte att det har så mycket att göra med det nya betygssystemet, eftersom det har varit låga siffror en tid och är sjunkande siffror, som jag sade. Det är intressant att höra borgarrådets bedömning av det som har orsakat att skolklasserna har ökat kraftigt. På gymnasieskolorna är det kanske 33 elever i en klass. Det säger sig självt att det blir väldigt svårt för lärarna att hinna med att se och ge respons till varje elev och att få det att fungera med stora klasser.

Det finns också en annan baksida, med stora ekonomiska problem i många skolor. Två tredjedelar av skolorna har underskott i sin ekonomi, vilket naturligtvis gör det svårt för dem att ha råd med mer personal.

Om man lägger ihop det där kanske det inte är så konstigt att det går åt fel håll. 53 procent, det vill säga nästan hälften, av alla elever får inte en regelbunden respons och får inte veta hur det går. När man vet att det här är den absolut viktigaste faktorn är det naturligtvis oerhört allvarligt, och mer måste väl göras då, antar jag.

Anförande nr 49

Borgarrådet E d h o l m (FP): Jag kanske inte skulle säga att formativ bedömning är den absolut viktigaste faktorn för om man klarar sig i skolan eller inte. Jag tror personligen att det är undervisning och att man har undervisande lärare. Icke desto mindre är detta ett allvarligt problem.

Det som är bra med den här undersökningen är att man kan pinpointa ganska bra vilka skolor det är som har problem. Det är inte så att problemen är jämnt fördelade. Många av våra kommunala gymnasieskolor har en väldigt hög procentandel, där eleverna är nöjda med det stöd de får från lärarna när det gäller bedömning, medan andra skolor har betydligt lägre andel. Jag ser framför mig att man i Stockholm ska väga rikta projekten lite mer till de skolor som har de största problemen.

Min bedömning är att det inte är i de skolor som har de allra största klasserna som detta är ett problem, utan det är i skolor där eleverna ofta har andra typer av problem också, till exempel att de inte har tillräckligt bra kunskaper från grundskolan.

Anförande nr 50

J a n V a l e s k o g (S): Den omtalade personen John Hattie, som har tittat på all skolforskning runt om i världen, har konstaterat att det är två saker som är absolut

viktigast för framgångsrika skolor. Det har ingenting med huvudmannaskapet att göra, om det är statligt eller kommunalt. Det är just lärarens funktion och roll, att det är duktiga lärare som kan undervisa på ett bra sätt och ha en bra dialog, och just den formativa bedömningen, att kontakten med och responsen till eleverna under studietiden fungerar. Det är de två enskilt viktigaste faktorerna för framgångsrika skolor.

Samtidigt har Stockholm då otroligt låga ambitioner. Ni har i majoriteten i Stockholms stad satt upp målet att 60 procent av eleverna bör kunna få den formativa bedömningen och responsen i skolan. 60 procent av eleverna är alltså målsättningen, och nu ligger det på 53. Förutom att det är låga ambitioner och låga siffror, bevisligen, fast det är en så viktig fråga: Är inte det ett tecken på att detta inte har prioriterats under dessa år?

Anförande nr 51

Borgarrådet E d h o l m (FP): Självklart är det här en fråga som prioriteras på alla skolor, för man måste göra det. Eleverna har rätt att veta hur de ligger till, har rätt att veta vad de ska göra för att få bättre resultat och så vidare. Den här dialogen är naturligtvis väldigt viktig.

Sedan kan man alltid säga att vi har för låga ambitioner och att ambitionerna borde vara högre. Men Jan Valeskog vet precis lika väl som jag att när man sätter upp den här typen av mål gör man det utifrån ett utfall. Naturligtvis borde alla verksamheter ha 100 procent nöjda, 100 procent behöriga till gymnasieskolan eller 100 procent godkända i de nationella proven, med matte och så vidare. Men det måste också vara rimliga krav som ställs för att kunna se att det gör skillnad när man väl närmar sig dem. Sedan ska ambitionsnivån naturligtvis höjas när man lyckats uppnå de mål som har satts upp.

Fråga nr 5. Är hälsoriskerna med Förbifart Stockholm acceptabla?

Anförande nr 52

Å k e A s k e n s t e n (MP): Frågan är om de hälsorisker som är förknippade med Förbifarten är acceptabla. Jag misstänker att vi kan ha olika svar på den frågan.

Trafikverket har kommit fram till, så småningom, att det handlar om mellan 20 och 30 dödsfall per år, och till detta kommer ett okänt antal sjukdomsfall, som cancer, hjärtsjukdomar, astma och så vidare. Det här blir naturligtvis väldigt dyrt för samhället.

Samtidigt ska biltrafiken öka med 4 procent i hela Stockholmsregionen på grund av Förbifart Stockholm, enligt Naturvårdsverket. Detta tyder starkt på att Trafikverkets beräkningar av dödsfallen ligger mycket i underkant, så situationen kan vara betydligt allvarligare än vad som framgår här.

Frågan är: Anser borgarrådet att hälsoriskerna med Förbifart Stockholm är acceptabla?

Anförande nr 53

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Jag tycker att frågan är felställd. Man borde i stället ställa frågan: Hur blir luften om vi inte bygger Förbifart Stockholm? Det är mer relevant. Det är alldeles för sällan som just den aspekten framkommer i debatten.

Det har gjorts ett antal analyser av vad som skulle bli effekten till exempel kring Ulvsunda, Essingeleden och på många andra ställen om vi inte bygger Förbifarten i ett växande Stockholm. Där kan man konstatera att det är uppenbara risker för att effekten blir otroliga trafikinfarkter.

Det som Åke Askensten inte nämnde var att Trafikverket också har gjort en analys av vad Förbifart Stockholm innebär. Där konstaterar man att hälsoförbättringarna blir påtagliga, framför allt i centrala delar av Storstockholm, längs Essingeleden, sydost om Uppsalavägen, mellan Norrtull och Häggvik, och att det blir måttliga försämringar i närområdena vid Kungens kurva.

Man konstaterar också i en rapport från Umeå universitet att reduktionen av NO_x och PM10 bland vuxna väntas innebära att det blir åtminstone 24 färre för tidiga dödsfall om Förbifart Stockholm byggs. Även förekomsten av astma och andra typer av andningsrelaterade sjukdomar, kronisk bronkit och hjärtsjukdomar väntas minska med Förbifarten. Den kommer att innebära en avlastning av trafiken i innerstaden.

Återigen är den relevanta frågan: Hur blir luften om man inte bygger Förbifart Stockholm?

Anförande nr 54

Å k e A s k e n s t e n (MP): Det är ju inte oväntat att borgarrådet anser att frågorna är felställda. Nu ställde Ulla Hamilton en fråga till sig själv, och hon besvarade den.

Vi har olika uppfattningar om detta. När bilismen nu kommer att öka så kraftigt genom Förbifarten, som den lite oriktigt kallas, måste hälsokonsekvenserna bli negativa. Man kan inte gärna med trovärdighet påstå att detta skulle vara något positivt. Det här betalar sedan medborgarna mellan 50 och 60 miljarder för, enligt riksdagens utredningstjänst. Det är oerhörda pengar att satsa på ett projekt som ger ohälsa. Vi menar att pengarna i stället borde användas till något nyttigt, nämligen miljöanpassad kollektivtrafik.

Anförande nr 55

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Åke Askensten har redan konstaterat att vi har olika uppfattningar i den här frågan. Jag hävdar att Förbifarten inte kommer att leda till ohälsa, och Åke Askensten hävdar att den kommer att göra detta. Där lär vi väl inte möta varandra – det skulle jag inte tro.

Det har gjorts ett antal undersökningar och analyser kring Förbifart Stockholm där det konstateras att luftkvaliteten i tunneln till exempel kommer att vara fullständigt acceptabel utifrån ett hälsoperspektiv.

Det är en sak som alltid glöms bort när man pratar om de här frågorna. När Miljöpartiet pratar om kollektivtrafik låter det som att det inte kommer att finnas någon kollektivtrafik på Förbifarten. Men det kommer det ju att göra. Det kommer att gå bussar på Förbifarten.

Det som är den viktiga frågan i detta sammanhang, som sagt var, är hur alternativet ser ut. Vi vet att alternativet är mycket sämre, för det innebär trafikinfarkt. Vi behöver en förbifart i Stockholm. Essingeleden är i dag en innerstadsgata, och det är där Åke Askensten tycker att bilarna ska fortsätta att åka, även om de inte har någon målpunkt annat än norr om staden.

Anförande nr 56

Å k e A s k e n s t e n (MP): Nu är det dock så att med de totala biltrafiksatsningar som Alliansen vill göra enligt Stockholmsöverenskommelsen, Cederschiöldsöverenskommelsen, med den planeringen, kommer biltrafiken att öka med 80 procent i Stockholmsregionen, detta enligt länsstyrelsen. Det är en förfärlig siffra. Det är klart att den kommer att leda till sjukdomsfall och dödsfall.

Jag tror att ni har hamnat helt fel och att ni måste gå tillbaka och se på era siffror, och även på pengarna – att satsa 50–60 miljarder för att göra medborgare en otjänst kan inte vara så klokt. Som sagt: Lägg i stället pengarna på en god kollektivtrafik! Då slipper vi den här biltrafikökningen.

Anförande nr 57

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Det kommer alltid att behövas bilar i Stockholmsregionen. Bilar går på vägar. Bussar går också på vägar. Det är märkligt, tycker jag, att ni i Miljöpartiet alltid tänker bort bussarna när ni pratar om investeringar i vägtrafik.

Man skulle lika gärna kunna säga att den länsplan som vi har, som uppgår till 110 miljarder kronor i investeringar, som länsstyrelsen har varit med om att ta fram, är till hundra procent kollektivtrafiksatsningar. Det är hälften spårsatsningar och hälften vägsatsningar. Eftersom bussar går på vägar är det både kollektivtrafik på väg och kollektivtrafik på spår.

Det är väldigt viktigt att vi får en väl utbyggd infrastruktur över huvud taget i Stockholmsregionen. Bygger vi inte den här infrastrukturen kommer det inte att finnas möjlighet för stockholmarna att använda sig av kollektivtrafik på väg och på spår.

Fråga nr 6. Vad händer med Götgatsbacken?

Anförande nr 58

A n n M a r i E n g e l (V): Det börjar bli dags för bokslut från er sida för både det ena och det andra, större och mindre frågor. Den här frågan kanske inte är jättestor, men jag tycker ändå att den är ganska typisk.

År 2004 gjordes Götgatan om till gågata, med absolut avsikt att den skulle bli en riktig gågata. År 2011 ställde jag en interpellation om det här, och i april 2012 stod

Ulla Hamilton här och lovade att trafikkontoret hade satt i gång och att det omedelbart skulle hända någonting.

Jag, som nästan dagligen går och cyklar i den här backen och ser vilket trafikkaos det är och vilka faror det är för gående och cyklister, undrar: Händer det något över huvud taget? Det ser jag att det inte gör, men varför händer det ingenting? Hur lång tid kan det ta att göra någonting åt detta?

Anförande nr 59

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Tack så mycket för frågan! Det kan hända saker och ting även om man inte ser det. Det är inte bara så att man fattar ett beslut i nämnden och sedan går trafikkontoret ut och verkställer det dagen därpå. Det här är en ganska stor sak, som handlar mycket om att man också måste förankra dessa förändringar hos dem som är verksamma på Götgatan.

Vi fattade ett inriktningsbeslut 2012 om att bygga om Götgatans gågata, precis som du konstaterade. Utifrån det beslutet har trafikkontoret haft en dialog med näringsidkarna för att ta fram ett gestaltningsprogram, och det har tagit lite tid. Jag kan hålla med om att det tar lite lång tid ibland.

Men det som också har varit viktigt i detta sammanhang är att det nya gestaltningsprogrammet innebär att man flyttar ut uteserveringarna så att de inte ligger precis vid husväggen, som de gör i dag, utan ligger en bit ut. Det gör att man tydligt separerar de gående från cyklisterna, som ska åka mitt i gatan. För att åstadkomma detta med att flytta ut uteserveringarna måste man också ha en dialog med socialförvaltningen, eftersom näringsidkarna gärna vill behålla sitt utskänkningstillstånd, trots att de inte ligger vid husfasaden. Det har också tagit lite tid att komma till rätta med detta.

Jag hoppas verkligen att vi vid augustinämnden kan fatta ett genomförandebeslut så att vi snabbt ska komma i gång med denna förändring. Vi är helt överens i sak – det är ingen bra tingens ordning på Götgatsbacken.

Anförande nr 60

A n n M a r i E n g e l (V): Du får ursäkta, Ulla, men ”lite tid” tycker jag är en underdrift, och att ni nu ”snabbt ska komma i gång”. Det kanske inte behöver ta tre år även om ni måste förhandla med varje näringsidkare. Det är väldigt angeläget för många söderbor, som har uppvaktat och skrivit om det här då de tycker att det dagligen är en trafikfara. Kanske inte varje del av gestaltningsprogrammet behöver vara klart innan man gör någonting åt trafiksituationen.

Jag tror att det kanske behövs lite större styrning av trafikkontoret i detta fall, som ju håller på med alla möjliga andra saker. Om det fattades ett beslut 2012 borde väl någonting hända före 2015. Det tror jag ändå att du håller med om.

Vi hade faktiskt ett färdigt förslag 2004 som ni skrotade, och det var att det skulle bli en riktig gågata och att gatubeläggningen skulle göras om. Det var utrett och klart och förankrat hos näringsidkare och andra, så det hade bara varit att iscensätta det.

Anförande nr 61

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Det var ett inriktningsbeslut som togs 2012. Man kan ha synpunkter på att det tar lång tid ändå – jag kan hålla med om det till viss del. Dock tycker jag att det är otroligt viktigt när man gör så här stora förändringar som påverkar näringsidkarna på Götgatan att man tar sig tid att förankra det med dem. Det är möjligt att Vänsterpartiet inte tycker att det är så viktigt, men jag tycker i varje fall att det är väldigt viktigt att det är väl förankrat innan man gör dessa förändringar.

Det som är den stora skillnaden jämfört med i dag är just det faktum att man ska flytta ut uteserveringar från husfasaden, för det kommer att innebära en tydlig separering mellan de gående och cyklisterna. Det är det som är den stora kollisionsrisken på Götgatsbacken i dag.

Det kommer förhoppningsvis att tas ett genomförandebeslut i augustinämnden, och därmed kommer det att kunna komma i gång för fullt redan i höst.

Anförande nr 62

A n n M a r i E n g e l (V): Först kanske jag ska påminna dig om att när vi tog beslutet om att göra gågata av Götgatsbacken var ni i Moderaterna emot, för ni trodde att detta på något sätt skulle missgynna näringslivet. Däremot var alla näringsidkare för, och alla var väldigt nöjda. Man gjorde en undersökning under försöksperioden, och alla var jättenöjda med att det skulle bli en gågata.

Jag förstår inte riktigt det här tekniskt sett. En tredje, ganska besvärlig faktor i backen är alla varutransporter som förekommer där flera timmar om dagen. Om då uteserveringarna ska flyttas längre ut och cykelbanan ska vara mitt i gatan förstår jag inte riktigt var varutransporterna ska vara. De ska väl inte vara mitt i cykelbanan? Det är ju inte särskilt lämpligt.

Jag kan inte låta bli att tycka att detta har tagit alltför lång tid. Det är ingen jättestor fråga. Om det hade funnits lite fart från trafikkontorets sida tror jag att man hade kunnat ta detta samtal under de tre och ett halvt år som har gått. Vi får väl hoppas att det blir någon gång så småningom. Nu är det tio år sedan det blev en tillfällig lösning för gågata, och söderborna upplever dagliga konfrontationer.

Anförande nr 63

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag kan rekommendera Ann Mari Engel att titta på förslaget till utformning, för då kan hon vara lugn när det gäller varutransporterna och cyklisterna. Jag tog bara det här som ett exempel på att den stora kollisionsrisken i dag är mellan de gående och cyklisterna. Men det är självklart att det också ska finnas möjligheter för varutransporter till näringsidkarna.

Ja, vi har ändrat uppfattning i den här frågan! Vi vågar göra sådana saker ibland.

Det som jag tycker är viktigt är att vi också har gjort det möjligt att cykla på Repslagargatan på ett sätt som inte har funnits tidigare. Det är också en viktig del här. De som vill cykla lite snabbare och vill undvika gående kan cykla på parallellgatan.

Fråga nr 7. Stadens simundervisning

Anförande nr 64

Borgarrådet B j u g g r e n (S): I början av juni kunde vi läsa i Dagens Nyheter att nästan 900 elever riskerar att inte få något slutbetyg i ämnet idrott och hälsa på grund av att de inte kan simma. Därför erbjuder staden nu elever i årskurs 6–9 sommarsimskola. Det behövs verkligen.

Simkunnigheten är viktig inte bara för att undvika stigmatisering eller missade betyg, utan det handlar också om liv och död. Drunkning är fortfarande den vanligaste dödsorsaken bland barn efter trafikolyckor. Ju tidigare barn får lära sig simma, desto lättare är det. För ett barn som saknar vattenvana kommer det inte att räcka med 40-minuterslektioner i åtta veckor, utan tvärtom kan det ta hela åtta veckor bara att lära sig doppa huvudet under vattnet.

Min fråga till skolborgarrådet är: Varför väljer ni att vänta till högstadiet med de här insatserna för att säkerställa barns simkunnighet?

Anförande nr 65

Borgarrådet E d h o l m (FP): Det är en fråga som är av karaktären: Har du slutat slå din fru? Självklart är det inte på det sättet.

De 900 eleverna motsvarar ungefär 0,4 procent av alla grundskoleelever, det vill säga att mer än 99 procent av eleverna nås av de insatser som görs i skolan och i en del stadsdelar redan i förskolan. De allra flesta barn nås först naturligtvis av att föräldrar sätter dem i simskola, att de har lek och plask i förskolan, precis som Emilia Bjuggren pratar om, och att sedan simundervisningen sätter i gång, oftast i årskurs 2, då de allra flesta barn lär sig simma.

Att sommarsimskolan på något sätt skall ersätta den ordinarie simskolan är helt och hållet fel. Stockholms stads skolor satsar stort på att alla elever ska lära sig simma.

Det som har gjort att det här har blivit nödvändigt är att det numera är så att man för att få godkänt i ämnet idrott och hälsa i årskurs 9 måste kunna simma 200 meter bröstsim och 50 meter ryggsim. På det sättet har detta synliggjorts. Men att hävda att detta är något slags ersättning – det får det absolut inte bli! Det är så, precis som Emilia Bjuggren säger, att ju tidigare man lär sig vattenvana och så vidare, desto bättre är det. Men vi ska komma ihåg att det är en mycket liten andel som inte har lärt sig detta på tio år i grundskolan och i de flesta fall ett antal år i förskolan.

Anförande nr 66

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det här är lite problematiskt. De 900 eleverna, som är en väldigt liten del, är de som lärarna har konstaterat inte kan simma och därför inte kan godkännas. Men vi har sett många andra siffror som pekar på att dessa faktiskt inte är alla som inte kan simma. Vi har ingen ordentlig uppföljning av konstaterad simkunnighet, utan vi har statistiken på dem som vi vet inte kan simma. Men vi saknar statistik för hur många som verkligen klarar simkunnigheten, eftersom den inte samlas in.

Svenska Livräddningssällskapet påpekar att simkunnigheten i allt större utsträckning är en klassfråga. Som Lotta säger skiljer det sig åt mellan stadsdelarna om man över huvud taget erbjuder simundervisning i förskolan. De allra flesta gånger beror det på om föräldrarna upplever att de har råd att stå för simskola i förskolan.

Jag tänker att vi skulle behöva en sammanställning över hur simkunnigheten ser ut, för vi har ju konstaterat att det rör sig om så här få elever som inte kan simma.

Anförande nr 67

Borgarrådet E d h o l m (FP): Sommarsimskolan bygger på just sådan statistik. Skolorna har rapporterat in vilka elever i årskurs 6–9 på skolorna som man tror antingen riskerar att inte få godkänt i ämnet idrott av detta skäl eller inte kommer att få godkänt för att de går i årskurs 9. Den statistiken finns absolut, och det är den statistik som man sedan bygger på när man skickar erbjudanden till föräldrarna om att eleverna kan gå i sommarsimskola. Statistiken finns absolut.

Det som möjliggör detta är nu att det sätts ett betyg och att skolorna måste ha koll på vilka elever som riskerar att inte få godkänt i idrott med anledning av detta. Statistiken finns alltså. Jag förstår inte att det skulle vara ett problem. Det viktiga är att skolorna tidigt sätter in åtgärder så att eleverna inte behöver gå på sommarsimskola. Men när det inte har fungerat finns sommarsimskolan.

Anförande nr 68

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag delar åsikten att det är viktigt att skolorna tidigt sätter in åtgärder. Skolverket uppger till exempel att det är 8 procent av eleverna i årskurs 5 som inte kan simma. När vi hade den här debatten senast förklarade du, Lotta, att skillnaden i simkunnighet kan bero just på att skolorna prioriterar simundervisningen ganska olika. Det är förståeligt, mot bakgrund av att ni i majoriteten har höjt taxorna för skolsim. Många skolor upplever att det är en prioriteringsfråga, där man antingen måste lägga väldigt mycket pengar på att vissa elever ska få gå lång tid i simundervisning eller måste lägga de pengarna på fler lärare i klassrummet till exempel.

Jag tror att den här typen av insatser från stadens sida för att fler elever ska få extra simundervisning krävs mycket tidigare och för fler om vi ska säkerställa att alla elever verkligen lär sig simma. Jag är fortfarande orolig för att det finns ett mörkertal och att det handlar om betydligt fler elever. Att det är 900 elever stämmer inte riktigt med siffrorna från idrottsförvaltningen som kom förrförra året och som visade till exempel att bara 39 procent av eleverna i Västertorp och Tensta lärde sig simma.

Anförande nr 69

Borgarrådet E d h o l m (FP): Det är alltid svårt att veta om statistik är korrekt eller inte. Den här diskussionen har vi ju ofta. Men tanken är i varje fall att man i årskurs 6–9 ska se dessa elever. Sedan är det klart att det finns en massa elever i tidigare årskurser som inte kan simma. Det är därför vi har till exempel skolsim redan från årskurs 2 i Stockholm. De allra flesta skolor satsar ganska mycket både pengar och resurser på att lära barnen simma.

Vi ser också att det är väldigt olika resultat beroende på i vilka badhus man lär sig simma. Men alla elever i Stockholms stad erbjuds naturligtvis detta. Vi kan säkert göra mer – det är jag också övertygad om.

Sommarsimskolan är ett viktigt sätt att säkerställa att så många elever som möjligt kan simma när de går ut årskurs 9.

Fråga nr 8. Karriärtjänster

Anförande nr 70

Jan Valeskog (S): Frågan handlar om syftet med karriärtjänsterna och om det verkligen uppfylls i Stockholm. Karriärtjänsterna handlar om att förstelärarna får 5 000 kronor mer i månaden, och enligt riksdagsbeslutet är syftet att ”inspirera och utveckla undervisningen”.

Utbildningsministern sade för en dryg månad sedan i en radiodebatt väldigt tydligt att syftet enbart är att höja lärarlönerna. Han antydde också att lönespridningen är ett syfte. Jag har förstått att borgarrådet har varit inne på samma spår.

Det vore då intressant att höra om borgarrådet anser att rektorerna gör fel när de ofta ger lärarna ytterligare ansvar för exempelvis kollegialt lärande eller omfördelar tiden så att de får arbeta med fler saker. Så är det på många skolor jag har besökt. Vad är det som gäller? Ska de inspirera och utveckla med nya arbetsuppgifter, eller är detta enbart en löneförmån?

Anförande nr 71

Borgarrådet Edholm (FP): Herr ordförande! Karriärtjänsterna tillkom framför allt som ett sätt för staten att se till att höja lärarlönerna. Det är korrekt, som Jan Valeskog säger, att kommunerna alltsedan kommunaliseringen har misslyckats grovt med den uppgiften. Man kan också se att lärarna i socialdemokratiskt styrda kommuner tjänar mindre än lärarna i alliansstyrda kommuner.

Att staten gör detta är naturligtvis exceptionellt, men det beror på att lärarlönerna har halkat efter under så många år. Det är därför som Alliansen här i staden nu gör en extra satsning motsvarande 2 procents löneyft från den 1 juli.

Självklart finns det också en underliggande tanke, och det är att dessa lärare, lite beroende på var de arbetar, ska utveckla undervisningen. Så sker också i Stockholms stad. Vi har ett arbete just precis för detta som Jan Valeskog nämner. Min bild är att det har varit väldigt framgångsrikt. Vi har gjort så att vi har riktat flera av förstelärartjänsterna till de skolor där utmaningarna har varit som allra störst.

Min bild när jag har varit ute på skolor är att detta verkligen har varit en succé, enligt vad rektorerna säger. Och den succén kommer att fortsätta i höst när vi får hundratals fler förstelärare ute i våra skolor. Men vi får också fler lektorer. Ibland glöms den frågan bort, att i den här reformen ingår också lektorat, det vill säga att lärare som har disputerat eller är forskarutbildade kan få ett löneyft motsvarande 10 000 kronor i månaden. Det går Stockholm naturligtvis för fullt in för.

Anförande nr 72

J a n V a l e s k o g (S): Min fråga handlar inte alls om skillnaden i löner mellan lärare i olika kommuner eller mellan stat och kommun, där för övrigt kommunalt anställda lärare tjänar betydligt mer än statligt anställda.

Min fråga handlar om huruvida man ska följa utbildningsministerns uppfattning, som är att de inte ska ha andra uppgifter utan att det är enbart en löneförmån; de ska inte få uppgifter som innebär att de på annat sätt ska inspirera och utveckla undervisningen. Det är en motsägelse. Jag är i och för sig väldigt glad att vi i Stockholm gör på ett annat sätt än vad utbildningsministern säger. Det är bra om borgarrådet kan dementera att hon har samma uppfattning som skolministern i den här frågan, att det enbart är en löneförmån och inte fråga om att lärare ska få ytterligare arbetsuppgifter, så som de facto görs i Stockholm.

Vilken uppfattning är korrekt? Delar skolborgarrådet utbildningsministerns uppfattning i denna fråga eller inte?

Anförande nr 73

Borgarrådet E d h o l m (FP): Jag förstår att socialdemokraten Jan Valeskog inte vill jämföra lönesättning för lärare i olika kommuner, eftersom det är så uppenbart att det utfaller till allianskommuners fördel. Vi sätter högre löner i kommuner som är styrda av Alliansen. I kommuner som styrs av Socialdemokraterna har lärare lägre löner. Jag tycker att det är intressant att diskutera det.

Skolministern har självklart inte sagt att det på något sätt skulle vara förbjudet att ha andra uppgifter för den som har en karriärtjänst. Men det huvudsakliga syftet var att se till att lärare får högre lön. Detta har man lyckats med. Det är därför som kommun efter kommun i Sverige nu går efter och höjer lärarlönerna ännu mer. Men det är viktigt, tycker jag, att säga att väldigt många av de förstelärare vi har i Stockholm också har andra arbetsuppgifter. Det har varit en stor framgång.

Anförande nr 74

J a n V a l e s k o g (S): Ja, det är rätt. Vi har ett system för dessa avtal där kommunerna ska sätta lönerna, så det är självklart att det kommer att variera i olika kommuner. Det kan man utgå från. Sedan har det nog mer att göra med vilken ekonomi man har, var i landet man befinner sig och hur konkurrenssituationen ser ut. Men det är liksom poängen med att träffa dessa avtal.

Bevisligen är det så att borgarrådet har en helt annan uppfattning än skolministern, och det tycker jag är glädjande i detta fall. Skolministern ser detta enbart som en löneförmån och anser att lärarna inte ska ha några andra arbetsuppgifter. De ska göra samma sak och få högre lön. Syftet är att höja lönerna och öka lönespridningen, enligt skolministern. Här i Stockholm har vi en helt annan syn på detta, och det gläder mig att vi är överens om det.

Men det är märkligt att inom samma parti, i detta fall Folkpartiet, har skolborgarrådet och skolministern inte samma uppfattning om principen med en så viktig reform som karriärtjänsterna och vad syftet med dem egentligen är. Det tycker jag är lite märkligt.

Anförande nr 75

Borgarrådet E d h o l m (FP): Utbildningsministern tycker liksom jag att det är viktigt att höja lärarlönerna. Det är viktigt i det kortsiktiga perspektivet men framför allt i det långsiktiga perspektivet. Jag tycker att det är tråkigt att Socialdemokraterna inte delar den uppfattningen. Avtalen är inte heller sifferlösa, utan de bygger på att lärarna ska få en större löneökning än vad det så kallade märket ger vid handen. Det har vi i Stockholms stad satsat mycket pengar på. Vi har också sett till att höja lärarlönerna ytterligare från den 1 juli.

Det är klart att olika kommuner gör olika. Men jag skulle vilja säga att den stora olikheten gäller om kommunerna styrs av Alliansen eller om de styrs av Socialdemokraterna. Lärare som bor och jobbar i en kommun som styrs av Alliansen har faktiskt i regel högre löner. Det är ett politiskt val, ingenting annat. Jag tycker att Socialdemokraterna ska gå hem och göra sin läxa.

§ 12 Klimatförändring och Stockholms stad

Anförande nr 76

Borgarrådet *P e r A n k e r s j ö* (C): Fru ordförande! Kära fullmäktige! Vi har många härliga miljödebatter framför oss här i eftermiddag. Jag tycker att det ska bli jätteroligt. Jag måste påbörja det här ärendet med att tala om att Stockholms stad har en erkänt ambitiös och effektiv klimatpolitik. Vi har i år blivit utsedda till årets klimatstad av Världsnaturfonden. Vi har en rad internationella rankningar som också visar att vi är en stad som många andra tittar på för att inspireras av när det gäller klimatarbetet.

Vi har nått vårt kortsiktiga mål att nå ned till ett utsläpp på 3 ton koldioxid per stockholmare och år i förtid. Flera år innan det målet skulle uppnås, nämligen 2015, uppnådde vi det, det vill säga förra året. Det är viktigt att säga det eftersom det här ärendet inte handlar om den delen av klimatpolitiken, utan det handlar om den del av klimatpolitiken som innebär att vi måste anpassa oss till de klimatförändringar som de facto kommer att ske även om vi klarar tvågradersmålet.

Det är tyvärr så att det finns andra städer runt om i världen som inte är lika ansvarsfulla som Stockholm. Effekten av detta blir att Stockholm ändå måste planera för att de här sakerna kan inträffa samtidigt som vi är ambitiösa i klimatpolitiken. Det finns ingen motsättning här. De här två sakerna hänger ihop. Vi måste ta ansvar för båda, och det klarar vi också av.

Låt oss titta på bakgrunden till vad som kan tänkas hända i Stockholm de närmaste 100 åren. Det finns ett scenario för regionen som SMHI och länsstyrelsen står bakom. Det visar att vi kommer att få se en ökning av medeltemperaturen med 4–6 grader under alla årstider, och den kommer att vara störst på vintern. Vi kommer att få se en ökning av antalet varma dagar, enligt den definition man har, från 5 till 30–40 per år. Vi kommer att få se en ökning av antalet perioder med värmeböljor med 10–15. Vi kommer också att få en minskning av energitillförseln för uppvärmning med 35 procent, men samtidigt kommer vi att få ett större behov av att kyla våra lokaler och fastigheter. Vi kommer att få en förlängning av vegetationsperioden och en ökning av årsmedelnederbörden på 10–30 procent. Den extrema nederbörden kan öka med 20 procent. Vi kommer också att få något som ofta diskuteras i de här sammanhangen, nämligen en höjning av medelvattenståndet med 30–50 centimeter. För oss i Stockholms stad räknar man med att det kommer att höjas med 40 centimeter.

Mycket av diskussionerna handlar förstås om detta, inte minst de senaste IPCC-rapporterna som vi har sett under våren. Det har blivit en diskussion om de här sakerna. Vi har förstås stora utmaningar i Stockholms stad till följd av detta. En av dem är dricksvattenförsörjningen. En annan är vattenregleringen av Mälaren. Vi har infrastruktur och byggnader som kan skadas. Vi kommer att få se invasiva arter i vår region. Jag pratade ju om värmeböljor tidigare, och de innebär en stor risk för våra verksamheter i staden, till exempel äldreboenden. Människor kan faktiskt avlida när det är varmt ute, och man måste förstås planera för att olika verksamheter kan slå ut av sådana här förändringar.

Till dem som till äventyrs är tveksamma till om det verkligen finns effekter av klimatförändringar – jag tror inte att det finns någon i den här salen som är det längre – vill jag säga att vi i stadsmiljörådet har diskuterat klimatanpassning på ett par möten. Vi har bland annat träffat representanter för försäkringsbolagen som menar att de redan i dag har ökande utbetalningar till följd av klimatförändringar. Det är bara en tidsfråga innan det här blir en plånboksfråga och kommer att tas ut på premierna för de försäkringar som vanliga stockholmare tecknar.

Nu ska vi arbeta mer med de här frågorna i Stockholms stad. En arbetsgrupp har utsetts centralt i staden för att arbeta med de här frågorna som sträcker sig över de olika förvaltningarna. I det här ärendet, som till stora delar är en rapport, har vi också sagt att det nu är dags att staden börjar arbeta med att ta fram en handlingsplan för klimatanpassning. Det innebär att Stockholms stad, som vanligt, kommer att gå före och ta ansvar för den här frågan och visa vägen för många andra.

I den här planen ska vi ta hänsyn till och behandla de här utmaningarna. Det finns också många intressanta förslag till lösningar som vi kan utnyttja framöver, till exempel att utveckla ekosystemtjänster, vilket vi också kan se i de här rapporterna. Det sker bland annat i Norra Djurgårdsstaden som är planerad efter klimatförändringarna. Där utvecklas ekosystemtjänster, och de har också blivit en exportvara. Andra känsliga delar av världen, till exempel städer i Brasilien, har importerat våra ekosystemtjänster i form av grönytefaktor och så vidare.

Ett av de viktigaste besluten har vi faktiskt redan fattat, och det är att bygga om Slussen. Det är väldigt mycket som berörs av de här sakerna. Stockholm tar nu ett stort ansvar när vi tar det här arbetet vidare. Vi kommer att jobba med det framöver. Vi kommer att återkomma i den här frågan ofta i fullmäktige.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 77

J a n V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Det här är en bra, översiktlig bild som ges av risker och utmaningar i Stockholms framtida klimatanpassning. Förslagen i rapporten och synpunkterna från remissinstanserna visar hur stadens organisation bör arbeta med de här frågorna. Dessa förslag och synpunkter är egentligen ganska självklara mot bakgrund av hur stadens organisation ser ut. Det är naturligtvis också viktigt vilka program som ska styra mot de här målen och utmaningarna som vi sätter upp, till exempel en nödvändig revidering av miljöprogrammet och en anpassning av mål och indikatorer i det här programmet.

Den riskbild som presenteras är väl till största delen en spegelbild av Sårbarhetsutredningens rapporter med mer lokalt fokus på de viktiga framtidsfrågorna, översvämningsrisker, hälsoeffekter av flera smittsamma sjukdomar, värmeböljor med särskilt svåra effekter för äldre, dagvattenhantering, skredrisker liksom effekter på infrastruktur, kollektivtrafik och en hel del annat också.

Det här behöver naturligtvis studeras djupare. Ett par områden som jag tycker ska lyftas fram särskilt är frågan om försörjning med dricksvatten, liksom utbyggnad av system för kylning av bostäder och lokaler på grund av fler och längre värmeböljor.

Vi behöver hitta regionala lösningar med reservvattentäkter i regionen om Mälaren skulle slås ut som vattenresurs på grund av stora katastrofer, regelbundna bräddningar av städernas avloppssystem eller utsläpp från oljetransporter på Mälaren. Även framtida risker för saltvatteninträngning i Mälaren är skäl för alternativa planer vad gäller försörjning av dricksvatten till 3,5 miljoner människor år 2050.

Frågan om kapacitetsstarka reservvattentäkter i regionen som är ihopkopplande i system är inte löst. Den måste få en ökad prioritet. Det handlar om relativt små kostnader, men Stockholmsregionens oförmåga att samverka och besluta om regionala infrastruktur- och miljöfrågor är tyvärr ett enda långt lidande som dagens borgerliga majoritet har vägrat att ta tag i. Den regionala beslutskraften i regionala miljöfrågor, energifrågor, bostadsfrågor och andra infrastrukturfrågor är tyvärr nästan obefintlig i Stockholmsregionen.

Men även den andra frågan som jag nämnde, att stadens fastigheter måste klara avkylningen på ett annat sätt i framtiden, kommer att bli en viktig fråga. I rapporten redovisas till exempel att dödligheten ökar med 10 procent per dag om temperaturen är 27 grader eller mer i mer än tre dygn i rad. Det är ganska stora siffror. Det finns alltså ett behov av en fungerande fjärrkyla. Där finns också relativt billiga lösningar hos fjärrvärmebolagen. Det är en fråga som måste prioriteras.

Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 78

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Jan Valeskog verkar ha glömt bort att vi i regionen har kommit överens om en länsplan med investeringar på ungefär 110 miljarder kronor och att vi också har en överenskommelse om att bygga ut tunnelbanan. Jag tycker att hans påstående att vi inte kan göra någonting tillsammans i regionen är lite anmärkningsvärt. Jag vill bara påminna om det. Dessutom pågår det också ett arbete med att bygga ut cykelinfrastrukturen i regionen tillsammans med de andra kommunerna. Jag tror att Jan Valeskog har en liten minnessvacka där.

Anförande nr 79

J a n V a l e s k o g (S): Det är ganska rörande att du tar upp exemplet med tunnelbanan. Det tog sju år innan något hände, och det var staten i form av regeringen som fick tillsätta en utredning för att någonting skulle hända i den frågan. Det är samma sak med kritiken från regeringen när det gäller bostäder och annat. Vi har ett uruselt regionalt samarbete. Det är mer av en ideell förening där vi har regionala utvecklingsplaner som varje kommun sedan stoppar i byrålådan och struntar i. Det är klart att det inte kan fortsätta så.

Anförande nr 80

S t e l l a n H a m r i n (V): Vi ska nu behandla ett par klimatfrågor som vi tycker har en avgörande betydelse för Stockholms framtid. Vi ska bedöma klimatförändringar i staden, stadens anpassningsarbete och hur vi ska hantera detta. Vi är överens om att klimatets förändring påverkar Stockholm och att vi måste göra något åt det, men vi är inte överens om förändringens storlek och därmed inte heller om behovet av åtgärder. Per skriver att det behövs en central funktion som styr arbetet, och det är utmärkt. Det är precis vad vi har föreslagit och anvisat pengar till. Det är jättebra att

det nu tydligen har kommit i gång, men stadens omställningsarbeten hittills är otillräckliga. Alliansen underskattar klimatförändringarna och därmed sårbarheten.

Vi har därför reserverat oss i det här ärendet till förmån för ett skarpare förslag som ni har på ert bord. Vi har noga läst alla handlingar här. Vi delar i allt väsentligt det som Miljöpartiet framför men anser att man underskattar risken för havsytans höjning. Vi hoppas att Socialdemokraterna har rätt när de säger att med S i ledningen hade staden kommit längre. I brist på förslag hoppas vi att de kan stödja vår omställningsplan som jag ska nämna sedan.

Vi vill uppmana er att noga läsa miljöförvaltningens mycket noggranna bedömning. De pekar på bristerna i Alliansens förslag. Rapporterna behöver bearbetas grundligt. Den centrala funktionen måste utvecklas, uppdrag behöver decentraliseras, en analys saknas, experter måste anlitas och programmen revideras. Miljöförvaltningen redovisar hur det ska ske, och jag hoppas att staden tar det ad notam.

För vår del är det här inget nytt. Vi har tagit fram en omställningsplan både för regionen och för staden. Regionplanen, som heter Framtiden är inte till salu, presenterades förra veckan, så vi är väl förberedda för det här. I planen redovisar vi hur samhällsplanering och bostadsbyggande ska utvecklas för att vara hållbart och rättvist, hur bilismen ska minska, hur kollektivtrafik, båttrafik och cyklande ska öka, hur energin ska ställas om till förnybara källor, hur matkonsumtionens klimatskada ska minskas, hur återbruket ska ökas och hur regionens vattenförsörjning ska garanteras och skyddas till 2030, allt ur ett starkt jämlikhets- och rättviseperspektiv.

Vi anser som sagt att Alliansens åtgärder vad gäller klimat och anpassning är otillräckliga och i en del fall felaktiga. Jag kommer att belysa detta utifrån två för stockholmarna helt avgörande sakfrågor vad gäller klimat, nämligen Förbifarten och Slussens vattenproblem.

Ett grundläggande problem är bristen på en seriös risk- och sårbarhetsanalys. Det saknas bindande statliga föreskrifter för detta, vilket är synd, men lagen om olyckor och säkerhet måste man ändå följa. MSB har detaljerade rutiner för detta, och dessa har hittills inte följts av staden. Jag hoppas att den styrgrupp som Per vill skapa kan inkludera folk från MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, som jobbar med de här frågorna. De är inte enkla, men de är viktiga.

Stöd till Vänsterpartiets reservation!

Anförande nr 81

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Tack för att du är med och diskuterar det här viktiga ärendet, Stellan! Du säger många kloka saker, men du landar också i slutsatsen att vi inte tar ansvar. Jag tycker inte att det är riktigt rättvist att säga så. Vi tar nu ansvar och gör någonting som väldigt få kommuner i Sverige gör. Vi påbörjar arbetet med en handlingsplan. Det är i just den planen och i det arbetet som vi ska gå igenom alla de här frågorna som du belyser. Jag håller med om att vi inte har alla svar i dag. Jag säger också att vi inte ska vänta tills det har gått 99 år innan vi ska göra detta, utan vi påbörjar detta arbete i dag. Jag tycker att man kan ha en viss respekt för att vi i den här staden vill göra detta på ett ansvarsfullt och ordentligt genomlysande sätt. Det innebär att det kommer att ta en viss tid. Jag säger

inte att det kommer att få ta 99 eller 100 år, men det kanske kommer att få ta 1 eller 2 år att göra detta. Samtidigt ska man tänka på att vi har påbörjat det. Norra Djurgårdsstaden är till exempel ett klimatanpassat område, och vi har fattat Slussenbeslutet.

Anförande nr 82

Stellan Hamrin (V): Det är bra att arbetet har kommit i gång, och det är framför allt bra att den här styrgruppen har inrättats. Men det finns kommuner som ligger före oss. Göteborgs stad och kommunerna på hela Västkusten är sådana kommuner. Vellinge kommun, en starkt moderat kommun, ligger också mycket långt framme liksom Helsingborg. Vi är inte först, men å andra sidan har vi fördelen att kunna lära av dem. Det tycker jag att vi ska göra. Jag återkommer senare till min mer detaljerade kritik.

Anförande nr 83

Åke Askenssten (MP): Jag börjar med att yrka bifall till Miljöpartiets förslag i kommunstyrelsen. Stockholm är staden på vattnet, och det gäller att vi förblir det och inte blir staden under vattnet. Det finns onekligen risker. I det här första anförandet ska jag uppehålla mig vid hur Stockholm kan arbeta tillsammans med andra utanför vår kommun. Det gäller även de andra kommunerna i den här regionen. Det handlar också om länet, länsstyrelser och dylikt och även andra länder. Vi är inte ensamma om det här problemet. Det är många som berörs av Östersjöns stigande vattennivåer. Redan nu är nivåerna i Östersjön ibland högre än vad de är i Mälaren. Om det fortsätter kan problemen bli jättelika, och mycket talar för att det blir så. FN:s klimatpanel, liksom många andra, pekar ju på problem. En del tror till och med att det blir värre än vad klimatpanelen säger. Klimatpanelen redovisar ju en sammanvägning av olika länders åsikter.

Vi tror att det behövs en mer omfattande utredning i fortsättningen där man tar in andra aktörer. Det handlar till exempel om SMHI, Kommunförbundet, landstinget och kommunerna vid Östersjön och Mälaren. Det gäller också att titta utomlands. S:t Petersburg är ett intressant exempel där man redan nu har vidtagit åtgärder för att minska effekterna av stigande vattennivåer i Östersjön. Nederländerna ligger inte vid Östersjön, men de har verkligen legat under vatten under årens lopp. Hela deras kustlinje är ett enormt problem. Där har vi naturligtvis mycket att lära. Det borde vi nog skynda oss att göra även om vi inte tror att det kommer nu under vår generation. Det kan handla om fördämningar av olika slag, till exempel i sunden som ligger här utanför Stockholm. Där skulle vi kunna göra en hel del. Österåker, Vaxholm, Nacka och Värmdö måste också ha ett stort intresse av det etableras sådana här hinder. En del lågt belägna skärgårdsöar kommer faktiskt att hamna under vatten om inte de gör någonting, och framför allt måste vi göra någonting.

Anförande nr 84

Borgarrådet Andersjö (C): Fru ordförande! Det är kul att det finns några som vill debattera den här frågan. Det verkar som om många tycker att vi inte tar något ansvar utan bara lägger fram en rapport och sedan släpper det. För dem som till äventyrs lyssnar på detta eller läser protokollet är det viktigt att påpeka att det finns en kläm som innebär att vi i kommunfullmäktige nu beslutar att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en handlingsplan för klimatanpassning tillsammans med berörda nämnder. Det är ett stort och ansvarsfullt arbete som nu kommer att inledas där vi förstås kommer att belysa alla de saker som kommer upp i debatten. Dricksvattenför-

sörjningen är en otroligt viktig fråga. Den finns med i den här rapporten också. Där kan man också se att det redan pågår ett arbete. Det ska självfallet utredas vidare och tittas på ännu mer hur vi kan få en dricksvattenförsörjning om det skulle vara så illa att Mälaren har blivit en havsvik om 100 år. Det är frågor som vi tar på allra största allvar. Det är därför som kommunfullmäktige ska ge uppdraget till kommunstyrelsen att utreda allt detta.

Anförande nr 85

Å k e A s k e n s t e n (MP): Vi är naturligtvis helt överens, men jag ska snart ta upp några punkter där vi däremot inte är så överens.

Anförande nr 86

E w a S a m u e l s s o n (KD): Ordförande, fullmäktige! Att arbeta med klimatfrågor handlar både om att ta ansvar för de klimatförändringar som sker redan i dag och att arbeta förebyggande inför morgondagens. De rapporter som nu har tagits fram är därför mycket viktiga som en hjälp i det fortsatta arbetet. Stockholm har under lång tid aktivt arbetat med att sänka utsläppen av koldioxid. Detta har skett samtidigt som staden växer både när det gäller invånare och när det gäller ekonomi. Att Stockholms stad har utsetts till årets klimatstad 2014 visar att fler konstaterar att staden är på rätt väg.

Men nu gäller det att långsiktigt kartlägga risker och se vilka utmaningar som finns på klimatanpassningsområdet. Lokalt handlar det framför allt om den fysiska planeringen. Det handlar om vatten och avloppssystem. Och på sikt handlar det också om vård och omsorg, inte minst där man riskerar att utsättas för värmeböljor, vilket nu lyfts fram i de här rapporterna.

Vi kristdemokrater ställer oss bakom de synpunkter som har framkommit om fördjupat kunskapsunderlag, tydligare ansvarsfördelning och styrning. Det finns också ett stort värde i att hela tiden utvärdera befintligt arbete innan man går in på nya vägar. Vi menar också att förslaget om att koppla klimatanpassningsarbetet närmare till miljöprogrammet när det revideras och utvecklas är helt rätt. Allt hänger ihop. Därför bör inte arbetet med anpassning till ett förändrat klimat drivas som en helt ny process bredvid övriga. Ansvaret för ett väl fungerande miljöarbete med fokus på klimatanpassning och riskhantering ligger hos alla verksamheter, förvaltningar och bolag. Det bör därför tydligt ställas krav på omfattningen av det ansvaret.

Stockholms stad ska fortsatt aktivt arbeta för att minska följderna av klimatförändringar som antas komma framöver. Stockholm, en stad i världsklass, ska naturligtvis också gälla klimatanpassningsarbetet. Därför är den handlingsplan som nu ska tas fram så viktig.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 87

S t e l l a n H a m r i n (V): Jag håller med om mycket av det Ewa Samuelsson sade, men hon var också ganska generell i sina uttalanden. En viktig fråga som hon nämnde är utvärdering. En sak som jag tycker att ni ska utvärdera är länsstyrelsens rapport om de stora trafikplanernas klimatpåverkan som kom förra veckan. Det

handlar alltså om den totala klimatpåverkan från hela det projekt som finns med tunnelbanor, tåg och bilar. Där konstaterar man att på grund av Förbifarten leder den här trafikplanen till ökande klimatutsläpp och inte till minskande, vilket är vårt gemensamma mål. Det tycker jag att ni ska fundera över.

Anförande nr 88

Ewa Samuelsson (KD): Vi ska göra utvärderingar hela tiden. Jag förstår att du är ute efter att Förbifarten inte ska komma till, men jag tror fortfarande att det är en fördel om vi får Förbifarten så att trafiken inte kommer in i storstaden.

Anförande nr 89

Jonas Nilsson (M): Ordförande! Två år före utsatt datum nådde Stockholm sitt utsläppsmål om att inte släppa ut mer än 3 ton koldioxid per stockholmare. Många kan glädjas åt detta och se det som ett kvitto på att vi gör rätt och som en inspiration för hur vi ska gå vidare. En del ser det även som en fördel att kunna visa omvärlden, åtminstone resten Sverige, att man som region och stad kan göra skillnad. Samtidigt som man har den högsta ekonomiska effektiviteten, tillväxt och jobbtillströmning kan man gå i täten för klimatarbetet. Det är tveklöst så att resten av landet iakttar Stockholm. Då är det odelat bra att kunna vara ett föredöme.

Vi gör mest i Sverige på byggsidan. Vi har gjort mycket på värmesidan, och vi gör också väldigt mycket på stadsplaneringssidan. Det innebär att vi kanske också har den fjärde största utmaningen kvar, och det är fordonsparken. Vi måste fundera på hur vi ska jobba framåt. En av de största utmaningar för att klara klimatomställningen är att röra sig mot ett fossilbränslefritt samhälle, och då är omställningen av fordonsparken mycket viktig. I dagsläget finns det ett antal hinder för en bred marknadsintroduktion av elfordon och utvecklade hybrider. Ett av dem är naturligtvis pris, men vi vet, som med all utveckling, att det är ett första övergående hinder. Dagens elbilar är inte tillnärmelsevis så ouppnåeliga som första generationens explosionsmotorer som kom under den första delen av 1900-talet. Det kan ändå finnas anledning att stimulera elbilens marknadsintroduktion genom incitament till early adopters. Detta sker också dels på statlig nivå genom exempelvis supermiljöbilspremien och befrielse från fordonsskatt, dels på lokal nivå här i staden genom exempelvis avgiftsbefriad supermiljöbilsparkering. År 2009 introducerade staden arbetet med en omfattande miljöbilsupphandling. Under 2013 inarbetades stadens miljöbilsstrategi med en rad åtgärder på området.

Ett annat hinder som också angrips i såväl elbilsstrategin som miljöbilsstrategin är bristen på laddningsinfrastruktur. Här gör vi väldigt mycket. I budgeten för 2014 ges uppdraget att avsätta medel för uppförandet av nya snabbladdningsstationer och hundratals normalladdningsstolpar runt om i staden.

Detta är bara en liten del av det arbete vi gör framåt. Det kanske kan ses som litet och futtigt, men det är viktigt att allt vårt arbete blir konkret. Därför är också de saker som jag tar upp mycket viktiga.

Anförande nr 90

Ewa Larsson (MP): Ordförande! Tack för att du efter åtta års alliansstyre nu tror att det inte finns några klimatförändringsförnekare i salen, Per Ankersjö! Det är härligt. Nu får vi en anpassningsplan för att nå målen. Vi måste anpassa oss.

Vad kan tänkas hända? En del händer faktiskt redan. I mitten på 2000-talet var vi 2 centimeter från en översvämning av tunnelbanestationen i Gamla Stan. Jag trodde att det skulle bli en jätteaktivitet i staden då, att alla klutar skulle sättas till och att vi skulle fundera på hur vi skulle göra. Nu kom det på nästnästnäst sista fullmäktigemötet för denna allians och för oss. Sedan kommer det nya konstellationer.

Det var inte bara en fara för människor, utan det var också en fara för alla de ledningar som går i tunnelbanan. Det blev ett nyuppvaknande för en del. Vad skulle hända om all el slogs ut? Vad skulle hända med banköverföringar, it och så vidare? Det har vi kvar att lösa. Det kan ju regna fler gånger innan den här handlingsplanen kommer till.

Vanligt folk kommer att få betala via sina försäkringar. Det vet vi. Det tog borgarrådet upp. Och även staden måste betala. Låt mig ta ett litet lokalt exempel från en stadsdel. Vi har byggt Stockholm på både hållbar mark och gammal sjöbotten. Det har vi gjort i många år. En del av stadens bostadsområden drabbas av marksänkningar. Det påverkar naturligtvis infrastrukturen och vårt gatunät. På ganska många ställen i söderort ligger avloppen ovanför gatan. Det måste balanseras om. För att kunna göra det krävs det lite pengar. Det blir små dammar på olika ställen. Det är jättetrevligt för änderna men inte för oss människor som bor där. Det måste balanseras om. När en förvaltning påtalade det och frågade trafikkontoret om de kunde få hjälp med detta sade trafikkontoret att man skulle söka projektmedel och att det kunde ta ett par år. Så ska det inte vara. Det här ska inte drivas med projektmedel. Det ska vara ett grundläggande arbete inom infrastrukturen. Nu väntar vi på en analys av rapporten och sedan en handlingsplan och en samordningsplan.

För övrigt rekommenderar Miljöpartiet i rent förebyggande syfte att Förbifarten inte byggs.

Anförande nr 91

Stellan Hamrin (V): Fru ordförande! Jag ska nämna Förbifarten som ett exempel på bristande planering. Planeringen bygger enligt Trafikverkets prognoser på att trafiken kontinuerligt ökar med 1–2 procent per år. Enligt Trafikinstitutets prognoser, som inte finns i Trafikverkets modeller, minskar trafiken sedan 2008. Förbifarten kostar med 15 procents risk för överskridande, som är normal kalkylbas, 40 miljarder plus 25 miljarder i ränta. Det är pengar som skulle kunna lösa hela regionens trafikproblem och en stor del av klimatutsläppen genom att man skulle kunna bygga ut kollektivtrafiken.

I stället leder nu Förbifarten, enligt Trafikverket, till ökad trafik med 80 procent och utsläppsökningar med minst 5 procent även om bilparken förnyas och elbilar införs. Det leder också i bästa fall till förtida död för 20 personer och skadar flera tusen vid enbart två passager per dag och med 100 procents modern bilventilation. Det slipper man med kollektivtrafik. Och vad händer med allt yrkesfolk som kör många gånger? Bara sprängningen av 19 miljoner kubikmeter berg ger en klimatpåverkan på minst 630 000 ton koldioxidekvivalenter. Det är lika med de totala utsläppen från regionens bostäder. Enligt miljömålen ska bilåkandet och utsläppen samtidigt minska med 30 procent.

Länsstyrelsen rapporterade förra veckan att regionens totala trafiksatsning förvärrar klimatsituationen till 2030 just på grund av Förbifarten. Alliansens klimatpolitik har hittills lett till försämringar och inte till förbättringar. Vi tycker att man ska ändra på det. Vilka företag ska kompensera för de här försämringarna?

Enligt Alliansens färdplan ska kollektivtrafiken fördubblas till 2030 om klimatmålen ska nås. Stockholmsöverenskommelsen är inte i närheten av detta. Alliansen fortsätter att driva Förbifarten som ökar klimatpåverkan och stjäl pengar från annat. Klimatet kräver kollektivtrafik och inte fler bilar. Det kräver spår och kollektivfiler och inte fler motorvägar. Förbifarten spolierar klimatutvecklingen.

På vår hemsida kommer vi att lägga ut ett interaktivt spel, Skrota Förbifarten, där man själv bygger nya kollektivtrafikleder för pengarna och ser hur klimatpåverkan minskar och transporterna förbättras. Där kan var och en göra sitt eget nya Dennispaket, den klimativänliga versionen med kollektivtrafik i stället för bilar.

Vill man verkligen minska klimatpåverkan, förbättra hälsan och öka alla människors möjligheter att resa, också kvinnors och barns, ska man stoppa Förbifarten och satsa på kollektivtrafik. Förbifarten riskerar att bli den avgörande spiken i den kista som verkligen hindrar oss från att nå klimatmålen. Det måste man göra någonting åt.

Anförande nr 92

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): När Stellan började pratade om Förbifart Stockholm tittade jag i handlingarna för att se vilket ärende vi egentligen pratar om. Då såg jag att jag hade rätt och att jag har pratat om rätt ärende hela tiden. Det handlar om klimatanpassning. Det Stellan Hamrin pratar om just nu är klimatpolitik i allmänhet. En sådan debatt kan vi också ha, och det har vi haft flera gånger, men det är inte det vi debatterar här och nu.

Jag kan dra detta igen eftersom det verkar finnas tveksamheter om det: Stockholm klarar sina klimatmål. Stockholm är inte problemet i klimatpolitiken. Stockholm är ett föredöme i klimatpolitiken. Vi har klarat att uppnå vårt kortsiktiga klimatmål med flera års marginal. Vi har ambitiösa planer för hur staden ska bli fossilbränsleoberoende till 2030. Det kommer vi att ta upp senare i eftermiddag. Vi har också sedan tidigare en färdplan för hur vi ska bli fossilfria 2050. De målen ligger förstås fast. Det finns också färdplaner för hur detta ska uppnås på flera av de här områdena. Vi ska självfallet också ha en fossiloberoende fordonsflotta i Stockholm 2030 oavsett vilka vägar den går på.

Anförande nr 93

S t e l l a n H a m r i n (V): Vi har klarat att uppnå klimatmålen så här långt tack vare en mycket förutseende samhällspolitik i stort som vi säkert har varit helt överens om, men vi måste också klara att uppnå klimatmålen i framtiden. Att jag tar upp Förbifarten beror på att den faktiskt gör att vi inte gör det. Den ökar utsläppen när vi alla är överens om att de ska minska. Det är verkligen ett allvarligt problem.

Vi klarar att uppnå våra egna klimatmål när det gäller utsläpp i regionen, men som vi diskuterat tidigare klarar vi inte att uppnå våra ”klimatmål” när det gäller den totala belastning genom flygresor och prylar vi köper och konsumerar och där vi låter andra

länder ta hand om utsläppen i stället för att vi gör det själva. Det är ett problem som vi måste lösa. Det är det globala problemet som är det väsentliga, inte det lokala.

Anförande nr 94

Patrik Silverudd (FP): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Det här är viktiga dokument som vi hanterar i dag. Oppositionen beklagar att samarbetet inom regionen är så dåligt. Sedan surar de över att den tunnelbaneöverenskommelse som är träffad är för liten och kommer för sent. Själva kan de inom oppositionen i denna sal inte ens enas om en gemensam politik. De har också helt missat att Stockholm utsetts till årets klimatstad 2014. När vi är stolta över att vårt viktiga arbete uppmärksammas verkar de närmast skämmas över hur lite som görs. Man måste ändå ha proportioner på det man säger och gör, fru ordförande.

Är klimatfrågan viktig? Ja, absolut. Det är kanske en av de allra viktigaste frågorna. Gör vi tillräckligt mycket i staden? Nej, inte ännu. Vi ökar takten, och det är utifrån dessa rapporter som vi kan fatta beslut om hur vi på de mest effektiva sätten kan motverka klimatförändringarnas effekter. Vi i Folkpartiet och Alliansen talar inte bara om vad vi vill göra, utan vi gör det också. Det är lätt att sitta i opposition och säga att vi borde göra mer. Avsaknaden av ansvar är tyvärr total.

En hållbar stad vilar på såväl miljömässig som social och ekonomisk hållbarhet. I er politik saknas det tredje benet helt och hållet. Ni saknar helt enkelt riktiga, reella resurser för att klara av de utmaningar som står framför oss. Det kommer att kosta väldigt mycket pengar, och då krävs det ordning och reda i ekonomin.

Fru ordförande! Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 95

Jan Valeskog (S): Jag vill bara tydliggöra att vi stöder det här ärendet. Vi tycker att det är bra steg. Jag tog upp den regionala dimensionen, och den är också viktig. Vi kan knappast arbeta med miljöfrågor, bostadsfrågor, trafikfrågor och energifrågor utan att vi har en regional samverkan. Det är ett problem i den här regionen i motsats till andra regioner i Sverige där man har en formell samverkan och beslutar om de här sakerna utan att staten ska behöva hoppa in i varje fråga. Här är det så att i varenda fråga om kollektivtrafik eller bostadsfrågor måste staten hoppa in för att få någonting att hända, och det är ett problem. Länsstyrelsen och länsplanen nämndes, men det är också ett statligt organ. Det är ett problem att vi är svaga regionalt i de här viktiga frågorna. Det var det jag lyfte fram, men vi tycker att det är bra dokument.

Anförande nr 96

Patrik Silverudd (FP): Jag noterar att vi i länet har träffat en överenskommelse. Det är kanske en av de absolut största överenskommelserna som har träffats i modern tid när det gäller utbyggnad av kollektivtrafik. Ni har inte ens lyckats enas inom oppositionen i den här salen.

Anförande nr 97

Åke Askén (MP): Det är bra att Patrik Silverudd och Folkpartiet är på gång i den här frågan, men nu gäller det att göra rätt saker. Att hänvisa till Stockholmsöverenskommelsen är lite illavarslande, för det är ingen bra överenskommelse

för miljön och för klimatet annat än i de delar som gäller kollektivtrafiken. I den finns ju den här klimatbomben – den finns där i Stockholmsöverenskommelsen – nämligen Förbifart Stockholm.

Anförande nr 98

Patrik Silverudd (FP): Fru ordförande! Jag kan konstatera att det inte är en händelse att Stockholm utsetts till årets klimatstad 2014. Det skulle vara klädsamt om oppositionen kunde ge oss, och för all del även stockholmarna, det erkännandet åtminstone en enda gång. Stockholm klarar att uppnå sina klimatmål. Stockholm är inte problemet. Stockholm är, som vanligt under Folkpartiets och Alliansens styre, en del av lösningen.

Anförande nr 99

Åke Askén (MP): Ordförande, ledamöter! Det kommer fram en massa bra saker i de här rapporterna, men de måste följas upp med politiska åtgärder. Jag tycker det är en stor brist med detta. Jag nämnde Förbifart Stockholm förut i replikväxlingen med Patrik Silverudd. Att bygga den är en negativ åtgärd när det gäller klimatet eftersom den kommer att öka biltrafiken. Enligt Naturvårdsverket handlar det om en ökning av biltrafiken med 4 procent i Stockholmsregionen. Det skulle bli förfärliga siffror i absoluta tal. Det är en ganska hopplös historia.

Men det finns bra saker som vi kan göra. En sådan är att minska biltrafiken. Det kan man göra genom att inte bygga de här trafiklederna. Man kan göra det genom att förbättra kollektivtrafiken, och där måste det göras mycket mer än vad som hittills har gjorts och vad som hittills har föreslagits. Det behövs faktiskt ett systemskifte. Bilen är inte modern längre. Det kanske den var för ungefär 100 år sedan när de första elbilarna fanns i Stockholm, men det var då det.

Dessutom kan man införa trängselskatt i hela Saltsjö–Mälarsnittet. Men där vill ni i Alliansen bara göra det på Essingeleden och inte på de andra vägarna trots att era bröder och systrar i Rosenbad föreslog det. Det är lite tråkigt.

Det gäller också att gå vidare med parkeringsavgifter och inte minst parkeringsövervakning. Det är märkligt att över nio felparkerare av tio klarar sig i den här staden. Det är klart att man fortsätter att köra bil då.

Koleldningen vid Värtan är en stor miljöbov, och vi anser att man kan få bort den till 2018. Men då handlar det också om politisk vilja. I övrigt är energihushållningen oerhört viktig när det gäller byggnaderna. Det kommer vi att prata om senare. Dessutom borde vi anpassa våra skyddsåtgärder genom mycket konkreta handlingar, och det ganska snart, för att stoppa de negativa effekter som tyvärr kan vara närmare än vad vi tror.

Anförande nr 100

Borgarrådet Andersjö (C): Fru ordförande! Jag känner mig lite grann som en papegoja när jag hela tiden får säga att det här ärendet inte handlar om klimatpolitik i den bemärkelse som du och flera andra har diskuterat här, utan det handlar om klimatanpassning, Åke Askén. Klimatpolitik är jätteviktigt. Den har vi diskuterat många gånger här i salen. Jag kan diskutera den hur många gånger som helst också,

men jag tror att presidiets tålamod börjar tryta snart om vi pratar om saker som inte har med ärendet att göra.

Eftersom utomstående åhörare och protokollsläsare kan tycka att vi är passiva här som inte besvarar de här sakerna vill jag säga att vi ska bygga nio nya tunnelbanestationer, och vi har också börjat planera den tionde. Vi ska höja trängselskatten. Vi inför trängselskatt på Essingeleden, och man får faktiskt betala trängselskatt om man ska passera Saltsjö-Mälarsnittet också eftersom man måste passera innerstaden där vi har en trängselskattezon. Det är bara några av de felaktigheter som du rapar upp här.

Låt oss i stället prata om ärendet, klimatanpassning, där vi i dag ger i uppdrag till förvaltningen och kommunstyrelsen att tillsammans med nämnderna upprätta en handlingsplan. Det är väl jättebra?

Anförande nr 101

Åke Askenssten (MP): Nu var Per Ankersjö faktiskt inne på pudelns kärna, nämligen att det ni vill göra är en anpassning till det som sker. Vi menar att man i stället måste förhindra och motverka de negativa klimatförändringarna. Det räcker tyvärr inte att bara anpassa sig.

Anförande nr 102

Katarina Lühr (MP): Fru ordförande! Klimatfrågan är en av de största frågor som vi har att hantera just nu både i världen och i Stockholms stad. Det här ärendet är en jätteviktig pusselbit i ett mycket komplext arbete. Klimatanpassningen i det här ärendet är fortfarande bara en pusselbit i det klimatarbete som måste genomsyra hela kommunens arbete. Det handlar både om förebyggande åtgärder och om anpassning.

Det finns stora brister vad gäller anpassningsåtgärder, och dem borde vi göra någonting åt redan nu. Några exempel är att utveckla och prioritera ekosystemtjänster i exploateringsprojekt. Ett annat är sanering av förorenad mark där gifter kan läcka ut vid höga vattenflöden. Det här prioriteras alldeles för dåligt i dag och prioriteras ofta ned i förhållande till andra intressen. Vi måste också ta ett ordentligt grepp om hur vi ska hantera vår dricksvattenförsörjning. Redan i dag betalar vi mer för rening av vårt dricksvatten då råvattenkvaliteten i Mälaren försämras på grund av häftiga regn.

Vi tycker att det är mycket bra att vi tar fram en central funktion för klimatanpassning, men vi behöver en komplett central funktion för att samordna kommunens klimatarbete. Det har vi i Miljöpartiet föreslagit under många år.

Miljöpartiet har även budgeterat för en klimatomiljard för att kunna ta ett rejält grepp om stadens klimatarbete. Det handlar både om förebyggande åtgärder och om anpassningsåtgärder. Vi tar vårt ansvar.

Trots Per Ankersjös och Alliansens fina ord om stadens klimatarbete och trots att Stockholm blivit klimatstad går det för långsamt. Att vi nått nivån för koldioxidutsläpp på 3 ton i förtid beror delvis på att vädret varit gynnsamt under de åren. Under kalla vintrar stiger utsläppen igen.

Vi vet alla att vi behöver utöka arbetet, och vi måste öka takten nu. Det här kräver både samordning och resurser, och vi måste lägga mycket stor kraft på det. Jag vill därför yrka bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 103

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Kul att du också vill debattera detta, Katarina. Jag är lite besviken över hur du uttrycker dig när du säger att vi inte tar vårt ansvar och så vidare. Du nämner ekosystemtjänster, och jag tror att du, precis som jag, vet att vi genomför ett stort arbete för att till exempel utveckla grönytefaktor som implementeras i Norra Djurgårdsstaden som blir staden första riktigt klimatanpassade stadsdel för väldigt många boende och stora verksamheter. Den grönytefaktor har till och med redan gått på export till staden Fortaleza i Brasilien och gör nytta även där. Det är ett sätt att räkna på hur man kan ha grönyta för att ha de här ekosystemtjänsterna.

Vi har också ett budgetuppdrag i årets budget om att mer använda stadens tak till ekosystemtjänster. Det handlar förstås om gröna tak men också om tak som kan användas till biodlingar och andra saker. Det här året inrättar vi också tre naturreservat. Det är väldigt mycket som händer, och du underlåter att säga det. Jag förstår att du gör det eftersom det är valår.

Anförande nr 104

K a t a r i n a L u h r (MP): Det är jättebra. Vi behöver göra alla de här grejerna, men ni har haft åtta år på er att göra det. Nu inrättar vi naturreservat, och jag hoppas att det kommer att ske före valet. Vi har haft ett möte revisorerna och sett en revisionsrapport som tittar på stadens arbete med hållbar mark och vattenanvändning. Där visas tydligt att vi inte utnyttjar dessa saker vad gäller ekosystemtjänster och att ekosystemtjänster ofta får stryka på foten för andra intressen. Det är jätteviktiga saker att ta tag i. Man måste gå in från början och se till att man har en övergripande syn på detta. Det handlar ju ärendet om, och vi måste prioritera de här sakerna.

Anförande nr 105

S t e l l a n H a m r i n (V): Fru ordförande! Vi tycker att Slussen är ett exempel på bristande klimatanpassning och planering. Det lagstadgade kravet på alternativt förslag saknas dessutom, vilket fällde bussterminalen. Projektet följer inte EU:s säkerhetsregler, vilket kan skapa problem.

Men allvarligast är att man blundar för nya rön om det stigande havet. Nya Slussen riskerar att bokstavligen dränkas, och därmed sätter man hela Mälarregionen i fara. För fyra år sedan upphandlades SMHI som garanterade att havet stiger med högst $\frac{1}{2}$ meter i Stockholm till år 2100. För att slippa att bli synat har materialet hemligstämplats. På SMHI:s hemsida kan man nu se något annat, men det är numera helt ointressant. I höstas sade nämligen IPCC:s klimatpanel att havet stiger globalt med 0,98 meter till år 2100. Hos oss stiger havet dessutom med 0,2 meter på grund av en regional avvikelser, och isen vid Västantarktis bidrar med ytterligare 0,3 meter. Drar vi av landhöjningen blir det 1,0 meter, vilket också är vad länsstyrelsen utgår ifrån i sina byggregler. Vår egen klimatguru Johan Rockström sade förra veckan 1,5 meter. Men Alliansen säger fortfarande 0,5 meter, och det är de nu ganska ensamma om.

Mälaren ligger 0,7 meter över havet, så risken är stor att havet förstör Mälaren långt före år 2100. Då måste nya Slussen rivas i långt i förtid. Då blir den inte samhällsekonomiskt lönsam, och den återstående delen av stadens Slussenprojekt riskerar att haverera, vilket är allvarligt eftersom den dessutom ska reglera Mälarens vattenyta.

Nu tillhör jag den grupp som har fyllt i det hål som staden trots krav på alternativ har lämnat och där staden tyvärr har vägrat att samarbeta. Man kan bygga Slussen med en bussterminal med bara en tredjedel av de massor som stadens förslag kräver. Den kan byggas på halva tiden och till halva kostnaden. Det klarar det stigande havet och länsstyrelsens nya gräns för byggande vid Östersjön. Vi tycker att den visar hur staden i sin planering av projekt som ska stå i 100 år inte tar tillräcklig hänsyn till klimatutvecklingen.

Det är val den 14 september, och fem dagar efter valet måste staden lämna in de slutliga handlingarna till domstolen. Det tål att funderas över. Vi tycker att klimatanpassningsfrågor som rör hela Mälaren borde lösas i samförstånd och genom att följa IPCC:s bedömning och genom att vi tar ett nytt rejält omtag tillsammans.

Anförande nr 106

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Jag kommer att prata om det som Stellan var inne på. Till skillnad mot det som Stellan försöker påskina är beslutet om Slussen en av de konkreta saker som vi har gjort för att möta kraven på klimatanpassning. Slussen är många saker. Den är en funktion för pendlare, för resenärer, för människor som bor där, för verksamheter, för stadsbyggnadskonst och allt möjligt. Vi kan tänka på vad namnet innebär. Det är en sluss. Det är vattenreglering. Det är lätt att glömma bort i alla märkliga Slussendiskussioner vi har haft i den här salen och kanske ännu mer utanför den här salen. Det är faktiskt en otroligt väsentlig del i vår klimatanpassningsstrategi att ha en fungerande sluss och en fungerande vattenreglering av Mälaren.

Med oppositionen vid rodret hade ingenting hänt vad gäller Slussen. Vi hade suttit i år efter år och fortsatt att utreda plan B och plan C. Nu står vi här och pratar om bussterminalen plötsligt mitt i ett klimatanpassningsärende. Vi glömmar bort att det handlar om en så otroligt viktig sak som att reglera vattennivån i Mälaren. Man kan lugnt konstatera att om oppositionen hade styrt den här staden hade hela Mälardalen fått dela ut gratis snorklar till hela befolkningen.

Anförande nr 107

S t e l l a n H a m r i n (V): Du tar upp Slussen, och det är bra. Det är alldeles uppenbart att vi har olika syn på hur fort havet stiger. Det är en fråga som vi egentligen inte kan diskutera här. Jag är fullt medveten om det. Problemet är att Slussen planerades för länge sedan utifrån de data som då fanns. Det är inte konstigt att det är så. I höstas kom IPCC med en helt ny bedömning. Alla är överens om att den innebär ett stigande vattenstånd. Enligt IPCC innebär det en stigning med 1 meter i Stockholm och inte $\frac{1}{2}$ meter. Det står klart och tydligt, och jag redogjorde alldeles nyss för hur jag kom fram till den siffran. Johan Rockström säger som sagt $1 \frac{1}{2}$ meter.

Problemet är att man har kopplat avbördningen av Mälaren till Slussen. Därför måste vi diskutera Slussen. Jag tror att det vore mycket bra om man kunde frikoppla avbördningen av Mälaren från själva Slussenfrågan, som riskerar att dra ut på tiden. Vi kan avbörda vatten från Mälaren på fem olika punkter, och vi kan dessutom bygga en extra tunnel om det skulle behövas. Låt den frågan gå sin egen väg. Det tror jag är bäst för oss alla.

Anförande nr 108

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Du har helt rätt. Det här ingen plats för att testa olika vetenskapliga teorier mot varandra. Det har vi experter som gör på annat håll. Vi lyssnar på de experterna och fattar ett beslut här. Det är precis det vi i Alliansen har gjort när vi fattade Slussenbeslutet för ett par år sedan. Vi kan konstatera att den dagen då Slussen inte räcker till längre och vattnet börjar stiga har vi enorma problem i hela Stockholm. Slussen kommer att stå kvar ovanför vattenytan långt efter det att andra delar av staden har börjat täckas av vatten. Det kan vi konstatera. Den här handlingsplanen handlar just om att kunna ta det stora greppet och se hur vi kan säkra dricksvattenförsörjningen och andra viktiga funktioner i staden när climateffekterna kommer.

Låt mig adressera någonting som sades tidigare här, nämligen att man ska fokusera på att åtgärda klimatproblemen innan man klimatanpassar. Vi måste vara kompetenta och kapabla att göra både och. Det är det ansvarsfulla. Att låta klimatanpassningen vara är inte ansvarsfullt, Miljöpartiet.

Anförande nr 109

E w a L a r s s o n (MP): Jag tycker att det som borgarrådet tog upp här senast är anmärkningsvärt. Vi fattar beslut. Slussenbeslutet är ett gammalt beslut. Det kommer nya rapporter. Vi får lära om hela tiden. Det är anpassningsarbetet, och samtidigt verkar vi för att sänka koldioxidutsläpp och bli ännu bättre på det miljöarbete vi gör. Än så länge har inte Stockholms stad börjat planera för var vi ska ta vårt dricksvatten ifrån när mina barnbarn ska dricka vatten i Stockholm år 2100. Nu har vi fått rapporter, och inte bara från den internationella klimatpanelen, utan de har kommit från Arktiska rådet och Världsbanken. Då måste väl rimligen Stockholms stad revidera sina egna siffror. De säger att det handlar om ½ meter. Det är inte 1 decimeter vi pratar om.

Anförande nr 110

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Återigen sägs det felaktigheter här. Det beror kanske på att det är valår eller kanske för att man inte har läst handlingarna ordentligt. Jag vet inte. Det planeras för detta med dricksvattnet. Det finns också arbeten som pågår på Stockholm Vatten, och framför allt handlar dagens beslut om att vi ska upprätta denna handlingsplan. Visst kan man säga att vi skulle ha gjort det för 20 år sedan, men Stockholm ligger inte efter här på något sätt. Det är väldigt få kommuner som har börjat det här arbetet. Stockholm kommer att gå i bräschen för detta. Ni försöker ge intryck av något annat. Jag tycker inte att det är riktigt okej.

När jag ändå står här tänker jag passa på att fråga dig en sak. Din kollega sade tidigare – jag vill kolla om det är Miljöpartiets synpunkt – att vi inte ska arbeta med klimatanpassning utan att vi ska prioritera att bara arbeta med förebyggande åtgärder. Stämmer det att Miljöpartiet inte vill ta det ansvaret, som någon från ert parti sade

här tidigare? Jag hörde uttryckligen att det sades. Ska vi inte arbeta med klimatanpassning?

Anförande nr 111

E w a L a r s s o n (MP): Jag har två öron, och jag hörde att Åke Askensten sade att pudelns kärna är att vi måste göra både och. Det är Miljöpartiets strategi i alla lägen – två bollar i luften. Jag undrar vilka lekkamrater ni kan få mest resultat i klimatarbetet med, borgarrådet. Jag är glad om det är som borgarrådet sade tidigare, det vill säga att det numera kanske inte finns klimatförändringsförnekare inom Alliansen eller i den här salen.

Jag pratar om ansvarsfrågan, och det handlar om att gå före. Det är min uppfattning att vi inte är inne i ett strategiskt planeringsarbete eftersom man i Stockholms stad har valt att använda sig av gammalt material. Vi måste också anpassa oss och lyssna på det nya materialet, ny forskning och nya klimatrappporter. De handlar om mycket mer drastiska resultat.

Anförande nr 112

S t e l l a n H a m r i n (V): Jag ska bara bemöta det Per sade i dialogen med mig och som jag inte kunde fortsätta. Klimatanpassning är självfallet ett jättestort område. Vi kommer att hålla på med det under säkert 100 år framåt. Det är jättebra att man sätter i gång det nu även om vi tycker att man kunde ha gjort det på ett skarpare sätt. Jag hoppas också att vi kan göra det här tillsammans. I de flesta fall finns det ingen anledning att bli osams om det, även om man ibland måste välja mellan privatbilism och kollektivtrafik. Här finns det ideologiska skillnader som vi står upp för.

Du har alldeles rätt när du säger att Slussen inte kommer att falla ned i ett svart hål om ett eller två år bara därför att havet stiger, men ni har ju sagt att Slussen ska stå i 100 år. Den ska stå till 2120 eller 2125 beroende på när den blir färdig. Det kommer den inte att göra. Det tror jag inte att ni hävdar själva, och jag kan tala om att ni i alla fall inte har gjort det i domstol. SMHI garanterar bara till år 2100, och även om den siffran är felaktig blir det inga 100 år av det.

Problemet som jag ville komma till är att vi måste vidta en massa åtgärder i dag av en massa andra skäl än klimatanpassningen. Det gäller Slussen, ledningar, vägar och allting sådant. Tanken med dem är ofta att de ska stå i 100 år. Stockholm Vattens anläggningar står ibland i 150 år efter som de byggdes väl en gång i tiden. Vi hoppas kanske att de ska göra det framöver också. De insatserna och de åtgärderna måste ske nu, och då måste vi vidta dem utifrån ett ordentligt faktaunderlag med god marginal för att ta hänsyn till de risker som finns när det gäller att bedöma den här utvecklingen. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap håller på att titta på detta. Jag tror att vi kan komma mycket längre med hjälp av dem än vi kan med de förslag som finns i dag oavsett vem som sitter vid makten. De saker som görs i dag måste göras med ett säkert 100-årsperspektiv, och jag menar att det inte alltid sker nu.

§ 13 Justering av köavgifter, Bostadsförmedlingen i Stockholm AB (utl. 2014:71)

Anförande nr 113

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, fullmäktige! Jag vill ge beröm till majoriteten för sänkningen av avgiften. Det är bra. Ni brukar säga att vi inte berömmar er, men nu får ni beröm. Men, som de säger i *Let's dance*, det hade varit klädsamt om ni också hade kunnat titta över avgiften för ungdomar med tanke på hur det ser ut. Det är viktigt för fattiga, hemlösa och arbetslösa att kunna stå i kön och betala sin köavgift. För ledamöterna här i salen, som ligger på en inkomst på i snitt på 500 000 om året, är det ingen konst. Jag förstår att några hundralappar inte är så mycket för dem, men för den här gruppen betyder det väldigt mycket. Jag skulle gärna se fram emot en större sänkning.

I övrigt hänvisar jag till Vänsterpartiets särskilda uttalande, och ni ska ha beröm för det ni har gjort.

Anförande nr 114

C h r i s t i n a E l f f o r s S j ö d i n (M): Fru ordförande och bästa fullmäktigeledamöter! Tack för berömmet, Jackie! Vi levererar det vi säger att vi ska leverera. Det ligger i vårt uppdrag att se över köavgifterna, vilket vi också har gjort.

Stockholm växer, och bostadsförmedlingen har en betydande roll i att förmedla lägenheter i hela regionen. I ambitionen att göra Stockholm till en attraktiv stad för dem som väljer att bosätta här sig tar också bostadsförmedlingen ett stort ansvar. Den positiva utvecklingen av antalet kunder i bostadskön ger bostadsförmedlingen en god ekonomisk utveckling. Enligt ägardirektiven ska bostadsförmedlingens verksamhet finansieras enligt en självkostnadsprincip, och därför ses avgifterna över. Det har inneburit att vi under de senaste åren kunnat sänka avgifterna för samtliga våra kunder i kön på olika sätt. I dag är till exempel förmedlingsavgiften helt borttagen, och det är kostnadsfritt att få en lägenhet förmedlad.

Den goda resultatutvecklingen för bolaget gör det nu möjligt att se över avgifterna igen, och den här gången gäller det köavgiften som i dag är 225 kronor. Det är 60 öre per dag. Sedan avgiften infördes 2001 har den sänkts fyra gånger. I dag föreslår vi en sänkning med 15 kronor, det vill säga en ny avgift på 210 kronor, och att den träder i kraft den 1 juli.

Dagens beslut, som rör alla våra kunder i kön, ser vi som ett led i att vara en attraktiv aktör på bostadsmarknaden. Med ett växande Stockholm är den största utmaningen för bostadsförmedlingen att se över och utveckla dialogen med såväl de privata som de kommunala fastighetsägarna i hela regionen. En av våra prioriterade uppgifter är att hitta nya samarbetspartner på hyresmarknaden. Det är därför glädjande att vi i den senaste kvartalsrapporten kunde se att det fanns ett betydande ökat inflöde av lägenheter främst från de privata hyresvärdarna där vi får fler lägenheter än någonsin tidigare. Alliansens löfte om fler bostäder uppfylls nu i en allt snabbare takt.

Jag yrkar härmed bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 115

E m m a L i n d q v i s t (S): Ordförande, fullmäktige! Det här är ett varmt välkommet ärende. Jag tycker att det är jättekul att få vara med och besluta om det i dag. Som Jackie sade ska det aldrig vara en begränsad ekonomi som får avgöra om man kan ställa sig i bostadskön eller inte. Bostadsförmedlingen bedriver en mycket uppskattad verksamhet, och det finns ett stort sug efter hyresrätter. Det visar inte minst den undersökning av köns profil som förmedlingen genomförde nu under våren. Den undersökningen visade att 75 procent av de köande skulle tacka ja om de blev erbjudna en lägenhet som passade deras behov i dag, det vill säga ungefär 300 000 personer. Det är bara 3 procent som har svarat att de absolut inte skulle tacka ja till en hyresrätt.

I undersökningen ser vi också att det finns ett stort behov av fler bostäder. Närmare 40 procent av de köande behöver bostad omgående eller inom ett år. Utifrån hur lång kötiden hos förmedlingen är vet vi att det inte går riktigt ihop. Det är bara 25 procent som står i kön som en försäkring för framtiden, vilket är något som annars brukar lyftas fram som en ganska stor grupp.

Det finns fortfarande flera spännande förbättringar som vi skulle göra i bostadsförmedlingen som till exempel andrahandsytthyrening och kombokontrakt, men allra mest behöver vi förstås bygga fler hyresrätter. Det tar vi nya tag med till hösten. I dag gläds vi åt den här sänkningen av köavgiften.

Anförande nr 116

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Även jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag. Jag har också tagit del av bostadsköns profil, Emma Lindqvist. Det är en mycket intressant läsning. Där framgår det också att 45 procent av dem som står i kön i dag bor i bostadsrätt, villa, radhus eller kedjehus. 29 procent bor i hyresrätt med förstahandskontrakt. Kön ser väldigt varierande ut. Det är viktigt att vi har det i åtanke när vi diskuterar den här kön. Den fungerar allt bättre. Sedan 1999 har därför köavgiften fått sänkas ett antal gånger. Eftersom det är en intäktsfinansierad verksamhet har man sänkt avgifter och förmedlingsavgifter av olika slag eftersom det här inte är en verksamhet som ska dra in en massa pengar. Det här är en verksamhet som ska leverera service, och det gör man verkligen i dag.

Faktum är också att andelen privata hyresvärdar som lämnar sina lägenheter till bostadsförmedlingen aldrig har varit högre. Vi har också kunnat förmedla fler lägenheter än någonsin flera år i rad. Det tyder på att vi har en väl fungerande verksamhet. Det skulle inte förvåna mig om vi kommer att behöva sänka avgifterna även framöver eftersom allt fler använder den här kön av lite olika skäl. Det får vi också ha respekt för.

Fru ordförande! Jag ska inte förlänga debatten utan yrkar bifall till det förslag som kommer från kommunstyrelsen.

Anförande nr 117

E m m a L i n d q v i s t (S): Jag tycker också att det är superkul att vi ska sänka avgifterna, men att det är 20 procent av dem som står i kön som bor hemma, är bostadslösa eller vill ha ett förstahandskontrakt tycker jag är en ganska stor andel.

Även om det är många som har en bostad i dag tycker jag att vi också måste tänka på att en femtedel faktiskt saknar en fast och trygg bostad.

Anförande nr 118

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det blir nästan en statistiktävling här. Det är helt riktigt, och korttidskontrakt räknas också in där. Det gäller till exempel studentlägenheter och annat. Det är inte säkert att alla studenter vill bo hemma, utan förhoppningsvis står de i den här kön framöver. Vi måste se till att de också får möjlighet att få en kö. Summan av kardemumman är att vi måste fortsätta att bygga en hög andel bostäder i den här staden, och det gäller hyresrätter, bostadsrätter och andra typer av bostäder. Stockholm måste klara av utmaningen att leverera 140 000 bostäder de närmaste 16 åren.

§ 14 Förnybar energi i stadens egna fastigheter – riktlinjer m.m. (utl. 2014:72)

Anförande nr 119

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Förnybar energi i stadens egna fastigheter är ytterligare ärende i dag som handlar om hur progressiva vi är på miljöområdet i Stockholm. På punkt efter punkt driver vi på. Nu handlar det om hur vi kan bli bättre på att arbeta med förnybar energi just i våra egna fastigheter. Det är någonting som vi har skrivit om i budgetar tidigare. Vi vill stärka ambitionerna.

Som ett svar på detta kommer nu ett antal riktlinjer för hur vi i staden kan arbeta på bred front med att utnyttja framför allt solenergi på taken på stadens fastigheter. Man har bland annat tittat på den potential som finns. Det tycker jag är ganska intressant. Vi har 4 500 egna byggnader som har studerats när det gäller potentialen att bygga anläggningar för solenergi på taken. Det kan vara både solceller och solfångare. På 1,8 miljoner kvadratmeter av de här taken är solenergin så pass stark att det är lönsamt att sätta upp solceller. Gör vi det kan staden utvinna 243 gigawattimmar per år i ren solenergi. Det är en siffra som är svår att förstå, så jag kan säga att det motsvarar hushållsel i 70 000 lägenheter per år. Det kan också sägas att det är ungefär en tredjedel av den el som staden som organisation använder årligen. Det här är viktiga saker och någonting som kan innebära klirr i kassan och framför allt en bättre miljö, vilket inte minst är viktigt när det gäller klimatpolitiken som vi pratade om tidigare.

Några exempel på riktlinjer är att solenergi ska planeras in vid nybyggnation av egna fastigheter i staden. Ventilationstrummar, skorstenar med mera ska till exempel placeras på takens norrsidor så att den solexponerade södersidan kan användas för solenergi. Vid alla renoveringar som staden gör ska man också pröva möjligheten att installera solceller och solfångare på taken. Det är viktigt, för det finns också en debatt om att själva produktionen av solceller kan vara ganska klimatbelastande. Därför är det viktigt att staden också ställer krav på att det köps rätt typ av solceller. I det här fallet ska de ha tillverkats med låga klimatutsläpp.

Det är också viktigt att säga att det inte bara är staden och vi här inne som gör jobbet för att förbättra miljön, utan det är många som vill vara med och bidra till det. En del i det här arbetet har också varit att miljöförvaltningen har tagit fram en solkarta. Den går igenom taken i hela staden och visar hur mycket energi man kan få ut genom att sätta upp solceller eller solfångare på taken även på privata fastigheter. Detta är någonting som jag hoppas att vi gemensamt kan sprida till privata fastighetsägare nu när det faktiskt är ekonomiskt lönsamt att sätta upp solceller. Nu gäller det att informera om möjligheten. Här har staden tagit fram ett verktyg som dessutom är webbaserat som kan användas för att varje privat fastighetsägare, oavsett om man bor i en villa eller om man har ett flerbostadshus och driver det kommersiellt, kan se hur mycket energi man kan få fram på taken.

Det är viktigt att säga detta. Det är klart att vi här inne ska ta vårt ansvar och gå före. Vi ska göra de saker vi gör på ett miljöriktigt och hållbart sätt, men vi ska också tänka på att det finns många privata verksamheter där ute som också vill vara med och bidra. Här ger vi dem en chans att vara med och bidra.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 120

A n n M a r i E n g e l (V): Ordförande, fullmäktige! Vi yrkar bifall till det här förslaget, men vi har också ett SU. Det är bra att ni börjar ta i de här frågorna, men det går så långsamt. Jag har suttit i den här salen så länge och följt er sida i miljöfrågor. Jag har sett det hårdnackade motståndet mot alla förslag när det gäller både trafik- och bostadslösningar med miljöinriktning. Ni har börjat svänga, och det välkomnar vi. Det kanske är så som Per Ankersjö sade, att ni nu har sett att det här är ekonomiskt lönsamt, och därför satsar ni på det. Vi tycker att det finns många andra, viktigare skäl som handlar om miljön. Det är naturligtvis bra att det är lönsamt, men man måste inte vänta med allting tills det blir ekonomiskt lönsamt. Det är alltså bra med solceller. Vi i Sverige ligger långt efter till exempel Tyskland. Vi tycker att detta måste öka betydligt mer än vad som står i här, men det är en bra början.

Sedan tar man upp problemet att det finns skatteregler i EU som gör att det är svårt att sälja överskottsenergin. Vänsterpartiet driver på nationell nivå att man ska kunna kvitta sin egenproducerade el utan att det finns några skattetrösklar. Om man säljer över en viss brytpunkt i dag drabbas man av en skatt. Det tycker vi är alldeles fel. Det är självklart att man ska uppmuntra att människor producerar mer el än de själva behöver och kan föra den vidare. Det är någonting som vi driver. Jag hoppas ni andra partier också gör det i riksdagen. Det är ju inte vi som kan bestämma över skattefrågorna.

Vi vill alltså se ett betydligt skarpare förslag, men trots det måste vi ändå välkomna er vändning i en del av de här frågorna. Vi hoppas att det ska kunna gå lite fortare, men vi yrkar bifall till det här förslaget.

Anförande nr 121

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Tack för debatten! Man behöver inte vänta på att någonting ska bli lönsamt. Vi gör väldigt många saker för miljön i staden som inte är direkt lönsamma. Jag vill bara säga det. Men är det inte underbart när miljö och ekonomi faktiskt går hand i hand. Det är ju fantastiskt när de gör det. Jag som centerpartist vill gärna vara med och skapa förutsättningar för att det kan vara så på fler områden att man kan tjäna pengar på att vara miljöriktig. Jag tror att vinst är en mycket bra drivkraft. Det kanske är det som möjligtvis skiljer oss och våra partier ifrån varandra. Jag ser också hur miljön tjänar väldigt mycket på vinst som drivkraft. Ska vi få hela världen att arbeta för att skapa en bättre miljö och möta klimathotet måste det också vara ekonomiskt hållbart. Jag tror att det är viktigt att påpeka det. Det är just där som vi kan visa vägen. Att vi som stad går före och bidrar till den här utvecklingen gör att det kommer att bli ännu mer lönsamt på sikt om dessutom fler städer runt om i världen gör det.

Anförande nr 122

A n n M a r i E n g e l (V): Det är naturligtvis inget fel att det är lönsamt, men jag reagerade lite emot att du framförde det som det främsta argumentet. För oss är satsningar på miljön absolut nödvändiga, och det är lönsamt för mänskligheten och hållbarheten. Det handlar inte i första hand om att man ska tjäna mer pengar på det än på andra lösningar. Vi har med dårars envishet hävdats i 20 år att man måste satsa på en energiomställning. Då har vi hela tiden avfärdats med att fastighetsägarna inte har råd med det, att det inte kan bli lönsamt och att det kan bli så lite. Vi välkomnar

er omsvängning, men vi konstaterar att den är mer motiverad av ekonomiska skäl än av omsorg om en hållbar framtid.

Anförande nr 123

J a k o p D a l u n d e (MP): Fru ordförande! Tack för en bra och välkommen utredning! Vi ser mycket positivt på att kontoret har utrett förutsättningarna för produktion av förnybar energi och att man också finner det intressant att gå vidare med att bygga solenergianläggningar även om man samtidigt kan säga att det är synd att det behövde ta åtta år vid makten innan man väl kom fram till det.

Trots att vi är på rätt väg i Stockholm har vi ändå ganska långt kvar till målet om ett Stockholm som är hållbart på riktigt. Jag skulle gärna vilja se att den politiska ledningen än tydligare prioriterade att avsätta resurser för att kunna investera i förnybar energi och energieffektiviseringar. Det är inte bara bra för miljö och klimat utan det främjar också en ekonomisk utveckling när det kommer nya energieffektiveringsföretag och produceras fler arbetstillfällen i företag som producerar förnybar energi.

Att bygga mer förnybar energi är ekonomiskt lönsamt, men jag vill ändå komma med en brasklapp här. Det finns ett problem om vi dagsläget bara bygger den förnybara energi som är kortsiktigt ekonomiskt lönsam. Vi måste kunna blicka ut något längre mot framtiden och se att energipriserna sannolikt kommer att stiga när vi har en ekonomisk utveckling som kräver mer energi samtidigt som vi ska fasa ut alla fossila energikällor, även kärnkraften. Då kommer energipriserna sannolikt att stiga. Därför måste vi redan nu börja planera för den förnybara energi som inte bara är lönsam de närmaste åren utan även på längre sikt.

Det har förts en diskussion om att det finns problem med lagstiftningen när det gäller att sälja energin vidare. Vi håller med om att det är ett stort problem. Vi skulle gärna se att Stockholms stad än mer tydligt låg på regeringen för att få till en annan lagstiftning som gör det något enklare. Eller också får vi helt enkelt vänta på en ny regering i höst.

Till slut vill jag bara säga att det är bra att vi nu äntligen har tagit det här steget, men vi måste gå mycket längre. Därför yrkar jag bifall till Miljöpartiets reservation.

Anförande nr 124

J o n a s N i l s s o n (M): Fru ordförande! Jag tror att det här med hållbarhet och långsiktig hållbarhet är en frågeställning som inte bara är grön, apropå detta med lönsamhet och förlust. Först skulle jag vilja säga att den långsiktiga hållbarheten handlar om att man tar steg i rätt ordning och rätt takt. Under ett decennium har vi haft delegationer från hela världen som har kommit och studerat Hammarby Sjöstad ur miljöteknisk synpunkt. Norra Djurgårdsstaden är nästa steg i Stockholms miljöarbete. Man skulle kunna forcera detta på olika sätt, men om man inte tar det i rätt ordning riskerar man att göra hastverk. Vi har gått från 200 kilowattimmar per kvadratmeter i miljonprogrammen ned till ungefär 100 i konventionellt byggda fastigheter i dag. Det ligger på ungefär 75 kilowattimmar i Hammarby Sjöstad, och i Norra Djurgårdsstaden är vi nere på 55. Jag tror att det bästa huset i bostadsområdet ligger på 44 kilowattimmar per kvadratmeter.

Det bästa exemplet på vårt långsiktiga arbete är ändå Järva och Husby. Sveriges största solcellsanläggning byggs i Husby i norra Stockholm inom projektet Hållbara Järva. Stockholms stads bostadsbolag började bygga anläggningarna, och vi har kommit mycket långt. Stockholms Hamnar gör också utomordentligt stora insatser på solcellssidan.

Jag skulle vilja plocka upp Ann Mari Engels tråd. Det är bra om det är lönsamt. En förlust på 1 krona på 1,8 miljoner kvadratmeter solceller är 1,8 miljoner kronor i förlust. 1 000 kronor i förlust per kvadratmeter är 1,8 miljarder. Vi har sett vad det innebär att storskaligt skala upp dåliga projekt som är förlustbringande. Man kan skälla på amerikanerna och säga att miljöintresset är lågt i USA, men det är inte lika lågt som i Sovjetunionen. Det är inte lika lågt som i Nordkorea och gamla Kommunistkina. Det är bra med marknadsekonomi. Det är bra med en rättsstat. Det är bra med de normala drivkrafter som marknadsekonomin levererar. Det är inte bra med konstgjorda projekt som i Sovjet eller Nordkorea exempelvis.

Anförande nr 125

A n n M a r i E n g e l (V): Jag begärde replik innan du började surra om Kina. Såvitt jag vet är det väl er majoritet som gör flest besök i Kina i dag för att lära sig av Kommunistkina eftersom det handlar om affärer numera.

Det sades att det var steg i rätt riktning. Nu är det faktiskt myrsteg. Du tar upp Hammarby Sjöstad, och det var egentligen det jag ville säga något om. Det har faktiskt blivit väldigt mycket sämre ur miljösynpunkt än vad som var planerat. Det beror på att er majoritet ändrade och gjorde allting till frivilliga rekommendationer i stället för regler. Det finns många utredningar som visar att Hammarby Sjöstad har långt kvar till att bli den miljöstadsdel som den skulle ha blivit. Det handlar om att ha lite handlingskraft.

Man ska självfallet inte driva förlustprojekt, men man måste våga pröva ny teknik. Man behöver inte vänta tills man är säker på att det är ekonomiskt lönsamt, för då kanske man väntar för länge med att ställa om i alla de viktiga miljöfrågorna.

Anförande nr 126

J o n a s N i l s s o n (M): Det är mycket riktigt det du säger om Kina. Det handlar framför allt om att Kina klev in och gjorde solcellsmarknaden riktigt stor. Det är de som har halverat priserna på solceller. Men det är inte gjort genom planekonomi, utan det är framför allt gjort för att det finns en efterfrågan och en öppen handel inom just den här tekniken. Det kan vi bland annat se i Tyskland. Där bygger man så det står härliga till just på grund av de har kommit ned till brytpunkten där solcellerna har blivit lönsamma. Det sker en otrolig utveckling i Tyskland. Jag hoppas att vi kan få lika hög snurr på detta här, och det försöker vi också åstadkomma i Stockholm i Järva och Husby.

Anförande nr 127

J a k o p D a l u n d e (MP): Vi lever i en marknadsekonomi, och det är gott så med tanke på alternativet. Men det betyder inte att marknadsekonomin såsom den är utformad i dag är fulländad. Vi har till och med fått höra vår regering säga att vi har problem med att internalisera externa kostnader. Om säger att en satsning är lönsam betyder det att intäkterna är större än kostnaderna, men problemet är att stora delar av

miljökostnaderna inte är en del av själva kalkylen. Även om vi på nationell och europeisk nivå börjat ta långsamma steg för att sätta ett pris på de kostnaderna är vi än så länge inte där.

Då tycker jag att vi, som en av Sveriges största städer och en ekonomiskt stark aktör, skulle kunna föregå den processen när ser framför oss att vi kommer att ha ett betydligt högre pris på miljöpåverkan. Om vi håller det som sannolikt borde vi kunna göra de satsningar som vi vet kommer att vara lönsamma då men som kanske inte är det redan nästa period. Se inte så kortsiktigt på lönsamhet!

Anförande nr 128

J o n a s N i l s s o n (M): Jag skulle nog vilja säga att de här fyra eller fem miljöärendena som vi behandlar i dag har just den inriktningen. Man tittar bakåt, man tar fram rapporter och man gör bedömningar i dag för att kunna göra bättre prognoser för morgondagen just för att vi ska fatta rätt beslut. Det är givet att marknaden inte kan fatta alla beslut, utan vi måste fatta beslut. Man brukar säga att skillnaden mellan marknadsekonomi och planekonomi är att i marknadsekonomin brukar folk överleva så att de kan berätta efteråt hur jävligt det var.

Anförande nr 129

E w a S a m u e l s s o n (KD): Ordförande, fullmäktige! Solenergi är en av våra renaste energikällor. I regeringen har Kristdemokraterna varit med om att införa ett statligt stöd för installation av solceller hos företag, offentliga organisationer och privatpersoner. Även skatten på egenproducerad förnybar el kommer att sänkas, vilket gör det mer attraktivt för många enskilda fastighetsägare att bli sin egen elproducent genom att installera småskalig förnybar el som solceller och vindkraft.

Även Stockholms stad har under mandatperioden tagit flera viktiga steg i rätt riktning. I budgeten för 2013 fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda hur staden kan arbeta med förnybar energiproduktion i sina egna fastigheter. Det uppdraget är ett led i arbetet med att nå stadens klimatmål för att minska utgifterna för energikostnaderna. Man ska komma ihåg att arbetet med energieffektiviseringar har pågått under lång tid i våra fastigheter i staden.

De förnybara alternativ som har studerats är solenergi och vindkraft. Utredningen förordar installation av solenergianläggningar, och de nämnder som redan har erfarenheter av denna egenproducerade solenergi ställer sig riktigt positiva till detta utifrån såväl ett ekonomiskt som ett miljömässigt perspektiv.

En fråga som utredningen hade att ta ställning till var om energiproduktionen ska dimensioneras för den egna fastighetens omedelbara behov eller om det ska möjliggöras för överskottsproduktion som kan säljas vidare eller kvittas mot köpt el och värme. Då kom det upp att EU:s momsdirektiv inte tillät kvittning av köpt energi mot egenproducerad energi, och därför var det inte heller lönsamt för staden att i dagsläget sälja överskottsproduktion av el. Därför föreslås det att man ska dimensionera för egenproduktion för varje fastighets eget energibehov, och jag delar den slutsatsen. Samtidigt är det mycket viktigt att staden följer utvecklingen på området och vid behov reviderar riktlinjerna.

Det är också viktigt att energieffektiveringsarbetet fortsatt bedrivs utifrån respektive fastighets tekniska och ekonomiska förutsättningar. I en del fastigheter är installation av solceller det bästa medan installation av bergvärme kan vara ett alternativ för bättre resultat i andra. Därför är det viktigt att vi inte låser oss vid en lösning utan att vi fortsatt hela tiden utvärderar och inventerar stadens fastigheter för att komma vidare på bästa sätt. Den solkarta som har tagits fram är ett hjälpmedel i det arbetet.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 130

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Kära fullmäktige! I detta sammanhang är det värt att notera allt det som har gjorts under de senaste åren vad gäller energieffektiviseringar i staden. Vi har här ett program om förnybar energi. Det är en del av en jättestor insats som görs av alla förvaltningar i staden, och jag skulle vilja säga att fastighetskontoret har tagit en ledande roll där. Det är viktigt att tänka på detta. Under de två senaste åren har vi investerat 205 miljoner kronor i energieffektiviseringar. Vi i Stockholm har gått in i ett miljöklassningssystem där vi ska klassa 100 existerande byggnader av Stadshusets sort till den allra högsta miljöklassningsnivån. Vi kommer att ha flest miljöklassade hus i hela världen när det gäller Breeam In-Use, vilket är det man använder allra mest nu. Stadshuset har genomgått detta. Några av oss har kanske märkt att energieffektiviseringen har varit mycket effektiv när vi har suttit här i fullmäktigesalen under vintern.

Vi har också gått in i våra saluhallar. Vi har gröna hyresavtal med våra hyresgäster. I saluhallarna har vi tagit hand om överskottsvärmen, vilket har gett ett enormt positivt resultat. Vi har installerat LED-belysning överallt, till exempel här i Stadshuset. Bara genom att sätta in LED-lampor i Prinsens galleri och Gyllene Salen har vi kunnat spara energi som motsvarar 20 villors konsumtion per år. Det finns enormt mycket att göra. När man pratar om förnybar energi är det viktigt att komma ihåg att energieffektiviseringar är en extremt viktig del av detta. Där är vi oerhört aktiva.

Vi i staden har också tagit på oss rollen att skapa ett forum för hållbara fastigheter. Det innebär att se hur man ska arbeta med de fastigheter som redan finns och hur vi bedriver ett effektivt effektiviseringsarbete i dessa fastigheter.

För mig som fastighetsborgarråd är det viktigt att komma ihåg och påminna er om att vi har avsatt mycket stora pengar till det här arbetet. Det finns mycket mer att göra. Solceller är en lösning. Jag noterar också att både stadsbyggnadskontoret och fastighetskontoret understryker vikten av geotermisk energi, vilket jag förutsätter innebär bergvärme.

Låt oss se tiden an. Det händer väldigt mycket på det här området. De senaste åtta åren har inneburit skutt framåt när det gäller synen på Stockholm som en grön stad. Vi har belönats med priser för vårt arbete. Vi också fått internationell uppmärksamhet.

Anförande nr 131

J a n V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Stockholms alla byggnader och fastigheter har helt säkert den enskilt största potentialen för att kunna minska utsläppen av klimatgaser i vårt län. Här har Stockholms stad självfallet ett särskilt

ansvar att öka energieffektiviteten i fastigheterna, utnyttja all överskottsvärme som finns och se till att tillförsel av energi sker på ett mer effektivt och miljövänligt sätt. Staden måste vara ett föredöme, och potentialen är som sagt mycket stor.

I förslaget till strategi finns en bra kartläggning och en bra probleminventering av de utmaningar vi står inför. Vi vill både nå stadens klimatmål och göra bra investeringar så att energikostnader och miljöbelastning från det stora fastighetsbeståndet verkligen kan minska. Det är bra att vi lyfter fram möjligheterna att utnyttja mer solenergi på taken på våra fastigheter.

Precis som beskrivs i ärendet är vindkraften mycket mer osäker på grund av låga elpriser och ett beroende av mycket kraftiga statliga subventioner, vilket i sig ger en stor osäkerhet. Jag tycker dock att det är ganska trist att utvecklingen när det gäller att utnyttja våra tak för solenergi går så trögt. Kostnaderna för solceller har minskat kraftigt, men det är samtidigt relativt sett ganska dyrt att installera de här anläggningarna. Vi kan jämföra med Tyskland, och det är en stor skillnad. Det beror väl på att vi inte har någon fungerande marknad när det gäller installation av detta. Här skulle vi kunna vara mer aktiva i dag för att kunna få fram betydligt fler fastigheter med bra sollägen och börja skapa en större marknad för installation av solceller. Vi har faktiskt föreslagit att vi ska pröva möjligheten att hyra ut stadens tak för att åstadkomma den här marknaden. Då skulle vi kunna få en stor mängd tak i staden som energibolagen och andra kunde hyra och ansvara för. Det skulle säkert kunna innebära att det sätts upp tusentals fler solenergianläggningar än vad som sker med den takt som gäller nu.

Det är intressant att jämföra med Tyskland. Där är inte solcellerna billigare, utan det är just kostnaderna för installation som utgör en skillnad. Där finns den här marknaden. Det vore intressant att höra om borgarrådet kan tänka sig att åtminstone pröva sådana här metoder som skulle kunna påskynda installationen av solcellsanläggningar dramatiskt.

När det gäller fjärrvärmen är det viktigt att ha ett systemtänk. Det finns en effektiv och miljövänlig produktion av fjärrvärme som av miljöskäl definitivt är att föredra framför värmepumpar som utnyttjar betydligt större mängder elektricitet. Fjärrvärmen kommer att förbli den kanske största enskilda miljöåtgärden vi använder för att klara våra miljömål och öka energieffektiviteten i våra fastigheter.

Vi har ingen reservation, utan vi stöder kommunstyrelsen. Vi har ett särskilt uttalande. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 132

J o n a s N i l s s o n (M): Jag vill inte alls säga emot Jan Valeskog, utan bara lämna en upplysning. Solcellerna ligger nu precis på gränsen för vad som är avskrivningsbart inom rimlig tid. Jag vet inte om det är nio–elva eller om det är elva–tretton, men någonstans där ligger det. Vi har som policy i staden att saker och investeringar ska avskrivas på nio år. Men i solcellsfall stretchar vi det till elva år för att inom rimligheten för vad man får göra också stretcha och puffa på den här marknaden så att den ska komma loss. Detta är ett tänk som redan finns i bolagen, och vi har också en policy för detta. Det är inte så att man låtsas som ingenting. Det är också det som gör att Järva är Sveriges solcellstätaste stadsdel. Det kan vi vara glada för.

Anförande nr 133

J a n V a l e s k o g (S): De initiativ som nämns är naturligtvis utmärkta. Frågan är bara om det inte går att göra mycket mer och öka tempot genom att titta på hur den enorma utbyggnaden fungerar i Tyskland. Det finns en jättemarknad, och det är relativt sett billigt att installera solceller. Här är det fortfarande väldigt dyrt. Det gör att den här marknaden inte finns. Nu är frågan om man kan hitta fler sätt för att få fart på det hela.

Anförande nr 134

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Ordförande, fullmäktige! Vi i Miljöpartiet tycker att det här är ett mycket bra ärende. Vi tycker att det är synd att det inte har kommit tidigare med tanke på att vi just nu bygger en miljöprofilstadsdel i Norra Djurgårdsstaden där man har kommit ganska långt med projekteringen. Det hade varit mycket önskvärt att de här riktlinjerna hade legat till grund för det som staden bygger nu.

Vi tycker att det är lite synd att man inte har en målsättning. Vi skulle gärna se att man hade en målsättning som innebär att 20 procent av stadens elbehov kom från solpaneler år 2020. Vi skulle också gärna se att man lyfter fram möjligheten för staden att investera i egen ägd vindel, vilket andra kommuner har provat för att få fart på den förnybara elen. Vi skulle också vilja att vi i riktlinjerna hade med ett underlag för hur avfallshanteringen av de uttjänta solceller och solfångarna ska gå till.

Jag har en fråga till dig, Per Ankersjö. I riktlinjerna hänvisar man till stadens miljöprogram. Lite senare i dag kommer vi att klubba en kemikalieplan, och vi hade gärna sett att man också hänvisade till den. Den kommer att vara mycket mer detaljerad. När det gäller tekniska saker och innovativa tekniklösningar kan det förekomma nya kemikalier som vi inte riktigt vet hur vi ska handskas med. Där skulle vi verkligen behöva stödet från kemikalieplanen.

Anförande nr 135

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Det var många frågor på en gång. Jag ska försöka hinna med alla. Först gällde det vindel. Det här ärendet handlar om stadens egna fastigheter. Jag vet att ni har fört ett resonemang om att köpa vindkraftverk på olika ställen runt om i Sverige, men det här ärendet begränsar sig till att handla om stadens fastigheter. Man har konstaterat att det är mer optimalt att satsa på solenergi på de fastigheter som vi har i Stockholm.

Jag är öppen för att sätta upp ett mål eller en procentsiffra för hur mycket man ska göra, men det är just i miljöprogrammet man gör den typen av avvägningar. Jag föreställer mig att när vi antar nästa miljöprogram kan vi mycket väl tänkas ha ett mål på det här området liksom på andra områden där vi inte har några mål ännu eftersom det inte fanns ärenden om detta på den tiden då vi antog det förra miljöprogrammet.

Kemikalieplanen, som vi ska debattera senare, handlar om stadens alla verksamheter. Jag ser självfallet framför mig att även den här verksamheten regleras av kemikalieplanens portalparagrafer.

Anförande nr 136

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Det låter positivt, men det behöver skrivas in ganska tydligt. Vi har många dokument i staden i dag. Vi har till exempel cykelplanen, och cykelbanorna når inte upp till de mått som står där. Därför behöver man vara extra tydlig. Det är svårt att tro att kemikalieplanen, om det inte tydligt står i riktlinjerna, faktiskt kommer att tas i beaktande, men jag hoppas verkligen det.

§ 15 Fossilbränsleoberoende organisation 2030

Anförande nr 137

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Staden har ett mål om att vi ska vara en fossilfri stad år 2050. I samband med att vi jobbade med det målet utkristalliserade sig ett behov av att också titta på vad vi kan göra när det gäller den rådighet som vi har när det gäller den egna organisationen. När det gäller saker som vi gör i staden, våra skolor, äldreboenden, förvaltningar, bolag och alla de verksamheter vi har, har vi en rådighet som är mycket starkare än när det gäller vad familjen Lindkvist i Farsta gör till vardags. Därför finns det en poäng med att vi också har ett mål för när staden ska vara fossilbränsleoberoende. Det här ärendet handlar om en utredning som visar hur det här målet kan uppnås.

När våra experter har tittat på detta är deras slutsats att det är möjligt att nå det här målet, och dessutom kan det också göras till endast marginella kostnader för staden. Jag säger detta apropå att vi tidigare pratade om att miljö och ekonomi går hand i hand. Det är extra roligt när så sker.

Den här rapporten är ganska unik. Den tar indirekt upp en sak som vi brukar diskutera när vi pratar om klimat- och miljöpolitik i den här salen, nämligen att man tittar på en form av konsumtionsperspektiv när det gäller klimatberäkningar, det vill säga inte bara utsläpp till följd av de systemgränser vi har utan också saker som konsumeras inom stadens verksamheter. Här bryter vi lite ny mark. Med detta vill jag visa, och det har jag sagt i debatten tidigare, att jag inte är av den hårdnackade uppfattningen att man inte ska prata om konsumtionsperspektivet alls. Jag tycker att det är relevant och intressant, men när det gäller stockholmarna i stort är det svårt att fatta beslut om familjen Lindkvists dagliga vanor i Farsta i den här salen. Vi kan göra det till viss del men inte helt och hållet. Men när det gäller stadens egna verksamheter och den konsumtion som sker till exempel i skolor, äldreboenden, förskolor och så vidare har vi faktiskt en stor rådighet. Det är skillnaden. Vi kan prata om konsumtionsperspektivet i stadens verksamheter men inte när det gäller familjen Lindkvist i Farsta.

Några av de åtgärder som finns i den här rapporten är mycket uppenbara, och vissa är sådana som man kanske inte har funderat på i första hand. En av de uppenbara är förstås att vi, tillsammans med Fortum som äger halva kraftvärmeverket 6 i Värtan, ska fasa ut kolanvändningen i stadens fjärrvärmenät.

Hus som byggs ska vara energieffektiva. Det är de i dag. Vi ställer de hårdaste kraven i Sverige just nu, och kanske också i förhållande till andra länder. Vi ska fortsätta att ha den typen av hårda krav när det gäller hus som byggs i staden.

Vi ska kräva information om fossilbränsleanvändning vid produktion av varor som köps in. Det var det jag pratade om tidigare när jag pratade om konsumtionsperspektivet.

I den här rapporten diskuterar man också om att kunna införa omlastningscentraler vid transport av varor och byggmaterial för att minska tunga transporter i staden. Det är någonting som sker redan i dag i Norra Djurgårdsstaden. Det finns också ett projekt som ska inledas i city.

Vi är duktiga på att använda miljöbränslen i alla fordon redan i dag. Det är viktigt att fortsätta att vara det.

Vi ska också skapa interna klimatfonder för flygresor som stadens anställda gör för att vi ska vara fossilbränsleoberoende. De här pengarna ska förstås användas till åtgärder som minskar klimatbelastningen, det vill säga kompenserar för detta.

Vi ska ha fler videokonferenser och webbkonferenser. Det är en ganska naturlig sak att arbeta med.

Eftersom det är en ganska komplicerad materia har man också sagt i den här rapporten att man vidare vill analysera vård- och omsorgssektorns klimatpåverkan.

Det är i det stora hela en mycket intressant rapport och ett mycket bra underlag för vidare arbete. Målet ligger fast. Vi har redan lagt fast i budgetarbetet och budgetdebatten tidigare att staden ska vara fossilbränsleoberoende år 2030. Det här är första steget för att visa hur det kan gå till. Vi kommer förstås att arbeta mer med att ta fram färdplaner och så vidare.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 138

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Det pratades mycket om familjen Lindkvist i Farsta som vi inte har rådighet över, men vi har rådighet över vår egen verksamhet och våra egna bolag. Det här ärendet innebär att vi ska ha en fossilbränsleoberoende organisation. Det är så att fossilbränslet ska vara borta. Det är något kryptiskt med detta.

Ankersjö tar upp Fortum och kolet. Man ska vänta till 2030 innan det försvinner trots att vi kan bli av med det ganska raskt. Jag tycker att det är ett dåligt mål att sätta upp 2030 för något oberoende, och sedan pekar ni ut 2050. Det är rysligt långt fram. Det vore åtminstone rimligt att ha målet satt till 2030, vilket är vårt mål för att ha en klimatneutral region.

Om vi nu har rådighet och äger 50 procent av detta bolag, varför ser vi inte till att vi blir av den största utsläppskällan i Stockholm direkt?

Anförande nr 139

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Vi har diskuterat koleldningen flera gånger, Daniel. Vi har helt enkelt olika syn på verkligheten här. Den här kraftvärmepannan ägs till 50 procent av staden och till 50 procent av Fortum. Vi behöver uppnå konsensus med Fortum och komma överens om att lägga ned saker som till exempel koleldningen, och det gör vi inte eftersom det handlar om så mycket pengar för Fortum. Om man ska tvinga dem till detta måste man köpa ut dem, och vi har pratat om att det kostar många miljarder kronor som ni inte har finansiering för någonstans.

Vårt sätt att arbeta med detta har varit att arbeta tillsammans med Fortum för att fasa ut det. En stor del av utfasningen kommer att ske redan nästa år när vi inviger det biobränsleeldade kraftvärmeverket. Det kommer att göra att det koleldade kraftvärmeverket läggs längre ned i hierarkin och kommer att användas mer som spetslast i stället för baslast. Då kommer Stockholms klimatutsläpp att minska ganska drastiskt

till att börja med, men det ska självfallet bort på sikt. Vi kan tyvärr inte bestämma om detta, och det är någonting som du och Miljöpartiet vägrar att inse.

Anförande nr 140

Stellan Hamrin (V): Fru ordförande! När jag ser vad jag själv har skrivit här vill jag först säga att vi är glada över att alla de här rapporterna som vi ska behandla här i dag har kommit fram. De för oss alla ett stort steg framåt, och det tycker vi är bra. Jag vill också gärna tacka miljöförvaltningen som har gjort en jättelik insats i de här ärendena och ett antal ärenden till. Det har varit en tung vår att behandla alla dessa frågor i miljönämnden, men det har varit oerhört intressant. Vi stöder målet om en fossilbränslefri organisation 2030. Men för att vi ska uppnå det målet tror vi att det är jätteviktigt med en centralt placerad styrgrupp som Per har sagt ska tillsättas eller möjligen redan har tillsatts. Vi hoppas på att den också får tillräckliga mandat så att den kan styra alla olika nämnder och bolag som är inblandade i det här kommunala spelet som inte är helt enkelt.

För att arbetet inom staden ska bli effektivt tror vi att det är viktigt att staden har det direkta ansvaret för fler verksamheter än vad vi har nu. Det är exempelvis oerhört ineffektivt att både varutransporter och olika former av hemtjänst hanteras av enskilda firmor helt utan samordning. En massa olika hemtjänstbolag åker runt i hela regionen utan att samordna det geografiskt. Det är alldeles ohållbart i längden.

Som nyss nämndes utgör Fortum Värme ett problem i dessa sammanhang. Utförsäljningen av Stockholm Energi var ett misstag som tydligen är omöjligt att reparera. Vi tycker också att det är helt nödvändigt att staden återtar så mycket av kontrollen över Fortum Värme att koleldningen verkligen kan upphöra och att fjärrvärmenätet kan bli en verkligt klimateffektiv del av det totala energinätet i staden.

Det här förslaget är ett första steg på vägen mot fossilfrihet, men mycket arbete återstår. Vi stöder miljöförvaltningens förslag att alla oljeeldade pannor måste bort, att stadsgasen måste bort eller ersättas av biogas och att det behövs kravspecifikationer för upphandling av varutransporter. Jag hoppas det Per nämnde verkligen inkluderar alla de här behoven.

Som miljöförvaltningen påpekar saknas det kunskap om klimatpåverkan av upphandlade varor, och det utgör ett stort problem som man måste ta tag i framöver.

Anförande nr 141

Jan Valeskog (S): Ordförande, fullmäktige! Det här är ett bra dokument som kan innebära ett viktigt steg för att göra Stockholm till en fossilbränslefri stad. Omställningen kommer att kräva genomgripande både politiska och organisatoriska beslut liksom en hel del investeringar. Samverkan med fastighetsbranschen, och inte bara stadens egna bostadsbolag, behövs. Samma sak gäller produktionsbolag av energi, SL och transportnäringen i övrigt. Utmaningarna är stora, och det finns många intressenter.

Därför hade det varit intressant om staden i det här dokumentet hade försökt sig på att göra en studie av i vilka branscher den största potentialen för att minska utsläppen av växthusgaser finns och hur fördelningen ser ut på olika områden, fastigheter, trafik och övriga branscher. För några år sedan gjorde dåvarande trafik- och

regionplanenämnden en sådan bedömning i en energistudie. Då kom man fram till att potentialen för Stockholms län låg på 50 procent i fastighetssektorn och produktionen av energi till de här fastigheterna. Man bedömde också att 25 procent låg i trafiken och 25 procent på övriga områden, avfall med mera.

Även om det inte redovisas formellt framstår det här tydligt att den stora potentialen i den här färdplanen ligger på fastighetssidan, vilket vi pratade en del om i föregående ärende. Det handlar om energibesparingar i fastigheter och även i produktion av energi till de här fastigheterna. Det finns många som hävdar att vi skulle kunna spara upp till 30 procent av energin i våra kommunala fastigheter om vi hade haft ekonomiska förutsättningar att göra de investeringar som krävs. Investeringar för minskad energiåtgång i fastigheterna är någonting som självfallet måste prioriteras.

Även arbetet för att minska användningen av fossila bränslen i de av staden delägda fjärrvärmebolaget Fortum är viktigt. Inom kort kommer närmare 7 miljarder att investeras i nya bioeldade kraftvärmeverk i Brista i Sigtuna samt i Värtan. Det kommer även att minska användningen av fossila bränslen i den mycket miljövänliga fjärrvärmen. De här investeringarna motsvarar faktiskt en minskning av koldioxidutsläppen från två och en halv månads vägtrafik i Stockholm. Det är mycket positivt.

Vi socialdemokrater stöder förslaget om en fossilbränsleoberoende organisation enligt det här ärendet och att det ska arbetas in i stadens miljöprogram.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 142

Stefan Nilsson (MP): Det är mycket som behöver göras för att Stockholms stad som organisation ska bli fri från fossila bränslen. Det är framför allt tre typer av åtgärder som behövs. För det första måste vi snabba på processerna för att fasa ut alla fossila bränslen som används i våra fjärrvärme- och gasnät. Det är självklart. För det andra, vilket också är självklart, ska fordon som vi använder och transporter som vi köper in inte använda fossila bränslen. För det tredje vill vi ta fram beräkningsmetoder som visar hur stor Stockholms stads klimatpåverkan är när det gäller indirekta utsläppskällor, det vill säga de tjänster och produkter som vi köper in. Vi vill också att man tar fram förslag på hur staden kan ställa om så att de varor och tjänster som vi köper in produceras utan fossil energi. Potentialen för att minska klimatpåverkan just här är stor, men först behövs det en del utredningsarbete innan vi kan bli bra på det. För att driva och samordna det här viktiga arbetet vill vi inrätta en central funktion placerad direkt under kommunstyrelsen för att få tryck och styrning.

Precis som Daniel Helldén nyss gjorde, vill jag betona vikten av att snarast avveckla eldningen med kol i Värtaverket. Det är en mycket stor källa till våra utsläpp. Ett års koldioxidutsläpp från verkets koleldning motsvarar ungefär de årliga utsläppen från 200 000 nyproducerade personbilar. Att avveckla den här eldningen med kol till 2018, som vi vill, jämfört med 2030, som är nuvarande planering, skulle göra väldigt stor skillnad för Stockholms påverkan på klimatet.

En viktig del för att minska våra klimatutsläpp är naturligtvis de stora energieffektiviseringarna i våra bostadsbolags fastigheter. Där finns det en ganska stor konsensus i den här församlingen, men vi vill gå snabbt fram där.

En sista sak jag vill nämna som vi tror skulle kunna få spin-off-effekter och stimulera användandet av elbilar är att vi inrättar en stadsomfattande bilpool i staden med en tjänstekoncession som blir lättillgänglig för alla människor. Det finns en sådan i Paris, Autolib. Den är mycket populär. Vi har också ett låncykelsystem här i Stockholm som har fungerat på just det sätt som vi vill att en sådan bilpool ska fungera.

Med detta yrkar jag bifall till Miljöpartiets förslag till beslut.

Anförande nr 143

J o n a s N i l s s o n (M): Fru ordförande, kommunfullmäktige! När Alliansen tillträdde 2006 var uppgiften ganska stor. Vi började med att ge staden färre men tydligare mål så att den kunde fokusera. Det har hjälpt staden, och det har varit ett framgångsrecept, bland annat för att nå de internationella miljömärkelser som staden har fått. Alliansen införde ett energieffektiviseringsmål för stadens fastighetsbestånd, som vi nyss hörde om. Vi införde miljöbils mål. Vi skärpte klimat- och utsläppsmålen. Vi började utveckla nya miljöprogramproffilsområden i staden. Hammarby Sjöstad är en uppmärksammasad spjutspets för miljö och hållbarhet. Det arbetet har vi uppgraderat. 2008 formulerade vi visionerna för Norra Djurgårdsstaden och andra projekt, bland annat Söderort, Farsta, Gullmarsplan och Midsommarkransen.

Bland klimatmålen som Stockholmsalliansen satte kan nämnas 3,0 ton koldioxid som Stockholm ska uppnå 2015 och som vi redan har nått. Det innebär 45 procents utsläppsminskning sedan 1990 samtidigt som vi har växt med ett helt Malmö. I sammanhanget kan man säga att Malmö inte har minskat sina utsläpp. I sammanhanget kan också nämnas att Malmö släpper ut närmare dubbelt så mycket som Stockholm gör. Även Göteborg, Norrköping och Västerås släpper ut långt mycket mer än vad man gör i Stockholm.

Klimatpakten formerades redan 2007. Det är ett frivilligt nätverk som har vuxit från 7 till 180 företag i dag. 2010 utsågs Stockholm till Europas första miljöhuvudstad. Det var i och för sig ett jurybeslut som alla i Stockholm kan ta åt sig äran av, men det var framför allt ett beslut för stadens ambitiösa miljöplaner för framtiden.

Någonting jag vill lyfta fram särskilt är det som vi talade om i det förra ärendet – solcellsel och Stockholms stad och vad flera av Stockholms bolag gör nu och framåt. Satsningen innebär att Järva, det vill säga Tensta, Rinkeby, Husby, Kista och Spånga, blir landets solcellstätaste stadsdelar.

För ett par månader sedan belönades Stockholm av Världsnaturfonden för stadens klimatarbete. De pekade ut oss som årets klimatstad 2014. Vi är på rätt väg, men vi är inte framme än. Vi fortsätter att vara en förebild. Stockholm ska bli fossilbränslefritt senast 2030.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 144

E w a S a m u e l s s o n (KD): Ordförande, fullmäktige! Den rapport som vi i fullmäktige i dag ska ta ställning till är ett viktigt steg i arbetet mot målet att staden

inte bara ska bli en fossilbränslefri stad till år 2050 utan också en fossilbränsleoberoende organisation till 2030.

Stockholms stad visar ännu en gång att vi inte bara är Sveriges vackraste stad utan dessutom den stad som tar sitt miljöansvar. Stockholm ska vara en hållbar stad som fokuserar på och tillgodoser invånarnas behov i dag likväl som framöver. Liknande arbeten har inte gjorts av någon annan kommun i Sverige. Stockholm är och ska vara en spjutspets för utveckling på miljöområdet och en förebild för omvärlden. Det handlar naturligtvis om att gräva där man står, att ta ett stort ansvar i den egna organisationen och att börja där.

Steget mot en fossilbränslefri stad år 2030 föreslås ske och tas inom ramen för stadens nya miljöprogram, som ska gälla från 2016. Vi kristdemokrater ställer oss bakom detta förslag.

Samtliga remissinstanser säger sig vara positiva till rapporten och dess analys av stadens klimatpåverkan, både när det gäller den egna verksamheten och den påverkan som upphandlingarna ger upphov till. Värdefullt är också att det finns förslag på åtgärder som minskar vår klimatpåverkan. I rapporten konstateras också att det redan i dag sker utfasning av fossila bränslen i stor omfattning och att detta har lett till marginellt ökade kostnader, vilket är positivt. För att målet ska uppnås återstår dock ett omfattande arbete med de identifierade grupperna. Det handlar om varor i form av energi, föremål och upphandlade tjänster. Stadens fordonsflotta består i dag av näst intill 100 procent miljöbilar, men än så länge är inte antalet elbilar så stort.

Matavfallsinsamling i flerfamiljshus är nu i gång. I många av våra verksamheter, inte minst skola, vård och omsorg, kan vi vidareutveckla insamlingen och minska svinnet när det gäller maten. Sorteringen av biologiskt avfall för insamling till biogasproduktion är ett viktigt arbete i den här utvecklingen.

Staden har också ett ansvar för att se över sina resor och transporter. Det handlar om att så långt möjligt göra dessa miljövänligt. En del i detta arbete är att vi har tagit fram omlastningscentraler.

Vid framtagandet av rapporten *Fossilbränsleoberoende organisation 2030* visar det sig att vi i dag inte har helt tillförlitliga data för de flesta varor som staden upphandlar. Vi menar därför att det är viktigt att berörda förvaltningar och bolag arbetar med att få fram dessa uppgifter. Där kan miljöförvaltningen vara ett stöd i arbetet och även vara med och ta fram riktlinjer som skulle kunna vara ett komplement till stadens miljöprogram.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 145

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Herr ordförande! Jag vill egentligen bara återupprepa att 2030 som oberoende organisation är ett mål och att vara fossilbränslefri 2050 är något helt annat. Jag vet egentligen inte vad denna oberoende organisation står för; det borde ju vara en fossilbränslefri organisation 2030, om ni nu har detta som mål. Vi tycker att detta mål är alldeles för klen satt. Att det ska vara fossilbränslefritt

eller, som vi ser det, klimatneutralt 2030 är det rimliga om vi på något sätt ska klara av att ta det ansvar som vi behöver ta för klimatfrågan.

Stockholm måste vara den stad som står i framkant, allra längst fram. Då kan man inte ha sådana här mål som ligger någonstans där borta. Jag vet inte hur gammal Per Ankersjö kommer att vara då, men det är inget ansvar att lägga ett mål så långt fram att man inte behöver lösa frågan.

Ewa Samuelsson talar om att gräva där du står. Det är det vi ska göra, och det är därför jag vill återupprepa detta med Fortum och kolet i Värtan. 500 000 ton koldioxid om året släpps ut. Då talar ni om den andra delen av Fortum – den del som vi inte äger. Vi måste ha konsensus, säger ni. Ja, vi måste ha konsensus. Men vi måste först ha konsensus här; annars går det inte. Därför måste vi, allihop av stadens politiker, ställa oss upp och säga: Vi ska inte ha kolet i Värtan. Annars kommer det aldrig att gå. Det är helt vansinnigt att tro något annat.

I stället går ni och duckar bakom de finska ägarna och tror att man kan komma undan på det sättet. Det är med hjälp av en samlad kraft härifrån och genom att vi säger till att vi som hälftenägare inte vill ha detta i vår stad som vi kan göra det.

Ankersjö går upp och talar om att det kostar massor med pengar. Det är flera miljarder som rullar fram och tillbaka, säger han. Jag vet inte om Ankersjö har läst de senaste dokumenten från Fortum. Där har man räknat på vad det kostar att avveckla kolet minus de kostnader som finns för att underhålla pannan, som börjar bli extremt gammal. Då är vi nere på hälften av det som är den vinst som Stockholms stad i dag får ut av Fortum.

Vi sitter egentligen och genererar en massa vinstpengar på att släppa ut koldioxiden och på att bränna kolet i Värtan. Det talar ni inte om. Det är så små summor i sammanhanget att ni borde skämmas. Avveckla kolet i Värtan och se till att Stockholm verkligen tar de bästa stegen framåt och visar att det är vi som är längst fram!

Anförande nr 146

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Herr ordförande! Felaktigheter blir inte mer sanna bara för att du står och säger dem här på vartenda kommunfullmäktigemöte, Daniel. Efter ett år av debatt har du fortfarande inte förklarat hur du ska lösa det här med att stänga av ett av Fortums största aggregat på bara några få år – nu kommer jag inte ihåg vilket årtal du har, men det är bara ett par års tid. Du har inte alls förklarat det. Du har inte svarat på några elementära frågor. I min bok gör det att du får väldigt låg trovärdighet när det gäller detta.

Jag ska svara på de frågor som du hade. Det handlade om varför det ska vara oberoende och inte fri. Ett exempel är att vi 2030 kommer att ha en fossiloberoende fordonsflotta i Sverige. Det innebär att vi köper bilar som inte behöver fossila bränslen, men staden laddar dem med miljöbränslen. Det är samma sak med arbetsmaskiner, som ofta har en livslängd på kanske 50 år till skillnad från bilar som har mycket kortare livslängd och så vidare. Detta är ett exempel. Självfallet ska vi på vartenda ställe där det går vara fossilfria också, men fossiloberoende är omvärldens ramar vilket gör att vi får förhålla oss till det.

Anförande nr 147

Borgarráðet H e l l d é n (MP): Okej, jag köper det där med fossiloberoende. Ni köper in fordon som vi ändå kan driva med fossilbränslen om vi nu skulle vilja det.

När det gäller Fortum har jag mycket tydligt förklarat att vi kan avveckla detta 2018. Det finns i alla papper att det finns kapacitet för det. I Fortums egna dokument visar de att det inte kostar de summor som du säger. Mindre än hälften av det vi gör är ren vinst därifrån per år. Det är vad det kostar att göra denna klimatåtgärd. 500 000 ton koldioxid är vad vi släpper ut på det här sättet i Stockholm från att bränna kol. Det är helt vansinnigt. Om det är något vi ska göra är det att avveckla kolet i Värtan. Vi ska stå längst fram på barriaderna för att vara den fossilfria staden, och gärna också regionen. Det här är någonting som vi kan lösa, och det krävs att vi gör det gemensamt och att ni inte går in och dugar bakom Fortum.

Anförande nr 148

S t e l l a n H a m r i n (V): De siffror som Daniel nämnde angående Fortum var intressanta och helt nya för mig, måste jag säga. Det vore jättebra om Per Ankersjö kunde kommentera dem. Som jag förstod det var nettokostnaden hälften av vinsten, och det låter ju inte helt oöverstigit. Siffrorna kanske är nya för dig också; det vet jag inte. I så fall kan vi väl ta det senare. Men det vore jätteintressant att få en seriös kommentar till de siffror som Daniel nämnde.

Anförande nr 149

Borgarráðet A n k e r s j ö (C): Herr ordförande! Nej, jag tänker inte kommentera ett papper som jag inte har sett mer av än när Daniel Helldén stod och viftade med det här. Jag vet inte alls vad det innehåller, och jag kan inte bedöma trovärdigheten i det han säger och de slutsatser som han drar.

Det jag vet är bara att Fortum Värme är ett företag som går bra. De tjänar mycket pengar på oss stockholmare; så är det. Till viss del får staden del av det, men Fortum får också del av det. Det Daniel Helldén säger är att Fortums ekonomer eldar kol därför att de tycker att det är roligt när man i själva verket kan tjäna pengar på att lägga ned kolet. Jag har svårt att tro att det stämmer. Men låt oss titta på siffrorna när de blir mer publika och inte bara någonting som inte kommer från Miljöpartiets representanter i Fortums styrelse, för de finns faktiskt där.

Det handlar om att Miljöpartiet kräver att vi ska stänga av kolkraftverket på kort tid. Förutom de här siffrorna, som vi inte kan bedöma trovärdigheten av, är det enda vi hör att staden gemensamt ska stå upp och säga att vi vill ha bort kolet. Ja, men det gör vi ju! Vi vill ha bort kolet. Alla här inne vill ha bort kolet; det är inget snack om den saken. Däremot har vi en syn på verkligheten som skiljer sig från Miljöpartiets. Vi ser att staden inte har full rådighet. Vi har 50 procent av bolaget – exakt 50 procent. Det krävs konsensus för att fatta beslut i bolaget. Vi äger inte hela.

Om vi ska äga hela bolaget måste vi köpa den andra sidan. Det kostar flera miljarder kronor. Bedömare säger att det är någonstans mellan 7 och 15 miljarder kronor. Jag ser fortfarande inte att man har avsatt pengar för detta köp någonstans i Miljöpartiets budget. Därför är det inte trovärdigt. Vi vill alla avveckla kolet – absolut! Det gör vi genom att bland annat se till att vi tillsammans med Fortum har investerat i Sveriges

största bioeldade kraftvärmeverk som kommer att invigas nästa år. I ett slag kommer man att sänka klimatutsläppen radikalt.

Och framför allt: Det viktiga är att det biobränseeldade verket blir baslast medan kolet blir spetslast. Det innebär att kolet flyttas ned i hierarkin och i praktiken används när det är väldigt kallt ute. Det är ett sätt att på ett ansvarsfullt vis ta bort kolet, som vi alla här inne vill. Vi måste också förhålla oss till verkligheten. Men det kanske inte gäller Miljöpartiet.

Anförande nr 150

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Herr ordförande! Jag lånar tillfälligt ut detta papper till Per Ankersjö. Jag tänker ta tillbaka och kopiera det så att du får det. Längst bak kan du läsa vad det står. Det är alltså ett svar från Fortum som har gått från arbetsmarknadsroteln angående en motion som Stefan Nilsson har väckt. Såvitt jag vet sitter ni i majoritet med Moderaterna. De har papperet, och där står det vad det kostar. Om man läser längst bak ser man det.

Det är helt uppenbart att den kostnad som det innebär att ta bort kolet i förtid är hälften av vår egen vinst i staden. Vi kan fortfarande få en vinst på 100 miljoner om året, och vi kan avveckla kolet. Den möjligheten har vi, och den ska vi ta. Vi ska inte sitta på det sätt som ni gör och rulla tummarna och hoppas att kolet kan brinna så länge så möjligt så att man får in intäkterna och släpper ut koldioxiden. Det är helt vansinnigt.

Anförande nr 151

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Det jag kan läsa när jag tittar här lite översiktligt medan du pratar är precis det jag säger. Ett modernt biokraftvärmeverk med elcertifikat som KVV8 är dock billigare att köra än KVV6. Det är precis det som sker. Vi kommer att göra Sveriges största biobränseeldade kraftvärmeverk och flytta upp det så att det blir viktigare i hierarkin hos Fortum. Det kommer successivt att göra kolet mindre viktigt. Det är precis det jag säger, och du bekräftar precis det. Jag ska gärna läsa hela texten, men det som du själv har strukit under är precis det jag sade.

Anförande nr 152

S t e l l a n H a m r i n (V): Jag ska ta upp en annan tråd som jag satt och funderade på tidigare och som du kanske vet svaret på. Finns det något som hindrar att Fortum expanderar verksamheten? Nu får de ett nytt jättefint värmekraftverk och kan producera mer el och energi, och de har kvar det gamla. Men har vi några som helst garantier för att de avvecklar det gamla i takt med att det nya fasas in? Eller skulle de kunna öka exporten av el? Det är ju inga som helst problem. Fjärrvärme är lite värre, men det skulle säkert kunna gå genom att man kopplar systemen till varandra här i regionen, vilket i och för sig är önskvärt att man gör. Det är ganska bra att vi har ett gemensamt system.

Har ni garantier för att Fortum Värme inte använder det nya kraftvärmeverket till att öka produktionen och behålla det gamla kolkraftverket helt enkelt därför att det är ekonomiskt lönsamt? För dem är det ju vinsten som spelar roll.

Anförande nr 153

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Det är svårt att se vilken argumentationslinje ni har här. Du säger själv att vinsten är en stark drift för Fortum att göra på ett visst sätt. Å andra sidan har du grannar här i ert oppositionsunderlag som säger att oavsett om det finns en stark drift att driva det här med vinst från Fortums sida ska man på något vis få dem att inte tänka på vinsten och göra det som känns rätt för staden. Jag får inte detta att gå ihop. Du och Daniel har helt olika vinklar på det här, och de går faktiskt inte ihop – jag är ledsen.

Det viktigaste i detta är rådigheten, och den finns inte i den här lokalen. Om den skulle finnas vore det inte några problem, men så är det inte.

Anförande nr 154

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ankersjö talar om vad som är rätt för staden. Det här handlar om vad som är rätt för klimatet. Det är det han missar. Det är här vi kan göra någonting vettigt. Vi vet att vi kan lägga ned kolet i Värtan. Du läste en mening i dokumentet om att man tänkte använda kolet som spets. Det beror på att det nya kraftvärmeverk som byggs och som är klart om något år har tillräcklig kapacitet. Då behöver man inte kolet alls, utan man klarar produktionen ändå. Men eftersom det är så förbaskat billigt och lönsamt att köra kolet kommer man att göra det som spetskraft när man kan dra ned på annat, som är dyrare. Det är en poäng för att det finns ekonomi i det; man tjänar mycket pengar. Det gör vi också pengar på.

Det intressanta med dokumentet är att man pekar på att det kostar så mycket att köra verket att det inte är så dyrt att lägga ned det i förtid, snarare tvärtom. För klimatets skull är detta en kraftfull och bra åtgärd, och den ska vi göra.

Det finns inget annat sätt att lägga ned kolet i Värtan än att vi säger det från Stockholms stad. Fortum kommer inte springande och säger: Nu tar vi bort kolet! Men om vi säger det som en enad kraft och talar om detta på styrelsemötena och offentligt försvinner kolet och de 500 000 ton som ligger där från Stockholm. Det finns ingen annan möjlighet att göra detta. Men om nu Ankersjö ägnar dagarna åt att säga att detta inte går är det klart att det aldrig kommer att försvinna en enda gnutta kol från Värtan.

Anförande nr 155

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Det är jättevackert att säga att politik är att vilja och att bara man säger någonting så kommer det att bli så. Men det är inte så det funkar. Precis som Stellan Hamrin stod här och sade tidigare säger du att det är attraktivt att fortsätta att köra kolet. Ja, det är precis vad det är! Vi får väl ändra på andra sätt runt om i samhället så att det blir mindre attraktivt att köra kolet.

Problemet är att om du sätter dig på en båt eller ett flygplan eller hur du nu kan ta dig till Finland och talar med ägarna till Fortum är det precis det som du själv säger som du kommer att få höra: Det är för attraktivt för att man ska lägga ned det bara för att vara sjyst. Det är rätt sak att göra för klimatet – det håller jag med dig om. Jag vill säga det för femtioefte gången: Det är rätt sak att göra detta för klimatet, men vi kan inte besluta om det i den här salen för vi äger inte 100 procent. Vi äger inte ens 51 procent av Fortum. Vi äger 50 procent, vilket innebär att det måste vara konsensus.

Oavsett hur mycket pengar det kostar att lägga ned detta är det pengar det kostar, vilket innebär att man inte bara kan göra det för att vara sjyst från Fortums sida.

Vi jobbar med den makt vi har. Det är en mjuk makt, och den har lett ganska långt. Den innebär att man nu fasar ut kolet.

Anförande nr 156

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag tänkte också citera Olof Palme: Politik är att vilja. Men han hade en fortsättning: Politik är att vilja förändring. Och det är det vi ska göra. Vi kan göra det. Vi kan tala om det. Om vi bestämmer oss för att vi vill bli av med kolet kommer inte Fortum att vara den som vill vara Svarte Petter i klimatfrågan.

§ 16 Stockholms stads kemikalieplan 2014–2019

Anförande nr 157

Borgarrådet A n k e r s j ö (MP): Herr ordförande! Detta är ännu ett miljöärende, och dessutom ett stort och viktigt miljöärende. Egentligen går det tillbaka till den tid då vi tog miljöprogrammet för Stockholms stad. Då konstaterade vi att vi behöver göra mer på kemikalieområdet, men också att det var så stort och komplicerat att vi behövde ta fram en egen plan för hur vi ska få bukt med kemikalier.

Vi stockholmare möter 100 000 olika kemikalier i vår vardag. Vissa av dem är giftiga. Vissa av dem är inte giftiga. Vissa av dem vet vi inte riktigt om det är giftiga. Vissa kan tillsammans också skapa en cocktaileffekt som är farlig för människor. Värst utsatta, alla kategorier, är barnen. De är extra känsliga för exempelvis hormonstörande ämnen, som kan försämra människors förmåga att i sin tur få barn. Jag är själv förälder, vilket jag vet att många här inne också är, och jag är ärligt talat oroad för vilka kemikalier mina barn utsätts för i sin vardag.

På mitt och Alliansens initiativ har staden arbetat fram en plan för hur farliga kemikalier ska fasas ut i Stockholms olika verksamheter. Störst prioritet har getts åt verksamheter där barn exponeras, såsom förskolor och skolor. Men alla verksamheter i staden ska beröras.

Detta arbete har skötts på ett mycket bra sätt av miljöförvaltningen, som har gjort ett kanonjobb på olika sätt. Dessutom har man avrapporterat detta i miljö- och hälsoskyddsnämnden ett par gånger. Vi har också diskuterat frågan här i kommunfullmäktige, och jag vet att det finns en stor enighet om att detta måste göras.

Förutom att vi nu tar fram planen har vi gått händelserna lite grann i förväg. Vid ett av avrapporteringsstillfällena i miljö- och hälsoskyddsnämnden beskrev man att vi behöver en ny funktion för att kemikalieplanen ska bli verksam på ett snabbt och effektivt sätt. Sagt och gjort: Vi har redan från Alliansens sida finansierat ett kemikaliecentrum som man just nu håller på att rekrytera till. Det är en funktion på miljöförvaltningen som ska hjälpa till och se till att planen ska bli verklighet. Den ska hjälpa alla förskolor, skolor, förvaltningar och bolag i staden att inventera och att fasa ut de farliga kemikalierna. Med allt detta arbete kommer förstås Stockholm återigen att ligga i absolut framkant.

I planen finns ett antal olika sätt att arbeta på. Det är stöd till implementering, som kemikaliecentrum kommer att arbeta med. Det är dialog och information, och det handlar förstås både om stadens egna förvaltningar, bolag och verksamheter och om en dialog och information med stockholmarna och med privata verksamheter. Det finns också med i detta. Upphandling blir ett viktigt redskap i arbetet. Byggmaterial är en egen del som är otroligt viktig att arbeta med. Det handlar om kemikaliehantering i verksamheterna, till exempel hur kemikalier förvaras så att inte barn kan få tag på dem. Tillsynsarbetet är ett viktigt område att arbeta mer med liksom miljögiftsövervakningen. Det är de områden som kemikalieplanen är uppdelad i.

Det handlar alltså om att vi tar ett nytt stort grepp i frågan, som faktiskt är den fråga som av stockholmarna rankas som den absolut viktigaste miljöfrågan i den medborgarenkät som vi i morgon kommer att få på miljö- och hälsoskyddsnämndens bord.

Därför är det förstås med stor glädje jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 158

Stellan Hamrin (V): Herr ordförande! Vi tycker som sagt att det är bra att staden tar fram en kemikalieplan för de kommande åren. Vi stöder den i allt väsentligt. Men vi tycker att kraven kan skärpas på en del punkter. Bland annat behövs tydligare krav på de allra farligaste kemikalierna så att de helt enkelt utesluts. Vi vet att detta är en knepig fråga, precis som Per sade. Men där behövs skärpningar, tycker vi.

Det är också viktigt att planen skärps vad gäller tillämpningen i skolor och förskolor och att man kombinerar den med noggrann städning. Det kan verka trivialt, men faktum är att det i inomhusmiljön på grund av gifter i textilier och kläder och sådant ansamlas mycket gifter; det har miljöförvaltningen själv undersökt. Gifterna hamnar på golv och hyllor och i damm och sådant. Vi kommer inte att bli av med det under en överskådlig tid. Det enda sättet att bli av med det är att man verkligen städar ordentligt, och det hoppas vi att man fäster extra vikt vid och kopplar till programmet. Det är speciellt på grund av de här förhållandena.

Planen måste följas upp med ordentligt med resurser. Vi tycker att vi har anvisat det i vår budget. Vi tycker inte heller att det är tillräckligt att man erbjuder personalen utbildning. Man måste också se till att all personal verkligen tar detta till sig. Det finns ett pilotprojekt för barn och kvinnor som vi tycker bör tidigareläggas.

Jag ska ta upp två andra problem, som inte nämns. Det finns processer där det skapas gifter som inte finns i produkterna själva, och därför ingår de över huvud taget inte i programmet. Vi menar att det måste kompletteras. Det handlar dels om fuktskador på golv som genererar gifter, dels om målning med linoljebaserade produkter, som också genererar gifter som så att säga inte finns när man börjar. Därför är det ingen som bryr sig om detta. Fuktskador på betong under plastmattor är väldigt vanligt just i skolor och förskolor, och det kan ge upphov till starka gifter. Det är det man kallar för sjuka-hus-syndrom. Om processen väl har kommit i gång blir man inte av med den även om man torkar, utan den fortsätter i alla evärdlig tid. Det måste man hantera på något sätt.

Beträffande linolja och äggoljetempera handlar det om att linoljan oxiderar, som alla kemister vet. Då produceras formalin i stora mängder. Det är därför förbjudet för yrkesmålare att över huvud taget använda dessa färger, men de används på annat sätt ibland i alla fall. Det drabbar speciellt dem som är väldigt känsliga, vilket är ungefär 20 procent av befolkningen. Eftersom det drabbar så olika är det många som ifrågasätter detta, och de som drabbas blir på något sätt dubbelt utsatta eftersom man ifrågasätter deras egna upplevelser. Det är viktigt att ta tag i denna fråga, och det är inte acceptabelt att man löser problemen genom att negligera dem.

I övrigt stöder vi som sagt förslaget.

Anförande nr 159

K a t a r i n a L u h r (MP): Herr ordförande och åhörare! Äntligen får Stockholm en kemikalieplan och ett kemikaliecentrum. Det är vi i Miljöpartiet väldigt glada för. Det finns ett jättebehov av kunskap om de kemikalier som vi omges av. Det ska inte vara upp till varje enskild person att ta reda på hur hen kan undvika att utsätta sig och andra för skadliga kemikalier i sin vardag. Det är jättekul att se planen, och vi tycker i stort att det är en bra kemikalieplan.

Med detta sagt finns det såklart lite i övrigt att önska av planen. Att barns vardag är ett prioriterat område i planen tycker vi är bra. Det ska förbli ett högprioriterat område i planen. Vi skulle dessutom vilja se att kemikalier som inte bryts ned eller försvinner så lätt också skulle prioriteras i planen. Det kan till exempel handla om ämnen som lagras upp i våra kroppar och ämnen som byggs in i bostäder eller andra byggnader. Om vi inte prioriterar dessa ämnen kan de bli jättesvåra att hantera i framtiden.

En annan viktig del är hur kemikalieplanen kommer att användas praktiskt. Vi har redan i dag i staden problem med att följa miljöprogrammet på grund av att det saknas tillräckliga ska-krav. Om man skriver ”bör” i en plan innebär det ofta att andra intressen slår ut miljöprogrammets text. Därför vill vi ha tydliga ska-krav så långt det bara går när det gäller att undvika riskkemikalier och inte bara när det gäller listade utfasningsämnen.

Kemikalieplanen måste vara mycket tydlig för att underlätta användning. Det måste även finnas en uppföljning av hur planen följs och av hur man hanterar de fall där den inte följs. Kemikalieplanen gäller främst stadens egna verksamheter. Vi hoppas att också Stockholms invånare kommer att få nytta av stadens kemikaliecentrum, till exempel genom information via hemsidor och kampanjer.

Vi vet att det kommer att finnas mycket att göra för det nystartade kemikaliecentrumet, till exempel med utbildning av personal bara inom stadens verksamhet. Vi tror att fler personer eventuellt kan behöva involveras i verksamheten för att kunna nå ut till fler.

Planen är bra, men ingen plan är så bra att den inte kan bli bättre. Detta är första gången staden har en kemikalieplan, och vi tror att vi kommer att hitta problemformuleringar och luckor i planen under vägen. Därför vill vi också ha chansen att göra revideringar och tillägg i planen efter två år när vi ser hur den kan behöva kompletteras för att kunna användas på bästa sätt.

Därför yrkar jag bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 160

E w a S a m u e l s s o n (KD): Ordförande, fullmäktige! Det är mycket viktigt och efterlängtat att staden i dag ska besluta om en kemikalieplan. Fokus i planen ligger särskilt på att minska den exponering som barn och unga utsätts för, och det är särskilt viktigt. Barn och unga har rätt att växa upp i en giftfri miljö. Därför är det viktigt att just förskolor och skolor prioriteras, inte minst när det gäller inomhusmiljön men också när det gäller det material som används på olika sätt i dessa områden.

Det är också positivt att Kemikalieinspektionen som remissinstans lyfter fram att planen ligger i linje med regeringsuppdraget om en giftfri vardag. Staden har också målsättningen om ett giftfritt Stockholm 2030.

Kemikalieplanen ska vara ett stöd och ett konkret redskap för stadens verksamheter för att uppnå delmålen i miljöprogrammet. Men eftersom kemikaliefrågan är så komplex och eftersom det hela tiden sker en betydande utveckling av kunskapsläget tar staden sitt ansvar ytterligare genom att nu inrätta ett kemikaliecentrum som ska ge stöd åt stadens verksamheter men också följa upp kemikaliearbetet i förvaltningar och bolag. Det har även kommit fram synpunkter från remissinstanser som understryker behovet av stöd när det gäller just kemikalier och kemikaliekrav vid upphandlingar.

Det bör också understrykas att staden till detta kemikaliecentrum knyter ett vetenskapligt råd, vilket ytterligare visar att staden tar sitt ansvar och i det viktiga arbetet för ett giftfritt Stockholm också tar sitt stöd i forskningen.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 161

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Ordförande, åhörare och ledamöter! Vi är glada över att kemikalieplanen nu äntligen kommer. Göteborg har klubbat sin, och Karlstad har klubbat sin. Nu äntligen kommer vi att få en här.

Kemikalier är ett komplicerat område. Per Ankersjö nämnde att vi har ungefär 120 000 kemikalier i omlopp. Nu har man sagt att det till och med rör sig om ungefär 200 000 kemikalier och att vi inte riktigt vet hur mycket kemikalier vi har i omlopp. Naturskyddsföreningen säger att när det gäller ungefär 90 procent av kemikalierna vet vi väldigt lite om vilka effekter de har på människokroppen. Men vad vi vet är att de hormonstörande ämnena framför allt är ämnen som släpper kemikalier som liknar kroppens egna hormoner väldigt mycket och går in och skapar processer som inte borde ha startats.

Eftersom det är ett så komplicerat område ser vid det som ett problem att man i kemikalieplanen har valt att inte peka ut vilka ämnen eller ämnesgrupper som ska prioriteras genom att välja en ämneslista. I stället har man arbetat med egenskapskriterier. I teorin är det ett förnuftigt val. Men i praktiken är det väldigt svårt. Det handlar om kunskapsnivån ute på förskolor och hos dem som sitter med upphandlingskriterier och så vidare. För dem är detta väldigt svårt. Det krävs mer eller mindre att man är kemikaliexpert för att man ska lyckas med detta.

Därför ser vi detta som ett problem, och vi skulle önska att man som vissa andra kommuner har gjort tar fram en grön lista. Det skulle vara en grön lista där till exempel kemikaliecentrum har godkänt och tittat på vilka företag och vilka produkter som är rena från de skadliga kemikalier som vi inte vill ha i barnens miljö. Det skulle vi önska att man hade tittat lite närmare på, för det kommer att bli ett stort problem för de förskolelärare som till exempel ska köpa in möbler eller vad man nu behöver köpa.

Dessutom skulle vi vilja att man hade en prioritering. Mycket exponering sker via den mat som barnen får. De bekämpningsmedelsrester som finns kvar i maten kan innebära en stor hormonell påverkan på dem. Därför skulle vi vilja se att man också hade en strategi för vilka ekologiska livsmedel som man köper in. Det gäller till exempel den frukt som är allra mest besprutad. Potatis är en av de allra mest besprutade grödorna. Det handlar om att man har en strategi även för vad man gör med inköpen i barnens vardag.

Anförande nr 162

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Herr ordförande! Nu blir kanske diskussionen på en hög detaljnivå. Miljöpartiet var inne på att vi har valt att gå på egenskapskriterier. Jag vill inte göra debatten för lång, för det kanske är svårt att hänga med. Men vi har haft en öppen inställning i arbetet med planen, och för min del har jag absolut inte haft några principer om att jag vill ha det på ett visst sätt. Däremot är det nog bra om vi arbetar på ett sätt som vår omvärld också arbetar på. Det sätt som man har valt att arbeta på är detsamma som statliga myndigheter arbetar på, och vi har dessutom inte fått någon signal från remissinstanser om att man skulle välja ett annat sätt att jobba på. Det är mycket detta som har styrt vårt arbete – det ska vara lätt att jobba så att vi inte skapar problem för oss själva som överskuggar de stora målen. I svepande ordalag är detta mitt försök att svara på din anmärkning.

Anförande nr 163

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Problemet är att när det gäller den stora boven – de hormonstörande ämnena – finns det i dagsläget inte ens en vedertagen modell för klassificering. Det ser jag som ett jätteproblem. Därför behöver vi hjälp till dess att vi har klassificeringsmodeller. Vi behöver hjälp med att ge upphandlarna en grön lista där experterna har gjort en vetenskaplig bedömning. Vi behöver föregå med försiktighetsprincipen. Det blir så mycket lättare då för personalen.

Hormonstörande ämnen är svåra för folk att begripa sig på. Det är inte ens ett vedertaget begrepp på så vis att man har klassificerat vilka ämnen som är sådana. Det håller EU på att kämpa med nu. Därför skulle vi gärna se att de som arbetar i kommunen får en mer handgriplig hjälp.

Anförande nr 164

I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (FP): Ordförande och fullmäktige! Kemikalieplanen, som utgår från visionen om ett giftfritt Stockholm 2030, är ett långsiktigt projekt. I den kemikalieplan som vi ska anta i dag ges förslag på åtgärder och strategier som kan genomföras på mycket kortare sikt.

På alla områden i planen ges en särskild vikt åt åtgärder som syftar till att minska barnens exponering för farliga ämnen. I planens inledande del återfinner man rubriken Prioriterat område för barns vardag. Jag vill särskilt lyfta fram den förteckning som finns på s. 338 i mitt dokument, där man har sammanställt alla åtgärder med barnfokus. Man har gjort dokumentet oerhört användarvänligt, vilket är en fråga som har väckts av många av våra remissinstanser. Det är ett behov som man behöver tillgodose.

Att prioritera just barn, som har en större benägenhet att skadas av kemikalier, var en fråga som särskilt lyftes fram av remissinstanserna. I Bromma stadsdelsnämnd, där

jag själv är ledamot, diskuterade vi just den frågan mycket samt vikten av en tydlighet och en användarvänlighet ute i våra förvaltningar.

Kemikaliefrågorna är oerhört komplexa; det har vi märkt under diskussionen här i dag. Det sker hela tiden en förändring och en utveckling av kunskapsläget. Det är därför omöjligt för alla av stadens verksamheter att ha den kompetens som behövs för att hänga med i den snabba utvecklingen – att kunna göra de bedömningar och avvägningar som krävs, helt enkelt. Därför tycker jag att det är oerhört positivt att man inrättar detta kemikaliecentrum vid miljöförvaltningen. Det är jättebra med ett uppdrag att stödja och följa upp arbetet med kemikalieplanen åt våra förvaltningar och bolag. Centrumet ska också ge råd och stöd i olika upphandlingsprocesser – något som också var efterfrågat i remissvaren.

Planen fokuserar på detta sätt tydligt på barns och ungas exponering för gifter. Det är en oerhört viktig prioritering. Tillsammans med den stödfunktion som kemikaliecentrum kommer att bli talar detta för att våra förvaltningar får ett mycket konkret verktyg som förhoppningsvis kommer att leda till konkreta resultat.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 165

Å k e A s k e n s t e n (MP): Det här med kemikalier är för kommunens del i första hand en fråga om upphandling och regler – hur vi kan påverka EU. Det är inte enkelt eftersom det finns över 100 000 syntetiska kemikalier, varav en del befinner sig i våra kroppar och kanske också kommer att stanna där under överskådlig tid. Både myndigheter och forskare har sedan länge tappat greppet om det här. Dessutom har Monsanto, Bayer och allt vad de heter rätt att hemlighålla innehållet i sina produkter.

Det mest kända exemplet på hemlighållande är väl Coca-Cola. Ni kanske har sett filmen på internet där man torrkokar innehållet i en flaska cola på spisen. När man ser den sörja som blir över där blir man nästan orolig, och jag tackar min lyckliga stjärna för att jag inte längre dricker Coca-Cola.

Vi konsumenter kan försöka handla ekologiskt. Det är viktigt. Men vi måste ha klart för oss att vi inte heller då med någon säkerhet vet vad det är vi får i oss. Men det är i alla fall mycket bättre än att köpa sådant som inte alls är deklarerat.

Kemikalierna är kort sagt ett hot mot mänskligheten eftersom de påverkar vårt immunförsvar. De påverkar vår arvsmassa. De gör att vår fortplantningsförmåga också reduceras successivt. Ni känner säkert till det där med minskade spermie-mängder. Hur detta kommer att sluta vet vi inte, men vi måste naturligtvis bjuda ett kraftigt motstånd. Det är bra att ha en plan, men planen har inte tillräckligt med politiska åtgärder i det här fallet. Vi fortsätter att köra som vanligt med bil i mängder. Vi har tidigare talat om att enligt länsstyrelsen kommer Alliansens planering för biltrafiken att öka densamma med 80 procent till 2030. Då blir det oerhört besvärligt, för bilen är verkligen en kemikaliebov av mycket stora mått. Detta måste vi komma till rätta med.

Man säger att vi ska ha ett giftfritt Stockholm till 2030. Det står faktiskt så här. Det är en illusion; det är helt enkelt inte sant. Inte ens Miljöpartiets program skulle ha en chans att klara detta till 2030.

Men jag tycker att vi har ett bra förslag i kommunstyrelsen, och jag yrkar bifall till det.

Anförande nr 166

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Åke Askensten visar på komplexiteten i att faktiskt genomföra det som vi vill och har som mål. Men vi gillar mål. Vi gillar ett giftfritt Stockholm. Vi tycker om det tydliga barnfokuset, och vi vill ha giftfria barn. Det går vi till val på i Miljöpartiet.

Det som tas upp i kemikalieplanen är upphandling och byggmaterial. Upphandling har tidigare miljöpartister talat om – det gäller vikten, kompetensen och möjligheterna. När det gäller byggmaterial sitter vi faktiskt i en ganska dålig sits när vi ska ha fokus på barn. Sisab har tagit fram en hög miljöklassning på förskola som de kallar guld. Det är det högsta, bästa och finaste. Det kostar lite mer. Men då har vi en sådan fyrkantig schablon i stadsdelarna att vi bara får lägga 30 000 per barn när vi startar en ny förskola. Det ska vi betala i stadsdelarna. Jag ser en annan stadsdelsnämndsledamot titta upp här, som också vet att det är så här. Det är detta vi jobbar med.

I Miljöpartiet har vi ökat schablonen därför att vi tycker att det måste få variera. Om vi vill ha guld när vi bygger kommunalt ska vi kunna ha det, och då får det kosta mer. Så löser vi den frågan.

Vi har inte tid att vänta i stadsdelarna, utan vi ligger på. Per Ankersjö vill ligga i bräsch, och vi vill ligga ännu mer i bräsch. Vi är klara nu; vi har redan tagit en miljöhandlingsplan i Skarpnäck. Den är naturligtvis anpassad efter den plan som vi tar i dag här. Vi har gjort detta i samarbete med det kemikaliecentrum som är på väg att byggas upp. Vi står och stampar, och vi vill verkligen ge våra barn det allra bästa. Vi tog planen i april.

Då kommer vi till själva implementeringen. Det är problem nummer två. Eftersom det är ”bör” och inte ”ska” blir det pengarna som får avgöra vad vi har råd med. Vi tycker inte att det är riktigt bra, men vi får väl ta och ändra på det – tillsammans med vilka är oklart just nu. Men vi har en himla bra miljöhandlingsplan, eller hur, Daniel Helldén? Den som inte har sett den rekommenderar jag att gå in och titta på den. Den har vi tagit tillsammans, och vi är jätteglada över partigränserna. Planen är en ambition, och den är hög. Vi måste också finansiera den.

Anförande nr 167

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Herr ordförande! Det där var lite av ett reklamlägg för olika skrifter och så vidare, och det är väl bra.

Som du sade – vilket jag kanske borde ha nämnt i mitt inledningsanförande – är det roligt att Sisab har tagit ett sådant ansvar och faktiskt gått i förväg när man bygger förskolor enligt den miljöcertifiering som inte de har hittat på utan som finns beskriven på annat sätt också.

Jag tror inte att lösningen är att bara skicka pengar. Det är ett problem att det är dyrt att bygga förskoleplatser i Stockholm. Självfallet ska våra barn ha det allra bästa, men det innebär inte att vi ska göda mellanhänder på vägen hur som helst. Jag tror att det är bra att ändå ha en kostnadspress på detta. Man ska inte släppa allting fritt bara för att det är under denna paroll. Om det kostar mer att bygga giftfria förskolor ska det självfallet få göra det, men jag tror inte att problemet ligger riktigt där när det handlar om att det är dyrt att bygga förskoleplatser i Stockholm. Det är ett större problem, som vi inte löser i det här ärendet.

Anförande nr 168

E w a L a r s s o n (MP): Det är självklart att det ska vara kostnadseffektivt, och det blir det när vi bygger miljösmart och energieffektivt. Det blir långsiktigt väldigt kostnadseffektivt, eller hur? Vi får friska barn, en frisk stadsdel, ett friskt samhälle, en frisk värld och så vidare. Det handlar om en kemikaliepanel i FN, eller hur? Vi tar detta hela vägen runt.

Men just nu har vi att hantera Alliansens budget, och den skapar problem för oss. Vi tycker att det är fyrkantigt med en fix summa. Om Stadsledningskontoret kan hjälpa oss att inte ha denna fixa summa som låser oss vid att inte kunna ha det allra bästa just nu och kunna göra det som vi ska fatta beslut om inom några minuter blir det ett problem.

Jag vill också lyfta fram försiktighetsprincipen, som Maria Antonsson tog upp i Miljöpartiets inlägg tidigare. Vi har skrivit in försiktighetsprincipen i vår lokala miljöhandlingsplan. Vi vill att det ska vara ”ska”, och då vill vi ha pengar så att vi kan ha ett ”ska” och inte det där ”bör”.

Anförande nr 169

J o n a s N i l s s o n (M): Ordförande! Många stockholmare bryr sig uppenbarligen om miljön. Det som uppmärksammas mest gäller framför allt kemikalier och gifter i miljön. På andra plats rankas klimatförändringarna, som vi nu har diskuterat i tre eller fyra ärenden. Stockholmarnas prioritering av miljöutmaningarna stämmer ganska bra överens med det arbete som vi lägger ned mest tid på här i staden inom detta område.

I dag antar kommunfullmäktige stadens första kemikalieplan. Vår bedömning är att denna kemikalieplan är en av de mer offensiva som finns i Sverige. Planen utgår från den övergripande visionen om ett giftfritt Stockholm 2030. Det är ett kemikaliearbete där man har särskilt fokus på just barns exponering. Kemikalieplanen är i indelad i sju åtgärdsområden, och åtgärderna i planen följer fyra steg. Det handlar om att identifiera – var finns de oönskade ämnena? Det hamnar om att substituera – vad kan vi byta ut? Det handlar om att hantera – hur hanterar vi på ett säkert sätt de kemikalier som vi inte kan byta ut? Det finns faktiskt kemikalier som man inte kan byta ut, och dessa måste man hantera på ett säkert sätt. Det handlar om att influera – att påverka andra. Det gäller i första hand folk som bor i Stockholm, men det handlar också om att vi går före och visar vad vi gör i Stockholm så att resten av Sverige kan följa efter.

Vid 2013 års undersökning av miljö och miljövanor i Stockholm framgår invånarnas inställning. Den visar att en majoritet är nöjd med miljön i Stockholm och att det

alltjämt finns ett mycket starkt stöd för stadens miljöarbete. Majoriteten vill att vi ska fortsätta detta offensivt. Det är naturligtvis ett viktigt kvitto på miljöpolitiken de senaste åren, där vi bland annat har uppnått 2015 års klimatmål två år i förväg och lyckats sänka halterna av partikel PM10 till en nivå som gör att vi beräknas klara luftkvalitetsnormen under innevarande år.

Omkring 95 procent av invånarna tycker dessutom att det är bra eller mycket bra att Stockholms stad bedriver ett aktivt miljöarbete. Det är också glädjande att intresset för miljöfrågorna ökar. Inom kemikaliefrågorna är vi inte riktigt framme, men vi tror att vi helt klart är på rätt väg med kemikalieplanen. Inom kemikalieområdet inrättar vi därför ett nytt kemikaliecentrum under miljö- och hälsoskyddsnämnden som kan utvidga det som inte kom med i kemikalieplanen. Kemikaliecentrums uppgift blir att hjälpa och vägleda stadens nämnder och bolag vid upphandlingar, till exempel. Kemikaliecentrum ska också fungera som en kontaktyta i kemikaliefrågor mot dels företag, dels stockholmare, som jag sade.

Vi har ganska stora problem runt om i Stockholm när det gäller den inventering vi gör av historiskt förorenade områden, eftersom stora områden i Stockholm är gamla industriområden. Detta handlar om att förstärka det arbetet. Det är ett mycket bra första steg i den första kemikalieplanen som vi hälsar välkommen i och med det beslut som vi fattar i dag.

Anförande nr 170

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Herr ordförande! Jag har fått lite frågor, och jag har snappat upp några saker under resans gång. Mycket av det kommer från miljöpartister. I det senaste replikskiftet jag hade med Ewa Larsson var min poäng denna: Vi har dyra förskoleplatser i Stockholm, och det är förstås någonting som vi måste jobba med. Men vi ska inte skylla det på miljökraven. Jag tror att vi är överens om att det är ett synsätt som är ganska vettigt. Fördyring av förskoleplatser beror nog på andra saker än att vi ställer miljökrav – bara så att vi är på det klara med det.

Detta är jättesvår materia, och det är därför det inte är så många kommuner som jobbar med frågan. Stockholms stad gör det nu tillsammans med Göteborg och någon till. Vi gör det mycket just därför att vi hela tiden upptäcker allt fler kemikalier.

Det är viktigt att säga att kemikalier i sig inte är boven, utan giftiga kemikalier. Vi ska hålla isär det. Det finns kemikalier som vi behöver och som gör nytta i vårt samhälle, men det finns också giftiga kemikalier. Låt oss skilja på dessa saker!

När det kommer ut nya kemikalier i en snabbare hastighet än vi hinner utforska dem som finns blir det ett svårt läge rent vetenskapligt. Därför är det så viktigt att arbetet i planen knyts just till vetenskap. Vi ska följa vetenskapen och samarbeta med den, och det finns nu en kompetensfunktion på miljöförvaltningen i och med det kemikaliecentrum som hjälper resten av staden, våra förvaltningar, bolag och verksamheter, att göra rätt och att hitta rätt i denna djungel.

Ett exempel på svårigheterna är hormonstörande ämnen, som var uppe i en annan miljöpartidiskussion tidigare. Jag var tvungen att kolla lite grann vad ledamoten Antonsson syftade på, men det är svårt att få listor med definitioner av dem. Det som står i planen och som jag hittade under en fotnot är att vi ska jobba med SIN-listan,

som är en lista som är framtagen av europeiska miljöorganisationer och som även EU-kommissionen vid något tillfälle har hänvisat till. Det är vad vi gör för att även jobba med den svåra frågan om hormonstörande ämnen.

Ett annat exempel på att processen har varit bra skedde då vi från miljö- och hälsoskyddsnämnden fick kritik från kopparindustrin för att vi var för hårda mot dem i vårt förslag. Vi bjöd då in industrin tillsammans med ledande forskare i Sverige och hade ett temamöte i miljö- och hälsoskyddsnämnden där de fick tala för sin sak. Vi landade i att de krav vi har på koppar i Stockholm ligger fast. Det fanns inte tillräckligt med skäl att ändra på dem, helt enkelt. Det visar också att vi även på politisk nivå försöker att höra alla parter och arbeta på ett sätt där vi kan stödja de krav vi ställer i befintlig vetenskap.

Återigen: Det är stor tur att vi nu kommer att rekrytera duktigt folk till detta kemikaliecentrum, som nu kan hjälpa förvaltningar och bolag men kanske också oss politiker framöver.

Anförande nr 171

E w a L a r s s o n (MP): Jag uppskattar verkligen att Centerpartiet är seriöst i de här frågorna. Jag vet att både Carlgren och Ek har jobbat hårt. Men det gäller att få med sig hela gänget, och jag tror att det är bra att vi i Miljöpartiet pressar på. Det hjälper Centerpartiets ställning i allianssamarbetet.

Det var kostnaden det handlade om. Vad blir priset? Blir det dyrare att gå i bräsch? Ibland är det dyrare att gå i bräsch. Om man ska hävda försiktighetsprincipen kan det på kort sikt kosta lite mer, och på lång sikt är det win-win-win. Just när det gäller byggmaterial visade det sig att det var dyrare att bygga guld, så vi kunde inte göra det. Men vi har inte gett oss än; vi ska driva frågan vidare i Sisab. Vi återkommer.

När det gäller själva materialvalen kan det också vara dyrare med rena material på kort sikt, men på lång sikt är det bättre. Vi ska hitta ersättning för bra golv så att vi inte får in ftalater där. Mycket kunskap ska skapas på vägen. Att vi är så bra i Skarpnäck beror på att vi samarbetar och har en bra förvaltning som har prioriterat resurserna. Vi har en duktig tjänsteställd som jobbar med det.

Anförande nr 172

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag håller med dig. Jag tänker inte gå i clinch med dig ytterligare, utan jag tycker att det du säger är vettigt och bra. Det är bara det att jag tycker att vi båda två och hela samhället tjänar på att vi inte målar ut miljön som någonting som fördyrar saker och ting. Men vi är säkert överens. Inledningsvis är det självklart så, men jag tror att den stora fördyringen när man bygger förskoleplatser har andra förklaringar än miljökrav. Det var egentligen det jag ville säga.

Jag vill passa på att lyfta Sisab, som är duktiga på det här. De har stor kompetens och stort engagemang i frågorna, och det är en himla tur för oss. Det gör vårt arbete lättare att de driver på detta, dessutom innan kemikalieplanen är klubbad av fullmäktige. Det är fantastiskt!

Anförande nr 173

M a r i a A n t o n s s o n (MP): SIN-listan specificerar specifika ämnen och inte ämnesgrupper som hormonstörande ämnen – bara så att vi klargör det.

Vi behöver en ganska snabb implementering nu. I Östermalms stadsdelsnämnd, där jag sitter, klubbade vi i torsdags att vi ska bygga en förskola som inte byggs i guldnivå. Det blir alltså inte helt giftfritt, utan det blir på silvernivå – lite grann det som Ewa Larsson var inne på. Det är ett problem. Jag tog upp detta att vi ska klubba kemikalieplanen inom fyra dagar, men ändå klubbas ett sådant beslut. Det handlar om pengar.

Jag ser inte att det antyds något i er budget eller någon annanstans om extraresurser. Detta arbete är inte gratis. Som jag har förstått det är det tre personer som kommer att arbeta på kemikaliecentrum, men det kanske blir fler. Det kommer att behövas många fler, för detta är ett gigantiskt arbete. Vi behöver redan nu fasa ut leksaker som ligger runt omkring. Barnen leker fortfarande med elektronik och saker med flamskyddsmedel i.

Anförande nr 174

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Det är samma sak här; jag känner inte att jag behöver gå så mycket i clinch egentligen. Vi är nog ganska överens i synsättet på det här. Trots att en del arbete redan har skett på området – för det har det faktiskt – måste vi också konstatera att det är nu när vi tar dokumentet i fullmäktige som arbetet börjar på allvar, framför allt när kemikaliecentrum nu håller på att rekrytera personal och börjar med det stora arbetet att inventera: Vad är det för giftiga kemikalier som vi har i stadens alla verksamheter? Det är där det börjar. Sedan gäller det att fasa ut det och hålla koll i styrsystem på att varenda kemikalie fasas ut hela tiden.

Det är ett jättearbete som börjar nu, och vi får ha viss respekt för att det självfallet kommer att ta lite tid. Då är det väl en herrans tur att vi är så pass tidigt ute som vi ändå är i Stockholm och kan börja med det här nu. Vi får under hand se vad detta kommer att kräva för kostnader; det är självklart. Sedan får vi anpassa oss efter det när vi lägger fram budgetar framöver.

Anförande nr 175

S t e l l a n H a m r i n (V): Ordförande! Jag är ledsen att jag stal slutordet från Per. Det var inte meningen. Men jag har ett tips att komma med så att ni kan bli bäst i landet med det här också. Gifter är ett stort problem. Om ni har följt debatten vet ni att bestånden av havsörn och fiskgjuse har minskat under senare år. Förra gången det hände var det dioxiner och PCB. Vad det är nu vet man inte riktigt. Det gäller också mitt fiskgjuspar i Centerns mönsterkommun Mönsterås, för övrigt. De slipper inte undan, de heller.

Maten är viktig. Vi stöder gärna det som Miljöpartiet sade i frågan. Sossarna och Alliansen har med framgång slagits för att Sverige ska få äta giftig fisk. Detta är mycket märkligt, men det är faktiskt så. Den innehåller mycket höga mängder av dioxin, som är hormonstörande – apropå det vi talade om tidigare. Därför får barn och kvinnor i fertil ålder bara äta sådan här fisk tre gånger om året. Problemet är bara

att ingen vet vilken fisk det är. Men det är framför allt strömming, som i övrigt är en nyttig fisk som man borde äta mycket av.

Därför tycker jag att staden när man upphandlar fisk till skolor, förskolor och ålderdomshem borde kräva att den fisk som levereras uppfyller EU:s krav och är giftfri – uttryckt med ett enkelt ord. Då skulle staden kunna tvinga fram en process med hjälp av marknaden, som man ju i övrigt hyllar högt på allianssidan, och få marknaden att gå i förväg med att sortera bort den strömming som är giftig. Det finns nämligen både giftig och ogiftig strömming, men i dag skiljer man inte på dem på grund av regeringens regelverk. Genom att vi ställer detta krav i upphandlingar för hela Stockholms stad tvingar vi fiskindustrin att sortera strömmingen så att den giftfria går till Stockholm och den andra någon annanstans. Där tror jag att Stockholms stad skulle kunna göra en stor insats.

*§ 17 Strategisk bullerkartläggning och Åtgärdsprogram buller Stockholms stad
2014–2018 enligt förordningen om omgivningsbuller (utl. 2014:75)*

Anförande nr 176

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Jag börjar bli hes och ska inte prata jättelänge den här gången. Det är ändå viktigt att poängtera att detta är ytterligare ett viktigt miljöärende som vi tar ställning till i dag. Det är också viktigt att poängtera att trots att staden växer, att vi får mer och mer verksamheter i staden och fler människor som gör saker och ting, visar det sig i kartläggningarna att situationen faktiskt förbättras. Det är färre människor som blir bullerstörda i sina hem än det var tidigare. Det har förstås många olika skäl, men vi har arbetat med bullerfrågorna i staden systematiskt under lång tid. Det fortsätter vi att göra med detta ärende också.

Här finns ett antal mycket intressanta förslag och åtgärder, till exempel om hur vi kan hantera schaktmassor som vi får fram när staden bygger och bygga bullervallar av dem. Det blir synergieffekter av sådana. Det finns också förslag om hur vi kan ändra blandningen i asfalt så att vi får en asfalt som bullrar mindre och hur vi genom att minska dubbdäcksanvändningen, vilket vi primärt gör av andra skäl, kan få minskat buller i staden. Hastighetsbegränsningar är också någonting som vi jobbar med och som det finns uppdrag att göra av flera skäl i staden, inte minst luftkvalitetsskäl. Men också dessa leder till att vi får en bättre bullersituation i staden.

När vi talar om alla dessa bulleråtgärder är det viktigt att säga att när vi bygger ett växande Stockholm med 140 000 nya bostäder och så vidare är fokus i arbetet att förbättra bullersituationen i bostäderna – de befintliga och framför allt i de kommande. Det är viktigt att vi använder all befintlig teknik för att se till att vi kan underlätta bostadsbyggande. Jag ser att det är flera av partierna som har skrivit om att bostadsbyggande är en viktig faktor i detta. Det skriver vi också i synpunkterna från Alliansen.

Vi talade tidigare om ekosystemtjänster, grönytefaktorer och sådana saker. Här finns med att man kan titta på att grönytefaktorn, som egentligen är framtagen primärt av andra skäl, också kan ges ett mer akustiskt innehåll. På så sätt kan vi använda grönytefaktorn även till att förbättra ljudmiljön i staden.

Detta är några få punkter som visar att det finns mycket intressant och en hel del nytt i det dokument som vi har på vårt bord i dag.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsen.

Anförande nr 177

S t e l l a n H a m r i n (V): Fru ordförande! Det här handlar alltså om strategisk bullerkartläggning, och vi tycker att det i huvudsak är ett väldigt bra förslag. Jag vill dock peka på några punkter.

Alliansens företrädare, särskilt på det nationella planet, klagar ofta över byråkratiska regler som hindrar bostadsbyggandet, och man framställer ibland både byråkrater och oppositionspolitiker som dumma och omänskliga, som om de hade något slags gemensam agenda i det här. Men så är det naturligtvis inte. Vi vill alla värna om

stockholmarnas hälsa, och buller och luftföroreningar är faktiskt direkt skadliga. Här spelar trafiken en väldigt stor roll.

Det är därför roligt att läsa Pers synpunkter om att både trafikreglering och hastighetsbegränsning är bra metoder för att minska bullret och öka byggandet. Välkommen i gänget, skulle jag gärna säga. Och att bygga vackra och gröna bullervallar, kanske med solceller på rätt sida, är inte heller fel för de motorvägar som finns.

Jag undrar ändå lite över slutorden om att ”det inte är en fastslagen plan ... utan en kartläggning och ett åtgärdsprogram”, där jag inte riktigt förstår skillnaden. Jag undrar också hur Alliansen tänker sig att lösa problemen med den 21-filiga motorväg som planeras vid Järvafältet, alltså 21 filer i ett sammanhang. Där blir det svårt att lösa problemen.

Vi instämmer också gärna i Miljöpartiets synpunkter rörande flygbuller. Av just de byråkratiska skäl som Alliansen ibland använder ingår inte flygbuller i bullerbedömningarna, utan det hanteras separat och räknas inte in i systemet. När vi ska ange en tyst sida i staden ingår inte flygbullret i det, har jag upptäckt till min förvåning. Det är aktuellt bland annat i Plankan, där de tysta sidor som ska finnas inte finns, just på grund av flyget i Bromma.

En annan viktig fråga är naturligtvis, som många har påpekat, att se till att vi stänger Bromma flygfält. Det är den enskilt största åtgärden för att verkligen minska flygbullret i den här staden.

Anförande nr 178

J a n V a l e s k o g (S): Bullerfrågorna är komplexa i en storstad som Stockholm, där vi vill bygga mer samtidigt som människors hälsa inte får riskeras. Men tyvärr finns det människor som i debatten ofta nonchalerar buller i storstäder och säger att man får tåla det om man nu väljer att bo i storstaden. Jag tror att det är en farlig inställning och visar på en stor okunskap om bullrets allvarliga hälsoeffekter. Vi vet att långvarig bullerexponering förorsakar tusentals stockholmarnas för tidiga död och många års sjukdom, inte minst i olika hjärt-kärlsjukdomar.

Vi har i Sverige haft en kaotisk hantering av bullerfrågorna under många år utan att regeringen egentligen har agerat. Statliga myndigheter har haft olika riktvärden för buller, och miljödomstolarna har hanterat frågorna olika i olika delar av landet.

Bullersamordningsutredningen, som nu finns i form av en proposition på riksdagens bord, trodde väl många av oss skulle öppna upp för undantag vad gäller bullerriktvärden och justera riktvärden för exempelvis industribuller. Men tvärtom underkände regeringen de förslagen i propositionen, och vi fick i förra veckan i stället en författningsreglering av riktvärden för buller.

Det här fick då, hör och häpna, Sveriges Kommuner och Landsting att i förra veckan gå ut i ett hårt angrepp mot förslaget till de nya riktvärdena från Boverket, som i sin tur bygger på regeringens proposition. Anders Knape, moderat, gick ut och sade: Buller fortsätter att hindra bostadsbyggande.

Då riskerar alltså röran att fortsätta också när det gäller att bygga bostäder i bullriga Stockholmsmiljöer. Domstolarna kommer att pröva projekten utifrån gällande riktvärden, rimligtvis. Verksamhetsutövare med bullrande verksamhet får visserligen ett starkt skydd, men osäkerheten kommer att fortsätta att gälla. Då undrar man: Var det här verkligen meningen?

I detta perspektiv undrar man hur det här åtgärdsprogrammet påverkar, som skulle vara klart långt tidigare. Borgarrådet kanske kan utreda det: Kommer den delvis underkända Bullersamordningsutredningen och den proposition som nu ligger på riksdagens bord att undergräva detta åtgärdsprogram? Kan vi verkligen fortsätta att ha en egen Stockholmsmodell med egna riktvärden för bara Stockholm? Varken Trafikverket eller Stockholms läns landsting tycker i sina remissvar att man kan ha det, utan de säger att domstolarna inte kommer att göra lokala avsteg från de nationella riktvärdena. Ändå har vi en egen Stockholmsmodell i dag enligt detta åtgärdsprogram som ska fortsätta att gälla.

Det är kanske det som summa summarum är det allvarligaste, att vi efter utredningar och diskussioner, inte minst här, och detta åtgärdsprogram sedan bara ett par veckor tillbaka fortfarande uppenbarligen har en stor oreda. Men det kanske borgarrådet kan reda ut.

Anförande nr 179

J o n a s N i l s s o n (M): Fru ordförande! Stockholms stad har genomfört en strategisk bullerkartläggning och har antagit ett första åtgärdsprogram för omgivningsbuller. Det åtgärdsprogrammet gällde mellan 2009 och 2013. Det var det första i ordningen som staden har haft. Därför är det dags att anta ett nytt åtgärdsprogram för åren 2014–2018, och det blir alltså det andra i ordningen i Stockholms stad.

Bullerkartläggning och åtgärdsprogram tas fram dels för att EU tycker att man måste göra det, dels för att i vårt fall stockholmarna har stor nytta av dem. Kartläggningarna används i stadens planering, naturligtvis, och de används i tillsyn enligt miljöbalken och som information till allmänheten.

Den nya bullerkartläggningen har tagits fram med ett bättre underlag än det förra, naturligtvis, och det har större precision. Vad vi kan se här är att vi har fått en positiv utveckling, alltså att bullret minskar i Stockholm.

Det nu liggande förslaget till åtgärdsprogram anger mer tydligt ett antal åtgärder som vi måste gå vidare med. Historiskt kan vi dock konstatera att vi har varit ganska duktiga i Stockholm trots allt. I Stockholm har vi ungefär 15 000 personer som är bullerstörda i sina hem. Det låter ju rätt mycket – vilket det naturligtvis är för dem som är bullerstörda – men det innebär att 1 ½–2 procent är bullerstörda.

I Malmö, som jag har nämnt förut, är det ungefär lika många som är bullerstörda, men i procent räknat är det en bra bit över dubbelt så många som är bullerstörda där.

Om jag tar värstingexemplet, som är Göteborg, är 70 000 människor bullerstörda i sina hem. Alla förstår vad det beror på – det är naturligtvis spårvagnarna, som bullrar något fruktansvärt. Därför kan man säga att Alliansens tunnelbanebeslut framför allt är en bulleråtgärd, att man går på tunnelbana och inte på spårvagnar.

Vi ska naturligtvis fortsätta att jobba med buller, och det är därför vi antar den strategiska bullerplanen med åtgärder i dag. Vi är alltså på väg, även om vi inte är framme ännu. Även om det blir bättre och bättre, med lägre nivåer på bullret, ställer stockholmarna högre och högre krav, och det är bra.

Anförande nr 180

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Hej Jonas! Du har en fäbless för att prata om Göteborg och Malmö – det är nästan som att du bor där mer än i Stockholm.

Jag tänkte bara kommentera det här med buller. Känner du till den lilla aspekten när det gäller flygbuller? I Sverige är 100 000 personer bullerstörda av flyg. 80 000 av dem bor i Stockholm och 4 000 utanför Arlanda. I Göteborg och Malmö finns det nästan inga som är bullerstörda av flyg. Men här i Stockholm är det 80 000 personer som dagligen drabbas av detta flygbuller, som är direkt skadligt.

Det beror väl på majoriteten i Malmö och Göteborg, kan jag tänka mig.

Anförande nr 181

J o n a s N i l s s o n (M): Självklart har vi buller i Stockholm, och jag ska inte säga att man måste stå ut med buller. Men i län som exempelvis Jämtland, Norrbotten och så vidare har de väldigt lite buller. Men samtidigt har de väldigt mycket lägre tillväxt, väldigt mycket mindre handel, väldigt mycket mindre kontakter och väldigt mycket mindre utbyte. I de områdena begås det flest brott, och de har olika typer av problem med alkohol. De har också de längsta sjukskrivningarna i Sverige. Det är väldigt många negativa effekter av att det inte finns tillväxt, utbyte, handel och så vidare.

Det är naturligtvis en balansgång, som vi har i Stockholm. En stängning av Bromma skulle självklart vara ett mycket hårt slag mot alla dessa delar, som också gör att folk mår väldigt bra och inte har långa sjukskrivningar.

Anförande nr 182

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Det är intressant att Norrland nu helt plötsligt blev ett argument, när Jonas alltid annars pratar om Göteborg och Malmö – som om Göteborg och Malmö skulle läggas ned. Den intressanta frågan om bullret är ju att man väljer sina frågor, och Jonas ska alltid ha den här lilla fina kopplingen till andra städer.

80 000 människor i Stockholms stad är direkt störda av flygbuller. Det enda stora problemet vi har med flygbuller i detta land är egentligen i Stockholms stad. Ändå håller ni på och tjafsar om denna flygplats, när vi vet att det enda vi behöver är bostäder och att de ska byggas på denna flygplats.

När det gäller åtgärdsprogrammet är det intressant, för borgarrådet Ankersjö skriver där: Det är viktigt för att bygga en tät och attraktiv stad, och därför är bullerfrågan viktig. Ja, den är viktig! Vi kan inte bygga bostäder på ett vettigt sätt i Stockholm om vi har en flygplats och flygplan som dundrar rakt in över våra bostäder. Vi kan göra det, men det är skadligt.

Häromdagen köpte borgarrådet Edholm en skola för 2 miljarder, Konradsberg, som ligger under inflygningen. Det är direkt farligt, enligt bullerutredningarna, att ha skolor under inflygningen. Trots detta finns det nästan ingenting alls om flygbuller i åtgärdsprogrammet, utan man skriver att detta regleras någon annanstans. Jag tycker att det är mycket märkligt.

Swedavia, som är de som är ansvariga, ingår inte i den här undersökningen. Alla andra myndigheter som har med det här att göra finns med. Men det finns någon beröringsskräck i den här staden hos framför allt majoriteten för att ta i denna bullerfråga, som är så central.

Ska vi bygga en tät och attraktiv stad måste vi ta bort flyget. Titta på Krillans Krog till exempel, där ett av huvudskälen för att man inte kunde bygga bostäder var flygbullret. Ska vi bygga en tät och attraktiv stad måste vi se till att få bort begränsningarna när det gäller höjderna.

Bullerfrågan är helt central, och det är självklart att den samordning som finns i åtgärdsprogrammet också borde inbegripa flygbullerfrågan i mycket större utsträckning. Det gör den inte i dag, och det är ett problem.

Anförande nr 183

J o n a s N i l s s o n (M): Fru ordförande! Jag vet naturligtvis vad buller handlar om. Jag har bott vid Hornstull i drygt tio år, och där finns både Långholmsgatan och Hornsgatan och inflygningen. Men Hornstull är en fantastisk plats, som folk söker sig till just för att den har detta som vi talar om: dynamik, kontakter, det sociala, tillväxt, ett kluster av mycket kreativa arbeten. Vi har en enorm dynamik och tillväxt just vid Hornstull.

När det är så här mycket aktiviteter är det naturligtvis bullrigt också. Men vi gör vad vi kan för att få ned bullret. Däremot skulle det inte vara jättebra om det var knäpptyst, som i Jämtland och övre Norrland. Där är det snarare ett omvänt samband: Ju tystare det är, desto längre är sjukskrivningarna. Det handlar naturligtvis om tillväxt.

Anförande nr 184

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag vet inte vad du håller på med för statistiska analyser, Jonas, när du gör kopplingen till tystnaden och menar att det är därför man mår dåligt i Norrlands inland. Det är mycket märkligt. Men det är möjligt att du har räknat på det på något sätt.

Det är inte så att vi säger att det ska bli tyst i Stockholm. Vi säger att det buller som är skadligt och som gör att vi inte kan bygga de bostäder som behövs bör tas bort. Och i ett åtgärdsprogram som handlar om buller i Stockholm bör flygbullerfrågan hanteras på ett vettigt sätt, och det görs inte i dag.

Anförande nr 185

J o n a s N i l s s o n (M): Jag sade precis att det finns ett väldigt tydligt samband med arbetstillfällen, tillväxt, dynamik, kontakter, handel och hela den biten. Och det är inte bara kontakter inom städer utan också kontakter mellan städer, mellan länder och så vidare som gör att folk mår bättre. Det är tydligt omvänt, att dåligt med

kontakter, dåligt med kommunikationer och så vidare gör att folk mår sämre. De längsta sjukskrivningarna har man exempelvis i Jämtland och i inte väl skötta län och kommuner i Norrland.

När det finns mycket aktivitet, mycket tillväxt, mycket kontakter, utbyte, handel och så vidare genererar det naturligtvis buller. I den meningen vill jag inte säga att buller är jättebra, men med aktivitet kommer även buller. Det vet alla som har bott exempelvis vid Hornstull. Det är ett fantastiskt område, med väldigt mycket människor på många olika sätt, som gör att folk söker sig dit trots bullret. Man undrar varför, när det är så fruktansvärt med buller.

Men det är klart att det inte finns något egenvärde i buller – tvärtom. Vi gör vad vi kan för att ta bort bullret. Jämfört med exempelvis Malmö eller Göteborg, där Miljöpartiet styr miljöfrågorna och bullerfrågorna, är det väldigt mycket bättre här. Det är 15 000 bullerstörda i Stockholm, men i Göteborg är det 70 000. Då undrar jag: Vad säger Miljöpartiet om Göteborgs buller? Det är ungefär dubbelt så många procentuellt sett som är bullerstörda i Malmö. Vad säger Miljöpartiet, som styr bullerpolitiken i Malmö, om man jämför med Stockholm?

Anförande nr 186

K a r i n R å g s j ö (V): Det är fantastiskt, Jonas! Detta är ett vetenskapligt genombrott: Bullra mer och folkhälsan kommer att ligga på topp!

Titta på hur folkhälsans utveckling ser ut under de senaste åtta åren! I så fall har det bullrat fruktansvärt mycket över Östermalm och Norrmalm och jättemycket i Tensta, Rinkeby och andra orter. Det kan jag berätta för dig. Titta på hälsoutvecklingen för låginkomstkvinnorna exempelvis! De kanske har varit utsatta för lite buller.

Anförande nr 187

J o n a s N i l s s o n (M): Jag har nog ingen replik på det bullret.

Anförande nr 188

Å k e A s k e n s t e n (MP): Jag har märkt att du återkommer, Jonas Nilsson, inte bara i dag utan vid andra tillfällen till vad Miljöpartiet gör eller inte gör i Göteborg och Malmö. Jag förstår inte riktigt varför du har en sådan förkärlek för detta. Du borde kanske prata lite mer om vad ni gör eller inte gör i Stockholm. Det sistnämnda kanske det är för mycket begärt att vi ska prata om. Men jag tycker faktiskt att ni gör ganska lite i de här frågorna i Stockholm.

Anförande nr 189

J o n a s N i l s s o n (M): Det handlar rätt mycket om att man måste ta ansvar när man väl sitter och styr. Det första bulleråtgärdsprogrammet kom, som sagt, under förra mandatperioden då Alliansen styrde. Det andra kommer under vår andra mandatperiod. När man är i opposition kan man inte helt fritt ägna sig åt fria fantasier, men det blir naturligtvis mer intressant att jämföra ett alliansstyre i Stockholm med ett miljöpartistyre i Göteborg och Malmö. Därför är de jämförelserna relevanta. De är inte lika relevanta när man jämför alliansstyret här i dag med de oppositionspåståenden och gör en utvärdering därifrån. Det är väldigt intressant att se vad Miljöpartiet gör i Göteborg och vad Miljöpartiet gör i Malmö. Det är mycket intressant. Det borde ni göra mer.

Anförande nr 190

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Jag tänkte bara säga en sak när det gäller Jonas analyser. Hornstull – ja, det är en bullrig plats på många sätt, och det är också en dynamisk plats. Miljöpartiet är ovanligt starkt på denna plats, och det beror inte på att det finns ett flygbuller där utan är snarare trots detta.

Vad vi är på jakt efter är egentligen att man i den bullerkartläggning som det nu handlar om borde ta ansvar och verkligen titta på vad flygbullret gör. Det handlar om att man ska samordna och titta på vilka möjligheter man har att göra någonting åt det här.

Tyvärr är det väl så att om man gör en bullerkartläggning och börjar prata om Bromma inser man ganska snart att det handlar om att flytta bort flygplatsen, bygga bostäder där och se till att få ordning på staden. Men man vill inte att det ska finnas i detta dokument. Det är där vi ska skjuta in oss. Det är inte så att vi ska tömma Hornstull. Vi ska se till att de som vill flyga flyger från Arlanda, där det faktiskt går att göra detta på ett bra sätt. Sedan ska vi lösa bullerfrågan och se till att saker och ting flyter på.

Men det är just det här konstiga, att det finns en beröringsskräck; det är något underligt i att man inte riktigt kan titta ordentligt på den här frågan.

Och Lotta Edholm, som nu har klivit in, kan ju reflektera lite grann över att hon har köpt en skola för 2 miljarder som ligger under inflygningen, vilket är skadligt och påverkar barns inlärningsförmåga.

Anförande nr 191

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Som så ofta när vi har de här debatterna och de långa fullmäktigemötena kommer vi en bit bort ifrån där vi började – det handlar om lite allt möjligt. Säg inte att debatten på något sätt är irrelevant – det är den inte.

Jag inledde faktiskt med att säga att denna kartläggning visar att vi jämfört med den förra kartläggningen har fått en bättre situation i Stockholm – en bättre situation! Vi kan väl tänka lite på det när vi kommer med domedagsprofetiorna.

Alla städer i världen har någonting gemensamt. Det finns till och med de som har gett ut skivor med stadens ljud. Städer låter på ett speciellt sätt. Städer låter, och det beror på att vi är många människor som bor i dem. Vi är många människor som transporterar oss själva i dem. Vi är många människor som pratar, skriker, lever om, sjunger, kanske går på konserter och allt möjligt i dem. Vi är många människor som jobbar, ibland kanske till och med på fabriker – nu har vi inte så mycket sådant kvar i Stockholm. Det finns verksamheter. Vi åker tunnelbana. Jag bodde flera år nära tunnelbanan och lyssnade på den varje dag – den låter. Vi åker tåg – det låter. Vi åker flyg – det låter också. Vi åker bilar, och det låter också. Vi lossar och lastar fartyg i hamnarna – det låter massor.

Städer låter, och det är någonting som vi i den här salen måste jobba med. Så är det. Vi måste arbeta aktivt med bullerfrågan just därför att vi bor i en stad och därför att städer låter.

Men det är inte samma sak som att vi ska ta bort verksamheter. Vi ska arbeta mer och se till att vi kan leva bättre med de ljud som finns i staden och som alltid kommer att finnas i staden. Vi ska inte ta bort verksamheter, för vet ni vad vi gör då? Jo, då tar vi bort staden. Det är faktiskt det vi gör. Ska vi ta bort alla människor som åker bil, alla människor som åker tunnelbana, alla människor som flyger, alla människor som går på rockkonserter och sådant? Ja, då har vi ingen stad kvar. Då kanske vi på sin höjd har en plats där människor sover men gör någonting helt annat på dagarna – hur man nu reser dit; det vet jag inte. Kanske alla kan cykla – då kan jag möjligtvis gå med på det, men inte annars.

Nej, jag tror att det går en skiljelinje mellan oss här i salen. Vi är några som vill att staden ska få finnas till och är beredda att jobba jättehårt för att se till att vi kan bo, verka och leva på ett hälsosamt sätt i staden trots stadens olika egenskaper, goda och dåliga. Sedan finns det de som egentligen trots allt är misstänksamma mot staden och vill avveckla delar av staden, till exempel möjligheten att transportera sig, lasta och lossa fartyg, ta bort lastbilar som ger oss våra varor när vi så gärna så vill handla dem i staden i stället för att åka utanför staden och handla dem. Det måste få låta, för annars finns inte staden kvar.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 192

Åke A sk e n s t e n (MP): Problemet är nog det, Per Ankersjö, att ni inte tar bort bullriga miljöer utan låter dem vara kvar. Bromma flygplats är ett typexempel på detta. Och inte nog med att ni inte går med på att stänga Bromma flygplats eller vidta några speciella bulleråtgärder, utan dessutom tillåter ni ännu större flygmaskiner där som kommer att bullra ännu mer! Ni går i helt fel väderstreck, tyvärr.

Anförande nr 193

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Det sägs ofta väldigt mycket i den här salen som saknar stöd i verkligheten, och just nu fick vi ytterligare ett exempel på det. Ofta kommer det tyvärr från den där bänken. Ursäkta! Nu blir jag så där igen.

Bromma flygplats: Nu kommer det nya, större plan som ska bullra mer. Nej, så är det inte! De nya planen som kommer ska bullra mindre. Det är en stor del av idén med dem. Det är också därför man håller på att säkerhetsklassa om Bromma flygplats, för att man ska kunna ha de här planen som bullrar mindre och kommer att göra att Bromma flygplats på frivillig grund kan minska det utrymmet i det miljöstillstånd de har. Det innebär att vi kan bygga lite mer i Stockholm.

Det är ett exempel där du hade fel, Åke.

Anförande nr 194

S t e l l a n H a m r i n (V): Vi diskuterar ett åtgärdsprogram för att minska bullret, och då vill vi också ha bort Bromma flygplats.

Det är lite fräckt av dig att säga att det finns de som vill ta bort all aktivitet i Stockholm och rabbla upp en lång lista på grejer som vi alla vill ska vara kvar. Du vet precis lika väl som jag att vi inte alls vill ta bort dem. Vi tycker att hamnen är jättebra och trevlig på många sätt och vis, och då får vi lösa de problem som finns.

Vi har dessa problem med Bromma flygfält, men det finns ett alldeles utmärkt alternativ. Det tar 20 minuter att ta sig från Stockholms central till Arlanda. Det tar oftast längre tid att ta sig från Stockholms central till Bromma, om man nu inte bor i Bromma och åker egen bil, vilket man definitivt inte bör göra, i varje fall inte åka egen bil.

Att använda som argument att en nedläggning av Bromma på något sätt skulle förstöra Stockholms möjligheter som handelsstad är faktiskt löjligt. Ta Arlanda Express till Arlanda! Det går precis lika bra.

Anförande nr 195

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Det var inte specifikt just Bromma utan mer en allmän inställning till staden, som jag ser i både den här debatten och andra, att man helt enkelt vill ta bort saker som låter. Vi har diskussioner med flera partier här i salen som handlar om flygplan. Vi har diskussioner som handlar om bilar. Vi har diskussioner som handlar musik på uteserveringar och sådana saker. Det finns en skiljelinje. Jag säger inte att det är just du och jag, men jag säger att det finns element i denna sal som ofta visar att man någonstans är djupt skeptisk till de egenskaper som finns i staden och som faktiskt gör att staden låter bland annat. Men det är även andra skäl till att man vill ta bort de sakerna.

Jag tycker att det är lite märkligt om de som är aktiva i den här salen och älskar Stockholm ändå någonstans vill ta bort staden och de egenskaper som staden har. Städer låter, för det är många som bor här och vi gör mycket saker. Det är bra.

Anförande nr 196

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag vet inte hur gammal Stockholm är, men det är väl 750 år eller något sådant, och det har bullrat ganska mycket under alla dessa år. Detta är en stad som låter – ja. Det intressanta är att Ankersjö tror att man tar bort staden om man tar bort flygplanen som flyger rakt in över staden.

Min poäng var att vi har en bullerkartläggning där man egentligen inte pratar om den här problematiken. Man duckar i den här frågan i bullerkartläggningen. Swedavia är inte med i arbetet. Det är det som är kruxet här.

Det handlar om vem som tar ansvar för staden, som gör att vi kan bygga en tät, attraktiv stad där folk mår bra. Vi behöver mycket bostäder, och därför är det hela det område som är hela västra Stockholm som drabbas av buller och restriktioner för hur mycket man får bygga. De sakerna måste vi ta i beaktande och se till att få ordning på i den här staden.

Ankersjö gör någon konstig krumbukt här om att inte komma med flyg. Man har tänkt dubbla antalet flygplan som ska passera, och det är inte så att det blir mindre buller, utan det blir mer buller. Visserligen har de planen kanske två decibel mindre buller, men man vet inte om de klarar det eftersom de inte är färdigtestade.

För Ankersjö hör det till med kraftigt flygbuller rakt över staden, och det är någonting som vi inte tycker är rätt. Vi tycker att man ska bygga den attraktiva, täta staden, och vi ska göra det så fort som möjligt och inte hålla på med de här dumheterna.

Anförande nr 197

Å k e A s k e n s t e n (MP): Regelverket är sådant att jag inte kunde svara på Per Ankersjös anförande där han sade att det inte blir mer buller med de nya flygplanen. Men det är faktiskt så, Per Ankersjö, att fler flygplan bullrar värre än färre flygplan – eller hur?

Anförande nr 198

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Jag tycker att det här är en lite märklig debatt, eftersom ni diskuterar en verksamhet som har ett miljötillstånd och ett väldigt tydligt regelverk kring detta. Det är naturligtvis samma miljötillstånd och samma bullerrestriktivitet som gäller oavsett vilka plan man har när det gäller Bromma flygplats. Det är således samma villkor som kommer att gälla oavsett vilka plan som kommer att flyga, för det är faktiskt miljödomstolen som har fastställt detta.

Anförande nr 199

Å k e A s k e n s t e n (MP): Det här regelverket kan man alltid diskutera. Du menade det regelverk som gäller flyget. Jag menade det regelverk som gäller här i salen. Men oavsett regelverket för Bromma flygplats ger det inte mindre buller – det ger alldeles för mycket buller.

Anförande nr 200

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag konstaterar bara, Åke, att din egen gruppleddare för några minuter sedan medgav att de nya planerna kan låta någon eller två decibel mindre. Därmed är väl frågan utagerad. Jag tycker att ni kan göra upp sinsemellan.

Anförande nr 201

Å k e A s k e n s t e n (MP): Jag vill säga att frågan om Bromma flygplats, bullret och mycket annat där nog inte är utagerad.

§ 18 Upprustning och utveckling av fastigheterna Riddaren 3 (Östermalmshallen) och Riddaren 13

Genomförandebeslut (utl. 2014:76)

Anförande nr 202

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Kära fullmäktige, åhörare! Det här är ett viktigt ärende. Vi har tre saluhallar i stadens hägn, och historien kring dem går långt tillbaka i tiden: Förr behövdes livsmedelsförsörjning inne i staden, och numera är de till för att få ett diversifierat livsmedelsliv även inne i Stockholms centrum. Många av oss uppskattar dessa hallar väldigt mycket – Söderhallen, Hötorgshallen och Östermalmshallen.

Framför allt Hötorgshallen och Östermalmshallen är gamla och har varit väldigt nedgångna. Därför renoverades Hötorgshallen för något år sedan, och nu står Östermalmshallen i tur. Det är en stor investering, 635 miljoner kronor, som möjligen kan förklaras av att byggnaden fyller 125 år i år. Det märks också när man går in i byggnaden, och om man går ned i underjorden märker man det absolut – jag avråder från det om man inte absolut vill göra detta. Det finns ingen isolering invändigt, det läcker värme, bjälklagen är dåliga och det är dåliga arbetsförhållanden.

Det mesta fungerar faktiskt inte, mer än att hallen är väldigt folkkär och det bedrivs en bra handel här än så länge. Därför är det nödvändigt med denna renovering, så att vi inte förlorar pengar och inte förlorar en plats som verkligen uppskattas av stockholmarna.

Målet med detta är att öka tillgängligheten, att få en tillfredsställande brandsäkerhet och utrymmessäkerhet och att få in energisnålhet i lokalen, som den verkligen inte kan sägas ha nu. Man ska också kunna utnyttja de kommersiella koncepten här så att man får ökade intäkter i den nya hallen.

Under tiden ska handlarna få vara i en tillfällig saluhall ute på Östermalmstorg som ska börja byggas framåt hösten.

Hösten 2015 till hösten 2017 kommer Östermalmshallen att renoveras och vara stängd. Detta arbete sker tillsammans med handlarna i hallen, och det är väldigt roligt att kunna göra detta tillsammans. Alla kan förstå att det är ett ganska stort ingrepp i deras verksamhet att upplåta hallen till en renovering även om de ser framför sig att det kommer att bli väldigt bra.

Den nyöppnade hallen kommer att ta till vara de kulturvärden som finns. Den kommer att följa samma koncept som man hade då den öppnade 1888. Det kommer att vara lättare att manövrera sig i hallen. I dag är det väldigt rörigt att gå runt där inne, framför allt om man har en rullstol, är blind eller så. Det är helt enkelt väldigt svårt att vara inne i hallen.

De restauranger som i dag finns inne i hallen kommer att flytta till gårdshuset i den angränsande fastigheten, som staden också äger och nu kommer att utnyttja för att förbättra ekonomin i detta helhetsprojekt.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag och gläder mig åt att det inte finns någon reservation i ärendet.

Anförande nr 203

M a r i a H a n n ä s (V): Fru ordförande! Även om vi tycker lika och det inte finns någon reservation från något parti finns det ändå anledning att prata om ärendena i fullmäktige, tycker jag. Det beror på att vi inte har öppna sammanträden i de centrala nämnderna, och diskussionen och debatten där om vad vi tycker i olika frågor kommer inte ut på samma sätt. Därför tycker jag att detta forum är bra, särskilt när det finns folk som både tittar och lyssnar, också utanför denna sal.

Det jag tänkte ta upp är några saker som jag tycker är viktiga i ärendet. Som ni alla vet är Vänsterpartiet det mest kulturbevarande och kulturmiljöbevarande partiet i denna sal, så vi tycker såklart att det är väldigt viktigt att man gör det här arbetet i Östermalmshallen.

Men det är inte bara det utan också en sak till, och det är att man förbättrar arbetsmiljön för dem som jobbar där eftersom den är väldigt dålig. Jag känner på nära håll personer som har jobbat i Östermalmshallen, inte minst min egen dotter. Det är väldigt viktigt.

Nästan ännu viktigare är hissar och tillgänglighet, att man ska kunna komma in och ut och kunna gå på toaletten även om man har olika funktionshinder. Det är otroligt viktigt. Det kommer man också att göra någonting åt, så det är väldigt bra.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

§ 19 Ombyggnad och upprustning av fastigheterna Stadsgården 1 och del av Södermalm 6:38, Stadsmuseet (Södra stadshuset)
Genomförandebeslut (utl. 2014:77)

Anförande nr 204

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Fullmäktige, åhörare! Stockholm växer mycket snabbt. Vi ska bygga 140 000 lägenheter till 2030 – det är ett stort åtagande, men ett roligt och bra åtagande. Stadsmuseet får en väldigt viktig roll i en stad som expanderar så snabbt. Stadsmuseet är ju den institution i staden som har till uppgift att sätta in stadens utveckling i ett historiskt sammanhang, och stockholmarna är oerhört intresserade av sin historia. Det kan vi se på utlåningen på biblioteken och på det starka intresset för till exempel Stockholmskällan, som är en webbsajt där många är inne.

Slussen kommer att bli ett strategiskt område under de kommande åren, liksom det är nu, och då kommer Stadsmuseet att få ännu en ny roll: Man kommer att vara navet i en knutpunkt som har ännu mer fokus på att många människor gör stora omstigningar här. Därför måste Stadsmuseet kunna ta emot ännu fler besökare, och det måste bli ännu mer tillgängligt. Ni som har varit där vet att det inte är tillräckligt tillgänglighetsanpassat, och det är inte tillräckligt anpassat för en publik verksamhet. Det är ganska svårt att i detta gamla palats ta sig mellan olika delar av huset. Det kommer nu att åtgärdas.

Det kommer också att leda till att man ska kunna göra en ny basutställning, vilket gör det möjligt för alla våra nya stockholmare att snabbt ta till sig vilken stad de befinner sig i och även bidra till denna nya stad där de är.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 205

M a t s B e r g l u n d (MP): Fru ordförande! Tack, kulturborgarrådet! Jag håller med om mycket av det du säger, och det är glädjande. Inte desto mindre är det här ett ärende där man som oppositionspolitiker kan säga: Vad var det vi sade!

Jag satt själv i stadsmuseinämnden under den period när vi hade majoritet, när stadsmuseinämnden fortfarande fanns kvar. Under den mandatperioden renoverade vi Sjömanshemmet, som ligger vid Stadsmuseet. När det var klart flyttade personalen ut, och det frigjordes ytor i Södra stadshuset för utställningsverksamhet och annat. Men det första som hände när ni tog över makten var att ni sade upp lokalerna, personalen flyttade in och utställningsytorna minskade ganska radikalt. Nu har ni minskat kostnaderna, vilket är positivt på ett sätt, men det har blivit både lite trängre för personalen och dåligt med utställningsytor.

Åtta år senare inser ni nu ert misstag, skulle man kunna säga, och vill åtgärda detta, ta tillbaka det som det var, flytta ut personalen igen – oklart ännu riktigt vart; det kanske blir i Frihamnen eller permanent någon annanstans – och skapa större utställningslokaler. Det tycker vi naturligtvis är bra.

Men Stadsmuseet har lidit ganska hårt av den moderatstyrda politiken, framför allt att de inte har fått den medelstillsdelning som de hade behövt. Det har inte gjorts

tillräckligt många egna utställningar, och det kanske framför allt är Medeltidsmuseet som har drabbats hårt av det, och delvis också Stadsmuseet. Vi införde ju en fri entré-reform, och kulturborgarrådet har tidigare i medierna sagt sig vara väldigt stolt över att vi hade det länge i Stockholm under den förra mandatperioden. Det har ni tyvärr fått backa på nu, men det vill vi gärna ha tillbaka. Kulturen som sådan har fått mindre pengar, och museerna har fått betala det.

Jag ska ägna de sista sekunderna åt att prata om det som Madeleine var inne på: Stockholm växer. Då måste kulturmiljön användas. Vi måste se kulturarvet som en resurs när Stockholm växer, och inte som ett hinder, som vi alldeles för ofta gör. Därför vill vi inrätta ett urbant centrum där man kan ha utställningar om det gamla Stockholm och visa planerna för hur Stockholm ska se ut när staden växer. Det är en väldigt viktig kompetens som Stadsmuseets kulturmiljöavdelning sitter på som måste ut i stadsplaneringen hos beslutsfattare och andra.

Anförande nr 206

M a r i a H a n n ä s (V): Fru ordförande! Mats Berglund har tagit upp många av de saker som står i vårt gemensamma särskilda uttalande från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, så jag ska inte gå in på det. Den historiken var bra beskriven.

Det är jättebra att man renoverar, eftersom det verkligen behövs. Jag vet det, eftersom jag satt i stadsmuseinämnden före Mats Berglund – jag tror att det var den första. Då gjorde vi också en stor renovering där vi byggde butiken, byggde om toaletterna delvis och framför allt byggde den hiss som nu finns. Det fanns ingen hiss från gatan och Södermalmstorg, och det höll man på med hur länge som helst. Men det blev en fin hiss till slut.

Jag vill bara yrka bifall till förslaget.

§ 21 Ändringar i reglemente för kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, servicenämnden, socialnämnden, valnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna (utl. 2014:79)

Anförande nr 207

J o n a s E k l u n d (MP): Fru ordförande! Förslagen till ändringar i reglementena är konsekvensändringar efter tidigare budgetbeslut här i fullmäktige, så därför har vi i Miljöpartiet inget annat förslag än det som kommunstyrelsen har lagt fram.

Däremot vill jag tydligt tala om att vi anser att integration och över huvud taget minoritetsfrågor, som nu föreslås läggas under arbetsmarknadsnämnden, inte bara är arbetsmarknadsfrågor. De är mycket bredare än arbetsmarknadsfrågor, och därför anser vi att det inte är lämpligt att de frågorna helt och hållet ligger på arbetsmarknadsnämnden. Vi vill ha en central funktion för lika rättigheter i staden som lämpligen bör ligga under kommunstyrelsen, eftersom vi tycker att lika rättigheter, integration och nationella minoriteter är frågor som är viktiga och centrala för all verksamhet som vi har i staden.

Men, som sagt, denna gång yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 208

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Man kan alltid ha olika uppfattningar om hur man bäst genomdriver fullmäktiges mening, för det är det som nämnderna ska göra – de ska utföra vad som beslutas här.

Jag vill bara förtydliga att det som det handlar om när det gäller integrationsarbetet i arbetsmarknadsnämnden nu är att man ansvarar för samordning av detta arbete när det inte ankommer på annan nämnd. Det är ju synsättet att dessa viktiga frågor, som integrationsfrågorna och minoritetsfrågorna är, är någonting som alla nämnder ska ha aktuella i sitt arbete. De frågorna kommer upp på alla områden förr eller senare. Det är det som är synsättet. Sedan har kommunstyrelsen alltid ett övergripande ansvar, även om det inte uttrycks direkt så.

Jag vill bara säga att det är tänkandet bakom detta förslag. Sedan har jag respekt för att man kan ha lite olika syn på hur fullmäktiges beslut bäst genomförs.

Anförande nr 209

J o n a s E k l u n d (MP): Miljöpartiet har kanske något högre ambitioner på likarätts- och integrationsområdena. Vi anser oss i alla fall ha högre ambitioner än de som förverkligats under Alliansens styre. Vi tycker att de behöver ledas från staden centralt, det vill säga i ett organ som ligger under kommunstyrelsen. Det är därför som vi har den inställningen. Men nu följer vi, som sagt, de budgetbeslut som har tagits tidigare, och sedan blir det nya beslut i höst och framöver.

§ 22 Överföring av dagvattenanläggningar och VA-huvudmannaskap (vatten och avlopp) till Stockholm Vatten VA AB (utl. 2014:80)

Anförande nr 210

Stellan Hamrin (V): Fru ordförande! Vi tycker också att det är en rimlig åtgärd att se till att så mycket som möjligt av vattenledningsnätet hamnar under samma huvudman. Jag måste erkänna att jag trots ganska många år i Stockholm Vatten inte riktigt förstått att vi har haft denna uppdelning tidigare. Det kan möjligen tolkas som att det funkar ganska bra ändå. Men det är säkert en väldigt klok åtgärd.

Sedan tycker vi att det är onödigt byråkratiskt att skicka runt pengar i det egna systemet i stället för att göra en mer symbolisk lösning, speciellt som ledningarna dessutom i många fall är avskrivna.

Jag minns en sak från min tid i Stockholm Vatten, och det är att bolagets skulder är väldigt stora, av fullt acceptabla skäl. Men man riskerar att komma i konflikt med aktiebolagslagen just på grund av de höga skulderna, så det kanske är onödigt att höja dem mer än nödvändigt.

Det är också viktigt att se till att föroreningar, av vilket slag de vara må, hanteras så tidigt som möjligt i processen. Det är ett jätteproblem framöver, eftersom de anläggningar vi har och planerar egentligen inte är avsedda för att ta hand om annat än partiklar, närsalter och biologisk substans. Vi har gifter och läkemedelsrester som måste hanteras på annat sätt, och samtidigt vill vi öka biogasproduktionen.

Det ligger ett jättestort arbete framför oss i de här frågorna som jag hoppas att vi kan lösa tillsammans. Om detta beslut underlättar det, vilket jag tror att det gör, är det väldigt bra.

Anförande nr 211

Katarina Lühr (MP): Fru ordförande! Jag anknyter lite till Stellans inlägg, och jag ska fatta mig kort.

Detta är ett ganska bra beslut. Ärendet hänger tätt ihop med det kommande ärendet om dagvattenstrategi, som troligen klubbas av kommunfullmäktige i höst. Även där föreslås Stockholm Vatten få ett ökat ansvar för dagvattenhanteringen. Dagvattenfrågorna kommer att bli viktigare och viktigare med ett förändrat klimat och nya typer av vattenflöden, som vi har pratat om tidigare, till exempel vid häftiga regn. Det är därför inte oviktigt att anläggningarna drivs med den högsta kompetensen, och då är det bra att de flyttar till Stockholm Vatten.

Jag skulle också vilja trycka på vikten av att bolaget får ekonomiskt utrymme att hantera anläggningarna, så att man inte fortsätter att flytta uppgifter till Stockholm Vatten utan att finansiera det.

§ 24 Redovisning av motioner, inlämnade före den 1 juli 2013, som inte behandlats av kommunstyrelsen (utl. 2014:82)

Anförande nr 212

M a r i a H a n n ä s (V): Fru ordförande, medborgare, kommunfullmäktige och lyssnare! Jag brukar inte prata om motioner som inte är behandlade. Det har jag nog aldrig gjort under de år jag har suttit i fullmäktige, och det är ganska många år. Men det tänkte jag göra nu.

Jag tänkte ta upp det särskilda uttalande som vi har och som handlar om den motion som jag själv har skrivit tillsammans med Daniel Helldén från Miljöpartiet. Den handlar om ett mellankommunalt naturreservat för Rågsveds friområde och Kynäsberget som ligger i Huddinge kommun. Det är den äldsta icke behandlade motionen, som alltså inte kommer upp. Den skulle ha besvarats under det första kvartalet i år, var det sagt. Den ansvariga roteln säger att materialet är färdigställt men att den inte ska tas upp. Den har hamnat på den som kallas för svarta listan, trots att den var klar för att behandlas.

Jag tycker inte att det här är bra; det är mycket dåligt. Jag tycker att den borgerliga majoriteten, även om den inte tycker som vi, borde ändå våga tala om det här i fullmäktige så att det blir offentligt redovisat och stockholmarna vet vad ni tycker i frågan. Det borde ni ha gjort senast vid det här sammanträdet.

§ 25 Överenskommelse om exploatering med försäljning och tomträtt, för bostadsändamål inom fastigheten Hjorthagen 1:2 m.fl. i Hjorthagen med Gasklockor 3 AB och Oscar Properties Gasklockor AB
Genomförandebeslut (utl. 2014:83)

Anförande nr 213

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det här är inte bara roligt, utan det är också ett viktigt beslut som vi har framför oss. Ärendet som är uppe i fullmäktige handlar om möjligheten till 320 bostäder i ett vad som kommer att kunna bli arkitektoniskt viktigt landmärke i Stockholm. Det är kanske ett av de mest spännande bostadsutvecklingsområdena i Sverige. Vi har nu möjligheter att få en arkitektonisk märkesbyggnad i världsklass. Väldigt tidigt i processen får vi på plats något som kommer att skapa mervärde för hela området.

Det här är en gammal industrimark som Ferdinand Boberg har satt stor prägel på. Det är fantastiska byggnader. Vi har att debattera ett annat ärende i dag som handlar om den internationella kulturscenen i området. Det är ett område som kommer att kunna ombildas till en marknadsplats, ett område där vi kommer att kunna ha restauranger, kaféer, kombinerat med bostäder av hög kvalitet. Det är ett område som är ett miljöspetsområde.

Det blir en stadsmiljö som jag är övertygad om att man reser till för att studera. Vi kan visa på hur man kan utveckla staden i något som tidigare var en relativt ogästvänlig industrimark. Extra roligt är att det här görs tidigt i processen. Norra Djurgårdsstaden kommer att bebyggas under ett stort antal år. När vi tittar framåt på den tid då vi kommer att bygga bostäder i tidigare relativt ogästvänliga miljöer som Loudden kan vi tycka att det här är väldigt intressant och bra. Jag tror att det kommer att ge ett mervärde att få den här pusselbiten på plats.

Många av er har säkert studerat förslaget till byggnaden närmare; det är en snöflingeformad fastighet. Att på så sätt skapa ljusinsläpp i så många bostäder som det blir fråga om är innovativt. En förutsättning för att vi ska få så många bostäder på plats är just den teknik som arkitekten har valt. Här får man ljusinsläpp i samtliga lägenheter, och man får samtidigt en möjlighet att få in allt från ettor till femmor utan att man för den skull tittar alltför mycket in i varandras hem, trots den här snöflingeformationen.

Det exploateringsavtal som vi antar i dag i fullmäktige är en förutsättning för att hela projektet ska kunna genomföras. Det ska man ha klart för sig. Jag har hört rykten om att oppositionen vill återremittera ärendet, och det vore mycket olyckligt, för det här ärendet har vi möjlighet att besluta om i dag.

Fru ordförande! Det är ett mycket bra exempel på hur man kan få många bostäder på en förhållandevis liten yta.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 214

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Det är precis som Joakim Larsson avslutar med att säga: Partier på den här sidan har yrkat på återremiss, men vi har gjort det av lite olika skäl. Jag hade tänkt yrka bifall till vår reservation i kommunsty-

relsen som innebär att delvis bifalla ärendet, delvis remittera. Men det bygger på att det går att hantera återremissyrkandena vart för sig och inte i klump. Det blir en liten fråga till presidiet.

Det här är ett jättespännande område. Det handlar om gasklockornas möjliga framtida utveckling, ett kulturkluster, spännande bostäder i Norra Djurgårdsstaden. Senast i exploateringsnämnden fattade vi beslut om gasverksbyggnaderna, som är jättefina och kommer att bli väldigt spännande när de blir klara, vilket gör att vi ska kunna bevara den här gamla industriarkitekturen och fylla den med nya verksamheter som restauranger, bibliotek, kultur, vårdcentraler, skolor – en blandning. Jag tror att det kan bli ett otroligt spännande område.

Men det är många oklarheter. En del av dem hade vi velat ha mer utredda och mer belysta. Inte minst gäller det i det här området markrabatten till det höga huset. Det kommer att bli ett fantastiskt landmärke med spännande arkitektur, men att ge höga hus en form av rabatt, alltså skyskraperabatt, så att de får ett billigare markpris än andra som bygger bostäder i området kan ge negativa konsekvenser. Vi hade velat ha det mer belyst innan vi i den delen kan tycka att det känns riktigt bra.

Det finns andra bra saker i det här ärendet, till exempel förskolor. Där hade vi velat ha klarlagt att det finns plats för en förskola i det nya huset och att det inte blir möjligt att sälja av den efter några år, utan att staden garanterar att man har förskolan kvar.

Summa summarum är att jag helst vill yrka bifall till vår reservation, men det är bara under förutsättning att det inte stoppar upp ärendet, vilket ändå vore väldigt olyckligt. Min fråga till presidiet är om det går.

Anförande nr 215

Borgarrådet **L a r s s o n** (M): Fru ordförande! Det finns ingenting som heter höghusrabatt, Maria, utan det handlar om att man använder sig av samma metod som man alltid har gjort i staden. När man tittar på genomförbarheten av projekt måste man ta hänsyn till ett antal faktorer. I de fall som en fastighet, som i det här fallet där huset blir högt – som ni vet har inte så många höga hus i staden – måste man ta hänsyn till att kostnaden för genomförandet förändras med antalet våningar. Det är olika krav på antal hissar. Det blir olika krav på hur byggnaden ska förankras. Det blir olika krav som gör att man måste förhandla om priset per kvadratmeter boyta för att det över huvud taget ska gå att genomföra.

Det roar mig att Socialdemokraterna är intresserade av ekonomin i den här typen av projekt. Tidigare har ni aldrig varit intresserade av att diskutera markpriser i förhållande till boytan på det här sättet. Det är bra att ni nu är det.

Vi har haft en förhandling som handlar om att få ett genomförande. Förhandlingarna sköts inte av politiker utan av tjänstemän.

Anförande nr 216

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Det var inte en höghusrabatt jag pratade om utan en skyskraperabatt. Vi vet att de riktigt höga husen är väldigt dyra att bygga. Att rabattera dem kan få negativa konsekvenser. Vi vet att det finns andra

typer av rabatter som tjänstemännen i staden har förhandlat fram på delegation, till exempel en som kostade oss väldigt mycket pengar i form av en avgiftsbefrielse under 15–20 år i centrala delar av innerstaden. Vi har kanske sagt att det kan vara möjligt, men det behöver i så fall vara politiskt förankrade beslut. De ansvariga nämnderna måste veta vad som sker och vilken typ av förhandlingar som förs när det gäller markpriser.

Det finns exempel på projekt där ni har varit njugga, och det är en massa försäljningar av centrum i ytterstaden där man verkligen hade haft nytta av att få en del rabatter.

Anförande nr 217

D a n i e l F o r s l u n d (FP): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Det som gör arbetet i exploateringsnämnden extra stimulerande är inte bara att vi kan anvisa mark till nya bostäder för stockholmarna, utan också att vi kan få den här typen av bostadsprojekt av hög kvalitet som verkligen sticker ut från agendan. Här får vi en byggnad som sticker upp från stadsbilden, någonting som kommer att synas för alla stockholmare, även för mig som bor söder om Söder. Jag kommer att se denna vackra byggnad på håll från Hammarbyhöjden. Det är helt fantastiskt!

Det är därför glädjande att få anta det här bostadsprojektet i dag. Vi kan med nyskapande arkitektur, med unik utformning och spännande arkitektur tillföra nya värden till den här delen av Stockholm.

Gasklockan 4 som finns i dag kommer att ersättas med en fantastisk byggnad som kommer att skapa nya värden och inrymma nya bostäder. Huset blir inte bara ett landmärke i Stockholmsiluett och en möjlighet att erbjuda nya bostäder för minst 320 familjer, utan det handlar också om att återerövra en del av Stockholm som har varit bortglömd i många år. Det blir möjligt att skapa en kulturpark i Norra Djurgårdsstaden som kommer att bli ett utflyktsmål för många. Tillsammans med kulturscenen i de gamla gasklockorna kommer vi att kunna erbjuda ett utflyktsmål och ett turistmål som kommer att lyfta hela Stockholms stad.

Jag blir lite orolig att höra att oppositionen som vanligt vill försena det här viktiga projektet genom återremiss. Det har blivit en taktik av en del av oppositionspartierna, särskilt Miljöpartiet och Socialdemokraterna, att återremittera viktiga ärenden som detta. Jag får säga att det är väldigt beklagligt.

Från Folkpartiets sida yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 218

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Fru ordförande! Jag ska fatta mig väldigt kort. Vi har också yrkat på återremiss av det här ärendet. Det har vi gjort delvis av samma skäl som Socialdemokraterna men också av andra skäl. Vi vill, och det tog vi upp redan vid exploateringsnämnden, att man gör en konsekvensanalys: Är det möjligt att bygga hyresrätter? Är det möjligt att hålla hyrorna nere?

Alla de projekt som vi kommer att diskutera innebär bostadsrätter eller dyra hyresrätter. Vi vill faktiskt understryka att man måste i alla de här projekten våga

titta på hur vi kan pressa kostnaderna och få hyresrätter som folk har råd med. Det har man inte gjort i det här ärendet.

Därför yrkar vi på återremiss.

Anförande nr 219

Borgarrådet L a r s s o n (M): Ann-Margarethe Livh säger att man delvis är överens med Socialdemokraterna, och då undrar jag: Om vad? Det ni säger är att man ska sänka priset ytterligare. Socialdemokraterna säger att vi ska undersöka om man ska kunna höja priset något för att bygga bostadsrätter. Ni säger att ni vill bygga hyresrätter.

Jag kan säga att om man upplåter den här fastigheten med möjlighet till 320 bostäder på den här ytan med tomträtt förlorar vi i Stockholms stad 6 000 kronor per kvadratmeter yta. Det är priset för att i stället upplåta just den här fastigheten med tomträtt i stället för att sälja marken till dem som sedan ska sälja bostäder vidare i form av bostadsrätt. Eller tycker ni att man ska ha tomträtt även i bostadsrättsprojekt? Det innebär att du tror att priset på lägenheterna kommer att bli lägre för dem som köper dem. Det tror inte jag.

Anförande nr 220

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Joakim vet lika väl som jag att i vissa fall går staden med underskott. Det har vi gjort i Hagastaden med väldigt många miljarder. Staden kan planera på olika sätt. Man kan ta in intäkter ibland, och man kan gå med förlust.

Problemet här är att det inte finns någon analys, utan ni schablonmässigt säljer marken till högst budande, eller alternativt blir det höga markpriser även i våra kommunala bolag och höga hyror. Det är det som är problemet. Ni gör det slentrianmässigt hela tiden.

Vi vill faktiskt ha en ordentlig konsekvensanalys. Man bör på lång sikt ha en översikt över hela staden. När kan man ta förluster för att hålla hyrorna nere? När tar man ut högre hyror? En sådan analys saknas totalt i er bostadspolitik.

Anförande nr 221

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Norra Djurgårdsstaden, som är vårt viktiga miljöprofilsområde, behöver inte bara de bästa miljölösningarna och de mest energieffektiva husen. Vi behöver också skapa ett område med spännande arkitektur, med stor täthet och gröna oaser för rekreation.

I det här ärendet lyckas vi med allt detta. Vi får en spännande byggnad som tar avstamp från den arkitektur och det historiska arv som området har. Vi får en byggnad som med en spänst sträcker sig hela 140 meter. Med det kan vi bereda 320 bostäder, affärer och förskolor. Vi behöver inte heller ianspråkta jungfrulig mark för att kunna bygga detta, utan vi använder gammal industrimark och förädlar den så att vi skapar både bostäder och en skulpturpark som kommer att vara en viktig del för dem som kommer att bo i området.

Det kommer väl inte som en chock för er här i salen att Centerpartiet gläds åt en riktigt hög byggnad som bidrar till områdets täthet. Stockholm har tyvärr tillämpat ett markprissystem som motverkar höga hus genom att markpriset stiger i takt med hushöjden. Vi i Centerpartiet har länge kämpat emot och försökt ändra på det. Vi säger att Stockholm behöver byggas tätt, högt och med många bostäder i centrala och kollektivtrafikhöga lägen för att vi ska kunna nå klimatmålen. Genom höga hus kan vi dessutom spara de värdefulla parker och grönområden vi har i staden.

Därför är jag väldigt glad i dag över det faktum att vi kan tillämpa en variant av skyskräpebonus när vi beslutar om det här ärendet. Skyskräpebonus i Norra Djurgårdsstaden innebär att vi i Centerpartiet äntligen får genomslag för vår stadsbyggnadspolitik. Vi har drivit frågan kring detta länge. Vi ser att vi måste kunna bygga högre och tätare i vår stad om vi ska klara både bostads- och miljömålen.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 222

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Jag kan säga att när det gäller byggande och markanvisningar bör det finnas en bra och tydlig transparens. Det är det som saknas i det här ärendet.

Skyskräpe- eller höghusrabatt eller vad det nu är kör man med i det här ärendet: Hur går det till när vissa får bygga billigare eller köpa marken billigare än andra? Det skulle vara intressant att få belyst. Man skulle behöva en genomgång av vad som egentligen händer.

Det är ett spännande hus som byggs, säger många. Men det var ett mycket mer spännande hus som föreslogs från början. Vi har haft uppe detaljplaneärendet tidigare och godkänt det. De här arkitekterna Herzog & de Meuron kom med ett ganska intressant, spektakulärt förslag till ett hus som var högt och bra i stället för den gasklocka som står på platsen i dag. Tyvärr har man bantat och krympt det och gjort det något tråkigare. Det är en aspekt.

Hur man hanterat prisfrågan är problematiskt. Vi hade gärna sett att man hade belyst den frågan. Vi var med och stödde yrkande om återremiss i kommunstyrelsen i detta ärende. Nu vet vi att det är långt fram tills vi kan anta något, för vi ska ha ett sommarlov och vi ska roa oss med valrörelse och se till att det blir ordning i staden. Så vi väljer att ta tillbaka vårt yrkande om återremiss.

Anförande nr 223

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det är inte varje dag som vi i den här församlingen får ta ställning till den här typen av landmärken i Stockholm. Jag tycker att det varje gång är lika roligt vi får göra det och ta ställning till riktigt bra byggnader och bra landmärken för vår stad. Detta kommer att bli Stockholms näst högsta byggnad när den står klar. Den kommer att bli Stockholms högsta bostadshus med 47 våningar.

Det är en form som inte är rak, slät och platt utan som är mer organisk. Det som vi i stadsbyggnadsnämnden ofta påpekar i våra särskilda uttalanden är att vi vill se mer variation och mer av organisk formgivning på de byggnader som vi bygger.

Senast i går eftermiddag cyklade jag runt Norra Djurgårdsstaden, och det är en stadsdel som håller på att ta form och där det är väldigt blandad arkitektur, en stor variation. Vissa delar gillar man bättre; andra delar gillar man mindre bra, precis som det ska vara när det är varierat. Det är någonting som vi politiker beställer: en varierad stadsdel med en stor variation också i det arkitektoniska uttrycket.

Detta är en byggnad som är viktig inte bara för stadsdelen Norra Djurgårdsstaden utan en viktig byggnad för hela Stockholm i och med att den kommer att synas från väldigt stora delar av vår stad och vår region.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 224

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tycker att det ändå råder någon form av förvirring när det gäller hur man får speciella byggnader att ta form och över huvud taget vara möjliga att genomföra. Det är inte ofta som vi ser den här typen av mycket höga byggnader eller speciella landmärken ta form. Men det kräver ofta att man har en diskussion med den enskilda byggherren i en förhandling om hur det ska vara genomförbart.

Då tittar man på marknadspris på de lägenheter som är tilltänkta att säljas i området, och man räknar på det. Man tittar på vad det är för höjd i byggnaden och räknar in vad det är för möjligheter till kostnadshantering. Det är mycket dyrare att bygga över ett visst antal våningar. Det krävs andra typer av hissar, ett visst antal hissar, de ska vara av viss teknisk art, precis som byggnaden i övrigt. Det här påverkar genomförandet.

Det finns inga exempel över huvud taget i Sverige på hur man ska bygga den här typen av byggnader som inte hanteras genom förhandling, eller för den skull genom tomträttsupplåtelse. En tomträttsupplåtelse, som för visso Vänsterpartiet vill ha, skulle dock innebära att vi i just det här fallet skulle förlora 6 000 kronor ytterligare per kvadratmeter yta. Det tycks i alla fall Socialdemokraterna ha förstått inte är rimligt i det här fallet.

Stockholms stad får in på det här projektet 400 miljoner kronor. Det är själva intäkten genom att man får in många bostäder på den lilla ytan. Skulle vi ha byggt ett åttavåningshus med det som då hade varit det framförhandlade priset hade vi i Stockholms stad förlorat 100 miljoner. Stockholms stad får in mer, vilket är nödvändigt för att täcka utvecklingskostnaderna och exploateringskostnaderna. Det är nödvändigt att vi har intäkter. Här får vi in mer genom att vi har fått ett stort antal bostäder på en liten yta.

Det gläder mig att Miljöpartiet tar tillbaka sitt yrkande om återremiss. Det skulle vara bra om vi kunde samlas kring att gå igenom hur exploateringskontoret genomför den här typen av förhandlingar för att få projekten genomförbara. Annars blir det inte byggt på det sätt som vi ser exempel på i det här ärendet. Vi får inte den här typen av märkesbyggnader om vi inte är beredda att förhandla.

Det som är intressant i den här diskussionen är hur lite ni är överens på oppositionssidan. Ni har inte diskuterat tillsammans.

Anförande nr 225

Å k e A s k e n s t e n (MP): Det är inte varje dag Joakim Larsson och jag har samma uppfattning i exploateringsärenden, men jag tycker att han har förklarat situationen på ett bra sätt. När vi hade detta ärende i exploateringsnämnden släppte vi igenom det från Miljöpartiet bland annat av det skälet att vi ville att man skulle kunna hålla nere hyrorna något. Det är hyresrätter i fastigheten. Det skulle ha blivit ännu högre hyror om det hade blivit ett ännu högre pris. Jag tycker att det var ett gott skäl.

Anförande nr 226

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Det är ingen hemlighet att vi vill diskutera markpolitik och att vi är kritiska mot den väldigt ensidiga markpolitik som majoriteten har fört. Vi vill utveckla den. Det är inte heller någon hemlighet att vi inte alltid har tyckt att det har varit alldeles transparent i exploateringsnämnden hur förhandlingarna gått till. Vi har faktiskt lagt ett antal skrivelser från Socialdemokraterna för att reda ut i enskilda ärenden hur markpriser eller rabatter har framförhandlats.

Norra Djurgårdsstaden och gasverksområdet kommer att bli väldigt fina områden. Som sagt har vi vid flera tillfällen när frågan har varit upp sagt att vi stöder förslaget till det här höga huset. Vi tror att det kan bli väldigt spännande. Men det är ingen hemlighet att vi bygger i den här stadsdelen för välbeställda. Någoting som vi har påpekat vid andra tillfällen är att man borde kunna hitta en modell för hyreslägenheter för även lite mindre plånböcker.

För att närma mig det som är eftermiddagens mer delikata uppgift kan jag säga att vi med vår text i exploateringsnämnden inte har avsett att stoppa projektet med det höga huset utan vill ha ett antal frågeställningar belysta. Det var vår avsikt i kommunstyrelsen. Det är som Daniel sade väldigt långt till nästa kommunfullmäktige, och utan att vara elak hör jag på Joakim att majoritetens vilja att förtydliga de frågor vi har egentligen inte är så stor. Det kommer den i varje fall inte att vara under sommaren. Alla partier kommer att vara upptagna av andra saker.

För att underlätta och inte stoppa just den här projekteringen avstår vi från att yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen utan vill i stället att det som är vår text går in som ett särskilt uttalande från kommunfullmäktigegrupp.

Anförande nr 227

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det här blir allt bättre; vi kan alltså fatta ett beslut i dag om dessa 320 nya bostäder. Det tycker jag är väldigt positivt.

Nej, det finns ingen ovilja hos mig att vara tydlig när det gäller förhandlingarna. Det absolut viktigaste i sammanhanget är väl att politiken inte ska skötas i förhandlingarna. Det är inte politiker som ska sitta och förhandla priser. Den tiden är förbi, det försäkrar jag. Det sker genom att exploateringskontorets tjänstemän diskuterar med byggherrarna om projekten och ser om de kan vara genomförbara. Det är viktigt. Det du gör, Maria Östberg Svanelind, är att du inkompetensförklarar hela tjänstemannakåren som sysslar med detta dagligen. Det är det du gör, och det tycker jag är oförsämligt. De här förhandlingarna är viktiga för att få projekten genomförbara.

Ni har fått svar på alla era skrivelser av tjänstemännen i exploateringsnämnden. Det är tragiskt att ni inte ska kunna se hur man ska hantera den här typen av situationer, i den mån ni någon gång själva ska styra i den här staden.

Anförande nr 228

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Jag är ledsen, men borgarrådet talar mot bättre vetande. Det är naturligtvis inte alls på det sättet. Joakim vet precis som jag att vi framför allt har haft detta ärende på delegation som inneburit att intäkterna för staden dramatiskt minskat, med 20 miljoner per år under en väldigt lång tid. Den frågan har inte redovisats för nämnden. Nu har vi fått ändrade delegationsordningar, så den typen av ärenden kan man inte längre ha på delegation.

Vi har ingen som helst anledning att ifrågasätta kompetensen hos kontorets medarbetare. Det är duktiga medarbetare, och det är ett rätt effektivt kontor som klarar hela sitt uppdrag på ett väldigt bra sätt. Men när det gäller den markpolitik som förs är det ett politiskt uppdrag. Den vill vi se utförd på ett helt annat sätt.

Anförande nr 229

E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Jag tycker att Socialdemokraternas agerande är lite rörigt i frågan. Jag tycker att ni ofta, det framgick vid de senaste budgetdebatterna, anklagar oss för att ta för mycket i markpris, att ha för höga markpriser i Stockholm. Framför allt är ni rädda för att det ska gå ut över kvaliteten i de byggnader som vi uppför.

När vi ska bygga landmärken säger vi att vi justerar priset nedåt för att kunna säkerställa att projektet kan genomföras och garantera dess arkitektoniska kvaliteter, höjden och annat. Då klagar ni på att vi släpper marken för billigt, som i det här fallet. Jag tycker att det är väldigt rörigt vad gäller var Socialdemokraterna står i markpolitiken.

Anförande nr 230

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Först måste jag be om ursäkt för att det blev lite rörigt just i det här ärendet. Som jag sade har vår avsikt inte varit att stoppa projektet ända till september. Det är därför vi tar tillbaka återremissyrkandet.

När det gäller vår markpolitik är det en av de frågor där jag ofta får av våra byggherrar i staden höra att de tycker att det inte är transparent. De tycker att marken är dyr. Det är klart att det ligger i deras uppdrag att säga det. Men vi ser att det är alldeles uppenbart att det går att göra mycket mer för att underlätta byggandet med markpriserna. Det handlar väldigt mycket om insyn och likabehandling.

I det här fallet, som handlar om ett jätteexklusivt hus, måste man förhandla om priserna. Det är det som vi vill veta mer om. Det är inte alldeles tydligt vad som gjorts. Därför ville vi återremittera för att få reda på mycket mer vad det här får för konsekvenser.

Anförande nr 231

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag ska inte förlänga debatten så mycket mer. Det finns en intressant liten teknisk beskrivning som jag tänkte lämna över till Maria Östberg Svanelind och Socialdemokraterna som handlar om hushöjd-

ens tekniska och ekonomiska konsekvenser. Den är ganska intressant att ta del av. Den visar på att genomförbarheten i fastigheter som är mycket höga kräver att man ser på priset per kvadratmeter. Annars blir det inte gjort. Jag ska överlämna skrivelsen härmed.

Det är intressant att lyssna på oppositionen – Vänsterpartiet har varit tyst ett tag – men vi kan konstatera att det finns olika viljor på oppositionssidan. I de reservationer som finns från Vänsterpartiet framgår att man inte vill sälja marken över huvud taget. Man vill upplåta allt med tomträtt oavsett konsekvenserna av det. Man bortser från att staden ändå behöver en del intäkter för att klara av de kostnader som är förknippade med markutveckling.

Det vi har i Norra Djurgårdsstaden för kostnader för Stockholms stad är 10 miljarder. Det är kostnaden för att exploatera området, sanera och göra i ordning för att vi ska kunna åstadkomma bostäder. Då krävs det också intäkter. Det här ärendet är ett exempel på ett område där vi får intäkter. Vi får 400 miljoner i intäkter. Vänsterpartiet säger: Nja, vi tycker vi ska ta bort 6 000 kronor per kvadratmeter för att få möjlighet att upplåta det på ett helt annat sätt.

Resultatet blir att det här inte går att genomföra. Man får underskott i projekt efter projekt. Ann-Margarethe Livh säger att man måste gå med lite underskott ibland. Det måste man göra i flera ärenden, och det har ni också gjort.

Faktum är att om man skulle föra den politik som Vänsterpartiet bedriver, det vill säga att upplåta allt med tomträtt, skulle det bli bankrutt på bostadsutvecklingen. Då skulle man inte klara bostadsutvecklingen. Ni klarar inte av ens era egna mål i Vänsterpartiet för hur många bostäder som ska byggas.

Det här är exempel på att oppositionen inte är enig när det gäller just bostadsutvecklingen. Det här ärendet i dag belyser det mycket starkt, även om jag är mycket glad att Miljöpartiet och Socialdemokraterna har tagit tillbaka återremissyrkandet.

Anförande nr

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Att vi begär återremiss beror på att vi vill ha en konsekvensanalys, den som vi aldrig får. Ni har projekt som gått med underskott, och vi kan tänka oss det. Men det jag efterlyser från er är en helhetssyn på både markpolitiken och hela bostadspolitiken. När går vi med underskott? Varför gör vi det? Kan vi gå med underskott i ett projekt för att kunna hålla hyran nere för dem som ska bo där? Jag har inte sett ett enda projekt där ni föreslagit det.

Det är helheten som vi efterlyser. Det är därför som vi vill återremittera ärendet. Vi säger inte nej till bebyggelsen. Vi vill återremittera ärendet, för vi vill ha en analys. Om vi inte får en analys, om vi inte får en ordentlig mark- och bostadspolitik kommer vi att bygga stadsdel efter stadsdel i denna stad enbart för folk med tjocka plånböcker. Det vill ni, men det vill inte vi.

Anförande nr 232

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det enklaste är, Ann-Margarethe Livh, att ni börjar analysera konsekvenserna av er egen politik. Det ni gör är att ni aldrig någonsin är beredda att sälja mark, inte ens till dem som bygger bostadsrätter. Då börjar man

fråga sig hur ni över huvud taget ska få ihop er politik när det gäller att vara för bostäder i den här staden. Då går det inte att inte ha intäkter. Men det här är Stockholms stads markinnehav, och det är skattebetalarnas värden i det. Går man inte med på att sälja någonting utan bara upplåter allt med tomträtt får man inte ihop projekten, och då kan man inte utveckla staden i den takt som nu krävs för att vi ska målet om 140 000 bostäder, fast det är ju ett mål som Vänsterpartiet inte ställer upp på.

§ 26 Överenskommelse om exploatering med försäljning och tomträtt, för bostadsändamål och förskola inom Liljeholmen 1:1 m.fl. vid Nybohovsbacken, i Liljeholmen, med Besqab Strandängarna III AB, Besqab Strandängarna VIII AB, Besqab Strandängarna IX AB, AB Svenska Bostäder och Skolfastigheter i Stockholm AB

Genomförandebeslut (utl. 2014:84)

Anförande nr 233

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Fru ordförande! Med risk för att reta upp borgarrådet Larsson ännu mer tänker jag yrka på återremiss av även detta ärende med samma motivering som tidigare. Vi vill ha ordentliga konsekvensanalyser innan ni börjar sälja mark och bygga bostadsrätter.

Jag vill understryka att vi inte vill stoppa byggandet. Vi tycker att platsen för byggande är utmärkt, och vi tycker att hela planeringen har blivit mycket bättre efter samråd. Men vi vill veta varför man inte kan bygga hyresrätter med överkomliga hyror. Det är precis samma argument som i den förra diskussionen: Var finns konsekvensanalyserna? Var finns den heltäckande bostadspolitiken? Jag vet att Joakim kommer att säga att vi inte vill sälja och att vår budget aldrig går ihop.

Varför är vi så envisa med det här med tomträtter och hyresrätter? Jo, för att ni har sålt ut och omvandlat de hyresrätter som människor skulle ha råd att efterfråga. Ni har privatiserat Stockholm. Därför är det som stockholmarna efterfrågar, ja skriker efter, hyresrätter med överkomliga hyror. Och då vill jag ha en analys av varför vi inte bygger sådana.

Anförande nr 234

S a r a P e t t i g r e w (MP): Jag tänkte bara ta någon minut i anspråk och säga att vi i Miljöpartiet är positivt inställda till det här projektet. Vi noterar att förslaget efter den samrådsprocess som varit förbättrats mycket, vilket vi tycker är mycket positivt.

Vi skulle särskilt vilja lyfta fram som något positivt den förskola som utgör en ganska stor del av projektet. Som ni förhoppningsvis känner till är situationen i Liljeholmen och Årstaberg vad gäller förskolor väldigt svår. Jag flyttade till Årstaberg för ungefär ett år sedan. Då fick jag flera gånger reaktionen: Du tänker väl inte för Guds skull skaffa barn! Det finns inga förskoleplatser där. Det var något som man tänkte mycket på.

En annan viktig aspekt som vi tycker är något positivt är den blandade bebyggelsen med både hyresrätter och bostadsrätter. Det är jättebra, särskilt i just det här området där det inte byggs väldigt många nya bostadsrätter.

Sedan värnar vi självklart grönytor. Det planeras för en park i området. Vi vill påpeka vikten av att ersätta grönytor med andra grönytor med likvärdig ekologisk funktion. Det är viktigt att man inte missar den delen av projektet i slutändan utan faktiskt genomför det.

Slutligen vill vi göra några gröna medskick som vanligt: prioritera parkeringsmöjligheter för bilpool, bygg energisnåla lösningar, för det kommer vi att tjäna på många år framöver och miljön likaså.

Anförande nr 235

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det är ett viktigt projekt, och det är ett bra projekt som Miljöpartiet konstaterat. Det vore mycket olyckligt om Vänsterpartiets återremiss vann gehör i dag, men det verkar inte så.

Som svar på frågan från Ann-Margarethe Livh varför man inte kan bygga hyresrätter ska jag säga: Det är klart att man kan. Det visar vi med all önskvärd tydlighet. Vi har faktiskt aldrig haft så många byggstarter för bostäder i den här staden, för övrigt i hela landet, som föregående år. Det var rekord i antalet påbörjade bostäder. Många av dem är hyresrätter. Det är många som vill bygga hyresrätter, inte bara de kommunala bolagen utan även andra aktörer. Det ser jag positivt på, men det är viktigt att man tar ansvar för ekonomin i de olika projekten.

Då måste man, precis som Ann-Margarethe Livh är ute efter, analysera vad läget är i de enskilda projekten. Men det glömmar ni ofta bort. Ni glömmar bort att man måste titta på vad det är för kostnader. Ska man till exempel överdäcka någonting, som man gör i Hagastaden, vet vi att det är stora exploateringskostnader. Ska man sanera någonting, som vi vet att man måste göra i Norra Djurgårdsstagen i före detta industrimark, då vet vi att vi har höga kostnader för sanering och exploatering i det området. Det finns andra områden där det är betydligt lägre exploateringskostnader, och det måste man också ta hänsyn till.

Man kan hantera det hela på många olika sätt, men målet är självklart att de ska vara en jämn fördelning av hyresrätter och bostadsrätter i bostadsproduktionen, inräknad den befintliga delen av staden. Vi har områden i staden som inte är jämnt fördelade. Det finns områden som faktiskt har en mycket ojämn fördelning. Ofta handlar det om att det är väldigt många hyresrätter i ett område och nästan inga bostadsrätter. Det tror jag inte är bra. Jag tror att det är bra att man har en jämn fördelning, som beaktas i det här projektet.

Vänsterpartiet vill inte sälja någonting. Ni verkar tycka att det är något särskilt spännande att äga mark överallt. Vänsterpartiet har mig veterligen inte yrkat bifall till något förslag till markförsäljning, inte ens mark som inte har legat i Stockholms kommun. När vi tog över 2006 ägde Stockholms stad lika mycket mark innanför Stockholms stads gränser som utanför. Ni har väl aldrig i Vänsterpartiet varit för den försäljningen av mark som varit utanför Stockholm. Det tycker jag var bra, för då har vi ekonomiska muskler att klara av den viktiga bostadsutveckling som krävs i Stockholm de kommande åren.

Nej, Vänsterns politik är jag inte mycket för, som du vet, Ann-Margarethe Livh.

Anförande nr 236

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Att Joakim och jag har helt olika åsikter har väl ingen i denna sal missat och knappt någon annan heller.

Du talar om att ta ansvar för projekten ekonomiskt, Joakim. Jag säger att ta ansvar för att stockholmarna har råd att bo i den här staden, att stockholmarna med låga inkomster, pensionärer och så vidare har råd att bo kvar. Det ansvaret har jag aldrig sett dig ta.

Du säger: Vi bygger hyresrätter. Jag har aldrig, Joakim, hört dig säga: Vi ska bygga hyresrätter som vanliga människor har råd med. När du säger det ska jag bjuda dig på något, jag säger inte vad. Det skulle vara en underbar överraskning att få höra det från dig. Jag tror tyvärr inte det. Nu är det väldigt kort tid kvar av den här mandatperioden, så jag har gett upp i någon mån.

När det gäller försäljning har jag sagt väldigt många gånger att ni har sålt ut stockholmarnas egendomar så att det ryker om det. Nu är det inte detta som är nödvändigt vare sig för ekonomin eller för att kunna bygga mer. Nu är det nödvändigt att se till att vi bygger hyresrätter med hyrestak och att vi förfogar över marken så att vi kan kontrollera infrastrukturen i den här staden.

Anförande nr 237

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag letade upp ett antal projekt, men jag vet inte vad du skulle bjuda mig på, så jag kanske inte ska nämna dem. Jag kan ändå nämna att de finns, både inom de kommunala bolagen och inom andra. Det är spännande projekt som man har tagit fram tillsammans med till exempel jagvillhabostad.nu i syfte att nå en lägre byggkostnad och därmed en lägre hyra. Det handlar naturligtvis om hur man bygger.

Vi har i budget bestämt att vi ska ha olika typer av pilotprojekt där vi har möjlighet att visa att man kan bygga billigare. Det är det som det ofta handlar om. Det handlar inte bara om markpriser därför att vi upplåter hyresrätter med tomträttsavgäld. Men när vi pratar om markförsäljning handlar det om dem som bygger bostadsrätter. Det påverkar inte annat än möjligen byggherrens plånbok om vi skulle sänka markpriset för de här enskilda projekten.

Vi har lite olika syn på detta. Med vår politik ser vi till att leverera 140 000 bostäder.

Anförande nr 238

Borgarrådet L a r s s o n (M): Presidiet har poängterat att ingen har yrkat bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut. Jag gör det. Det är ett utmärkt förslag.

§ 27 Överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark med Einar Mattsson Projekt AB och Veidekke Bostad AB avseende uppförande av bostadshus inom delar av Vasastaden 1:16 (blivande kv. Cellen och kv. Enzymet) i Hagastaden inom Norrmalm, Stockholms kommun (utl. 2014:86)

Anförande nr 239

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Fullmäktige! Jag tänkte ta tillfället i akt och säga några ord om den sneda fördelningen mellan hyresrätter och bostadsrätter. I Hagastaden har vi hittills markanvisat ett stort antal lägenheter med bostadsrätt. Vi har vid olika tillfällen i särskilda utlåtanden i kommunstyrelsen poängterat att vi måste börja markanvisa till hyresrätter också i Hagastaden, för vi kommer inte att kunna bygga en integrerad stad med olika boendeformer om vi inte gör allvar av det vi har sagt. Vi vet alla att antalet hyresrätter kraftigt har minskat i innerstaden.

Länsstyrelsen påpekar visserligen i sin rapport från förra veckan att det byggs mycket i hela regionen, och det är väl så även om det inte byggs tillräckligt, men bostadsmarknaden i vår region har helt förändrats de senaste 15 åren. År 1990 var 60 procent av bostäderna i Stockholm hyresrätter. I dag är vi nere i 36 procent. Det är nästan en halvering. För att hitta någon form av balans måste vi börja markanvisa till hyresrätter.

Vi har under den här mandatperioden tappat 20 000 hyresrätter. Vi kan se i tertialrapport 1 för Stockholms Stadshus AB att man inte klarar målen i de allmännyttiga bostadsbolagen. Stadens egna bostadsbolag får inte tillräckligt med markanvisningar för att ens klara av att bygga de 1 500 hyresrätter som staden själv har beslutat om.

Jag kan inte annat än naturligtvis yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, men jag tycker att det är viktigt att börja fundera över hur man ska kunna nå målen att bygga hyresrätter i staden.

Anförande nr 240

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det här är ytterligare ett viktigt ärende. Det handlar om 336 bostäder i en spännande del i stadsutvecklingen i Stockholm med Hagastaden. Det sker en överdäckning där vi får bort barriären mellan två kommuner. Stockholms och Solnaborna kommer att mötas utan att någon har förstått att det finns en gräns däremellan. Det är väldigt positivt, men det är också ett oerhört kostsamt projekt.

Den här typen av överdäckning har man, med de nya regelverk som har instiftats och som krävs för att klara säkerheten i tunnelarna med explosionsrisker och annat, sett till att klara av med tekniska kunskaper. Nu får vi en överdäckning som gör att man uppfyller kraven och kan bygga. Men det kräver enorma summor. Det är 10 miljarder i investeringskostnader i Hagastaden. Det är inte bara bostäder det är fråga om, utan här är en ny stadsdel med någonstans i storleksordningen 35 000 – 40 000 arbetsplatser.

Det är en fantastisk utveckling av Stockholm, men jag håller med om att det är viktigt att det byggs också hyresrätter i ett område av denna karaktär. Det är mycket viktigt. Men så här tidigt i processen har vi, just för att inte hamna i ett läge där vi inte har kontroll på ekonomin i denna stora utveckling av Hagastaden, hittills inte

markanvisat till hyresrätter. Vi vill få kontroll över de stora kostnaderna med en överdäckning.

Det ska in hyresrätter, det ska in studentlägenheter, vilket också är viktigt i sammanhanget med tanke på var det ligger. Det finns en koppling till Life Science och den utveckling som sker kring Life Science och forskning. Det här kommer att vara en av noderna i Stockholm som är viktiga att slå vakt om. Det kommer att krävas hyresrätter och studentbostäder.

Men just det här ärendet handlar om överlåtelse av mark till Einar Mattsson och Veidekke som ska se till att iordningsställa 336 bostäder, 22 200 kvadratmeter boyta. Det är ganska mycket.

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 241

Åke Askén (MP): Vi i Miljöpartiet anser också att det behövs fler hyresrätter. Det är ingen tvekan om det. Ett sorgligt exempel på motsatsen är Hagastaden, tyvärr. Man kan väl generellt vara lite orolig för hur det blir i Hagastaden. Det blir nog inte någon vidare miljöstadsdel. Det verkar bli väldigt mycket kontor och väldigt mycket bilar, tyvärr. Jag tror att den utvärdering som kommer att göras av Hagastaden kanske inte blir så positiv som man möjligen hade hoppats på från början.

Anförande nr 242

Borgarrådet Larsson (M): Åke Askén och Miljöpartiet kan ta en tur ut till området i dag. Det är väldigt många bilar som passerar där. Vi kan se vad som händer när man leder om trafiken. Norra Stationsgatan svalde mycket av den trafik som i dag går på Norra länken. Det var 65 000 bilar per dag som passerade Norra Stationsgatan. De finns inte där i dag. De åker på Norra länken, som överdäckas i den delen och där vi kan bygga bostäder. Vi har möjlighet till en högre exploateringsgrad och fler våningar än vad vi är vana vid i stenstaden och får möjlighet att utveckla både bostäder och hela det forsknings- och Life Science-kluster som är knutet till sjukhusområdet och Nya Karolinska. Vi kan visa att vi i den här regionen står för klustret kring Life Science, och det är positivt, inte negativt, Åke.

Anförande nr 243

Åke Askén (MP): Det är väl bara att konstatera att det nog lär dröja innan Miljöpartiet och Moderaterna blir fullt överens om parkeringspolitiken och om hur mycket bilar det ska vara i en ny stadsdel. Men vi har märkt i alla fall att Alliansen börjar närma sig vår idé om att de parkeringstal som tillämpas i Stockholms stad är alldeles för höga.

Ni är på rätt väg, nedåt i det här fallet, och det är bara positivt. Men i Hagastaden hinns det väl inte att rätta till så mycket.

*§ 28 Överenskommelse om exploatering med försäljning om cirka 160 mnkr och tomträtt för bostäder, förskola och kommersiella lokaler inom fastigheten Södermalm 9:1 m.fl. i Södermalm med JM AB och AB Stockholmshem
Genomförandebeslut (utl. 2014: 87)*

Anförande nr 244

M a r i a H a n n ä s (V): Fru ordförande! Det här ärendet handlar om många saker. Det handlar inte minst om en stor park, Rosenlundsparken. Det är där ett antal hus är föreslagna. Det är det som ärendet handlar om.

Som alla vet vid det här laget är det bara ett parti som inte vill bygga i parker i Stockholm, det är Vänsterpartiet. Här handlar det om väldigt mycket bebyggelse som man lägger i den västra delen av Rosenlundsparken. Där vill vi inte gå med på en försäljning till JM. Vi stryker i förslaget det som kallas för parkhuset. Vi lägger i stället in hyresrätter i den västra delen. Man skulle därmed kunna ha betydligt högre bebyggelse i en del av parken som är helt otillgänglig och livsfarlig att vistas, i och med djupa branter som helt enkelt är farliga. Där skulle man kunna ha bebyggelse eftersom man i alla fall inte kan vara där nu.

Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 245

P a t r i k S i l v e r u d d (FP): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Jag är väldigt glad över att vi ha fått fram det här ärendet. Det ser ut att bli en bra blandning av hyresrätter och bostadsrätter. Det är till och med bra att man bygger i den här delen av parken. Jag tycker att den sammanfattning som finns under det som heter Våra synpunkter är ganska bra.

Den nordliga delen är i dagsläget en tämligen otillgänglig plats. Jag har bott nära parken i 27 år, och mina barn är mer eller mindre uppväxta där. I just den här delen av parken har det varit väldigt få som vistats. Det är mörkt och har aldrig varit särskilt tryggt. Jag tycker, med tanke på att vi ska försöka få fler bostäder i staden, att det är bra att man bygger här.

Jag kan konstatera att vi för Folkpartiets del är särskilt glada över att den av oförklarlig anledning föreslagna bussgatan rakt genom parken till slut togs bort. Det finns säkert flera bra skäl till det. Huvudsaken är att den nu är borta ur planerna. Det är nog ett av de dummaste förslag jag har sett i den här staden.

Med det, fru ordförande, yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 246

M a r i a H a n n ä s (V): Det är rätt roligt att se hur man kan göra efterkonstruktioner i den här salen. Patrik sade att det var en oförklarlig anledning och att det var det dummaste förslaget och så vidare. Det var faktiskt så att när det här ärendet första gången togs upp i stadsbyggnadsnämnden var bussgata ett förslag från kontoret som det nickades till av Alliansen. Man tyckte att det verkade jätteintressant. Det var ingen då som sade någonting annat från den borgerliga sidan. Däremot fanns det andra partier som gjorde det.

Anförande nr 247

Patrik Silverudd (FP): Fru ordförande! Jag kan bara konstatera att Folkpartiet var det parti inom borgerligheten som röstade emot förslaget i stadsbyggnadsnämnden när det väl kom upp dit för nästa omgång, så att säga. Så var det också i stadsdelsnämnden, exempelvis. Vi har varit väldigt tydliga i denna fråga.

Anförande nr 248

Borgarrådet Larsson (M): Fru ordförande! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Det handlar om 215 bostäder i ett område som jag tror kommer att bli tryggare, säkrare och bättre, Maria Hannäs, med den här bostadsbebyggelsen. Detta är, precis som Patrik Silverudd sade, en del av parken som är dåligt använd. Det beror på att den är mörk och att den känns osäker. Belysningen räcker inte, och det är svårt att göra någonting åt detta med belysningstekniska detaljer. Därför är detta en väldigt murrig del av parken. Här kan man med hjälp av att man får in fler boende skapa mervärden och mer trygghet i ett område som faktiskt inte används särskilt ofta i dag.

Jag vet att ni har sett barn och andra som åker pulka i området. Jag kan säga att det sker i stora delar av parken, men på kvällarna upplevs den som mycket otrygg. Detta kommer att skapa mervärden. Det är ett positivt ärende, och detta kommer att leda till en ännu tryggare Rosenlundspark för alla boende, även de som bor där i dag.

Anförande nr 249

Maria Hannäs (V): Det är mörkt, och det beror på att det är mycket fina träd i denna del av parken. Det är viktigt för luften i innerstaden, helt enkelt. Man kan belysa. Man behöver inte säga att det är mörkt, och så har man det alltid mörkt. Man kan faktiskt göra väldigt bra saker med belysning.

Det finns också bra saker som sker när man gör en ombyggnation, till exempel i förslaget med Parkhuset. Där finns någonting som heter Pelousen. Den skulle man kunna ha ändå för att förbättra det här området i parken och göra det mycket mysigare utan att bygga just i området i den östra delen av parken.

När det gäller snön, skidbackar, pulkabackar och så vidare har vi olika uppfattningar. Jag har gått och tittat där extremt många gånger; jag bor ju hyfsat nära i alla fall och jobbar i närheten. Jag har kollat, eftersom ni säger att det inte är några människor där. Det stämmer verkligen inte, i alla fall inte när jag är där.

Anförande nr 250

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Jag begärde ingen replik på Maria Hannäs, vilket jag kanske borde ha gjort. Jag beklagar verkligen Vänsterpartiets inställning i den här typen av frågor. Maria Hannäs basunerar ut: Vi är det enda parti som aldrig vill bygga i parker – punkt. Det är en rigid inställning som inte leder någon vart. Det spelar ingen roll hur otillgänglig platsen är. Det spelar ingen roll hur lite folk som är där. Det spelar ingen roll hur mörkt det är. Det spelar ingen roll hur kuperat det är. Det spelar ingen roll hur mycket sly det är. I parker, om det så bara heter park, ska vi inte bygga.

Det är just denna typ av ideologiskt tunnelseende som bromsar upp all form av utveckling i en stad. Jag tycker att det är en sådan dum inställning i exempelvis bostadspolitiken. I och med detta tunnelseende säger ni nej till 215 bostäder. Ni säger nej till nya förskolor, och ni säger faktiskt nej till en utveckling av Rosenlundsparken. I och med att vi kan ta en del av detta hörn av Rosenlundsparken till att bygga bostäder får vi pengar över till att rusta upp resten av parken och göra den mer tillgänglig och attraktiv. Detta är ett mycket olyckligt synsätt från Vänsterpartiets sida.

Kristdemokraterna yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 251

M a r i a H a n n ä s (V): Erik säger att vi är hemska, eller vad det nu var för någonting. Hur som helst är det vår politik att inte bygga i parker. Vi tänker så här: Denna stad ska finnas långt fram i tiden. Vi fixar inte så många nya parker. Vi kan ha någon vertikal park, och vi kan ha grönt på tak och göra olika saker. Men parkerna är de parker som finns. Barnbarn, barnbarnsbarn och ganska många andra framåt ska ha de här parkerna och använda dem.

I kvarteret vid bergtunneln skulle det mycket väl få plats en förskola – absolut. Det är ingenting som vi inte skulle kunna ha med i förslaget. Det är dåligt, otillgängligt och allt vad du säger, och du talar om att rusta upp. Men det är inte länge sedan man rustade upp Rosenlundsparken. Det är väl inget argument, Erik, för att förstöra denna del.

Vi tycker inte att man ska bygga i parker. Vi har gjort det i *ett* fall – Högalidsparken – där man bygger under parken. Det gick vi med på, för där tog man inte bort någon grönyta. Det är det enda.

Anförande nr 252

E r i k S l o t t n e r (KD): Här avslöjar sig Hannäs när hon säger att man förstör parken. Det är tydligen vad vi gör när vi bygger bostäder och skapar hem åt människor – det är att förstöra. Jag tycker faktiskt att det är fel ordval.

Marken blir inte värdefull bara för att det heter park. Det är vad vi gör med marken som är det viktiga. Vi skapar kvalitativa parker; det är väl det som måste vara det viktiga. Det är viktigare än att stirra sig blind på antalet kvadratmeter. Här utvecklar vi Rosenlundsparken genom att ta en liten del av parken i anspråk. Så kan vi utveckla resten genom att göra denna lite mer attraktiv och tillgänglig. Därmed stärker vi promenadstaden och parkstaden Stockholm. Vi förstör den inte.

Anförande nr 253

M a r i a H a n n ä s (V): Jag kunde inte låta bli att begära ordet igen. Det handlar om att förstöra park – ja, man förstör för dem som ska vara i parken. Man förstör för barnen. Vi har förslag på ganska många bostäder som inte ni har. Det finns mycket bättre ställen att bygga på. Jag kan komma med listor på detta om ni skulle vilja ha det.

Men här tycker vi inte att man ska bygga. Det finns en del av parken som man kan bygga i, anser vi, och jag har förklarat förut vilken det är. Närmast branten upp mot

Tideliussgatan kan man bygga. Men parken ska vara kvar för dem som bor nära och för dem som har lång väg att ta sig till andra parkområden. Det bor många äldre och barnfamiljer runt omkring som behöver parkerna.

§ 29 AB Stockholmsshems nyproduktion av bostäder i kv. Hornslandet (tidigare kv. N15) i DP Norra 2 i Norra Djurgårdsstaden

Anförande nr 254

M a r i a H a n n ä s (V): Här har vi ett ärende där vi bygger hyresrätter, vilket vi tycker är bra i Vänsterpartiet, som ni vet. Hyresnivåerna blir väldigt höga. Det är ett problem som vi också talar om i Stockholmsshems styrelse. Vi gjorde det senast häromdagen, när vi hade ett seminarium, ett förlängt styrelsemöte och så vidare.

Vår ordförande Björn är inte här i dag, men vi hade mycket prat om just hyresnivåerna. Tyvärr måste man i dag ha tre gånger hyran i inkomst, och det blir väldigt höga inkomster för att man över huvud taget ska kunna bo i de här lägenheterna. Men vi välkomnar ändå dessa hyresrätter i Djurgårdsstaden.

Anförande nr 255

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Ordförande, åhörare och fullmäktigeledamöter! Här tycker jag att vi ser ett bra exempel på hur Alliansens prat om hållbarhet som vi har hört under dagen ekar ganska tomt. Här ska staden själv bygga i miljöprofilsområdet Norra Djurgårdsstaden. Det är till och med så att Östermalms stadsdelsförvaltning ska hyra in sig i en del. Ändå lyckas man inte bygga i guldklassnivå enligt till exempel den kemikalieplan vi nyss har antagit för att vi ska ha giftfria miljöer.

Målet är väl att vi ska ha giftfria miljöer och byggnader för alla människor. Men här har man alltså inte det. Stockholmshem hoppas att man ska uppnå guldnivå, men nu ligger man på nivå silver. Jag tycker att det är tråkigt att inte staden själv föregår med gott exempel. Detta är alltså ett miljöprofilsområde som är bestämt här i kommunfullmäktige, och vi har pekat med hela handen att det ska vara det. Men vi kan inte ens själva förmå oss att bygga i guldklass. Jag tycker att det är riktigt dåligt.

Anförande nr 256

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Ibland när man går upp i talarstolen och förbereder sig på att svara på en del av angreppen från vänsterns sida får man liksom förbereda sig på att angripa på två sätt. Det är två helt olika argument från Miljöpartiet och Vänstern – helt fascinerande. Vänsterpartiet talar om att det är för dyrt, och Miljöpartiet går upp och säger: Varför bygger ni inte ännu mer exklusivt ur miljösynpunkt så att man når guldklass?

Man kan fråga Miljöpartiet: Tror ni att det är gratis att uppfylla de krav som vi ställer i Norra Djurgårdsstaden – det som gör det till ett miljöprofilsområde? Om ni tror att det är gratis tror jag att ni har problem. Men ni kanske förstår att det kostar en del med den stora miljöambition som vi har, som leder till att Stockholmshem kommer att göra allt man kan för att uppnå guldklass, vilket framgår av ärendet. Då kan ni sedan gå till Vänsterpartiet, som jag tror att ni skulle vilja bilda någon form av allians med om ni vinner valet. De har nämligen inte förstått det här med ekonomin. De har inte förstått kopplingen mellan miljöprofileringen och det som vi ställer som krav i Norra Djurgårdsstaden och vilka konsekvenser det får för kostnaden för själva projektet. Det är viktigt att man kan räkna i detta, och jag vet att ni har en hög miljöambition.

Jag kan ändå säga att Stockholmshem verkligen vill nå upp till guldklassificeringen av detta. Man har också skrivit att man kommer att försöka arbeta med det. Än så länge har man inte nått upp till det, men det här innebär i alla fall 152 bostäder som har minst silver som miljöklassificering. Och detta finns i ett område där det är väldigt bra att också Stockholmshem finns på banan. Nu har vi två av de tre kommunala bolagen på banan i Norra Djurgårdsstaden tillsammans med och jämte ett antal aktörer som både bygger hyresrätter och bostadsrätter.

Herr ordförande! Bifall till kommunstyrelsen!

Anförande nr 257

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Joakim Larsson! Det är klart att vi vet att det kostar att bygga miljöprofilerat. Men det lönar sig i längden. Det kostar mer att få barn som diagnostiseras med neuropsykiatriska sjukdomar och så vidare. Ni har faktiskt en allianspartner som heter Centern som tycker att det ska få kosta att bygga miljömässigt och att det ska få kosta att vi skyddar våra barn och vuxna och får en giftfri miljö.

Jag tror att alla i den här salen är eniga om detta. Det känns ganska cyniskt när man med hela handen har pekat ut ett miljöprofilsområde – och ni måste ju ha vetat när ni bestämde detta att det faktiskt kostar lite extra. Det kostar att ligga på topp och att vara i världsklass, som ni har satt som ett signum att ni vill vara. Men det här är inte världsklass. När det finns en bästa nivå ska man väl lägga sig på den – i alla fall i ett miljöprofilsområde. Det här är det kommunala bolaget, och det är stadsdelsförvaltningen i Östermalm som är en av hyresgästerna. Jag kan absolut inte se varför man gör så här. Om man inte bygger guldklass här och lägger de extra pengarna kan jag inte se hur man någonsin ska kunna bygga miljöprofilerat i Alliansens värld.

Anförande nr 258

Borgarrådet L a r s s o n (M): Maria! Hela området är miljöprofilerat. Det är fantastiskt att se de innovativa idéer som kommer upp. Det är självfallet en bra strävan som Stockholmshem har att försöka nå guldklassificeringen. Det är bra att man försöker göra det. Nu är inte silver så illa det heller, men det är bra att man försöker nå guld.

Men min poäng var att Vänsterpartiet går upp i inlägget före dig och försöker förklara att vi måste sänka produktionskostnaderna. Sedan säger du att vi måste öka produktionskostnaderna. Då är det alltid spännande för mig, som tänker bedöma er också under hela valrörelsen, att få veta hur ni ska få ihop detta. Det kostar nämligen att vara så pass miljömedveten, precis som du säger, och ta emot de krav som vi ställer i Norra Djurgårdsstaden. Det kostar pengar, och det går inte ihop att börja diskutera på det sätt som dina eventuella kolleger gör på oppositionssidan.

Anförande nr 259

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande och käre namne herr Larsson! Vår poäng är att visa på att Moderaterna är en belastning i en miljöpolitik där Centern har lite större ambitioner, som vi tycker. Det står vi för i Miljöpartiet. Vi hoppas nu att det blir lite mer frihet för de partier som driver miljöfrågor efter valet.

Vi har för någon timme sedan antagit en kemikalieplan, och den var vi överens om här. Då tycker jag att vi ska följa denna plan.

§ 30 Strategi för ökad cykling i Stockholms stad (utl. 2014:85)

Anförande nr 260

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Herr ordförande! Nu handlar det om cykling och Stockholms stads cykelstrategi. Vi har arbetat länge och mycket under den här perioden för att stärka cyklingens ställning i Stockholm. Det har vi gjort med ett antal olika beslut i fullmäktige och ett antal olika styrdokument. Miljöprogrammet är ett av dem. Där har vi mål för cyklingen. Framkomlighetsstrategin, som togs fram av trafik- och renhållningsnämnden, är ett annat dokument där vi också har arbetat för att prioritera cykling. Cykelplanen handlar självfallet om utbyggnad av cykelbanor och cykelfält.

För att förverkliga detta och nå de mål som vi har satt upp i dessa dokument men också i ett antal budgetar som har passerat denna sal har vi avsatt cykelmiljarden. Den ska gå till att investera en miljard kronor i cykelinfrastruktur fram till år 2018. Vi har också sjuösatt Cykeljouren, som ska se till att underhålla det pendlingsnät som finns angivet i cykelplanen. Nu kommer nästa steg i detta långa och ambitiösa arbete, nämligen Stockholms stads cykelstrategi.

För några år sedan inrättade vi en central cykelstrategisk funktion i Stadshuset genom stadsledningskontoret. Syftet var bland annat att vi skulle se till att cykelmiljarden investeras enligt plan och att cykelfrågorna prioriteras och inte faller mellan stolarna, för så kan mycket väl ske. Cykelstrategin är just till för att säkra upp att så inte sker.

I cykelstrategin föreslås nu ett antal åtgärder för att cyklingens roll i trafiken och i staden ska stärkas. Bland annat finns förslaget att samla ansvaret för cyklingens pendlingsnät till trafik- och renhållningsnämnden. I dag har stadsdelarna ansvar för en del av detta. Det innebär att man inte har fått tillgång till cykelmiljarden på samma sätt, och framför allt har det blivit svårt att se till att man har levt upp till de krav som finns för att städa, snöröja och sköta om pendlingsnäten på olika sätt. Det har inte fungerat som det gör om man har en enda väghållare.

Vidare ges här uppdraget till trafik- och renhållningsnämnden att börja arbeta med cykelgarage i staden. De ska nu undersöka hur de kan bygga och drifta parkeringsgarage för cykel. En viktig punkt är att utbilda stadens förvaltningar, planerare och projektledare men även entreprenörer och andra i cykelplanering och i hur cyklister faktiskt fungerar. Som det står ska man öka förståelsen för cykelns framtida roll i trafiksystemet. Stadens handböcker ska följas och hållas aktuella. Även konsulter och entreprenörer ska som sagt omfattas av detta. Det är ett mycket tydligt uppdrag härifrån kommunfullmäktige.

Vi ska arbeta för att förbättra övervakningen av cykelbanor så att de inte används för stopp och parkering, lastplats och annan uppställningsplats. Här måste vi söka olika samverkansformer med dels olika delar av staden, dels, och framför allt, polisen. Staden har dessutom avdelat de motorcykelburna parkeringsvakterna att inte bara titta där stombussarna går fram utan också på cykelkörfälten så att det inte parkeras i dem. Detta är förstås en stor uppgift, och det handlar om att lägga om vanor som finns hos många trafikanter i Stockholm. Det görs inte på en kvart, men det är förstås viktigt att arbeta med det.

Det sista exemplet jag tänkte dra på vad som föreslås är att man ska utreda möjligheten att ändra tider för godstransporter, lassning och lossning så att de i högre grad sker under lågtrafiktid, alltså när inte så många är ute och cyklar. Det ska inte ske när det är rusningstrafik för cykel i de fall det krävs att man för att leverera varor korsa eller stanna i cykelkörfält.

Jag kan berätta att trots den debatt som finns är stockholmarna hyfsat nöjda. I den medborgarenkät som vi precis fick tillbaka svaren på och som sammanställs och presenteras på miljö- och hälsoskyddsnämndens bord i morgon ser vi att 69 procent av stockholmarna är mycket eller ganska nöjda med tillgången till gång- och cykelbanor. 57 procent av stockholmarna är mycket eller ganska nöjda med skötsel och underhåll. För mig räcker inte det. Vi ska förstås bli ännu bättre. Men ibland kan man, inte minst i denna sal, få intrycket av att det är mycket värre än det är. Det är viktigt att hålla sig till sanningen.

Bifall till kommunstyrelsen!

Anförande nr 261

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Mandatperioden håller på att rinna ut, och då blir det plan, plan, plan och plan. Per Ankersjö rabblar upp massor med planer som tas fram. Om man inte har fått de andra planerna att riktigt fungera slänger man in ytterligare en plan. Det är bra med en handlingsplan och en strategi för ökad cykling, men det vore bättre om ni gjorde rätt när ni gjorde det som ni gör. Ni har plöjt ned massor med pengar i felaktiga projekt.

Ulla Hamilton står bakom dig här i salen, så jag ser henne inte riktigt. Hon fattar beslut på beslut som blir fel. Då tar ni fram ytterligare en plan och ytterligare ett dokument. Nu ska man lära folk hur de ska göra. De ska följa planerna och så vidare. Men Ulla Hamilton säger: Man behöver inte följa dem. Det är bara något papper som ska finnas någonstans.

Jag undrar bara hur många ytterligare planer ni ska hinna med före den 14 september.

Anförande nr 262

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Det verkar som om du tog replik på någon som inte stod i talarstolen. Det är kanske inte så snyggt.

Jag tycker att det är fel av dig att decimera betydelsen av detta strategidokument. Det är inte bara någonting man slänger fram. Om du har följt debatten när det gäller cyklingen och de utmaningar som finns vet du att vi har avsatt pengar. Det byggs cykelbanor och cykelkörfält som aldrig förr. Det är viktigt att poängtera det trots gnället som kommer från den andra talarstolen här.

Men om vi ska få cyklingen att få sin rättmätiga plats som trafikslag måste vi också utbilda. Vi måste se till att fixa saker och ting som ofta sitter i väggarna. Detta är en stad som har planerats efter bilens förutsättningar i 70 år. Det är svårt för dig och mig och alla andra i salen att förhålla oss till detta, eftersom det är saker som byggdes för 60–70 år sedan. Men det tar tid. Det är som en oljetanker. Det tar tid att vända detta skepp, och vi försöker på olika sätt att göra detta så fort som möjligt.

Cykelstäder som Köpenhamn har jobbat med cykling i 40 år. Vi har jobbat mycket kortare tid med cykling. Men vi ska återkomma mycket på den korta tiden, och då handlar det om att alla måste vara med och jobba åt samma håll. Strategin finns till just för detta ändamål. Jag tycker att det är lite synd att du decimerar betydelsen av dokumentet och tror att det är någonting som vi kastar in. Det har jobbats med det här mycket länge. Många tjänstemän har jobbat med det och lagt ned sin själ i det. Jag tycker att det är synd att du drar ned det på det här sättet.

Anförande nr 263

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Vi håller med om att det behövs en gemensam strategi och en mer övergripande planering. Jag tror att alla vi som cyklar är ganska överens om att det ibland ser bättre ut på papper än i verkligheten. Själv håller jag andan varenda gång jag cyklar på Liljeholmsbron på grund av alla hål och gupp som riskerar att få en att falla.

Det jag reagerade på var att du sade att det ser mycket bättre ut än vad det ibland låter som i den här salen. Sedan presenterade du siffror där, som jag tolkar det, nästan hälften av stockholmarna inte är nöjda med cykelsituation och underhåll. Du sade att det är 57 procent som är nöjda. Jag måste säga att jag tycker att du borde fundera på att vara ganska missnöjd med siffrorna och helt enkelt erkänna att vi har ganska långt kvar när det gäller att gå från vackra ord till en fungerande och bra cykelstad i Stockholm.

Anförande nr 264

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag ber om ursäkt. Jag begår ibland misstaget att försöka vara nyanserad fast jag vet att det är valår. Det är lite svårt att vara det.

Jag är inte nöjd, utan vi har en lång resa framför oss för att bli en cykelstad i världsklass. Så är det absolut. Men för att vara lite nyanserad ville jag visa på de siffror som är färskas. Jag kan dra dem igen, och då drar jag den andra sidan. När det gäller tillgången till gång- och cykelbanor svarade 69 procent av stockholmarna i en stor undersökning att de var mycket eller ganska nöjda. 14 procent var mycket eller ganska missnöjda. Däremellan fanns de osäkra. När det gäller skötsel och underhåll av gång- och cykelbanor var 57 procent mycket eller ganska nöjda. 18 procent var mycket eller ganska missnöjda. Där har du den korrekta balansen.

Jag tycker att detta ändå talar för att det finns ett synsätt där det inte är så eländigt som vi kanske hör från oppositionssidan här i salen. Men med detta sagt är detta självfallet någonting som vi även framgent måste prioritera mycket hårt.

Anförande nr 265

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Ordförande, fullmäktige! Cykling är någonting som berör alla politiker, tror jag, i fullmäktige. Vi har diskuterat cykling under de senaste tre mandatperioderna. Under den tid vi styrde hade vi både miljömiljard och miljöavgiftsförsök där vi hade cykling och att förbättra för cykling som ett stort mål. Ett exempel som jag minns särskilt tydligt är hela hanteringen med låncyklar och att införa sådana i Stockholm.

Det behövs om en cykelstrategi, och jag tycker att det är ett bra dokument. Möjligen kan jag hålla med om att det verkar vara många dokument och att det är dags för

verkstad. Men för att kunna göra verkstad behövs tydliga och bra beslut. Det som verkar vara klokt i dokumentet är att man försöker uppdra åt hela staden att tänka cykel. Hela staden ska tänka cykel. Stockholm kan mycket bättre, och stockholmarna vill mycket mer.

Cykling är inte längre ett särintresse, utan väldigt många cyklar. Möjligheterna att cykla och ta sig fram på cykel är en viktig del i att utveckla Stockholm, som ju ligger efter många städer i Europa, bland annat Köpenhamn, som kanske i det här avseendet faktiskt är the Capital of Scandinavia.

Cykling är ett modernt, urbant, klimatsmart, miljöklokt och punktligt sätt att ta sig fram. Det är mycket mer punktligt än många andra trafikslag, även om jag har förstått att det just nu är ett par tre rödstopp vid Slussen innan man kommer vidare. Man kan bara fasa för vad som ska komma.

Det förslag som kommunfullmäktige ska ta ställning till är ett bra dokument. Det pekar ut många av de viktiga utvecklingsområden som finns. Det är bra att man pekar ut trafik- och miljökontoret som ansvarig. Det kunde vara mer konkret, men hur som helst yrkar jag bifall till förslaget.

Jag måste ändå lyfta fram några områden som man kanske måste satsa på mer än andra och verkligen ta tag i. Under 2013 ökade cykelolyckorna i Stockholm med nästan 40 procent. Det sker många singelolyckor till följd av dålig renhållning, grusiga cykelbanor, dålig belysning och så vidare. Det är saker som staden måste kunna rätta till ganska omgående. Det är klart att vi måste bryta den trenden. Om cyklingen ska vara hållbar och ett sätt för stockholmarna att ta sig fram måste det vara säkert. Den ökningen av antalet olyckor måste brytas omgående.

Avslutningsvis: Detta är ett bra dokument som vi yrkar bifall till.

Anförande nr 266

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Maria! Jag uppfattar en viss nyans hos dig också, så jag ska inte gå i superklinch med dig. Men jag vill bara berätta apropå röjning av banor och så vidare att jag det senaste året har fått många positiva reaktioner på att staden har snäppt upp sig ordentligt när det gäller de här sakerna. Inte minst handlar det då om snöröjningen i vintras, då vi med hjälp av nya maskiner kunde snöröja cykelbanorna så att till och med bilisterna hörde av sig och tyckte att det var orättvist att cykelbanorna var så snabb och effektivt snöröjda. Vi är alltså på rätt väg där.

Samtidigt har vi tidigare lagt vårstädningen och så vidare. Jag känner att det händer mycket, och det går åt rätt håll. Det är någonting som de mest kritiska cyklisterna, som jag har kontakt med på Twitter, också erkänner: Staden har blivit mycket bättre när det gäller de här sakerna. Sedan är de självfallet inte helt nöjda, och det ska de inte heller vara.

Anförande nr 267

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Jag kan berätta en hemlighet: Jag har berättat för borgarrådet Ankersjö att där jag bor, hemma i Stureby-Bandhagen, fungerade snöröjningen på cykelbanorna bättre än för gångtrafikanterna. Jag gissar

att han vet att det var därför jag inte heller nämnde snöröjningen som ett exempel på sådant som måste åtgärdas.

Jag tycker att det är bra att det blir bättre. Men det är ändå oroväckande att olyckssiffrorna ökar så dramatiskt, och det man anger som skäl är just de här sakerna som staden skulle kunna göra ännu bättre.

Anförande nr 268

J o n a s N i l s s o n (M): Herr ordförande! Per sade nästan allting, men jag som har cyklat i tre decennier, och kanske har cyklat mer fanatiskt – året runt – i sex år kan säga att det har blivit mycket bättre. Jag tror att det funkar. Man kan tycka att det är skoj med miljöprogram, framkomlighetsstrategi, cykelplan och cykeljour. Men det finns inte ett enda skott som man kan göra, utan man måste på något sätt skjuta med hagelgevär. Man måste göra många saker samtidigt. Det har uppenbarligen gett stor effekt.

För bara tre fyra år sedan var situationen mycket värre på cykelbanorna än den är i dag – framför allt det senaste året efter de nya maskinerna som Ulla har tagit fram med någon typ av borst som sprutar allt möjligt åt alla håll. De gör att det är väldigt bra. Det är inte längre bara jag och två förskrämda människor till som cyklar i snö och snöglopp, utan folk har börjat cykla året runt. Det ser vi också när vi frågar folk; de är markant mycket nöjdare med hur det ser ut på cykelbanor och med hur cyklingen utvecklas trots att antalet cyklister har ökat.

Olyckorna ökar när det kommer fler personer i trafiken som cyklar. Det måste vi naturligtvis jobba med. Detta är ett bra steg – att plocka tillbaka cykelansvaret centralt så att man inte kommer på en cykelbana som tar slut. Det måste finnas en central planering av hur cykelnätverket ska se ut. Detta är alldeles utmärkt.

Nu ska jag överraska hela församlingen med att säga att man är bättre på detta område i Malmö än man är här i Stockholm. Det är fler som cyklar i Malmö än i Stockholm. Frågan är om det beror på att det är plattare där, om det är bättre väder eller vad det kan bero på. Men det spelar kanske inte så stor roll. Vår hälsning till Malmö är i alla fall: Nu får ni se upp!

Anförande nr 269

M a r i a H a n n ä s (V): Jag blev så fascinerad av det där med Malmö att jag höll på att glömma bort att kliva upp i talarstolen.

Ordförande, fullmäktige! Det är positivt med en strategi för ökad cykling. Det är absolut väldigt bra. Men vi tycker att det är för få konkreta åtgärder i programmet. Bland annat tycker vi att man borde ha en ökad strategi för trafiksäkerhetsfrågor för cyklister, inte minst för fotgängare i den kombination som kan bli. Vi vet att olycksrädslan är en vanlig orsak till att man väljer bort att cykla i Stockholm.

En annan sak som vi tycker borde tas upp mer i en sådan här strategi är detaljplaner. Då borde vi ställa högre krav på att få en bra parkeringsnorm för cykelparkeringar. Det kan vara utomhus, men det kan också vara inomhus. Det kan vara stöldsäkra bås. Det kan byggas in i bergrum, som jag såg att Stockholms hem har i Liljeholmen, till exempel. Det är också viktigt att de är upplysta och bevakade.

Det viktigaste är att minska bilismen, och det är kanske därför Malmö är lite bättre. Det är en viktig punkt som man borde ha med i strategin.

Jag tänker också på trafiksäkerheten och hur man lär sig att vara i trafiken. Det handlar inte bara om barn och skolbarn, utan det handlar också om att undervisa bilister om situationer som kan uppstå i trafiken. Det handlar inte minst också om cyklister, så att de inte cyklar mot enkelriktat, till exempel.

Jag tänker också på hur barn och unga ska delta i samhällsplaneringen. Vi har tagit upp detta i kommunfullmäktiges budget vartenda år. Även här kan man delta i trafikplanering och hur man vill ha det utanför skolor och så vidare så att det blir bra. Man ska se det hela med barns ögon. Det viktigaste är att barn och trafik separeras. Det är lite tråkigt när ni i Alliansen bygger bort de trafiksepareringar som finns, till exempel i Tensta och Rinkeby, där man från början har byggt så att barnen inte ska behöva gå över gatan över huvud taget.

Med detta yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 270

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Egentligen har inte Stockholm de bästa grundförutsättningarna för en cyklist. Det är en kuperad stad. Det är kallt under stora delar av året, det regnar ofta och det är halt på vägarna under många månader om året. Ändå väljer alltför många stockholmare att cykla. Det är en utveckling som vi är glada över och som vi vill ska fortsätta. Vi ska också med olika politiska beslut uppmuntra att den fortsätter.

Med bland annat cykelmiljarden och cykelplanen har Alliansen tagit uppdraget att öka cyklandet i Stockholm på stort allvar. Målet är att cyklandet ska fördubblas till år 2030. Jag ser gärna att cyklandet ökar mer än så, givetvis.

Med det beslut som fattas i dag om en ny cykelstrategi tas ytterligare steg för att Stockholm ska bli en cykelstad i världsklass. Följande punkter som finns i cykelstrategin tycker vi kristdemokrater är extra bra: separerade körfält, där vi så långt som möjligt separerar cykeltrafiken från andra trafikslag, och fortsatt satsning på framkomligheten där vi minskar risken för konflikter i trafiken och onödig stopp. Vi förbättrar vägunderhållet och vi fortsätter att öka antalet cykelparkeringar i staden, inte minst i samband med kollektivtrafiken. Utbildningen för både entreprenörer och stadens tjänstemän är viktig för att så långt vi kan undvika sådana missöden som att man placerar vägskyltar mitt i körfält och så vidare. Samarbete mellan kommunerna för att starta en regional infrastruktur för cyklismen är jätteviktigt, och det tas också upp i strategin. Det blir ett ökat samarbete med polisen för att bland annat undvika stillastående fordon i cykelfält och på cykelparkering.

Ytterligare punkter som vi tycker är viktiga att ta upp framöver är att man ska öka antalet gator där det är tillåtet att cykla mot enkelriktat. Det finns ett par sådana ställen i dag i Stockholm, men det borde kunna bli fler. Vi hoppas att lagen går igenom så att man får cykla mot rött vid högersväng. Man borde kunna få ta med sig cykeln i kollektivtrafiken på fler tidpunkter än i dag. Vi tycker att det är viktigt att vi fortsätter att utveckla lånecykelsystemet.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsen.

Anförande nr 271

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Herr ordförande! Slottner talar om att cyklandet bör öka mer än de mål som finns i planen. Vi kan bara understryka i vårt förslag till beslut, som jag bifaller, att målen är satta för lågt. Man måste ta höjd, och den höjd man tar påverkar också de projekt och investeringar man gör. Vi kan se gång på gång i trafik- och renhållningsnämnden, som snart heter trafiknämnden, att det görs fel. Man struntar i att följa planerna, och i de sammanhang där man kan tar man inte heller höjd för den utveckling av ökandet av cyklandet i staden som kommer. Det gör att vi plöjer ned pengar i projekt som vi måste ändra längre fram. Det blir förgäves planering. Detta är ett stort problem, och det är det här som Alliansen har sysslat med.

Ankersjö pratar här, och om man läser i handlingarna ser man att det står mycket om utbildningar och annat som ska ske. Ulla Hamilton borde sättas i utbildning, för det är hon som sitter och fattar besluten åt oss – fel beslut. Då gör det liksom lite detsamma hur mycket planer man än tar fram. Vi behöver politiker som tar ansvar och ser att cykelfrågan verkligen är viktig. Man får inte göra fel gång på gång.

Det talas om de fel som entreprenörer har gjort. Det finns flagranti, helt makalösa saker, som det som togs upp här tidigare om att det står skyltar mitt i cykelbanan. Bara att detta kan hända är ju... jag hittar inte ord för det. Hur kan det ske? Detta är ändå en liten del av de stora investeringsprojekt som byggs fel. Det här är någonting som vi måste lyfta. Strategin har sina poänger på det viset att den pekar på att det har blivit fel. Under åtta år har det blivit fel. Nu, på det sista fullmäktigesammanträdet före valet, ska det uppenbarligen bli rätt. Jag tror inte riktigt på det här. Jag tror att man måste tänka lite annorlunda. Det kanske är vissa av dem som planerar som måste bytas ut.

Anförande nr 272

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Daniel Helldén! Det måste vara fantastiskt att besitta en så oerhört mycket bättre kunskap om cykelplaneringen än vad tjänstemännen på både exploateringskontoret och trafikkontoret har som vice ordförande i trafiknämnden. Det är det du står här och säger. Du säger att de är helt inkompetenta och att de inte kan någonting. Jag är tydligen ännu mer inkompetent än vad de är, och allting är helt galet.

Till skillnad från Miljöpartiet utgår faktiskt trafikkontoret från hur geografin och verkligheten ser ut i Stockholms stad. Det innebär att man måste planera utifrån de förutsättningar som finns. Det är det man gör, så gott det går.

Sedan håller jag helt och hållet med dig om att det är helt galet när exploateringskontorets entreprenörer över huvud taget inte följer de riktlinjer som trafikkontoret har satt upp, vilket är exakt vad som har hänt i alla de exempel som har radats upp i mediasammanhang.

Anförande nr 273

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Den verklighet som Ulla Hamilton talar om stavas bilar. Ulla Hamilton ser till att bilarna har prioritet hela tiden när man bygger

cykelbanorna och cykelvägarna. Det är Ulla Hamilton som sitter som ordförande i trafiknämnden och som har det yttersta ansvaret för att se till vad man tar fram för någonting. Om man signalerar att det är bilarna, deras parkeringsplatser och så vidare som går före blir det så.

Vi påpekar detta hela tiden i nämnden, men ni tycker inte att det är något problem. Dessutom är det extra fascinerande när Ulla Hamilton går ut i massmedierna och säger att det där med cykelplanen bara är något papper som man kanske inte behöver följa och att det inte är så viktigt. Här har vi ett dokument som tydligt och klart talar om hur bredder och så vidare ska vara beroende på hur många människor som cyklar. Och så struntar man i det gång efter gång! Det är bara att gå in i protokollen och läsa så får ni se de yttranden som vi har lämnat. Och det är Ulla Hamilton som är ansvarig för detta.

Anförande nr 274

Erik Slottnér (KD): I mina sämsta stunder kan jag nästan hoppas på att Miljöpartiet får ta över makten vid nästa val. Ni är urtypen för ett opportunistiskt oppositionsparti. Ni säger alltid mer till allt. Så härligt att någon gång få se er ta över makten och få lov att svika vallöfte efter vallöfte! Ni lovar mer av allt, och så fort vi säger någonting säger ni: Mer, mer! Om det inte är mer pengar så är det högre uppsatta mål.

Det är så lätt att göra så här i opposition. Vi har nu föreslagit en fördubbling av cyklandet de kommande 15 åren. Jag sade i mitt anförande att jag gärna ser att det blir mer. Jag hoppas att det blir mer. Men jag skulle vara väldigt stolt om vi lyckas åstadkomma en fördubbling av cyklandet i den här staden de kommande 15 åren. Om vi hade sagt att vi skulle tiodubbla cyklandet skulle ni ha sagt att det också var för lite. Det spelar ingen roll vad vi säger. Som opportunistiskt oppositionsparti kan man alltid begära mer, och ni är urtypen för ett sådant parti.

Anförande nr 275

Borgarrådet Helledén (MP): Det är hedervärt, Erik Slottnér, att du säger att målen borde vara högre än de sätts i planen. Det är det som behövs. Om man ska få ordning på det här måste man ha rätt mål. Man måste ha en vision för vart Stockholm ska. Men då kan man inte stanna halvvägs, som ni gör hela tiden.

Vi sätter inte målen i cykelplanen i sig högre. De finns där när det gäller bredder, storlekar och så vidare som ska göras. Men de följs inte. Det är det som är felet, och det pekar vi på.

Det är sant att vi i budgeten har lagt mer pengar än vad ni har lagt på cykelåtgärder, för vi inser att den eftersläpning som har skett under så många år måste åtgärdas. Det är någonting som behövs, och det är ett sätt att se, peka på och tala om vad Stockholm behöver. Det står vi för.

Anförande nr 276

Borgarrådet Ankersjö (C): Stockholms stad har 76 mil cykelinfrastruktur. Självfallet går det att hitta flagranti saker längs med dessa vägar som man kan posta på Twitter och så vidare. Jag får höra just dessa exempel här i salen.

Desto mindre får man höra om den enorma utbyggnad som görs nu. Sanningen är att Stockholms stad i sin moderna historia inte någonsin under någon mandatperiod har byggt så mycket och jobbat så mycket med cykelinfrastruktur som vi gör den här perioden. Men det duger inte för Miljöpartiet. Faktum är att vi får internationellt erkännande för detta också. Även om vi vet att det finns fantastiska cykelstäder som Amsterdam och Köpenhamn utser ändå det internationella kollektivtrafikorganet Stockholm som nummer två på sin rankning av städer med moderna transporter. Nummer två i världen och nummer ett i Europa – denna placering får vi just därför att vi har den ambition och det cykelinfrastrukturnät som vi har i Stockholm.

Trots det ska vi jobba mer. Men det duger inte heller för Miljöpartiet. Jag tycker att du saknar trovärdighet när du står här och säger det du gör, Daniel. Du kan bättre än så.

Anförande nr 277

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag kan inte förneka att det finns mycket cykelvägar, cykelfält och annat i Stockholm. Det gör det.

Men nu läggs det mycket pengar på någonting som borde kunna bli bättre, och det blir fel därför att det finns en annan prioritering hos majoriteten. Det är en prioritering som sedan gör att man måste ta in ytterligare dokument som pekar på att man ska göra någonting. Men man har aldrig följt de första, och det är kanske det man skulle göra. Det visar att det inte hjälper om man har massor med dokument om man som politiker inte också har en vision och kan styra den här staden på rätt sätt.

Anförande nr 278

D a n i e l e F a v a (FP): Ordförande, stockholmare, ledamöter! Nu får vi äntligen en bra cykelstrategi. Det har vi väntat på länge. Cyklisterna får ta plats. Jag tror att både Fausto Coppi och Bartali skulle vara ganska nöjda med denna cykelstrategi. Ni som har följt cykling i många år vet vilka jag talar om. De skulle nog gärna vilja cykla på våra cykelbanor.

Strategin är i rätt riktning, men det finns mycket mer att göra. Det är kul att se att fler stockholmare, förutom de som cyklar till jobbet, också blir aktiva i våra cykelklubbar. Jag tror att många i cykelklubbarna tycker att strategin är i rätt riktning.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsen.

Anförande nr 279

M a l t e S i g e m a l m (S): Ordförande, fullmäktige! Precis före cykeldebatten tog vi fem stora ärenden om nybyggnationer. Nu har jag inte lusläst ärendena, men jag hoppas verkligen att det fanns bra förslag om cyklingsinfrastruktur i dem som man också kan förverkliga i denna plan.

Vi tycker från Socialdemokraterna att detta är ett bra ärende, och vi har bara ett särskilt uttalande i kommunstyrelsen. Vi vet att fler och fler cyklar, och det har också skett en stor förändring de senaste åren när det gäller hur många som cyklar. Det är bra ur olika synpunkter.

Jag har några reflektioner kring det hela. Det krävs en bra infrastruktur när man bygger ut cykelbanorna. Det krävs säkra cykelbanor. Vi har haft flera ärenden under de senaste åren på trafik- och renhållningsnämnden där man kan se att de cykelbanor som man har beslutat om kanske inte har varit till hundra procent säkra. Framför allt gäller det de cykelbanor där man möts som cyklister. Det krävs också ett bra utrymme för cykelparkeringar. Vi hade i förra veckan Handikapprådet i trafik- och renhållningsnämnden, som var lite fundersamma på hur man ska göra med cyklar som står uppställda på trottoaren, framför allt vid uteserveringar och sådana saker. Ulla kommer säkert ihåg den diskussion som fördes.

Det krävs också ett samarbete med kranskommunerna så att cykelbanorna byggs ut även där. De får inte stanna av vid kommungränsen bara för att det blir en ny kommun. I vårt särskilda uttalande i kommunstyrelsen vill vi påpeka att vi tycker att den rapport som vi nu har tagit ställning till kanske inte fullt ut anger konkret hur man ska öka cyklandet och få fler att cykla.

Däremot läser jag med intresse vad de olika remissinstanserna skriver. Jag måste säga att jag tycker att Cykelfrämjandets remissvar är intressant. Jag tycker att länsstyrelsens och Naturskyddsföreningens remissvar är intressanta. Jag tycker att man i det fortsatta arbetet ska inarbeta en hel del av de synpunkter som kommer från remissinstanserna, för det är värdefulla synpunkter som har kommit med.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsen.

Anförande nr 280

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Herr ordförande! Jag vill uttrycka min uppskattning över Socialdemokraterna, som jag tycker har haft en bra ton i alla de miljödebatter vi har haft under dagen. De har en ganska hyfsad balans mellan verklighet och det man vill göra politiskt eftersom de stöder så mycket av det vi gör. Det är jätteroligt!

Malte Sigemalm nämnde cykelparkeringar och tillgänglighetsaspekten. Det är någonting som jag kan säga att vi får lite bakläxa på i medborgarenkäten. Vi behöver fler säkra cykelparkeringar i Stockholm; det tror jag att både cyklister och andra tycker är vettigt. Cyklarna måste ställas på ett bra sätt. Det ska vara tillgängligt så att man som cyklist når dit man ska utan att gå långt. Det ska också vara så att man kan ställa undan cyklarna så att folk inte snubblar över dem och så vidare.

Vi har redan tidigare i år sagt att vi ska bygga 2 500 cykelparkeringar. När T1:an kommer upp på kommunstyrelsens bord har vi dessutom sagt att det ska byggas 1 000 extra i innerstaden, där behovet är som störst, och vi avsätter pengar för det.

Det andra du tog upp om cykling över kommungränserna är också någonting som både vi och staten, numera, jobbar hårt på. Där hoppas jag att vi kan se en förändring framöver.

Anförande nr 281

M a l t e S i g e m a l m (S): Det där var några saker som jag tog upp, framför allt säkra cykelbanor. Många av de olyckor som sker i dag i Stockholm sker framför allt mellan gående och cyklister. Där måste man hitta säkra vägar både för dem som går

och dem som cyklar så att man kan få ned cykelolyckorna; det är helt riktigt. Så måste man göra om man ska utveckla det här och få ännu fler som cyklar.

Jag tackar för det som du började med att säga – att vi har haft ett bra samarbete i dessa frågor. Jag kan säga att Socialdemokraterna ändå är ett parti som står med fötterna på jorden i de här frågorna.

Anförande nr 282

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Det är bra att vi har ett sådant här ärende i fullmäktige. Jag tror att det är viktigt att understryka att cyklingen har kommit för att stanna. Det är fortfarande många som inte tror någonting annat än att detta har varit en fluga. Men inom ramen för framkomlighetsstrategin jobbar vi med de här frågorna, där vi också har satt upp tuffa mål. Det är märkligt att vice ordföranden i trafiknämnden inte känner till det, utan tror att vi inte jobbar med cykelfrågorna där.

Vi hade på nämnden i maj en rapportering som visar att i innerstaden har cykelrörelserna ökat med 74 procent de senaste tio åren. Över Saltsjö–Mälar-snittet har de ökat med 64 procent och i Citysnittet med 64 procent. Det är naturligtvis viktigt att vi jobbar fortsättningsvis med de här frågorna.

Under förra mandatperioden diskuterades också mycket infrastrukturinvesteringar när det gäller cykelbanorna. Oppositionen slog sig då för bröstet och talade om sina 100 miljoner kronor i cykelinvesteringar. Jag framförde då vikten av att man inte bara tittar på att bygga nytt utan att det också är viktigt att man ser till att man underhåller det man redan har. Det gör vi nu. Vi gör bägge delarna. Vi jobbar med skötsel och underhåll för den befintliga cykelinfrastrukturen, och vi har satsat 1 miljard som vi bygger ut med när det gäller cykelinfrastrukturen.

Det var någon som hävdade här att det inte är någon verkstad. Men på första nämnden i år fattade vi beslut om 500 miljoner kronor när det gäller olika typer av cykelinfrastrukturinvesteringar. Det måste jag säga att jag tycker är verkstad.

Jag tycker också att det är bra att man i detta ärende pekar ut en tydlig ansvarig. Det är otydligt för stockholmarna vem det är som har cykelinfrastruktur- och underhållsansvaret. Det är bra att det nu framgår tydligt.

Trafiksäkerhetsfrågorna är naturligtvis viktiga i sammanhanget. Det hänger intimt ihop med attityder över huvud taget i trafiken i Stockholm. Jag är bekymrad över att det är en så pass tuff attityd när det gäller olika trafikslag i Stockholm. Vi måste sluta att slå varandra i huvudet när det gäller dessa frågor. Därför tycker jag också att denna strategi är bra, för den är tydlig. Den visar att vi har slagit in långsiktigt på att bygga ut cykelinfrastrukturen i Stockholm. Det gäller entreprenörer, det gäller stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, exploateringskontoret och alla som jobbar med utvecklingen och underhållet av staden. Därför är det otroligt viktigt att vi nu ser till att fortsätta att jobba med och genomföra de här sakerna. Det är verkligen en revolution som har skett på området. För 20 år sedan, 1994, var det 20 000 personer som cyklade i innerstaden. I dag är det 63 000 personer.

Med detta, herr ordförande, yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 283

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Ordförande, åhörare, fullmäktige! Det finns några ganska enkla sätt att genomföra strategin för ökad cykling. Ett är att avsätta pengar för att genomföra den. Som det ser ut i dag ser jag som det enda problemet att vi inte bygger efter den cykelplan som vi har. Cykelbanorna byggs fortfarande smalare. Om man går ut och tittar på en nybyggd cykelbana, till exempel på Karlavägen, ser man att den är smalare än vad det står i cykelplanen. Vi följer inte den plan vi har.

Dessutom är underhållet av cykelvägnätet och vägnätet A och O i cyklingen. På vissa cykelbanor och gator är det hål och ojämnheter. Det är lappat och lagat i hela staden. Det är A och O för framkomlighet för cykel att man kan cykla utan att riskera att ramla för att man åker ned i ett hål. I mitt närområde, på Karlavägen, har man anlagt en ny cykelbana. Den är redan full av gropar, och det var den redan när den anlades. Man breddade bara gatan, och så hamnade själva cykelbanan där bussspåren går. Där var asfalten helt uppriven, det fanns hål och så vidare. Där ritade man bara upp en cykelbana som var för smal och som dessutom var full av hål redan från början. Det är inte ett bra sätt att få folk att cykla – inte på något vis.

A och O är att man underhåller vägnätet. Sedan kan vi ha alla strategier i världen, och vi behöver verkligen följa den cykelplan som vi har gjort. Jag förstår inte varför vi inte gör det. Det kanske Ulla kan komma upp och svara på.

Anförande nr 284

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Det är konstigt att Miljöpartiet inte kan läsa cykelplanen ordentligt. Det står faktiskt att idealet, där det verkligen går, är en viss bredd. Men man måste också ta hänsyn till hur verkligheten ser ut. Det framgår tydligt.

Men på varenda nämnd kommer ni ändå med en dåres envishet och upprepar samma sak. Det kan vara broar eller bergväggar i vägen, men ni ska ändå ha exakt den där bredden fast det står så tydligt i cykelplanen att det måste anpassas till verkligheten. När det gäller underhållet håller jag med; jag tycker att det är jätteviktigt att man jobbar med det. Därför jobbar nu också trafikkontoret, eftersom det blev en del snöröjningspengar över när det inte var så mycket snö, och använder en del av dessa pengar till att underhålla, fylla hål och sådana saker. Det pågår ett sådant arbete också.

Jag tycker att det är tråkigt att ni är så otroligt negativa när det satsas så mycket pengar på det här området.

Anförande nr 285

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Då känns det som att ni antingen satsar för lite pengar eller inte använder dem tillräckligt bra. Staden kanske inte bara behöver lappas och lagas nu, utan den kanske behöver ett jämnt underhåll. Det finns vissa gator som inte går att lappa mer eftersom de är så trasiga.

Dessutom kan vi alla konstatera att det är mer folk som vill cykla. Man bör därför inte gå under den bredd som är utpekad i cykelplanen. Om det kommer fraktcyklar och lådcyklar, till exempel, som är väldigt populärt, är det helt omöjligt att hålla sig

på cykelbanan. Om någon dessutom vill cykla förbi är det förenat med livsfara. Vi tycker inte att det är okej. Om vi ska ha fler cyklister och ökade cykelflöden måste vi hålla oss till den cykelplan som vi har lagt fast. I det exempel som jag gav var det fullt möjligt. Men om det finns en bergvägg får man självfallet tänka lite annorlunda.

Anförande nr 286

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Så här står det på s. 17 i cykelplanen: De åtgärder som föreslås på de utpekade stråken varierar beroende på var den aktuella länken ligger geografiskt. Det är till exempel inte möjligt att generellt hålla samma önskade bredd i innerstaden som kan skapas i miljöer där utrymmet inte är lika begränsat.

Så har vi det klart. Det är det som kommunfullmäktige har sagt, och det är detta vi ska förhålla oss till. Det handlar självfallet också om en prioritering, där vi hela tiden vill få mer plats till cykel. Det finns många exempel i staden där vi faktiskt prioriterar cykel framför bil just nu. Götgatan är ett sådant, där vi tar två stora och breda cykelfält i anspråk – först temporärt, och vi har också uttryckt att vi vill göra det permanent senare. Det kommer att starta någon gång den här veckan, och det har redan börjat tjuvstarta hos en del cyklister, har jag sett.

Det finns fler exempel i staden där vi gör så här: Vi tar utrymme från bilen och ger till cykeln. Jag tycker att vi kan kräva lite intellektuell hederlighet i den här salen även när det är valår. Det har aldrig i modern tid gjorts så mycket för cyklingen som det görs nu i denna sal. Det är viktigt att säga det, och tyvärr får jag säga det flera gånger.

Anförande nr 287

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Jag kan inte hålla med dig om att det görs så mycket. Vi har en cykelplan, och det byggs inte efter den – så känner jag fortfarande. Cykelnäten hänger exempelvis inte ihop. Den nyanlagda cykelvägen på Östermalm, Karlavägen, leder rakt ut i Karlaplansrondellen. Sedan vet man inte hur man ska svänga vidare. Det finns ingen logik i det som byggs nu. Det måste hänga ihop. Det måste finnas en riktig, rejäl cykelplan. Målet är att cykelnätet ska hänga ihop – att du som cyklist inte plötsligt ska hamna ute bland bilarna och inte veta vart du ska ta vägen.

Det står också i cykelplanen att skyltningen ska förbättras. Det har fortfarande inte kommit upp skyltar. Det är många som inte vet var de ska cykla här i staden. När mina danska vänner kommer hit förstår de inte var de ska cykla. Jag får rita upp på kartan, för det går inte ens att följa några skyltar. Detta står i cykelplanen, och det är inte heller speciellt dyrt att göra.

Anförande nr 288

A n n M a r i E n g e l (V): Kära fullmäktige, ordförande! Här har vi återigen en miljöfråga där det känns som att vi får släpa er baklänges in i framtiden. Jag får gratulera er till att ha kommit till insikt om cykling. Det är efter många års ensidig prioritering av bilismen, måste jag säga.

Jag vill påminna om att det fanns en bra och ambitiös cykelplan utarbetad 2006. Bland det första ni gjorde var att skrota den. Ni förde också en intensiv kamp mot

lånecyklar, om än inte lika intensiv som mot trängselavgifterna. Men båda delarna har ni nu införlivat, vilket är bra.

Jag cyklar själv ofta i Stockholm, och jag ser många dagliga problem. Många saker har blivit bättre; det tycker jag också. En hel del har blivit sämre, framför allt därför att antalet cyklister har ökat. Det är trångt, och det är dåligt med anvisningar för hur man ska kunna hitta cykelvägar. Det är också många oklarheter mellan buss- och cykelfiler.

Per Ankersjö sade att det tar tid. Vi hörde i interpellationsdebatten att det tar fyra år att måla ett cykelfält på Götgatan – i Götgatsbacken. Det tar tid, men det kanske inte behöver ta fullt så lång tid. Ert mål verkar också ta lång tid att nå. Cyklingen ska alltså öka med 3 procent fram till 2030. Det tycker vi är dåligt.

Vi tycker att det är bra att det finns en cykelplan, och vi vill i huvudsak godkänna den. Men vi saknar många konkreta åtgärder. Vi tycker till exempel att ni borde ha lyssnat lite grann på remissinstanserna. Cykelfrämjandet, som ändå är de som är mer experter på cykling än vad kanske både ni och vi är, säger att man måste ha en tydlighet när det gäller när det ska vara klart. Det gäller att prioritera, och det bör framgå när det ska genomföras för att målen ska uppnås. Det är väl just detta som vi saknar både i den här planen och i er förra plan.

Naturskyddsföreningen säger någonting väldigt viktigt. De säger att cykelstrategin inte bara handlar om att satsa på cyklar utan också att de trafikslag som utgör en fara för cyklister och för gående måste ha lägre fart. De väcker frågan om en bashastighet på 30 kilometer i timmen. Jag kan påminna om att också detta var ett förslag till beslut som fanns från den förra majoriteten men som försvann.

Det hjälper inte alltid att man har cykelpumpar eller en cykelplan om det känns livsfarligt att cykla i Stockholmstrafiken, som det gör i dag. Gärna en plan, men först ett antal konkreta åtgärder! Det skulle vi vilja se.

Jag yrkar bifall till vår reservation.

Anförande nr 289

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Först och främst kan man konstatera att när det gäller hastigheter har vi fattat ett beslut om översyn av dessa. Det finns en tydlig inriktning i Alliansens budget, men det verkar inte du har klart för dig. Så är det, så på det området har vi redan levererat.

Sedan tycker jag att det är lite lustigt när man lyssnar på debatten om att det inte har hänt någonting över huvud taget. Här visar jag ett diagram över de cykelinvesteringar som har gjort i Stockholms stad. Den röda fyrkanten här, 116 miljoner kronor, är när S, V och MP satt vid makten 2003–2006. Sedan investerades 100 miljoner kronor 2007–2010, när ni sade att det inte hände någonting. Jag tycker att 100 miljoner kronor är ganska mycket pengar, måste jag säga. 2011–2014 var det nästan 300 miljoner – 289,2 miljoner. Sedan har vi prognosen fram till att fullfölja cykelmiljarden till 2018. Ni är inte speciellt trovärdiga i er kritik.

Anförande nr 290

A n n M a r i E n g e l (V): Ulla! Jag tycker kanske inte att du är så trovärdig när du hela tiden jämför beslut med åtgärder. Du sade tidigare i debatten att vi har fattat en massa beslut. Är inte det verkstad? Nu sade du till mig: Vet inte du att vi minsann har tillsatt en utredning om hastigheterna? Det var inte det jag menade, utan jag menade att vi faktiskt hade 30 kilometer i timmen. När ni avskaffar det som finns tillsätter ni en ny utredning, och så skjuter ni det hela på framtiden. Det är mycket framtidsvisioner och planer, men det är ganska lite konkret verkstad.

Jag förnekar inte att ni har satsat pengar, men jag säger att cykelmiljön på många sätt är dålig i Stockholm. Det beror mycket på att ni har haft en prioritering av bilar, och ni har inte mött upp de cykelåtgärder som ni har vidtagit med en motsvarande minskning av biltrafiken – att stänga av mer för bilar och att nedprioritera biltrafiken. Det tror jag är nödvändigt om man ska få en bra cykelstad.

Anförande nr 291

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det är sådana som Ann Mari Engel som gör att människor är livrädda för att lita på statistik. Om du säger att i den här strategin sägs det att cyklingen ska öka med 3 procent undrar jag hur du läser. Det står här att antalet passager med cykel, som ändå är det man måste räkna, i stadens mätpunkter ska öka med 50 procent till 2018 och 100 procent till 2030. Det är inga 3 procent; det är 100 procent.

Sedan står det också att andelen cyklister i högttrafik ska vara minst 15 procent år 2030. Nu minns inte jag siffran exakt, men jag tror att den är mellan 8 och 10 procent. Den ska vara minst 15 procent år 2030. Det är nästan en fördubbling. Dina 3 procent får du nog ta hem och omvärdera lite grann.

Anförande nr 292

A n n M a r i E n g e l (V): Det är väldigt tråkigt att du tror att människor har så dåligt förtroende för statistik och att det beror på mig. Men jag ska visa dig. Vi läser det som står här: Antalet cyklister ska vara 12 procent 2018 under högttrafik. Nu är det 10 procent. Sedan är det alltså en ökning med 3 procent – 0,25 procent per år. Så läser vi det.

Anförande nr 293

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Det är återigen den här svartmålningen som pågår, och man tummar lite grann på verklighetsbeskrivningen och sanningshalten, tycker jag.

När det gäller Naturskyddsföreningens remissvar säger jag samma sak som Ulla sade här tidigare; att gå ned till 30 kilometer i timmen är precis det som vi har sagt. Dels är det 30 kilometer i timmen på många ställen runt om i Stockholm, dels har vi sagt att på de gator i huvudstaden där det är 50 i dag och där det saknas en friliggande cykelinfrastruktur ska vi också sänka hastigheten till 30. Det är ett arbete som förstås pågår.

Dessutom gavs en bild här av att biltrafiken ökar och att vi arbetar för att få mer biltrafik i innerstaden. Det stämmer inte alls. Dels ska vi nästan chockhöja trängselskatten om något år, dels byggs det cykelbana på biltrafikens bekostnad på flera

ställen runt om i Stockholm just nu – inte bara på Götgatan. Dessutom talar siffrorna sitt tydliga språk. Personbilstrafiken i innerstaden minskar över tid, och har så gjort under Alliansens tid i Stadshuset.

Anförande nr 294

A n n M a r i E n g e l (V): Det är jättebra om ni inför 30-gränser. Det gjorde vi redan 2006, men det är som sagt jättebra att ni har kommit till insikt om det nu. Men jag tror inte att någon som förflyttar sig i Stockholms stad kan hålla med om att bilismsituationen är särskilt bra. Vad jag sade var att under en lång, lång period har ni bara prioriterat bilismen. Det är jättebra att ni tittar på cyklarna nu; det välkomnar jag. Men jag tycker inte att ni ska dra för stora växlar på det. Det är bra att ni gör satsningar, men de flesta satsningar finns ännu så länge bara på papper. Det är jättebra att ni ökar trängselskatten efter att jag har suttit här i salen och hört i fyra år att trängselskatten skulle få Stockholm att fullständigt gå omkull. Alla handlare skulle slå igen, och alla familjer skulle gå i konkurs om man införde trängselavgifterna. Nu fick ni införa dem, och det visade sig vara ganska bra.

Jag menar att detta gäller många andra miljöfrågor också; ni kämpar emot i det längsta. Sedan är det bra att ni går med på det, men när det gäller cykling finns det mycket mer att göra. Det har tagit väldigt lång tid att göra det här, men i huvudsak tycker vi som sagt att det är bra att ni nu lägger fram en cykelplan. Men det finns mer att göra för att förverkliga den.

Anförande nr 295

J o n a s N i l s s o n (M): Fru ordförande! Det är jättebra att Ulla Hamilton går upp och visar svart på vitt – eller om det var gult på blått – hur mångfalt mycket mer Alliansen satsar på cykelinfrastruktur och hela den biten. Det är ett arbete som pågår hela tiden, och det ska bli bättre och bättre.

Jag tycker ändå att det finns någonting som vi har glömt bort i den här debatten, nämligen vilka förväntningar vi har på dem som framför sina cyklar. Jag cyklar året runt, och jag cyklar alltid över Götgatspuckeln. Det är en gågata. Man får cykla på den, men man får inte cykla i mer än sex sju kilometer i timmen. Man ska cykla i gånghastighet. Det har jag aldrig sett. Varje cyklist som kommer på Götgatspuckeln, undantagslöst, cyklar minst 20 kilometer i timmen. När det sedan blir lite nedförsbacke mot Slussen går det uppemot 30 och fortare. Det finns inget trafikslag, förutom gång, där i princip vem som helt får ta sitt fordon och bege sig ut och köra nästan hur fort som helst och hur mycket som tygen håller.

Detta ser vi inte hos bilismen. Om man sätter sig vid Slussen och tittar på hur bilarna uppträder ser man att de följer regler. De stannar för rött, de kör inte över dubbeldragen linje och de åker inte mot enkelriktat. Men om man sätter sig vid Slussen, Götgatspuckeln eller var som helst ser man många cyklister som inte bryr sig ett filijota om cykelreglerna. Det kanske inte är så lätt heller; det kanske är en fördel om man var med på lektionerna i skolan när polisen kom och berättade om trafikreglerna och så vidare. Här har vi också en fråga som vi inte har berört alls här i dag: Vad har vi för förväntningar på folk som cyklar? Man har inte cyklat på hela vintern, och så tar man ut sin cykel direkt och sätter sig och kör full kareta rakt ned för Götgatspuckeln och ut över Slussen. De tre olyckor som jag har sett på Slussen har

skett just när man kör så fort som man bara kan och sedan kör in i varandra eller kör på en fotgängare. Det är inte bilar som är inblandade i den här typen av olyckor.

Tänk om bilister gjorde på samma sätt och tänkte: Här får jag köra 50 enligt trafikhastigheten, och därför gör jag det! Så gör inte så många bilister, utan de har ett lugnare tempo än vad många cyklister har. Det är bara att sätta sig vid Götgatsbacken. Det finns många uteserveringar där man kan sätta sig och studera hur det går till i verkligheten för er som inte cyklar dagligen året runt.

Anförande nr 296

A n n M a r i E n g e l (V): Förvånande nog instämmer jag med dig i det här, Jonas. Det är många cyklister som inte kan trafikreglerna, och man kan som cyklist ibland vara lika rädd för andra cyklister som för bilar. Samtidigt menar jag att det är svårt i många lägen i staden för en cyklist att ta sig fram. Det saknas skyltar och det saknas visning. Cykelbanorna upphör ideligen och försvinner in i bussfiler eller ut i tomma intet. Nu pågår det också många byggen.

Jag tror att det skulle bli säkrare och att man skulle följa reglerna bättre om det fanns entydiga regler. Om man jämför med Köpenhamn ser man att cyklisterna har helt andra regler som de följer i korsningar och sådant. Det råder stor osäkerhet om hur man ska göra. Ska man gå över här, ska man svänga här och så vidare? Mer skyltning och mer upplysning tror jag skulle bidra till att få bort de cyklister som utgör en fara för många andra.

Anförande nr 297

J o n a s N i l s s o n (M): Naturligtvis är det så. Det är också därför vi hela tiden mångfalt ökar cykelbudgeten på det sätt som vi gör. Men vi måste också vara tydliga med att vi har förväntningar även på dem som framför cykelfordon.

Anförande nr 298

B i r g i t t a H a n s e n (MP): Efter valet 2006, när Moderaterna kom till makten, skickades det ut stora maskiner på Götgatan för att ta bort de streck som markerade cykelfälten. Vi cyklister fick veta att vi skulle åka på intilliggande smågator i stället. Varken jag eller någon av de andra tusentals cyklister som varje dag kör på Götgatan till och från jobbet fattade ett smack. Vi fortsatt naturligtvis att cykla som vi brukade, i synnerhet som det aldrig iordningställdes några alternativa färdvägar. Året därpå målades strecken för cykelfälten tillbaka igen.

Nu händer det återigen någonting på Götgatan, som borgarrådet Ankersjö påpekade. Vi ska få mer plats på bilarnas bekostnad. Det är fantastiskt. Det är verkligen en kovändning från Alliansens sida, och det tackar vi för. Vi hoppas på fler kovändningar i andra viktiga frågor också.

Cykelstrategin är en jättetrevlig läsning i många stycken, men vi vill mer. Vi vill att ännu mer av stockholmarnas arbetspendling och transporter ska ske med cykel. En cykelmiljard på några år och samtidigt 60 miljarder till den så kallade Förbifarten och ökad bilism är helt fel proportioner. Den sistnämnda ska inte byggas alls, och de 60 miljarderna ska fördelas framför allt till mer kollektivtrafik, upprustning av befintliga vägar och cykelprojekt.

På den nationella nivån kan man nämna att staten ska satsa 522 miljarder fram till år 2025 på transportinfrastruktur, och bara cirka 0,7 procent av dessa pengar går till cykelfrämjande insatser, det vill säga 3,7 miljarder på 12 år. Det är fuffiga 300 miljoner per år i hela landet. Det är inte så mycket.

Mätningar har visat att bortåt 150 000 stockholmare dagligen cyklar. Vi vill att denna siffra ska flerdubblas inom de närmaste åren. Vi vill satsa mångdubbelt mer på cyklism och kollektivtrafik och mindre på bilar och motorvägar. Vi vill göra det tryggt, olycksfritt, bra och så bekvämt som det bara går så att många fler vågar och vill cykla och kan trivas i Stockholmstrafiken. Vi vill finansiera våra cykelsatser med bland annat pengar från den så kallade Förbifarten.

Anförande nr 299

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Siffror är svårt. Det är inte 150 000 människor som cyklar i innerstaden, utan det är 150 000 cykelrörelser. Det är viktigt att hålla reda på vad som är vad i detta sammanhang. Det är mycket, och det har ökat väldigt mycket. Men det är inte per skalle, utan det är per rörelse.

Det påpekas hela tiden från Miljöpartiet att Förbifarten skulle kosta 60 miljarder kronor. Det är fel. Det ligger på ungefär halva beloppet.

Det är lite tråkigt när man påpekar att det är en plötslig kovändning i de här frågorna. Trafikkontoret började jobba med framkomlighetsstrategin ungefär 2009, tror jag att det var. Den är tydlig med att man ska prioritera de mest effektiva färdmedlen, och där ingår cykel tydligt. Det är märkligt att inte Miljöpartiet har fattat detta.

Anförande nr 300

B i r g i t t a H a n s e n (MP): Jodå, vi har fattat att cykling är ett jättebra sätt att transportera sig på. Det är miljövänligt, kostnadseffektivt och så vidare.

Kovändningen gäller i alla fall på Götgatan, kan man konstatera, eller hur? Där tog ni bort cykelfälten till förmån för bilarna, och nu har vi sett en utveckling som går i motsatt riktning. Det är jättebra.

Anförande nr 301

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Det har varit en lång och bra debatt, tycker jag. Det har varit ganska klargörande att det i grund och botten görs väldigt mycket för cyklingen i Stockholm. Det hörs till och med vissa erkännanden från er sida där man säger det.

Bara för att få lite perspektiv på saker och ting vill jag nämna att andelen biltrafik i Stockholm är ungefär lika stor som i Köpenhamn, som är en av världens absolut bästa cykelstäder. Hur kommer det sig, då? De har ju mycket mer cyklister. Ja, det har de. Men när de beslutade sig för att satsa på cykling i mitten av 1900-talet beslutade vi oss för att bygga tunnelbana och bygga ut kollektivtrafiken enormt. När det gäller biltrafiken är det ungefär samma. Det är viktigt att ha detta i åtanke: Vi har varit väldigt duktiga på att bygga kollektivtrafik i Stockholm. Det är inte fel. Det är någonting som är ganska bra. Nu ska vi dessutom satsa på att öka cyklingen ännu mer, och där tycker jag att vi kan ta varandra i hand och göra detta tillsammans.

Om man ska summera kritiken låter det så här: Ni ska inte lägga fram sådana här dokument. Ni ska prioritera att fixa det som är fel. Ja, men det är precis det som detta gör. Strategidokumentet finns till för att fixa de små fel som finns, till exempel när entreprenörer sätter upp stolpar mitt i cykelbanan. Sådant ska inte ske – absolut inte! Det är inte så att Ulla eller jag eller någon annan bara kan gå ned till Tekniska nämndhuset och ställa oss att skrika i lobbyn. Det måste arbetas mer systematiskt. I det här fallet handlar det om att se till att utbilda alla så att de förstår att cyklingen är framtidens transportmedel och ett trafikmedel som är på frammarsch i Stockholm och som vi prioriterar. Det ska bli lättare att cykla i Stockholm. Det handlar om varenda entreprenör, varenda konsult och varenda trafikplanerare. Det är massor med människor som omfattas av detta. Det tar tid att göra det här, och det tycker jag att man ska visa respekt för.

Denna typ av dokument behövs. Det behövs sätt att styra på. Det är det som vi gör när vi tar sådana här dokument och fixar de fel som finns. Dokumentet fixar felen; det är viktigt att säga.

Det finns många anekdotiska bevisföringar här. Det är klart att på de 76 mil cykelinfrastruktur som finns i Stockholm kommer det alltid att finnas någon grop, något gupp eller någonting annat som är fel och som man kan ta upp som ett exempel här. Det är just därför vi har sjösatt cykeljouren – för att se till att vi på pendlingsstråken snabbt ska avhjälpa de här sakerna. Samtidigt har vi cykelmiljarden som ska bygga mycket ny cykelinfrastruktur.

Återigen: Jag vill säga det här eftersom det är sant, och det är ingen som har sagt emot mig på den punkten. Ingen gång i Stockholms moderna historia har det satsats så mycket på cykel som det har gjorts under den här mandatperioden under Alliansens styre. Jag säger det inte bara för att skryta, utan jag säger det lite grann för att moderera den bild som ni försöker ge när det är valår. Det satsas massor med pengar, massor med engagemang och massor med mantimmar från experterna på trafikkontoret, exploateringskontoret och många andra ställen på att se till att Stockholm ska bli en bättre cykelstad. Och vi gör detta på mycket kortare tid än vad Köpenhamn och Amsterdam någonsin gjorde. De har haft tio gånger så lång tid på sig.

Det vi gör ska vi göra på kort tid, och vi är dedikerade att göra det. Jag tycker någonstans att det är skönt att vi alla här i salen har den dedikationen. Jag tycker också att ni på er sida skulle kunna ge oss ett erkännande för att vi gör väldigt mycket, satsar mycket pengar och fixar felen.

Anförande nr 302

A n n M a r i E n g e l (V): Jag har aldrig ifrågasatt ditt engagemang för cyklingen, Per. Det är den samlade majoriteten som inte har visat så stort engagemang tidigare. Jag vill bara passa på att säga en sak eftersom jag blev så angripen för att jag inte kunde läsa era siffror. Det står faktiskt att cykelplanens mål är att andelen cyklister i högrafik ska vara minst 12 procent år 2018 och 15 procent år 2030. Eftersom den är 10 procent nu ger det en ökning med 3 procent till 2030.

Sedan kan man räkna antalet cykelpassager, men det är inte riktigt samma sak som att ha det som trafikslag. Man kan läsa det på olika sätt, men vi tyckte inte att

visionen är så enormt hög jämfört med vad ni säger. Vi hoppas naturligtvis att det mesta i planen skulle kunna gå att förverkliga, men vi tror att det finns en annan majoritet som är ännu bättre på att förverkliga cykelstaden.

Anförande nr 303

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Det är jättekul att ni har den ambitionen, men jag har inte riktigt sett den verkstad och de förslag som på ett trovärdigt sätt stöder det du säger.

Den andel som cyklingen ligger på nu är 9,6 procent. Som du pekar på kommer det att bli en ökning framöver. Men då ska man också komma ihåg att cyklingen har fördubblats på 15 år. Vintercyklingen har ökat med 30 procent på fem år, till exempel. Det händer mycket och snabbt. Men samtidigt är mycket av den lågt hängande frukten plockad. Biltrafiken som andel i Stockholm är ungefär på samma nivå som i Köpenhamn. Majoriteten i Stockholm åker med kollektivtrafik till och från jobbet. Det får de gärna fortsätta att göra. Jag vill gärna att fler bilister går över till att cykla, men många bilister har gått över till att öka kollektivtrafik. Vi ska jobba jättehårt på att få dem att cykla ännu mer än de åker med kollektivtrafik. Men det är viktigt att komma ihåg att den lågt hängande frukten är plockad för länge sedan, för vi satsade tidigt på mycket kollektivtrafik i Stockholm. Det var också bra.

Anförande nr 304

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag hade aldrig tänkt mig att herr Ankersjö skulle gå och skrika i lobbyn på Tekniska nämndhuset – möjligtvis Ulla Hamilton, som ändå har där att göra.

Det viktiga är inte att skrika, utan det viktiga är att i nämnden fatta rätt beslut. Det är det som Ulla Hamilton inte gör, och det är det som är poängen. Man kan ta fram hur många dokument som helst om inte Ulla Hamilton följer det som står i dem.

Anförande nr 305

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Daniel har en viss förkärlek för att ta repliker på mig som egentligen är riktade till andra människor här i salen. Jag kan bara återupprepa det som Ulla sade tidigare: Bara på en enda nämnd fattar man investeringsbeslut med en halv miljard kronor. Det är det du kallar för att inte göra någonting. Jag tror inte att jag behöver säga så mycket mer än så.

Anförande nr 306

C h r i s t o p h e r Ö d m a n n (MP): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte se det hela i lite perspektiv framåt och bakåt. Det är 20 år sedan jag blev invald i fullmäktige. Då var det Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Centerpartiet som argumenterade för ökad cykling. Nu har vi kommit så långt att det inte längre finns något parti som argumenterar emot, och det tycker jag är klart positivt.

I våras gick jag på aktiebolagets Swecos stämma. De hade en rätt intressant vision 2070. De konstaterade där att cyklingen kommer att behöva öka oerhört mycket mer i Stockholm än vad till och med jag trodde – det måste jag erkänna. I deras vision kommer cyklingen att öka från 7–8 procent till 40 procent. Det som kommer att minska mest är biltrafiken. Enligt deras vision minskar den från 50 till ungefär 10 procent. Anledningen är att vi inte kommer att ha plats för både jättemånga

människor och att de ska transportera sig med mycket plåt omkring sig. Det finns inte plats för biltrafiken, helt enkelt.

I deras vision kommer vi att gå lite mer än i dag. Vi kommer att ha en ökad kollektivtrafik jämfört med tidigare. Men den stora skillnaden är just svängen mellan att många, många fler kommer att cykla och att många, många färre kommer att ta bilen.

Anförande nr 307

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag har bara en liten sakupplysning om man ska diskutera siffror. Den framkomlighetsstrategi som vi har fattat beslut om här i fullmäktige innehåller en målsättning när det gäller kollektivtrafikresandet som innebär att 80 procent av resorna i rusningstrafik ska ske med kollektivtrafik. Det innebär att det är ganska få som kommer att använda bil, så 2050 låter inte som något tufft mål utifrån det perspektivet. Men det verkar inte som att Miljöpartiet har läst framkomlighetsstrategin över huvud taget.

Anförande nr 308

C h r i s t o p h e r Ö d m a n n (MP): Det är naturligtvis intressant med olika visioner, och det är bra att man har visioner för framtiden och ser på vilka sätt man skulle kunna gå framåt på. Det intressanta är just svängningen mellan cykeltrafiken och biltrafiken i Stockholm. Jag tror att vi ska ta fasta på det här lite grann, inte bara bland oss själva när vi diskuterar olika förslag utan också bland tjänstemännen runt om i staden och i de bolag och teknikkonsulter som finns, till exempel Sweco.

Jag tycker att det är en intressant vision, och jag tror att det är viktigt att man har visioner. Om vi inte hade haft visioner skulle vi inte ha åstadkommit så mycket som vi har lyckats göra fram till i dag. Jag tror att medvetenheten om cyklingens möjligheter i framtiden kanske inte ännu har nått så jättehöga höjder, men jag hoppas att det kommer att bli så i framtiden.

§ 31 Internationell gästspelsscen i Gasklocka 2 i miljöstadsdelen Norra Djurgårdsstaden

Anförande nr 309

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Kära fullmäktige, åhörare, presidium, ordförande! Det är ett fantastiskt nöje att få vara ansvarig för kulturen och fastigheterna i en stad som Stockholm där man verkligen ser kulturen som en kraft att lyfta staden och förstår att ingen stad kan bli en världsstad om den inte har ett levande kulturliv. Det är kulturlivet som sätter tonen för hur vi lever tillsammans i Stockholm.

Satsningen på att göra en internationell gästspelsscen i Gasklocka 2 i Norra Djurgårdsstaden är ett stort åtagande från Stockholms stad. Därför har vi arbetat länge med detta uppdrag. Från början fanns en idé om att man skulle låta det fria kulturlivet helt och hållet driva scenen. Det visade sig vara ett ganska stort åtagande, och den förening som bildades är nu en aktiv partner när vi lägger Gasklockan under Stockholms stadsteater.

Projektet blir en del av en utveckling i världen där man erbjuder scenkonstrum i spektakulära miljöer. Det finns några olika sådana här scener i världen. De är inte så många, och det finns ett samarbete mellan dem. Det här är en sagolik miljö som naturligtvis måste sparas till eftervärlden. Det är en fantastisk miljö i området men också i de ursprungliga gasklockorna.

Tanken är att Stadsteatern ska ha ansvar för det här, eftersom vi har en förvaltning och ett bolag i staden som är expert på scenkonst. Det är ett enda sådant, men tanken är inte att Stadsteatern ska producera de föreställningar som där sätts upp. Det ska göras av andra. Tanken är att man inom några år ska få verksamheten att inte behöva driftspengar utan kunna gå runt vad gäller driften.

Det är med stort nöje och stor glädje jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till en internationell gästspelsscen i Gasklocka 2 i Norra Djurgårdsstaden.

Anförande nr 310

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Kulturen är en obändig kraft i samhället. Ja, säger Miljöpartiet! Detta är ett stort och intressant åtagande, men ändå börjar jag med att bifalla vår reservation i kommunstyrelsen. Vad är det då som vi är oroliga för här? Det är det här med att få ihop pengarna. Precis som borgarrådet sade är satsningen menad att bli självfinansierande.

Jag vill börja med att säga att vi tycker att hela satsningen när det gäller historiska kulturmiljöer är intressant. Nu kan vi i en sådan miljö satsa på någonting som är unikt i hela världen; det håller jag med om. För att kunna jobba fram ett bra projekt vill vi formalisera samrådet. Vi vill att de olika aktörerna ska jobba tillsammans. I dag säger vår förvaltning, där Madeleine är ordförande, så här i ärendet: Det finns risker. Man flaggar för att detta kommer att kosta. Det kommer att kosta mycket.

Eftersom vi vill att det ska ses som en helhet och att det ska vara hållbart – vi ser det som ett helt kulturkluster – är vi tveksamma till själva driftskalkylen. Det är någonting som vi har tagit upp i Stockholms Stadsteater AB. 300 föreställningar per år med en snittbeläggning på 500 besökare per kväll – nej, jag är tveksam. Och så har

vi produktionsbudgeten, och Madeleine säger: Vi satsar på att detta ska gå runt av sig självt så småningom.

Jag tycker att det är bra att ha de ambitionerna, men det känns som att vi måste titta ordentligt på kalkylen så att vi inte gör några dumheter för framtiden. Det är därför vi har skrivit den gemensamma reservationen.

Anförande nr 311

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Uppfattar jag Miljöpartiet rätt? Tycker ni att vi inte ska stödja verksamheter som inte kan gå runt eller gå med vinst? Det är nämligen det du står och säger. Du är nu beredd att skicka tillbaka denna fantastiska satsning med argumentet att de borde tjäna mer pengar och klara sig bättre. Det är det argument du har; det ser man om man läser vad ni skriver.

Anförande nr 312

E w a L a r s s o n (MP): Jag uppskattar verkligen Folkpartiets och Madeleine Sjöstedts stora ambitioner på kulturområdet. Men vi vill göra en fördjupad ekonomisk analys, för vi tror inte på den kalkyl som ligger nu. Det gör inte heller förvaltningen. De flaggar för att det här kan bli dyrt – mycket dyrt. 300 föreställningar per år med 500 besökare varje gång känns svårt. För att säkra att detta inte blir en gökunge i Stockholms Stadshus aktiebolags budget vill vi göra en fördjupad ekonomisk analys av kostnaderna. Det är det som är vår enkla önskan – ingenting annat.

Anförande nr 313

A n n M a r i E n g e l (V): Fullmäktige och Madeleine! Vi är överens om att Stockholm ska vara en stark kulturstad. Men när det nu snart är dags att summera er kulturpolitik under de här borgerliga åren måste man konstatera att ett tydligt inslag är att ni hellre satsar på megaprojekt i innerstaden än ger möjlighet till kultur, kulturmöten och kulturhus i förorten.

Samma vecka som vi får det här förslaget i kulturnämnden pågår det stora diskussioner om huruvida det ska vara möjligt att rädda verksamheten i Blå huset, vilket skulle kosta 700 000 om året. Samtidigt får vi ett förslag om att man ska bygga en scen i Gasklockan, vilket kommer att kosta minst 530 miljoner och ha en driftskostnad på minst 100 miljoner.

Jag tror att vi alla är överens om att det är positivt att bevara byggnader och att vi måste göra någonting med Gasklockan. Det är intressant att utreda användningen och olika förslag. Men det är inte det ni har gjort, utan ni har tagit ett färdigt förslag som en ideell grupp har jobbat fram.

Vi vill ha en återremiss. Vi tror att man måste göra en fördjupad ekonomisk analys både av investeringskostnaderna och av vad det innebär för Stadsteaterns drift. Tanken är, sade Madeleine nyss, att den inte ska behöva bidra om några år. I koncernens budget står det till och med att den inte ska behöva bidra från början heller. Detta ska rymmas, eftersom Stadsteatern har tjänat så mycket på sammanslagningen med Kulturhuset. Och det vet vi ju hur det blev med det ekonomiskt.

Risken är att man får ett projekt som man måste fylla helt med kommersiell verksamhet. En annan risk är att vi får ett nytt barnkulturpalats och en till Tele 2 Arena. Vi tror inte att det är det som ska prioriteras i Stockholms kulturbudget. Vi vill göra någonting intressant och spännande av Gasklockan. Det är möjligt att man kan bygga en scen där, men vi tycker att underlaget är alldeles för klen för att man ska kunna yrka bifall till detta nu.

Därför yrkar vi på återremiss.

Anförande nr 314

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Nu hoppas jag att alla kulturarbetare i Stockholm lyssnar på vad som pågår. Nu har Miljöpartiet varit uppe och hintat om att de är emot det här projektet därför att det kommer att kosta för mycket pengar. Nu är också Vänsterpartiet uppe och gör detta. Vänsterpartiet och Miljöpartiet har nu sagt att de inte är för detta projekt eftersom det kan bli alldeles för dyrt. Det tror jag att många blir väldigt förvånade över att höra, och kanske lite förtvivlade. Sedan kanske de kan läsa budgeten för att se vad som har hänt under de senaste åren, när vi har satsat stenhårt på kulturen. Detta är ytterligare ett projekt för att se till att kulturen sätts på kartan.

Detta är fantastiska kulturbyggnader som ska användas till kultur. Jag vill ställa frågan till Ann Mari Engel: Vad tänker du använda byggnaderna till?

Anförande nr 315

A n n M a r i E n g e l (V): Ja, du Madeleine – jag vill att vi ska utreda användningen av Gasklockan på ett djupare sätt. Jag har talat med många kulturarbetare i Stockholm. Alla ifrågasätter att man ska kunna driva detta med någon värdefull verksamhet och att det ska kunna gå ihop. Vad det handlar om är att man får ytterligare en stor arena för helt kommersiell verksamhet. Det enda sättet att få detta att gå ihop är att man hyr ut det till olika eventbolag. Det har vi redan flera scener för.

Jag tror att det är många av stadens konstnärer som har svårt att få budget att gå ihop och som ifrågasätter denna enorma satsning utan att man ens gör en ordentlig utredning av vare sig investeringskostnader eller driftskostnader. Det finns många som är oroliga för att detta ska äta sig in i Stadsteaterns och Kulturhusets budget, som ju alla värnar. Det ska ju faktiskt gå in i samma bidrag. Detta gäller särskilt när det uttalas från staden att detta kan rymmas inom nuvarande budget.

Det är inte fråga om att ni gör en stor kultursatsning, utan det är fråga om att man gör ett projekt som är illa genomtänkt. Det kan hända att det blir en stor förlust som i så fall den övriga kulturverksamheten i Stockholm får bära, och det tror jag inte att de är intresserade av. Utred vidare, gör om och gör bättre!

Anförande nr 316

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Vi har haft en hel del visioner i den här talarstolen om vad kulturen i Stockholm får kosta och hur mycket man ska behöva dra in själv som kulturarbetare för att ha rätt till stöd från staden.

Vår hållning är konsekvent att kulturen får kosta – att det offentliga måste gå in om vi ska ha ett rikt kulturliv i Stockholm och att det är ett egenvärde i sig. Här handlar det både om en byggnad som är värd att bevara och om ett innehåll som förhoppningsvis skulle stärka vår kultur i Stockholm.

Det vi vill är att vi går in i detta projekt – om vi gör det – med öppna ögon. Det är troligt att detta kommer att kosta inte bara de närmaste fem åren utan att det kommer att kosta för alla år framöver som vi har kulturaktiviteter i Gasklockan. När vi fattar beslutet vill vi göra det med vetskapen om ungefär hur mycket pengar vi årligen kommer att lägga för att ha kulturverksamhet i Gasklockan.

Erfarenheterna från Sjöstedts självfinansierade arenor är inte särskilt positiva. De har inte visat på några realistiska bedömningar. Det är därför vi vill se en realistisk beräkning av hur mycket vår nya gasklocka kommer att kosta i stället för dessa påståenden om självfinansiering, som hittills har stämt extremt dåligt.

Jag yrkar bifall till vår återremittering i kommunstyrelsen.

Anförande nr 317

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Vi har arbetat med detta ärende i många, många år och många av er har varit inblandade i detta. Jag tror inte att det är någon nyhet för så många i den här salen vad ärendet handlar om.

Jag måste ställa frågan också till Socialdemokraterna: Är ni också emot projektet? Ställer ni er också negativa till det? Det är det som står i er reservation, och det är det Miljöpartiet och Vänsterpartiet har varit uppe och sagt.

Anförande nr 318

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Om man läser vår gemensamma reservation ser man att det står precis tvärtom: att det är ett spännande projekt både vad gäller byggnaden och innehållet. Men som jag sade: Det vi vänder oss emot, och det vi vill ha, är en realistisk bedömning. Vi vill kunna ta ett gemensamt ansvar när vi går in i projektet för att veta hur mycket pengar vi årligen kommer att lägga på att ha en viss verksamhet i Gasklockan. I det förslag som föreligger finns en uppskattning av att det ska kunna självfinansieras, precis som vi fick samma uppskattning av Tele 2 Arena. Med facit i hand vet vi att det inte stämmer.

Låt oss i stället ta ansvar, gå in i projektet med öppna ögon och veta hur mycket pengar vi väljer att lägga för att ha denna kulturverksamhet i Gasklockan.

Anförande nr 319

M a t s B e r g l u n d (MP): Madeleine! Miljöpartiet är inte emot projektet. Miljöpartiet är inte emot stora kulturprojekt. Vi tycker att staden ska vara modig och satsa på stora kulturprojekt av det här slaget, naturligtvis. Men vi har problem med den ekonomiska kalkylen, och vi vill därför återremittera ärendet.

Projektet har, speciellt som det formulerades från början med båda gasklockorna och ytterligare några byggnader, en enorm potential för Stockholms kulturliv. Man hade ett kulturkluster med flera scener där spetsen – den absoluta elitkulturen – skulle kunna möta bredden. I detta möte skulle saker och ting kunna hända. Vi skulle kunna

ha flera scener, och man kunde ha det tillsammans med replokaler, studior och sådant så att man har en kultur där dygnet runt. Det skulle kunna finnas ytor för spontankultur, och varför inte till och med en graffitivägg? Sådant får kulturen att leva.

Nu är det bara en klocka kvar. Det vi har problem med är den ekonomiska kalkylen – att detta ska bära sig självt om sju år eller någonting i den stilen. Vi vill återremittera för att man ska titta på finansieringen, helt enkelt. Jag tycker att man ska börja om och göra en omstart. Det finns en utredning av John Armbrecht, som är filosofie doktor i Göteborg, tror jag att det är, som har skickats ut för ett tag sedan av föreningen för en internationell scen i Gasverket. Han tittar där på kulturens finansiering, och särskilt på den här internationella scenen i Gasverket, utifrån samhällsekonomiska vinster. Han tittar alltså på andra intäkter än bara dem som kommer rent i biljettluckan. Det är så vi måste titta på kulturens finansiering, för annars kommer kulturen och de stora satsningarna alltid att få stryka på foten.

Problemet med Gasklockan, om man ska få den att vara självfinansierande, är kanske inte att det riskerar att bli för dyrt. Risken är i stället att kvaliteten kommer att bli så låg att den inte kommer att tillföra de spetsvärden som vi behöver. Den kommer i så fall bara att konkurrera med de scener vi redan har. Vi har denna typ av scen, till exempel Cirkus. Det är en liknande scen. Vi har Tele 2 Arena och Globen, som är lite större. Vi har Annexet, och vi har Waterfront här bakom oss, där Bob Dylan har spelat. Denna typ av kulturscener har vi alltså redan. Risken blir då att vi bara konkurrerar med oss själva – med de arenor som redan har problem.

Anförande nr 320

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Fullmäktige! Luften är som sagt fri, men jag tycker att man kan få begära av ett parti att förstå om man är för eller emot. Alldeles nyss var Ewa Larsson från Miljöpartiet uppe och sade att det här riskerar att bli en gökunge i boet, att det kostar för mycket pengar, att det kommer att urholka ekonomin och så vidare. Nu är du uppe, Mats, och säger att det är för lite pengar och att det borde vara mycket mer pengar, för då blir det mycket tryggare.

Jag vill fråga Miljöpartiet: Är ni för eller emot? Tycker ni att det är för mycket eller för lite pengar eller lagom? Jag vill bara tillföra en sak i detta. Ibland tror jag att ni tror att vi sitter på vår kammare på borgarrådsrummet och skriver ihop det här lite plockat ur luften. Det här är naturligtvis de största experter vi har både i staden och landet, och de har tittat både på byggnaden och på driften.

Jag vill ställa frågan: Miljöpartiet – för mycket eller för lite pengar? För eller emot? Ett rakt svar, tack!

Anförande nr 321

M a t s B e r g l u n d (MP): Då säger jag precis som Ewa Larsson: Vi är för! Men vi måste titta på finansieringen. Vi måste se över den och undersöka om vi kan finansiera det här på något annat sätt. Om vi inte tillför tillräckligt med pengar och om vi bygger detta med den här finansieringen är risken att detta bara kommer att konkurrera med annat.

Vi är alltså för, och det skriver vi tydligt i vårt uttalande. Men vi vill återremittera och titta på finansieringen.

Anförande nr 322

A n n M a r i E n g e l (V): För några månader sedan debatterade Madeleine och jag kostnaderna för driften av Tele 2 Arena. Hur kan det komma sig, fast hon stod där och lovade oss att hon hade både hängslen och livrem och att det inte fanns någon möjlighet att den skulle gå med förlust, att det har uppstått några hundra miljoner i förlust för staden? Jag frågade alltså hur det kunde komma sig, och då blev jag uppläxad av Madeleine som sade: Ni har inte gjort er läxa och satt er in i avtalet. Det kan man kanske ifrågasätta eftersom det väl ändå var majoriteten som fattade beslutet. Men vi var med på det.

Nu har vi faktiskt gjort vår läxa, höll jag på att säga. Vi har granskat kalkylerna, och vi har diskuterat med ganska många människor som är vana att driva sådant här. Vi har samfällt kommit fram till att kalkylerna inte håller om man är ute efter en kvalitetsverksamhet här, och det är väl det man ska vara om man satsar så många hundra miljoner på att bygga om.

Därför vill vi återremittera för bättre underlag. Man kan också titta på vilka alternativa användningar som finns.

Anförande nr 323

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Jag måste svara på detta om Tele 2 Arena, även om jag vet att det inte handlar om det. Det enda jag begärde var att om man sitter i koncernstyrelsen, som är ansvarig för alla våra bolag, vilket du gör såvitt jag vet, bör man läsa på i sina handlingar för att se vad som står där. Det tycker jag är jättebra att man gör. I så fall skulle du veta att Tele 2 Arena är kalkylerad med förlust de första åren. 2021 ska man kunna nå en brytpunkt. Det enda jag begär när man sitter i koncernens styrelse är att man läser boksluten och de beslut man fattar där och förstår vad som står där. Det är inga konstigheter.

För övrigt noterar jag att även Vänsterpartiet är emot byggandet av den nya Gasklockan. Det är bara att beklaga. Jag undrar vad du ska säga till kulturarbetarna där ute. Tyvärr blir det inga arbetstillfällen för er i den nya Gasklockan, för vi vill spara de pengarna till något annat. Är det så du ska säga?

Anförande nr 324

A n n M a r i E n g e l (V): Du kan notera vad du vill; du vet ju vad jag har sagt i återremissen. Och det vet kulturarbetarna också. Jag tror inte att det är någon som oroar sig för vår attityd här.

Det handlade om att det fanns ett avtal som var hemligt när det gällde arenan, och då kunde man be att få läsa det separat. Det gjorde inte vi, för du försäkrade att det inte skulle bli någon förlust. Jag menar bara att detta är ett exempel på att det ofta uppstår stora förluster även om man först säger att det kommer att gå ihop. Globen går fortfarande inte ihop. Vi är oroliga över att vi får ett nytt megaprojekt som inte kommer att gå ihop och som man kommer att få driva helt kommersiellt om det ska finnas någon möjlighet att få ihop det. Det är inte vad vi tycker att vi behöver i Stockholm. Vi behöver mer kultur, och vi behöver fler platser för kultur. Men i allra första hand just nu behöver vi fler platser för kultur i ytterstaden. Vi tycker inte att det är rimligt att starta ytterligare ett sådant här megaprojekt utan att man har bättre kalkyler. Det kan du säga till vem du vill i staden.

§ 32 Motion om en mer positiv attityd till gatukonst och graffiti (utl. 2013:93)

Anförande nr 325

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): En del har hänt sedan motionen skrevs. Vi har bland annat tagit ett nytt program som handlar om riktlinjer för idéburen stadsförbättring. Det heter faktiskt stadsutveckling – det står fel här. Det gör att vi från majoriteten gärna vill återremittera ärendet för att skriva om och notera att detta har hänt så att svaret blir mer up to date.

Anförande nr 326

M a t s B e r g l u n d (MP): Fru ordförande! Jag fick en lapp i min hand här med ett återremissyrkande. Jag har inte riktigt hunnit tänka över det ännu; jag fick det för ungefär en sekund sedan.

Det var roligt att ärendet hann komma upp i alla fall, och det var intressant att ni vill återremittera när vi bara har det sista kommunfullmäktigesammanträdet före valet. Det är naturligtvis ett smart sätt. Jag tänker hålla mig till mitt förberedda anförande.

Vid en första anblick kan det tyckas i allra högsta grad märkvärdigt att Stockholm har en politik som innebär noll tolerans mot en enskild och utpekad konstform, nämligen graffiti. Så läser jag ur min egen motion. Vi har diskuterat graffiti tidigare ur olika aspekter i den här salen. Skälet till att vi återkommer till frågan är att den så tydligt klyver denna sal i två delar. Den sätter fingret på den borgerliga kultursynen som är intolerant, förbjudande och oförstående. Det är en kultursyn där man hellre förbjuder än bejakar och där man hellre ropar på polis när det är något man inte förstår eller kan kontrollera än att se engagemanget.

Jag läser vidare i min motion: Nolltoleransen måste avskaffas, och staden ska anta en positiv attityd till gatukonst och graffiti liksom till unga konstnärer i allmänhet. Det är vad vi vill. Jag vet att det finns flera borgerliga ledamöter som tycker likadant. Återremissärendet kanske har med det att göra; det kanske finns en majoritet för mina förslag i den här salen.

Nolltoleransen har skapat mycket elände i den här staden. Polisen har utfört olovliga kroppsvisiteringar. Det är korrupta väktarbolag som har fört hemliga register över graffiti målare, varav många är tonåringar, och så vidare. Det har alltså inneburit en otrygghet för de unga graffiti målarna, och det har hindrat unga konstnärer från att utöva sin konst. Det är nolltoleransen som skapar otrygghet – inte graffiti. Nolltoleransen har också lett till att flera konstprojekt har stoppats. Stadsmuseet har fått avbryta sina gatukonstvandringar. Kulturskolan har lagt ned kurserna i graffiti.

Graffiti är en etablerad urban konstform som i högsta grad handlar om det offentliga rummet. Det duger då inte att säga som några av majoritetens borgarråd tidigare har sagt: att graffiti är lagligt så länge konstnärerna håller sig hemma och målar på duk. Äganderätten har också framhållits. Det duger inte heller. Äganderätten ska vi självklart hålla på. Men med er klotterpolicy och er nolltolerans är graffiti konsten illegal i Stockholm i dag. Det kan vi lätt ändra på tillsammans. Låt oss tillsammans göra den legal genom att avskaffa nolltoleransen! Låt oss tillsammans med aktiva målare skapa ett antal väggar runt om i Stockholm som är lagliga och öppna!

Bifall till en positiv attityd! Bifall till Miljöpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen!

Anförande nr 327

E l i a s G r a n q v i s t (M): Fru ordförande, fullmäktige! Vi föredrar att det här återremitteras. Jag invänder emot att du står här och säger att vi har en kultursyn som vill förbjuda och så vidare. Vi har visserligen den här nollpolicyn, men det handlar om äganderätten som du själv var inne på. Det handlar om att man inte ska få förstöra andras egendom, vilket en graffitimålare eller en klottrare väldigt ofta gör. Det är detta det handlar om. Det handlar inte om att förtrycka en konstform.

Anförande nr 328

M a t s B e r g l u n d (MP): Men i praktiken förtrycker ni en konstform med den här policyn. Problemet är att policyn går alldeles för långt. Äganderätten är reglerad i lag. Det är inget problem. Vi behöver ingen nolltolerans för det.

Ni har faktiskt tagit nästan varje tillfälle i akt att trycka ned sådant här engagemang. Det är därför jag inte riktigt tror på det här med idéburen stadsutveckling. Vad hände med badhuset i Aspudden, Södra fot i Skarpnäck och Cyklopen i Högdalen. Tantogården brann ned, och där är det i dag en uppställningsplats för husbilar. Den nolltoleranta gatukonst- och graffitipolitiken är bara en lång kedja av borgerlig, destruktiv kulturpolitik. Den är destruktiv därför att den inte bejakar utan förbjuder.

Anförande nr 329

S a l a r R a s h i d (S): Jag tänker komma med en liten briefing om vad graffiti är för något. Graffiti som konstform utgör tillsammans med rap, beat och scratching och breakdans hiphopens fyra element. Som ett stort fan av detta kulturella uttryck blir jag mycket bekymrad och upprörd över att vi i staden så strängt drar all graffiti över samma kam och betraktar all form av graffiti som skadegörelse och klotter. Det är vad den här policyn egentligen innebär. Hiphopen som konst och kulturellt uttryck är i dag en av våra största samtida subkulturella grenar och har uppnått störst kommersiell framgång. Precis som i början av 80-talet i hiphopens begynnelse är hiphopens samlade konstuttryck i dag, 2014, de ungas röst, de segregeras röst och de förtrycktas röst i storstäderna. De har haft möjligheten att genom en konstform dela med sig av sin verklighet.

Jag blir därför upprörd och väldigt ledsen över att Madeleine Sjöstedt, genom sin antikulturella hållning gentemot graffiti, så strängt i en intervju med gatukonst.se, inte gatuklotter.se, säger att staden inte medvetet ska bidra till att uppmuntra till skadegörelse. Detta säger hon som ett svar på varför man har förbjudit muralkonsten inom staden.

Jag tycker att det är en mycket absurd hållning. Man kan fråga sig vilka andra konstformer som står näst på tur. Om en fri teatergrupp använder sig av graffiti i sitt konstnärliga uttryck, till exempel på en affisch eller någon form av marknadsföring, betyder det att vi per definition ska dra in kulturstödet till dem eller per definition inte bidra till att de ska få det här stödet? Det är vad det innebär att man så strikt håller på klotterpolicyn.

Och kritiken stannar inte där. Det är till och med så att JO har sagt att det ibland finns en risk för att vi begår grundlagsbrott. JO säger att man på opartisk grund inom offentlig verksamhet bidrar till att den här klotterpolicyn försvårar det konstnärliga uttrycket.

Anförande nr 330

A n n M a r i E n g e l (V): Kära fullmäktige! Nu står vi här igen och pratar graffiti. Jag hoppas att det är sista gången som vi behöver prata om förbud mot en konstform här i staden och kanske sista gången majoriteten behöver skämmas över detta.

Eftersom ni vill återremittera det här vill jag fråga er rent ut: Betyder det att ni kommer att ändra åsikt om nolltoleransen? Betyder det att ni kommer att ändra i § 9? Jag skulle gärna vilja att alla de borgerliga partierna svarar på det.

Vi står här för att vi har en annan åsikt om konst och det offentliga rummet. Vi vet att det även finns partier på andra sidan som har det. Vad jag vet sitter till exempel Centerpartiet med i Graffiti-främjandets styrelse. KD har också sagt att man kan tänka sig att ompröva § 9. Det är mycket pinsamt att både trafikborgarrådet och kulturborgarrådet håller fast vid detta. Det svar de ger på motionen är inte korrekt. Det kanske är därför som ni har dragit tillbaka detta. Vi vet ju att staden prickades av JO, och vi vet att staden har lagt fram förbud.

Jag kan också ta upp vad som hände i Skärholmen. Där hade stadsdelsnämnden ett förslag om att ungdomar skulle göra en muralmålning. Det var en beställd, helt laglig muralmålning, men sedan fick Moderaterna och Folkpartiet påstötningar, ändrade sig och skrev att muralkonst inte är tillåtet enligt Stockholms stads policy. Den vägg som ungdomarna hade målat och invigt fick målas över, och nu är den lika tom och tråkig som förut. Ni säger att ni vill ha en vacker, attraktiv och välkomnande stad, men ni envisas ju med den här rigida politiken.

Nu har det hänt ytterligare någonting. Det har kommit fram att staden har deltagit i olaglig registrering. Det har varit uppe i landsting därför att SL har deltagit i detta, men även staden har sitt finger med i det. Jag skulle också vilja veta om det är någonting som ni kommer att utreda. Det är väktare som olagligt har registrerat och jagat människor för att försöka sätta fast dem för graffitimålning. Det kan ni gärna passa på att svara på i det här ärendet.

Jag vet inte om vi ska tolka detta med återremissen så att ni kommer att ändra den här policyn. Jag hoppas att ni tänker svara på detta. Annars uppfattar vi den här återremissen så att ni vill fördröja frågan och inte gärna vill ta den här diskussionen en gång till. Det gör vi gärna, för vi tycker som sagt att det är mycket skamligt att Stockholm ska föra den här politiken. Det är obegripligt att vi inte kan ha det man har i Malmö, Norrköping, Göteborg, Västerås, Botkyrka, Gnesta och Lindesberg. Där har man lagliga graffitiväggar. Det har man på väldigt många håll i världen. Det är bara Stockholm som håller fast vid att det inte finns plats för den här konsten, och det tycker vi är pinsamt. Betyder detta en ändring välkomnar vi den, och då vill gärna höra det.

Anförande nr 331

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Det är omöjligt att säga nu vad en återremiss ska innebära. Poängen med en återremiss är ju att ärendet ska tillbaka för ny behandling. Exakt vad det kommer att innehålla när det kommer upp i fullmäktige nästa gång kan inte någon av oss svara på här och nu.

Att upphäva nolltoleransen mot klotter, som detta handlar om, kommer det inte att bli fråga om. Vi ska ha en nolltolerans mot klotter och förstörelse i Stockholm. Du sade att Kristdemokraterna har öppnat för att ändra på § 9. Nej, det vill jag faktiskt bestrida. Jag har sagt att jag inte är beredd att ändra på den förrän jag får se något bättre, och jag har hittills inte sett någon bättre utformning av § 9 än den vi har i dag. Fram till att vi får se det är det inte aktuellt att ändra på den. I så fall måste det komma någonting bättre, men det har ni inte presenterat. Jag har väldigt svårt att se att lagliga väggar skulle vara accepterat i Stockholm framöver.

Anförande nr 332

Ann Mari Engél (V): Det strider lite mot vad ni har svarat i en skriftlig enkät till alla partier om hur ni ser på § 9, men det må vara. Jag bad inte om att få reda på exakt vad det står i återremissen, utan jag frågade om detta att ni vill återremittera ärendet innebär att ni har ändrat åsikt om nolltoleransen och kommer att tillåta graffiti som konstform. Det var positivt att du gick upp och svarade. Det gjorde ingen annan kan jag notera.

Anförande nr 333

Borgarrådet Ankersjö (C): Fru ordförande! Jag tryckte på knappen för att begära ordet i stället för på replikknappen. Man får ju lite mer tid då. Jag ska berätta att Centerpartiet bejakar gatukonst. Centerpartiet är också emot skadegörelse. Vi tror att det går att förena de två åsikterna, och det utan problem egentligen.

Idéburen stadsförbättring, vilket vi har beslutat om här i kommunfullmäktige, är en mindre revolution. Det är ett nytt sätt att se på förslag som kommer från Stockholms medborgare. Det är ett nytt sätt att se på initiativ som kommer från entreprenörer, organisationer och utövare av många olika saker. Det handlar framför allt om att vi politiker, förvaltningar, tjänsteman och alla ska vara öppna för nya förslag som berikar stadsmiljön på olika sätt. När vi har pratat om detta har det framför allt handlat om nya marknader, foodtrucks, loppisar och kulturevenemang av olika slag. Det kan kanske också innebära olika former av gatukonst, och gatukonst kan vara väldiga många olika saker.

Vi tror att den här återremissen kan innebära att vi tittar på de här två sakerna tillsammans. Det är det som står på lappen. Jag tror också att detta kan öppna en process. Jag tycker att vi ska ha respekt för den processen, och det är det jag tänker säga om detta.

Anförande nr 334

Ann Mari Engél (V): Jag får väl tacka för icke-svaret. Jag respekterar er omvändning i den här frågan. Jag tycker att det är tråkigt att ni inte har fått med er den övriga majoriteten, men jag tycker fortfarande att det är bedrövligt att du behöver säga att ni vill ha konst och inte skadegörelse. Det är ingen här i salen som vill ha skadegörelse. Det är inte detta det handlar om. Vi talade inte om klotter. Vi

talade om graffiti, och vi kan faktiskt se skillnaden. Det handlar framför allt om § 9 i nolltoleransen. Vi skulle vilja att ni upphävde den. Jag ställde en rak fråga om detta. Kommer ni att verka för att upphäva den eller inte?

Anförande nr 335

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag tänker inte svara på den frågan. Mitt svar är att jag tycker att det här kan öppna för en process och en diskussion. Var detta landar vet vi än så länge inte. Jag kan tycka att det är en förenkling av diskussionen på flera håll här i debatten, och även från ert håll. Det är självklart att det finns implikationer i detta som innebär att en del av detta faktiskt är skadegörelse. Jag tycker att man ska ha lite respekt för den synen också. Detta är ingen enkel fråga. Ibland tycker jag att man gör den alldeles för enkel från flera håll i den här salen.

Anförande nr 336

S a l a r R a s h i d (S): På gatukonst.se var ni mycket positiva. Vad är det som gör att ni inte skulle kunna fatta ett beslut här i dag om att sätta upp lagliga väggar? Det är svårt för oss att ta ställning till den här återremissen. Vad innebär egentligen en mer idéburen stadsutveckling? Det finns självfallet fler saker som man skulle kunna ta in där, och det har jag full respekt för. Men ni borde ändå kunna ta ställning i en sådan här enkel fråga i dag.

Anförande nr 337

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag kan tycka att mina svar i intervjun återgavs kanske lite väl kreativt, och jag vet inte om det var samma sak för andra som blev intervjuade. Jag har lite svårt att stå för samtliga citat där.

Jag tycker att man ska ha respekt för den här frågan. Det är ingen enkel fråga. Jag tycker även att ni från ert håll här i salen har gjort den lite väl enkel när ni låtsas som om det inte finns några som helst kopplingar till skadegörelse. Det finns det, och det är lika bra att erkänna det. Det tycker jag att även vi som gillar olika former av gatukonst ska erkänna. Det är därför som jag tycker att man ska ha en lite mer djuplodande process än att bara göra det du och flera andra har uttryckt här.

Anförande nr 338

M a t s B e r g l u n d (MP): Fru ordförande! Det låter spännande med idéburen stadsutveckling. Du kallar det för en revolution. Jag ser det mer som medborgarförslag möjligen upphöjt till 2.0 eller någonting sådant. Jag vet inte exakt vad skillnaden är. Men som jag förstår det öppnar det ändå inte för att vi ska ha öppna väggar för graffiti. Nolltoleransen har tidigare satt stopp för alla sådana förslag. Varför skulle ett nytt system öppna för det?

För en månad sedan lade ni ett särskilt uttalande på bordet. Då skrev du att stadens inställning till gatukonst har blivit mer pragmatisk med tiden. Det kanske den har om man lyssnar på borgarråden men inte om man ser hur det verkligen har varit på trafikkontoret. Ann Mari tog upp ett exempel från Skärholmen. Det finns ganska gott om sådana ärenden från senare år. Vi har Hyenorna vid Stureplan. Det finns ett exempel från Södra stationsområdet med en konstnär som ansökte om att få göra ett konstverk men fick nej med hänvisning till nolltoleransen, och det finns ytterligare exempel.

Anförande nr 339

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag känner till att det finns en del sådana exempel. Men jag tycker också att du kan ha en viss respekt för det som står på lappen där om att vi faktiskt tittar på din motion och återremitterar den utifrån de nya riktlinjerna om idéburen stadsförbättring – det heter faktiskt så. Jag hoppas att du kan ha respekt för den processen.

Anförande nr 340

M a t s B e r g l u n d (MP): Fru ordförande! Förlåt för att jag gick ifrån talarstolen mitt under debatten, Per, men det var för jag hade ordet därefter, och jag behövde lite ny rekvisita.

Det är faktiskt så att nolltoleransen fortfarande är mycket aggressiv och stämmer i bäcken för alla de förslag som kommer. Jag förstår inte riktigt hur ert förslag ska öppna för öppna väggar. Om ni vill öppna för öppna väggar måste vi ta bort § 9 ur klotterpolicyn. Jag kommer att ställa att-sats två i min motion under särskild proposition, och den handlar just om § 9. Då får ni välja om ni vill ha kvar nolltoleransen eller inte. Var och en här i salen får helt enkelt välja det.

Jag tänker ta upp en annan sak också. Det gäller den här boken av Kolbjörn Guwallius som kom för någon månad sedan och heter *Grip till varje pris*. Ann Mari nämnde den också tidigare. Den handlar om hur ett vaktbolag förmodligen har använt nolltoleransen på ett rent kriminellt sett. De har helt klart överskridit sina befogenheter. De har varit civilklädda och spanat på ungdomar fast de inte får det. De har registrerat ungdomar, i många fall tonåringar. De har eventuellt tagit med flickvänner och pojkvänner i de här registren. I morse kunde vi läsa i Svenska Dagbladet att det här nu ska utredas av Datainspektionen. SL ska också göra en utredning. Jag skulle gärna vilja veta, kanske från trafikborgarrådet, hur staden har hanterat detta. Hur pass involverade har Stockholms stad och trafikkontoret varit?

Om man gräver lite på stadens hemsida finns det en powerpointpresentation från 2011 från en konferens i Norge som heter Projekt Stockholm, samverkan för nolltolerans. Där har Stockholms stad, SL, polisen och det här vaktbolaget CSG samverkat. Det betyder att det här vaktbolaget, som nu är anklagat för ganska grova saker, har påverkat. Det har varit ett idéutbyte där Stockholms stads tjänstemän, och förmodligen också politiker, har haft kunskap om den här verksamheten. Jag skulle vilja veta hur mycket Stockholms stad har varit inblandad. Finns det kännedom i Stockholms stad om vad CSG, det här vaktbolaget, har hållit på med?

Anförande nr 341

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Det går undan här i påståendena i debatten. Det som stod i tidningen i dag handlade väldigt tydligt om landstinget. Det stod inte ett ord om trafikkontoret eller Stockholms stad vad jag kunde se. Eller hur? Att påstå att trafikkontoret skulle ha något slags guilt by association bara för att vi jobbar med 24-timmarsgarantin tillsammans med landstinget och polisen tycker jag är ganska anmärkningsvärt. Och jag vill säga att som politiker är jag inte ett dugg involverad i de här frågorna. Jag är helt övertygad om att det gäller trafiknämnden i övrigt också. Lite varsamhet med anklagelserna skulle jag vilja anmoda.

Anförande nr 342

M a t s B e r g l u n d (MP): Du är på hugget i dag, Ulla. Du har inte haft din trevligaste ton, och jag skulle vilja säga att det har varit så hela kvällen. Jag ställde en fråga. Den här samverkan för nolltolerans får mig att ställa den här frågan. Den får mig att undra om inte också Stockholms stad har varit inblandad. Jag vet ju att den här utredningen handlar om landstinget, men jag skulle vilja veta om Stockholms stad har varit inblandad. Du har svarat nu, och jag tar med mig det svaret.

Anförande nr 343

S a l a r R a s h i d (S): Jag var inte riktigt färdig med mitt anförande. Framför allt tycker jag att det är väldigt fegt att vi inte får några raka och tydliga svar när det gäller hur man ser på graffiti som konstform. Man försöker hela tiden säga att vi är för klotter, vilket vi inte är. Nu ska vi helt enkelt bara betrakta och behandla graffiti som en konstform. Det här handlar om att försöka få upp några lagliga väggar och bejaka denna konstform. Det är detta som är problemet.

Jag fick inte säga detta tydligt, men JO tycker att det är otroligt problematiskt. Denna kritik handlar om att försöka se vilket intrång klotterpolicyn gör när man anammar den och godtyckligt lägger en dom på offentlig verksamhet. Då blir jag rädd. Det finns också andra synpunkter man kan ha. Jag tycker att den viktigaste är att försöka få allt fler ungdomar från förorten att vara producenter av kultur och inte enbart konsumenter. Det ligger en stor maktfråga i detta, och det är också en mycket demokratisk fråga där det handlar om att försöka förmedla sin verklighetsbild utan att den blir illegal på något sätt. Det som framför allt är problematiskt med den här klotterpolicyn är att man gör en konstform illegal.

Hittills har vi inte fått några svar här. Man pratar om klotter. Ingen är för klotter här, men vi ska ta hänsyn till graffiti som konstform. Och vi har hittills inte fått några svar från majoriteten. Jag tycker att det är mycket beklagligt.

Anförande nr 344

A n n M a r i E n g e l (V): Jag vill gärna återvända till CSG. Jag tycker att det är konstigt att Ulla Hamilton blir upprörd över anklagelserna i stället för att säga att hon ska undersöka detta. Det stod så här i Dagens Nyheter om den bok som vi talar om här: En av de viktigaste böckerna från senare år om hur lätt grundläggande fri- och rättigheter kan hamna på glid och vilka övergrepp som kan ske när det inträffar under radarn för de granskande institutionerna.

I Stockholms stads presentation av sitt arbete för nolltolerans med Stockholms stads logga säger man att det är fyra parter. Det är Stockholms stad, Storstockholms lokaltrafik, polisen i Stockholms län och CSG. Nu har man belagt utom rimligt tvivel, både i den här boken och i ett antal artiklar, att CSG har bedrivit omfattande polisiärt arbete. De har bedrivit det i form av spaning med civilklädda väktare. De har fört ett illegalt spaningsregister över graffitiintresserade ungdomar. De har underlåtit att ingripa när de misstänker brott för att i stället avvakta och gripa när ett brott är begånget.

Vi säger att trafikkontoret i Stockholms stad har ett nära samarbete med dessa, och så frågar vi trafikborgarrådet: Tänker du göra någonting åt detta och undersöka det?

Då svarar du med att bli oerhört uppbragt över att det här över huvud taget ifrågasätts. Jag tycker att det är mycket sorgligt. Jag vill inte att Stockholms stad ska hålla på med sådant här. Jag hoppas att ingen annan här i salen heller tycker att Stockholms stad ska hålla på med olagliga metoder. Men när det gäller graffiti är det tydligen så att även rättskänslan kan vara fullkomligt på glid. Vi känner igen detta. Falck, som SL använde sig av för några år sedan. De hamnade till och med i fängelse för att de använde så olagliga metoder. De blev avslöjade under uppmärksammade former. De här som heter Computer Security Group har delvis samma nyckelpersoner och delvis liknande arbetsmetoder.

Vi skulle gärna vilja ha ett ordentligt svar från trafikborgarrådet och kanske även från kulturborgarrådet. Tänker ni utreda det här? Tycker ni att det är bra att Stockholm använder sådana här metoder?

Sedan har vi fortfarande inte fått något svar på frågan om det här betyder att ni tänker upphäva hela eller delar av den här nolltoleransen. Jag gissar att ni vilar på den frågan eftersom ni inte är överens, men jag tycker att det är lite fegt.

Anförande nr 345

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare och tidigare talare! Jag undrar om man får kasta ur sig vilka beskyllningar som helst i den här salen. Man pratar om korrupta vaktbolag, illegal verksamhet, kriminella vaktare som håller på med kriminell verksamhet och folk som begår kriminella handlingar. Och sedan kommer det: Utredning pågår.

Vad jag vet ska var och en betraktas som oskyldig tills motsatsen bevisats enligt svensk lag. Vart har det tagit vägen? Jag undrar hur långt vi får gå här i talarstolen med beskyllningar mot människor som inte kan vara här och försvara sig på något sätt. Det är inte utrett. Det är inte konstaterat. Man vet ingenting, och så kastar man ut beskyllningar hur som helst till vilka som helst. Jag tycker att det är bedrövligt. Jag tycker att det är fruktansvärt. Jag tycker att ni borde skämmas. Jag tycker att ni borde gå upp i talarstolen, ta tillbaka detta och be dem som ni har beskyllt för detta om ursäkt. Ni borde avvakta tills det kommer en utredning. Då kan vi se vad detta kommer att leda till.

Anförande nr 346

M a t s B e r g l u n d (MP): Fru ordförande! Det här har kommit fram i den här boken. Den är ganska tjock. Den är full med belägg för de här verksamheterna. Det kommer att utredas. Det är helt sant. Jag undrar vilket samröre Stockholm har haft med det här vaktbolaget SCG, de här falckarna. Det kommer att utredas av SL och Datainspektionen och kanske av ytterligare några. Det vet vi inte i dagsläget. Jag tycker att det skulle vara intressant om också Stockholms stad utredde verksamheten.

Det finns faktiskt en fällande dom sedan tidigare. Det var en tjänsteman som fälldes för just detta. Det kan man läsa mer om i boken. Sedan finns det andra fällande domar också. Justitiekanslerns beslut från 2006 har jag här. Det gäller också JO från 2009 där polisen har begått övergrepp i nolltoleransens namn. Vi har också det senaste JO-ärendet där Justitiekanslern uttalade sig angående Art-of-the-streets-konventet där staden rent av hade brutit mot grundlagarna.

Anförande nr 347

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (M): Det är inte sagt att de är dömda i domstol för att vara korrupta bara för att det står i en bok eller i en tidningsartikel. Det sägs att det är korrupta vaktbolag, illegal verksamhet och kriminella väktare. Är alla väktare kriminella? Ni säger bara att det är kriminella väktare, precis som om det gäller alla. Jag tycker att man ska hålla sig för god för sådana svepande formuleringar i Stockholms högsta beslutande organ. Det ska inte få förekomma. Ni måste försöka sila era ord lite grann, annars kanske ni får stå inför domstol i stället.

Anförande nr 348

A n n M a r i E n g e l (V): Vi ses väl på häktet, Berthold. Jag tänkte att du skulle hålla dig till det vi begärde. Vi begärde att ni ska utreda det här. Jag citerade vad som står i den här boken. Där har man gjort en ganska grundlig undersökning. Jag pratade också om hur den har tagits emot. Jag tycker att det är ganska allvarligt att Stockholms stad är mycket inblandad. Stockholms stad använder bland annat det här bolaget för att bevaka Art of the streets, och det har stått i Svenska Dagbladet att man på ett olagligt sätt förföljde folk därifrån, registrerade deras familjemedlemmar och väntade tills man såg att de gjorde något olagligt. Dessutom rapporterade man fel. Jag säger att de är under utredning av SL, och då tycker jag att det vore klädsamt om Stockholms stad också tog tag i den här frågan.

Jag har inte sagt att alla de här väktarna har begått några brott, men det finns tillräckligt många indikationer på olaglig verksamhet för att Stockholms stad faktiskt ska ta tag i det. Jag tycker att det är pinsamt att man bara skjuter det ifrån sig. Utred brottsmisstankarna! De är väldigt uppenbara och ganska väl belagda. De är inte fällda ännu, men vänta inte till efteråt!

Anförande nr 349

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (M): Jag har slutat som polis så jag har inte några ärenden till häktet. Jag får bara besöka dem som jag har som ärenden, och jag tror inte att jag skulle ha haft ditt ärende.

Jag har inte påstått att alla ni som har varit uppe har sagt allting. Detta är beskyllningar som har kommit från den ena och den andra som jag snabbt tecknade ned. Ni får väl ta upp konkreta fall. Det räcker inte att det står i en bok om det inte är en domstol eller en domare som har skrivit ett domstolsutslag. Skulle vi rätta sig efter allting som står i tidningar och böcker skulle vi kunna debattera massor av saker här och slunga beskyllningar mot olika personer i samhället. Det tycker jag definitivt inte att vi ska göra.

Anförande nr 350

A w a d H e r s i (MP): Ordförande, fullmäktige! Låt oss gemensamt konstatera att graffiti är en egen konststart, en konstform som staden har motarbetat, en konstform som har varit bannlyst och en konstform som faller inom yttrandefrihetsgrundlagen. Jag tycker att det vore klädsamt om staden erkände att det har begåtts misstag.

Jag tror att borgarrådet Madeleine Sjöstedt är en vän av yttrandefrihet, men jag tycker att borgarrådet borde träda fram och be om ursäkt i stadens namn för att man har bannlyst en konstform. Jag har många gånger hört Madeleine försvara alla former

av konst och alla former av yttranden. Jag tycker att staden och borgarrådet har gjort skillnad i den här frågan, och därför tycker jag att Madeleine borde be om ursäkt.

§ 33 Motion om förbättringar av stadens föreningstavlor (utl. 2013:94)

Anförande nr 351

M a r i a H a n n ä s (V): Jag ska inte prata så länge. Jag tackar för att jag har fått upp den här motionen till skillnad mot en annan. Det har tagit två år av arbete för denna lilla enkla sak som handlar om stadens föreningstavlor. 9 av 14 stadsdelar har uttryckt att de tycker att det vore bra att göra en policy eller en standard för dessa. Motionen handlar alltså om att förbättra stadens föreningstavlor. I dag ligger ansvaret för skötseln av dem på stadsdelarna. Man skulle kunna göra en standard för storlek, märkning, droppkant, höjd så att kortväxta och barn kan läsa och så vidare.

Trafikkontorets utvecklingsgrupp har ansvar för skyltprogrammet. De skulle kunna få i uppdrag att göra detta. Jag tror kanske inte att det är så många som vill debattera med mig nu. Jo, det är några. Vad trevligt!

Jag yrkar bifall till vår reservation som handlar om att bifalla motionen. Jag, som har skrivit motionen, tycker själv att den är bra och behövs.

Anförande nr 352

D a n i e l S o m o s (M): Fru ordförande! Jag debatterar gärna den här motionen. Den är faktiskt lite rolig principiellt sett. I denna motion vill Maria Hannäs frånta stadsdelsnämnderna deras makt över anslagstavlorna för att i stället införa en stadsövergripande policy för dessa anslagstavlor. En av fördelar som nämns i motionen är att anslagstavlor har en frihet som andra medier saknar. Hon skriver att ingen registreras systematiskt där. Det är visserligen korrekt, och visst kan man vara oroad över den ökade övervakningen på digitala medier, men den typen av organisationer och budskap som kräver anonymitet har i alla tider funnit sina kanaler. Jag har mycket svårt att se att dessa hemliga organisationer som vill undgå övervakning kommer att använda kommunala anslagstavlor för att sprida sitt budskap.

Jag ska inte ens försöka övertyga en vänsterpartist om att människan ända sedan grottmålningarnas tid funnit sätt att kommunicera utan en stadsövergripande policy för anslagstavlor som reglerar standardstorlek, minitäthet, droppkant, höjd, maximalstorlek på anslagen och mängden anslag och hur dessa får sättas upp. För Vänsterpartiet finns det verkligen ingenting som är för litet för att regleras. Skulle Vänsterpartiet ansvara för internet skulle alla få max 16 färger på sin hemsida, max två rörliga bilder och det skulle vara tio års kö för att få att domännamn.

Spontan ordning och närdemokrati fungerar mycket bra. Låt den lokala Icahandlaren och låt den lokala stadsdelsnämnden bestämma över sina anslagstavlor. Låt den spontana ordningen som bidragit till mänsklig kommunikation i tusentals år råda och lägg inga fler resurser på att utreda detaljregler för kommunala anslagstavlor.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 353

M a r i a H a n n ä s (V): Jag tycker att du var otroligt raljerande. Det handlar inte om att man ska makten från stadsdelarna. Om det finns någon som tycker att stadsdelarna är viktiga är det jag. Det handlar om att man skulle kunna göra förbättringar. Det ser ganska olika ut. Jag vet inte hur mycket du är ute i de olika

stadsdelarna och ser detta, men jag är faktiskt det. Jag har åkt runt rätt mycket och kollat på olika platser där man kan bygga. Jag har sett att det ser väldigt olika ut. Man ska självfallet få välja placering. Det vet man bäst i stadsdelen. Man skulle faktiskt kunna göra bra saker på det här området som skulle förbättra för alla medborgare.

Anförande nr 354

D a n i e l S o m o s (M): Jag kan visserligen anklagas för att vara raljerande, men man kan ju diskutera användningen av skattemedel när vi utreder hur lång droppkanalen ska vara på anslagstavlor. Vi har internet och tusentals kommunikationskanaler som kommunen inte har någonting med att göra. Människor verkar kunna lösa det här ganska bra. Jag förstår inte varför vi ska lägga mer resurser på att utreda hur anslagstavlorna ska vara designade.

Anförande nr 355

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag måste instämma i att det var ett mycket raljerande anförande. Det är spännande att du lyfter fram detta med att hitta sätt att kommunicera. Du talar om grottmålningar och så vidare. Det går lite hand i hand med det som vi diskuterade i det förra ärendet, det vill säga klotter. Anslagstavlorna är ett mycket bra sätt att undvika just den typen av olaglig informationsspridning. Man skulle ju kunna tycka att det vore bra.

Detta är ett mycket lätt sätt att sprida information. Det är ett mycket bra sätt om man vill att demokratin ska vara enkel även för dem som inte använder internet i samma utsträckning som vi kanske gör. Jag vet att det är väldigt många, framför allt i den äldre generationen, som saknar tillgängliga anslagstavlor på fler ställen. Det är lätt att skratta bort, men det är också en väldigt enkel åtgärd för att stärka demokratin för fler människor och se till att det blir lite lättare att sprida information.

Anförande nr 356

D a n i e l S o m o s (M): Det är nog helt enkelt så att det går någon sorts ideologisk järnmur här när det gäller om man tycker att det är en central kommunal kärnverksamhet att reglera och övervaka anslagstavlor för pappersanslag eller om man tror att människor är ganska bra på att finna sätt att kommunicera med varandra även utan politikernas ingripande.

Anförande nr 357

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Det här en viktig del av kulturens infrastruktur. Jag tycker att motionen är bra. Maria Hannäs ville ha en översyn, och det har hon fått. Vi har ju fått en dokumentation över hur det ser ut staden. På Kungsholmen har man till exempel 20 föreningsmeddelartavlor. På Östermalm finns det 16. I Farsta har man 36, och i Skarpnäck har vi 38. Det visar att det finns ett större behov av föreningsmeddelartavlor i ytterstaden än vad det finns i den inre delen av staden inom tullarna. Ansvaret ligger på stadsdelarna, och det tycker vi är bra. I Skarpnäck kontrolleras de till exempel fortlöpande av vår entreprenör för parkskötsel, men det saknas på en del ställen. Det kostar en del, och stadsdelarna har extremt små resurser, i princip noll, för att hitta på någonting själva.

Vill man ge frihet till stadsdelarna, vilket vi vill, ska man också ge dem möjligheter så att de kan vara så fria. Tänk er till exempel ett socialt företagande som får designa

vilken modell på våra anslagstavlor vi ska ha just i Skarpnäck. Det blir ett varumärke för Skarpnäck. Sådana saker tycker vi att vi kan diskutera. Det kan bli jättespännande, men då måste vi ha det förtroendet och de resurserna i stadsdelarna.

Anförande nr 358

Borgarrådet M o g e r t (S): Det är tur att man inte gillar att åka båt så att man kan begära ordet sent. Jag blev faktiskt lite provocerad av tonläget. Jag tycker inte att man ska behöva bli anklagad för att stå för en kommunistisk diktatur för att man vill få fason på stadens anslagstavlor. Jag tyckte att det kanske var i lägsta laget.

Jag är kanske konservativ, men jag tycker att det är bra om man har läst borgarrådets synpunkter när man föredrar dem. Där står nämligen: De brister som finns vad gäller föreningstavlornas standard, placering och underhåll bör åtgärdas.

Socialismen är väl nära, kan man tro. Bifall till den socialdemokratiska reservationen!